

Gülden Bülbüllere

Tasavvuf
Sohbetleri 4

Derleyen
Mehmet Ali Demirci

TAKDİM

Bu eser, Gönüller Sultanı Abdurrahim Reyhan (Erzincanî) Efendimiz Hazretlerinin, ihvan meclislerinde ikram buyurduğu mübarek sohbetlerinin aslına uygun şekilde yazılı hale getirilmesiyle ortaya çıkmıştır.

Çeşitli zaman ve mekanlarda yapılmış olan bazı sohbetler geniş bir arşiv içerisinde derlenebilmiştir. Gülden Bülbüllere 4' ün herkese hitap etmesinde kolaylık sağlaması için dipnotlarla kaynaklar verilmiştir.

Noksanlarımızı tamam eyleyeceklerini umut eder, dualarınızı bekleriz.

Derleyenler Adına,
Mehmet Ali Demirci

Ocak 2008

İÇİNDEKİLER

<i>Ne olursan ol yine gel</i> 23.03.1989.....	1
<i>Aşkı bana oldu burâk</i> 08.02.1990.....	34
<i>Bizdeki riyazet ayıklıktır</i> 30. 12.1990, Tepecik.....	49
<i>Gam gelmez dememişler, gam eğlenmez demişler</i> <i>Adana, 1990.....</i>	68
<i>Bizim tarikatımızda aşk ve muhabbetle terakki ediliyor</i> <i>Kayseri, 1990.....</i>	97
<i>Sermaye bu yolda heman, teslim olup Şeyh'e inan</i> <i>18.08.1989, Hanımlara Sohbet.....</i>	113
<i>Her kim ki Allah için alçalırsa Allah onu yükseltir</i> <i>30.01.1984, Konya.....</i>	159
<i>Nimetinin sonuna kadar gitse de yine rabitasını bırakmıyor</i> <i>1985, Erzincan.....</i>	188
<i>Ruhun tek bir isteği var, Allah'tan ayrılmış Allah'a ulaşmak ister</i> <i>10.12.1986, Konya.....</i>	209
<i>Meşayihimize makbul olanı güzel ahlak sahibi olmamız</i> <i>21.06.1992, İncek.....</i>	222
<i>Evliyallah Allah'tan gayrı değil, Allah'a bir aynadır</i> <i>19.07.1993, Konya.....</i>	240
<i>Seni katre iken umman eder şeyh, 15.03.1995, Almanya.....</i>	268
<i>Gelen gün geçen günün devamıdır, 18.07.1997, Erzincan.....</i>	295
<i>Doğuştan kabire kadar ilim tahsil ediniz, Ağustos 1997, Çankırı.....</i>	325
<i>Dipnot Listesi.....</i>	350

“Ne Olursan Ol Yine Gel”**23.03.1989**

Nimetimiz çok büyük, Hazreti Habibinin hürmetine, Allah bize varis-i enbiya olan velilerle kendisini tanıtmıştır.

Böyle buyuruyor büyüklerimiz:

“Nimet olur mu bundan ziyade”

Onun için kıymetini bilelim de Allah artırsın.

Allah nimetimizi artırırorsa, büyütürse ne olur?

Büyütür, büyütür, büyütür ahirinde cemalini bize gösterir, Cemalullahını gösterir, çünkü Cemalullah da hakır.

Ruyetullah hakır, ruyetullahı inkar eden bir mezhep vardı; bu mezhep de gitti, batıl oldu. Zaten Cenabı Hak:

“Biz bir gizli hazine idik aşıkâr olmamız için insanları halk ettik¹”
ayeti celilesinde:

“Biz ins ve cinni halk ettik ki bizi mabut bilsinler²”

Evet, buyurmasında:

“Biz bir gizli hazineydik insanları halk ettik ki aşikâr olalım”

Şimdi Allah bizi Müslüman olarak halk etmiş, eğer inancımızı yaşarsak, Cenabı Hak bize cemalini göstermeyi vaat etmiştir.

İnancımız nedir?...

Şeriatımızı, tarikatımızı yaşarsak hakikate ulaşırız.

Hakikatimiz ruhumuzdur. Ruhumuz Allah’tan gelmiştir, Allah’a ulaşır.

1 Fususül Hikem Trc. C.1 S.43

2 Zariyat 51:56

Kelamı kibarda :

Himmet-i evliyâ bize yâr iken

Yani evliyanın himmeti bize yâr olursa, bize yardım ederse ki onların cümlesi âlidir.

Himmet-i evliyâ bize yâr iken

Şâh-ı Nakşibendî ser-hünkâr iken

Seyyid Tâhâ, Sıbgatullah var iken

"Gâbe gavseyn"e dek seyrânımız var

Gâbe gavseyn; "Gâbe gavseyni ev edna³" ayeti kerimesinde Cenabı Hakk'ın Habibine vermiş olduğu makamdır. Cenabı Hak diyor ki:

"Habibim sen bana o kadar yaklaştın ki, iki kaşın yaklaştığı kadar yaklaştın."

Tabî ki, insan ne kadar yükselse de Peygamber efendimizin makamına ulaşamaz, ama oraya kadar çıkarmış yani gidebilirmiş.

Gidilirse peygamber mi olunurmuş? Hayır.

Peygamber olmaz ama varis-i enbiya olur.

Varis-i Enbiya, Peygamber efendimizin vekilidir.

Bunlar ruh-ı musaffâdır ki "Cemü'l-Cem" e varmışlar

Cemî'den farka gelmişler vekîl-i Mustafâ'dır pîr

Şimdi ne zaman olur?

Bunlar ruhu musaffâdır, yani evliyaullah ruhu.

Ruh-ı Musaffa dan mana onlar safiye makamına ulaşmışlar.

Safiye makamından mana artık Allah'tan başka her şeyden soğumuşlar, her şeyden geçmişler, her şeyden kurtulmuşlar.

Sade bir dost-bir post kalmışlar.

Dost Allah, post da cesetleri, vücutları.

Dostu postun üzerine oturtmuşlar.

Ruhunu makamına ulaştıran insanlar ne olur?Varis-i enbiya olur.

Bunlar rûh-ı musaffâdır ki "Cemü'l-Cem" e varmışlar

Cemî'den farka gelmişler vekîl-i Mustafâ'dır pîr

Diyor.

Öncelikle bir insan tasavvufta, tarikatta önce fenafişşeyh olur. Ama tasavvufa girmeyen bu nimetlere mazhar olamıyor. Tasavvufa girmeyen, tarikata girmeyen ancak terki dünya oluyor, bu kadar.

Yani dünyadan kurtarır, dünyadan geçer, ehli ukba olur.

Cenneti kazanır tabi.

Ahireti kazanır.

Ahret hakdır.

“vel ba’su ba’del mevt⁴“

Ahirete inanmak imandandır değil mi? Ama dünya batıldır.

İnsanlar terki dünya olurlar. Ehli ahiret-ehli ukba olurlar.

Ama insanlar için de terk-i dünya, terk-i ukba, terk-i terk var diyor.

Terk-i dünya olabilirler, ehli ukba olabilirler. Fakat, terk-i ukba olamazlar, terk-i terk de olamazlar.

Bunlar dünyayı terk etti, ahireti terk etti, bunları terk ettiğini de terk ediyor.

Tabi bu pek anlaşılın bir şey değil, bunu ancak yaşayan bilir.

Onun için burada, tarikatta, insanlar ne oluyor?

Fenafişşeyh oluyor, fenafirresul oluyor, fenafillah olunca cemü'l-cem oluyorlar.

Fakat oradan da geçiyorlar.

Fenafillah'tan da geçince bu sefer tekrar halka dönüyorlar.

Hakka varıyorlar, halka dönüyorlar.

Halka dönüşlerinde haktan irtibatları kesilmiyor.

Bunlar halk ile hak arasında irtibatlılar ki, evliyaullahın zahiri halk ile, öyle değil mi?

Zahirde bir cismi var, cesedi var, beşeriyeti var, bunlar beşerdir.

Evliyaullah da bizim gibi insandır sosyaldır.

Nazariyet sınıfları var, yemesi var, içmesi var, uykusu var, ondan sonra hastalanması var, yorulması var, iş buyrulması var, bunlar var.

Ama işte bunların zahiri halk ile batını Hak ile dir.

O zaman ne yapar evliyaullah?

“Cemi'den fark'a gelmişler”

Yani burada bir cem var, bir de fark var. Bak bir kelamı kibar vardır:

Küh-i Zât'ı kimse bilmez bu yola etme heves

Lâl olur dil bu arada bil ki katl olur nefes

Sen mukayyed Zât-ı Mutlak'tan sakın eyleme bahs

Cem'i Fark'ı anlamaktır bu muammâdan garaz

İnsanlar ancak cem'i fark'ı anlamasında; fark'tan söz var, fark'tan misal var. Cem'den söz yok, cem'den bahis yoktur.

Halktan var. Halk ne? Halk halkiyattır.

Cem Allah'ın zatıdır. Bundan söz yok.

Orada insanlar Cem'ül-Cem olunca, bir defa Allah'ta yok oluyorlar.

Buna ne deniyor?

Fenafillah.

Ondan sonra tekrar oradan geçtikten sonra yine fark'a geliyorlar.

Cem'den geçip fark'a geliyorlar,ama oraya bir irtibat sağlıyor.

O zaman cem'den fark'a dönenin iki ciheti var.

Zahiri halk halk ile, batını hak hak ile,

onu ifade ediyor;

Bular rûh-ı musaffâdır ki "Cemü'l-Cem" e varmışlar

"Cemî'den farka gelmişler vekîl-i Mustafâ'dır pîr"

O zaman bunlar ne oluyorlar?

Bunlar işte, Hâlik ile mahlûkun arasında, bir vasıta oluyorlar.

Ki mahlûk denince, işte halktır; halk denince insanlar.

Evet bütün mahlûklar Allah'a gitmiyorlar.

Bak bütün mahlûklar yok oluyorlar, öldükten sonra bir daha var olmuyorlar.

Ama insanlar böyle değil.

İnsanların Allah'a gidişi var, Allah'tan gelip Allah'a gidişi var.

İnsanların ruhu Allah' tan geldi, Allah'a gidecektir.

Onun için insanlar ölünce cesedi toprak oluyor ama ruhu yok olmuyor.

Ama Cenabı Hak kula, o ruha, bir ceset halk edecek.

Kıyamet olunca insanlar, "vel ba'su ba'del mevt"

Öldükten sonra dirilecek.

O dirilmede Cenabı Hak o ruha bir ceset halk edecek, fakat o cesedi, O ruh bu dünyada kazanıyor, yani dünya âleminde kazanıyor.

Eğer O ruh bir güzel ceset kazanmışsa, o ruha, güzel bir ceset halk edecek Cenabı Hak, o güzel cesetle ruh gidip cennette sefasını sürecek.

Eğer güzel bir ceset kazanmamışsa, çirkin bir cisimle gitmişse, yine Cenabı Hak o çirkin cisimle, cesetle kaldıracak, o ruh o çirkin cesetle gidip cehennemde azabını görecek.

İşte buna ne diyorlar? Hayvani sıfat.

Niye insan hayvani sıfatta kalıyor?

Eğer insan, Allah'ı kitabı tanımazsa, Kur'an'a tabi olmazsa, gökten gelen, Cenabı Hak'tan gelen semavi kitaplara inanmazsa, hayvani sıfatta kalıyor. Fakat kitaplara inanmak var ama, ameli yok. Ancak Kur'anı Kerim'le amel işlenir.

Kur'anı Kerim haktır. Hangi kitap ile amel eden batıldır?

Mesela; İncil var, Tevrat var, Zebur var, büyük kitaplar...

Fakat bunlardan başka bir de suhulflar gelmiş. Suhulfların hükmü kalkmış geçmiş gitmiş.

Diğer semavi kitapların da hükmü geçmiş, ancak şimdi hangisinin hükmü var? Kur'anı Kerimin hükmü var.

Kur'anı Kerimin hükmüne tabi olmayan, sünnetlere tabi olmayan, hayvani sıfatta kalıyor. Bir defa Cenabı Hak buyuruyor ki:

“Kulum bana itaat ederse ben onu yed-i kudretimle muhafaza ederim”

İtaat Kur'anadır. Kur'an: Cenabı Hakkın emirleridir .

Fakat bir de buyuruyor ki;

“Habibim, bana itaat eden sana tabi olsun, sana tabi olmayan bana itaat etmez, bana itaat etmiş değildir.”⁵

Demek ki :

Burada Şeriat ne? İslam ne?

Ondan sonra Tarikat ne? Hakikat ne? Marifet ne?

Bunların hepsi kitap ve sünnetle kaimdir.

Ama kitabın, sünnetin, şeriatın anlayışı başka, tarikatın anlayışı başka, hakikati kazananların anlayışı başkadır.

Kitap, Kur'anı Kerim değil mi? Ayet-i kerime değil mi?

Fakat Kur'anı Kerimin zahir manası var, batın manası var, bir de hakikat manası var. Hakikat manası batne manasıdır.

Zahir manası, batın manası, batne manası..

Zahir manasını ulema biliyor, batın manasını meşayih biliyor, batne manasını nebiler biliyor. Cenabı Hak Nebilere bildirmiş. Nebiler biliyor.

Onun için burada:

Himmet-i evliyâ bize yâr iken

Şâh-ı Nakşibendî ser-hünkâr iken

Yani hünkar demek baş demek, padişah demek. Ser'i hareketli, canlı ve güçlü demektir.

Seyyid Tâhâ Sıbgatullah var iken

"Gâbe Gavseyn"e dek seyrânımız var

Açık yani, Gâbe Gavseyn'e dek yol açıktır, gidebiliyorsan git.

Gidilir mi? Gidilir.

Evliyaullah'tan 5 tanesi o makama ulaşmış, Gâbe Gavseyn makamına ulaşmış.

Kim bunlar?

Mansur Hazretleri, Muhyiddin-i Arabî Hazretleri, Bayezid-i Bistami Hazretleri, Nakşibendî Efendimiz Hazretleri, bir de Necmettin-i Kübra Hazretleri.

Fakat o dört tanesini o makamdan aşağıya indirilmişler. Ddare edememişler orayı.

Mesela diyelim ki bir kaymakamı vali etmişler, valiliğe tayin etmişler, valiliği idare edememiş, demiş ki ben burayı idare edemiyorum, inmiş aşağı, kaymakamlığa.

Misal yani... Hâşâ...

Bunlar idare edememişler o makamı, inmişler aşağıya, ama Nakşibendî Efendimiz idare etmiş ve o makamda kalmış. Reis-i Evliya seçilmiştir.

Mansur'un "Ene-l Hak" demesi, indirmiş onu makamdan aşağı, idare edememiş.

Muhittin-i Arabî Hazretlerinin yine o sözü...

Bayezid-i Bistami Hazretlerinin o sözü;

Fi cübbet-i masivallah

Demiş.

Halbuki aslında makamlarından terfi etmemişler.

Yani velayetinden yüksek bir makamı idare edememişler, oradan inmişler velayete, velayet makamında kalmışlar.

Yani tenzil etmemişler.

Ama Nakşibendî Efendimiz o makamda kalmıştır. Onun için reis-i evliya seçilmiş.

Bakın Nakşibendî Efendimiz buyuruyor ki:

—Eğer arz üzerinde, bütün dünya üzerinde, Havace Abdulhalik evlatlarından (manevi evlatlarından diye açıklıyor) bir tane bulunsaydı Mansur'u oradan geçirirdi, astırmazdı.

Ama bu manevi evlatları kim?

Kendisi ve kendisinin yetiştirdiklerinden bahis ediyor.

Hakikaten böyledir.

Nakşibendî Efendimiz zuhur ettikten sonra, onun şöhreti dünyaya yayıldıktan sonra, daha kimsede o hal tecelli etmemiştir.

Edenler olmuşsa da geçmişler, ısrar etmemişler, yok dememişler.

Evet, onun için bak:

Tarîkimiz Tarîk-ı Nakşibendî

Kamu ehl-i tarîkin ser-bülendi

Kolumuz Hâlidî'dir dil-pesendî

Girenler hâb-ı gafletten uyandı

Bizde böyle, bir de buyuruyor ki;

Tarîk-i Nakşibendî Hak yoludur

Ana dâhil olan cümle velîdir

Ama yeter ki, oraya dahil olduktan sonra orada sebat etsin ve tarikatının, meşayihinin şerefini muhafaza etsin.

Bu şarttır.Eğer bu olmazsa o zaman da bak buyuruyor ki;

Kabiliyet bizde olmazsa meşayih neylesin

İster ise mürşidi olsun Muhammed hazreti

Bu kelamı aynı adam (Salih Baba), her ikisini de aynı adam söylüyor.

Ama bunu söyleyen kim? İşte kendisi mi söylüyor?

Ona rabıtası söylüyor.

Çünkü çok kelimalarında ifade ediyor.

Kendinin söylemediğini ifade ediyor.

Zaten öyle, bir de buyuruyor ki bak:

Hazreti pirim elinden dest edeli Salihâ

Salihâ dan mana Salih. Diyor ki her kim ki kâmil mükemmil meşayihin elinden dest (el) tutarsa;

Hazreti pirim elinden dest edeli Salihâ

“Mûtû kable entemûtû” ile tebşîr olmuşum

Ne demek” Mûtû kable entemûtû“?”

Hadisi Kutsi...

Cenabı Hak buyuruyor ki;

“Ölmeden evvel ölüň.”

Ölmeden evvel ölürse bir insan, onun kabiri, kıyameti, havfi, nef'i i suali, hesabı, her şeyi bitiyor.

Daha öbür ölüme kalmıyor. Öyle bak:

Kabre girip haşre varıp hem sırâtı geçmeden

Kevser-i Haydar'dan içip kanmayan derviş midir

Buyuruyor.

Onun için Allah'a şükür elhamdülillah;

Fırsatı ganimet bil buyururlar ya.

Büyüklerin kelamı.

Her geceyi kadir bil

Her gördüğün Hızır bil

Fırsatı ganimet bil

Kimin bu kelimeler?

Marifetname'de İbrahim Hakkı Hazretlerine ait,

Her geceyi kadir bil

Her gördüğün Hızır bil

Fırsatı ganimet bil

Bunlardan mana anlam şudur ki: yani her geceyi sen, gafletle geçirme, hep kadir gecesi gibi ihya et.

Her gördüğün Hızır bil

Bundan da mana diyoruz: Herkesi kendinden üstün gör ve herkesin aşağısı olarak kendini herkesten aşağı gör. Bu tevazudur.

Cenabı Hak tevazu ehlini meth ediyor. Peygamber efendimiz meth ediyor.

Cenabı Hak tevazu ehlini nasıl meth ediyor? Cenabı Hak

“Her kim ki Allah için alçalırsa biz onu yükseltiriz⁷”,

buyuruyor..

Bir de buyruluyor ki;

Tevazuu feth eder fettah babını

Fettah babını, yani açılacak kapıları tevazu açarmış.

Her gördüğünü Hızır bil

“Hızır bil” demekten maksat yani tevazu et, tevazu ehli ol, kim olursa olsun herkesi kendinden üstün gör.

Ki bildin Fâil-i Mutlak kamusu Alemi-i Hallâk

Kamuya yek nazarla bak deme bu yahşi bu yaman

Bir böyle buyuruyor.

Bir de buyuruyor ki;

Dil uzatma kâinâtın Hâlik'ı hep bir durur

Kimseyi hor görme dâim sendeki noksâna bak

Tarikatı anlayıp yaşayacaksak, bu böyledir. Tevazu ehli olacağız, bir de geceleri gaflette geçirmeyeceğiz.

Bir kelamı kibar daha var:

Bir seherde murg-ı cânım uyandı

Tarikat ehli sahur vakti, yani imsak atıyor, bu imsak vakti onların üzerine atmamış, yani hep imsakte ayık olmuşlar.

Teheccüd namazı kılmışlar, derslerini yapmışlar. Ama şimdi kolaylaştırmışlar, teheccüd namazını vaktinden evvel kıldırıyorlar.

Ama yine de her ne kadar bunu kolaylaştırmışlarsa da, teheccüd namazını vaktinden evvel kıl diyorlarsa da, kalkıp kılmak daha eftâldir. Kalkabiliyorsan kalk da kıl, daha eftâl (faziletli).

Yok, kalkıp kılamıyorsan, o zaman kıl yat.

Evet,

Fırsatı ganimet bil

Ganimet nedir? Bolluktur. Ganimet insanlara bolluktur.

İnsanlar her şeyin bol olmasını ister.

Ama bolluk da neymiş? Ganimet te neymiş?

Fırsatmış.

Bu fırsat da neymiş?

Bu fırsat da dünyaya bir defa gelmişiz, gençlikten bir defa geçmişiz.

İnsan dünyaya bir sefer gelir, gençlikten de bir defa geçiyor, ne bulursa gençlikte buluyor, ne kazanırsa gençlikte kazanıyor.

Çünkü yaşlandıktan sonra zaten daha onu dünya bırakıyor.

Ama dünya onu bırakmadan o dünyayı bırakabiliyor mu?

Çünkü gençlere dünya âşık, talep gençleredir. Ama ihtiyarlardan nefret etmiş, sevmiyor ihtiyarları.

Gençleri çok seviyor. Ama işte o dünya, sana âşıkken, seni seviyorken cilvesi ile cilası ile seni kandıracakken kanmazsan, sen

onu sevmezsen eğer; o zaman ne buluyorsan buluyorsun, ne kazanıyorsan onu kazanıyorsun.

Bak Peygamber efendimiz ne buyuruyor?

“Size 5 şey gelmeden 5 şeyin kıymetini bilin.”

Bunlar ne?

Evvela diyor ki, buyuruyor ki:

“İhtiyarlık gelmeden gençliğin kıymetini bilin⁸”

Gençliğin kıymeti neyle bilinecek?

Bu hadis tabii başka bir hadisi bunun karşısına getirince kıymeti neyle bilineceği açıklanıyor.

Nasıl bir hadis?

“Gençlerin ibadeti 300 mumluk bir lambanın ışığı gibidir. İhtiyarın ibadeti mum ışığı gibidir.”

Yani gençlikte yapılan ibadet çok sıhhatli, çok ziyalıdır. ihtiyarlıkta yapılan ibadet zayıf ve solgundur.

- İhtiyarlık gelmeden size, gençliğinizin kıymetini bilin,
- Hastalık gelmeden, sıhhatinizin kıymetini bilin,
- Fakirlik gelmeden, zenginliğin kıymetini bilin,
- Ölüm gelmeden, hayatın kıymetini bilin,
- Meşguliyet gelmeden boş vaktinizin kıymetini bilin.

Bir de buyuruyor ki:

Cenabı Hak insanlar için, 24 saati üçe taksim etmiştir:

“8 saat maişetiniz için çalışın,

Buyuruyor, Cenabı Hak;

8 saat de ibadetinizi yapın.

8 saat de istirahatınızı yapın⁹”

Bak burada insanın boş vakti yok, ama istirahat saatinden ibadete, veya maişet, ticaretinden ibadete feda eder.

Fakat ibadet saatini, istirahata veya çalışmaya feda ederse zarar eder.

O zaman Cenabı Hak bunlar hakkında ne buyuruyor?

“İnsanlar zarardadır¹⁰”

Bir de ne buyuruyor?

“İnsanlar uykudadır, ölünce dirilirler”

Yani ibadetlerini yapmazlar, 8 saat ibadetlerini yapmazlar, eksik yaparlar veya hiç yapmazlar.

Hiç yapmayan çok büyük zarar yapıyor.

Eksik yapan da çok zarar yapana karşı az zarar yapıyor.

“İnsanlar zarardadır”

Buyuruyor, Cenabı Hak.

Fakat bu zararı Peygamber efendimiz hadisinde nasıl açıklıyor?

Buyuruyor ki:

“İki günü müsavi olan da zarardadır¹¹”

Kim bu?

Amelde müsavi olan da zarardadır.

9 İlahi Hadisler (Diyanet İ.B.Y) 29

10 Asr 103:2

11 Keşfül Hafa C.11 S.233

Demek ki her gün ameli-ibadeti artacakmış. Farklı olacakmış ki zarardan kurtarsın. Bu hadisi, Peygamber Efendimiz böyle buyurmuştur.

Bunu anlamak, bunu tatbik etmek, insanlara ancak bir meşayihin himmeti ile olur, Evliyaullahın himmeti ile olur.

Himmet ulaşırsa sana, himmete uğrarsan sen, bunu o zaman anlarsın.

O zaman insan zarardan kurtulmanın çaresine bakacaksa, mümkün değildir. Eğer insanlar her gün amelini çoğaltacak olursa daha çoğa gitmez, 24 saatini amelle doldurur.

Günü uzatamaz mıyız? Uzatamazsın.

Amelini çoğaltsın ki kurtulsun.

Ama bunun anlamı nedir?

Bunun anlamı işte nasıl ki:

Gâbe gavseyne dek seyranımız var

Bunun anlamı budur.

Yoksa hakikaten bak akli mantığımız var; Onu bu gün yaptık amel işledik, yarısını çoğalttık öbürsü gün daha çoğalttık...

Peygamber efendimiz de öyle:

“İki günü müsavi olan da zarardadır”.

Buyuruyor. Her gün çoğalttık, her gün çoğalttık sonra ne olur? On senemizde dolar. On senede 24 saatini tıkandırır bir insan. Daha ne yapacaksınız, daha ne yapacaksınız ki bu saatlerde zarardan kurtarsın?

Ama yalnız Allah’a olan sevginin nihayeti yok, Allah’a olan kurbiyetin nihayeti yok, Allah’a karşı olan havfin nihayeti yok.

Allah’a kurbiyet: yaklaşmak.

Allah’a karşı olan ayıklığın nihayeti yok.

Bunlar işte demek ki:

Himmet-i evliyâ bize yâr iken

Şâh-ı Nakşibendî ser-hünkâr iken

Seyyid Tâhâ, Sıbgatullah var iken

"Gâbe gavseyn"e dek seyrânımız var

Zaten böyle, bütün tarikatların içerisinde, en yüksek makamları, en yüksek mevkileri, en yüksek rütbeleri Nakşibendî tarikatında almışlar, takmışlar.

Diğer tarikatlarda o yüksek makamlara ulaşamamışlar.

Bütün Türkiye'yi araştırdığın zaman, Nakşibendî silsilesinden gelip geçen meşayihlerin hepsi kutup-gavsdır.

Ekserisi Kutup-gavs geçmektedir.

Ama bak her asırda kutup da bir tane oluyor, gavs da bir tane oluyor.

Tebliğ memuru var, irşat memuru var, gavs var, kutup var.

Nerede?

Meşayihlerin, velilerin içerisinde.

Nasıl ki mesela, zahirde, millet içerisinde parlamento seçiliyor, geliyor meclise değil mi?

Kaç tane mebus var parlamentonun içinde? Millet içinden seçilmiş gelmiş.

İşte veliler de parlamento gibi halktan seçiliyor. Fakat bunların içinde irşat memurları var ki onlar da bakanlar gibi.

Onların içinden de seçilen gavs, gavs-ı azam da baş vekil gibi.

Veliler parlamento, mebuslar gibi.

Kutbu-l irşat var bakanlar,

Gavs-ı azam var başvekil,

Kutbu'l -aktab da Cumhur Reisi.

Bizim tarikatın, Nakşibendî tarikatının rütbeleri bunlardır.

Askerîdir, siyaseti de askerî, eğitimi de askerî, rütbesi de askerîdir.

Artık erden mareşale kadar rütbeleri götür.

Evet işte burada demek ki:

Gâbe gavseyne dek seyranımız var

Onun için bir insan ne kadar yaşamış olsa, ne kadar da her günkü kârını bir gün öncekinden fazla yapmış olsa;

“Gâbe gavseyn” makamına ulaşamaz.

İşte bu nedir?

Allah’a kurbiyettir.

Bu nedir?

Allah’a olan aşk.

Bu nedir?

Allah’a karşı olan say (gayret).

Ne için Cenabı Hak:

“Elâ inne evliyâallahu la havfun aleyhim¹²”

Ayeti kerimesinde buyuruyor.

Bu ayeti kerime Evliyaullahın hakkında inzal olunmuş, varit olmuştur.

Onlarda olan havf, Allah havfını biz anlayamayız biz bilemeyiz.

Ama niye bunlar Allah’tan çok korkuyorlar?

Allah’a yaklaşmışlar da onun için.

Bir ateşe insan ne kadar yaklaşırsa, ateşin cismine, ne kadar yaklaşırsa, o kadar harareti fazla olur.

Ateşten ne kadar uzaklaşırsa ateşi, harareti o kadar az olur.

Allah'a yaklaşmak, Peygambere yaklaşmak, Meşayihe yaklaşmak böyledir.

“*Kurb-i sultan ateş-i sūzan*”dır,

Ama yaklaşmak da, bir büyük nimettir.

Yalnız onlarda ne var?

Havf (korku) var, ama neyin havfi var?

Bütün müridanının havfını çekiyor. Kendi havfi değil, var ise yüz bin tane müridanı, yüz binin havfını çekiyor.

Onların üstüne hata gelmesini istemiyor. Onların günah işlemesini, azaba duçar olmasını istemiyor. Bunların havfını, korkusunu çekiyor.

Onun için bak tarikatın şartları vardır.

Tarikatın şartları nedir?

Çok ileriye gitmeyelim de, onlar değil de, bize lazım olan nedir?

Bize lazım olan, fenâfişşeyh olmaya çalışmak.

Fenâfişşeyh olduktan sonra ilerisini biz bilemeyiz.

Ama fenâfişşeyh olmaya çalışalım ki noksan sıfatımızdan kurtaralım.

Noksan sıfatımızdan kurtaramazsak terakki edemeyiz.

Onun için noksan sıfatımızdan kurtarmak için fenâfişşeyh olacağız.

Cenabı Hak;

“İleyhi vesilete¹³”, buyuruyor.

Cenabı Hak, Allah'a gitmek için bir vesile bulun diyor.

Fakat burada Allah'a gitmek için vesile meşayıhtır.

Bir insan, mesela bir okyanusu bir denizi geçecek olsa orada;

Ya vapur olacak ya da uçak.

Denizi nasıl geçecek?

Ama denize kadar da hayli bir kara yolu var.

O zaman onu da yürüyecek.

Vapur denizden gelip onu memleketinden köyünden evinden almaz veya bir uçak havaalanından gelip onu memleketinden köyünden almaz.

O denizi geçmek için ya uçağa binecek, ya da vapura binecek.

Vapura kadar da yürüyecek, uçağa kadar da yürüyecek.

Burada fenafişşeyh olmak için bir defa şeriatımız tarikatımız mazbut olacak, eksigi olmayacak. Bak:

“Baba himmet oğul hizmet”

Bu fenafişşeyh olmak için himmet alacağız.

Bu hizmetsiz olmuyor.

Fakat himmeti almak için hizmet göreceğiz.

Bir defa evvela şeriatımız var.

Şeriatten sonra tarikat geliyor.

Şeriatte bir insanın kıl kadar eksikliği olsa, tarikatta onun hiç yeri yoktur.

Şeraitte tekamülü tamam olacak ki tarikat bir yoldur.

Tarikat Allah'a giden bir yoldur, fakat vasıtası zahirde şeriattır.

Şeriatımız tarikatımız mazbut olduktan sonra bir de bize ne var bak:

*Bilinmez âlemin sırrı nihândır
Dört şâhın hükmüyle dönen cihândır
Ârif olanlara özge seyrândır
Kâmile her eşyâ olmuş bir evrâd*

Bir böyle buyuruyor,

Bir de buyuruyor ki:

*Bu berzah âlemin geç gör neler var
Eriş nûra ki sende kalmaya nâr
Olasın âlem-i rûhdan haberdâr*

Bizde ruh var mı?

Var.

Nasıl bu ruh?

Rengi nasıl biliyor muyuz?

Yok.

Tadı nasıl biliyor muyuz?

Yok

Şekli nasıl biliyor muyuz?

Yok.

Ama var.

Ama insan ruhundan haberdar oluyor mu?

Oluyor. Nasıl, kim oluyor?

Karanlıkta bir insan neyi görecek?

Bu berzah âlemin geç gör neler var

Bu berzah âlemi nedir?

Beşeriyettir.

Bu berzah âlemi nedir?

Dünyadır.

Bir insan dünyayı severse, bir insan dünyayla meşgul olursa karanlıktan çıkmış değildir, berzaktan geçmiş değildir ki.

Bir insan kendi cismini de severse, cismi de onun beşeriyetidir, berzaktır.

Onu da severse o zaman oradan çıkamaz, oradan da geçemez.

Terki cisim olmak için cismini de sevmeyecek.

Onun için burada demek ki; bu dört şahtan murat zahirde edilleyi şeriyedir.

Yani bizim şeriatımız bizi ne yapıyor?

Hayvanî sıfattan bizi beşeri sığata geçiriyor, “dönen” demek budur. Hayvanî sıfattan beşeri sığata dönderiyor. Bunu asıl şeriat dönderiyor bizi.

Beşeri sığattan melekî sığata çeviren ne oluyor? Döndüren?

Döndüren tarikattır.

Şeriatla ne lazım? Kitap, sünnet, icmâ, kıyas. Dört şahtan murat bunlar.

Tarikatta neymiş bu dört şahtan murat? Muhabbet, ihlâs, adab, teslim.

Muhabbet; çok seveceksin meşayihini.

Bak Peygamber efendimiz (SAV) bir gün:

— “Ya Ömer bizi ne kadar sevebiliyorsun? Bize sevgi derecen ne kadar?

Diye sormuş.

O da demiş ki:

— Ya Resulullah, nefsimden maada her şeyden fazla seviyorum seni.

— Ya Ömer senin imanın kemali bulmamış, kâmil iman sahibi olamamışsın sen daha. Bizi nefsinden de fazla seveceksin ki kâmil iman sahibi olasın.

Tabi Hz. Resulullah böyle buyurunca, onlar seçkin, hülafa-yı raşidinden, ondan sonra Peygamber efendimizin bu sözü üzerine, Onda Peygamber efendimize olan sevgi çoştı, çoğaldı ve dedi ki:

— Ya Resulullah, şimdi ben seni nefsimden de daha fazla seviyorum.

— Tamam, şimdi imanın kemale erdi, kâmil iman sahibi oldun ya Ömer¹⁴”.

Onun için bak burada,

*Bulam dersen eğer ayn-ı îmânı
Çalış ki olasın şeyhinde fânî
Sana senden yakın olanı tanı*

Bu ne?

Kelamı kibar.

Bir de Cenabı Hak buyuruyor ki:

“Kulum ben sana şahdamarından daha yakınım¹⁵”.

Şahdamarı nerede?

İnsanların kalbinde, merkezi bir damardır.

Vücuda yayılan 366 damarın derlenmiş toplamış başıdır. Yani 366 damar, vücuda dağılan 366 damar, baştaki damara o şah damara bağlıdır.

Evet, Cenabı Hak buyuruyor ki:

“Kulum ben sana şahdamarından daha yakınım.”

14 Buhari Fedailü'l Ashab 6

15 Kaf 50:16

Bir de Hz. Resulullah buyuruyor ki:

“Kul ile Allah arasında 70 bin perde var, her perdenin kalınlığı yer ile gök arası kadar¹⁶”.

Biri Allah’ın emri, biri Resullulahın emri.

Bu yakınlık ne? Bu uzaklık ne? Bunu nasıl anlayacağız? Nasıl idrak edeceğiz?

Onun için:

Bulam dersin eğer ayn-ı îmânı

Çalış ki olasın şeyhinde fânî

Sana senden yakın olanı tanı

Bakın Cenabı Allah bize şahdamarımızdan yakın ama, ona gıyaben, gıyabî imanımız var.

Görebiliyor muyuz? Göremiyoruz.

Göremediğimiz gibi de unutuyoruz. Unuttuk mu uzaklaşıyoruz ondan.

Bu uzaklık, Allah’ı unutmak, gaflettir..

Onun için Peygamber efendimizin “çok uzaksın” demek; “Kul ile Allah arasında 70 bin perde var, her perdenin kalınlığı yer ile gök arası kadar” demek;

Bu işte gaflet; Allah’tan gaflet, gafil olmaktır.

O zaman biz demek ki Allah’a gıyabî imanımız var, Resulullah’ı da görmedik, gıyabî imanımız var.

Ama meşayîhe inananların imanı gıyabî mi, yoksa zahiri mi?

Zahirî tabii, değil mi?

Zahir bir inancı var. Zahirde, inananların inancı nedir?

Biliyoruz ki meşayih Allah'ın sevgili bir kuludur. Seçilmiş bir kuludur. İnsanlardan seçilmiştir, velidir.

Velinin anlamı ne?

Veli, peygamberin vekilidir.

Ben-i İsrail'in Peygamberlerinin de velileri vardı.

Kimler bunlar?

Mesela Süleyman (as)'ın Âsaf bin Belkiyye (Berahyâ) isminde birisi, Nebi değil ama veliydi, yetmişmiş bir insan idi. Belkıs'ın tahtını bir göz kırpmada getirdi.

Ondan sonra Hızır (as), Ben-i İsrail'in velilerindendir. Nebi değildir.

Bak Cenabı Hak Ona ne gibi yetkiler vermiş? Hem kıyamete kadar.

Gerçi bir Evliyaullah da dünyasını değiştikten sonra, onlar da Hayy'dir, çıkarlar zemini asumanı gezerler.

Hızır'la onun ne farkı var?

Hızır şüphesiz bir veli, Cenabı Hak Hızır'ın yetkisini, Hızır'ın görevini Kur'an'da bildiriyor.

En evvel bir defa Hz. Musa (as) ile Hızır (as)'ın Kur'anda hadisesi var değil mi?

Cenabı Hak Hızır (as)'a abı hayat içirmiş, kıyamete kadar ölmemiş. Ölmemiş de niye görünmüyor?

O da görünmüyor. Bir kâmil mükemmil bir mürşit dünyasını değiştirdiği zaman O da değişik değişik cisimlerle görünür insana. O zaman Hızır'la O'nun ne farkı var?

Zaten Hızır mürşid-i kâmindir, bak:

Varıp Hızır ile zulmete o cevher taşların topla

Hızır mürşid-i kâmilidir o zulmet kalb-i câhildir

“Cevâhirlar şerîattır özün kurtar cehâletten”

Bir de Veysel Karani Hazretleri var, zahirde Peygamber efendimizi görmemiş, Peygamber efendimizin zamanında yaşıyor ama Peygamber efendimizi görmemiş.

Ama Peygamber Efendimiz O’nu ne kadar methi sena ediyor. ”Ümmetin hayırlısı, ümmetin büyüğü, ümmetin en büyüğü, ümmetin en hayırlısı” diyor.

Onun için derler ki:

Peygamberlerin olmadığı zamanlarda da veliler ne yapmışlar? Aynı peygamberlerin görevini yapmışlar.

İsa Ruhullah’a İncil geldi, İncil indi, fakat İncil’e kaç kişi inandı?

Onlar on iki tane havaridir.

On ikinin bir tanesi de hıyanetlik etti, inanmış olarak göründü, Hz. İsa (as)’ı teşhir etti. Onun düşmanlarına, Hz. İsa (as)’ı öldürmek isteyip arayanlara, Hz. İsa (as)’ın yerini söyledi, buradadır dedi. Hz. İsa (as) göğe çekildikten sonra bu on bir kişi, havariler her birisi bir tarafa gittiler.

Onlar da gizlendiler.

Onlar Hz. İsa (as)’ın vekilleri idi.

Onlar da ondan sonra gelenlere gizli gizli aşıladılar, öğretiler yetiştirdiler.

Havariler ne yaptılar? İncil kitabını böyle yaydılar.

Demek ki peygamberlerin olmadığı zamanlarda da veliler bu hizmeti görmüşler.

Cenabı Hak velileri bu hizmete tayin etmiş.

Onun için işte o zaman biz, eğer Evliyaullahı böyle inanırsak, bir de Evliyaullahın cismini görüyoruz, mekânını görüyoruz, sıfatını görüyoruz.

Onun için burada Allah'a bizim gıyabı imanımız var.

Allah'a mekân isnat etmek küfürdür.

İnancımıza göre Allah'a (zâtını tarif için) bir sıfat isnat etmek küfürdür.

Ama Evliyaullah şuradadır, demek küfür mü? Değil.

İstanbul'da bir Evliyaullah var, tekkesi de şurada, Erzurum'da bir velinin zahirde bir tekkesi var, bunlar küfür mü? Değil.

Evliyaullahın sıfatı da var, cesedi de var zahirde.

Ama niye Mevlana demiş ki:

—Ne olursan ol gel.

Nereye seslenmiş bunu?

—Mecusi isen de gel, Hıristiyan isen de gel, yüz defa günah ettin, günaha tövbe ettin, tövbeni bozdunsa da gel, sonunda diyor ki, ne olursan ol yine gel.

Niye demiş bunu?

Nereye seslenmiş? (davet etmiş)

Hakka seslenmiş Allah'a.

Onun dergâhı Hak dergahı imiş.

Yani onun mekanında, onun cisminde, kendisine sesliyor ama, sesleyen kendisi değil.

Zahirde O sesliyor, kendisine sesliyor. Bak bunu Hıristiyan da, bütün dünya ecnebileri de bunu kabulleniyor.

Her tarafta söyleniyor ve kabulleniyorlar.

Mevlana'nın "her ne olursan ol gene gel" demesini gayrimüslimler de hepsi, yetmiş iki buçuk millet, bunu kabullenmiş. Fakat İslam olanlarla Müslüman olmayanlar, anlayamayanlar, bu kelamı nasıl kabullenmiş?

Onlar diyorlar ki:

Mevlana insanlığa sesleniyor.

Ama insanlık neymiş?

İnsanlık da, eğer bir insan zararsız olursa, kimseye zarar vermezse, kimseye zarar vermesin, insanlara faydalı olsun, buna sesleniyor, böyle kabulleniyorlar. Onları de fena değil.

Ama yok, Mevlana Hakk'a seslenmiş, insanlığa değil.

İnsanlık da Hakk'a inanmakla, Hakk'a, Allah'a inanmakla itaat etmekle olur.

Niye çünkü?

Allah'a inanmayan itaat etmeyen insan değil ki...

O her ne kadar beşer ama insan değil.

İnsan olsa, kitap kime gelmiş? İnsanlara.

Peygamber kime gelmiş? İnsanlara.

Kitaba inanmayan, kitaba sahip olmayan, peygambere inanmayan, peygambere tabi olmayan insan sayılmaz ki.

Onun için işte demek ki Evliyaullahın mekânı da var, Evliyaullahın sıfatı da var.

Ama Evliyaullahın zahirde bir sıfatı var ama, o zahirdeki sıfatı, bir sıfatı gizlemiş. Onun için Yunus Emre:

Ete kemiğe büründüm Yunus diye göründüm

Bu kelamında, benim cismim zahirim etten kemikten ibaret, Yunus diye görünüyor, diyor

Onun için bak:

Çâr-anâsır perdesini zâtına etmiş nikâb

Nikab ne? Örtüdür.

Çâr-anâsır ne? Çâr-anâsır da dört eczadan meydana gelen bu ceset.

Ne olmuş? Perde olmuş.

Neyi perdelemiş? Ruhu perdelemiş. Ruhu örtmüş, Ruha bir kalıp olmuş, perde olmuş.

Ama hangi ruhu gizlemiş?

Hayvani sıfatta olan ruhu da gizlemiş,

Beşeri sıfattan olan bir ruhu da gizlemiş,

Meleki sıfatta olan bir ruhu da gizlemiş.

Beşer Allah'a isyan ediyor, hiç kitap, sünnet, Allah, peygamber, günah, sevap hiçbirini bilmiyor ve bütün günahı kebairelerin hepsini işliyor. Fakat beşer insan görünüyor mu? Görünüyor.

Halbuki onun insanlıkla hiç alakası yoktur. Onda olan bir sıfat var, o gizlemiş bunu göstermiyor.

Bir de var ki tamamen,

“Emri bil ma’ruf, nehyi anil münker¹⁷”.

Kulluğunu yapıyor, Allah'a karşı olan ibadetlerini yapıyor, bütün yasaklardan günahlardan da kaçınıyor,

Bunda da bir sıfat var.

Onu da gizlemiş bu ceset.

O da gene aynı surette görünüyor.

Bak bir kelamı kibarda

Görünür surette insan, velâkin sîrette hayvan

Onu da gizlemiş. Bir de var ki:

İnsanlardan seçilmiş, ilmi ile, ameli ile, şeriatı, tarikatı ile hakikate ulaşmış.

Hakikate ulaşmış, fakat onu da beşer sureti zahirde gizlemiş onu da göstermiyor.

Onların hakkında buyuruyor ki, kemal sıfatıyla muttasıf olanların hakkında buyuruyor ki:

Çâr-anâsır perdesini zâtına etmiş nikâb

Bir velayet sahibine söyleniyor bu, veliye söyleniyor.

Söyleyen kim? O velayet sahibinin velayetini sezen, velayetine inanan, velayetini tasdik eden,

Çâr-anâsır perdesini zâtına etmiş nikâb

Akl- ı küll senden ibâret nefha-i âlî-cenâb

Sendedir sırr-ı emânet ey kulüb-ı âfitâb

"Alleme'l-esmâ" ya mazhar olduğun bilmez miyem

Bir kelam daha var:

Hakîkat şehrinde bir güzel gördüm

Bir göreni göremedim ne çâre

Bir kelam daha var:

Bedensiz bir güzel gördüm efendim

İlikten damardan kandan içeru

Cânân illerinden sordum efendim

Bir gizli cân vardır cânandan içeru

Bu kelimeler neyi ifade ediyor?

Evlîyâullahta olan bir varlığı ifade ediyor.

Evlîyaullah zahirde bir cisim sahibidir ama o cismi bir hakikate perde olmuş, göstermiyor.

Allah şuradadır, buradadır demek küfürdür, ama Allah Evlîyaullahın kalbindedir demek küfür değildir, haktır hakikattir.

Niye?

Allah'ın emri öyle, Cenabı Hakkın emri öyle.

“Ben mümin kulumun kalbine sığarım¹⁸”

diyerek ferman buyurmuş.

Onun için Allah’a imanımız var, Allah’a noksan sıfat izâfe etmek küfürdür, O noksan sıfatlardan beridir.

Allah’a mekân izâfe etmek küfürdür, Allah mekânlardan, mekândan münezzehtir.

Cenabı Hak, Evliyaullahı zamandan sıfattan kurtarmıştır.

Onun için:

Bulam dersen eğer ayn-ı îmânı

Çalış ki olasın şeyhinde fânî

Sana senden yakın olanı tanı

.....

Hakikat güllerini görmek dilersen

Marifet meyvesin yemek dilersen

Sonra bak

"Alleme'l-esmâ" ya mazhar olduğun bilmez miyem

buyuruyor

Çâr-anâsır perdesini zâtına etmiş nikâb

Akl- ı küll senden ibâret nefha-i âlî-cenâb

“âlî-cenâb” kıymetli bir can.

“Nefha” ise Cenabı Hakkın ruh üflemeşi, ona ruh üflemeşi.

Sendedir sırr-ı emânet ey kulüb-ı âfitâb

Bu ne?

Evliyaullah, Peygamber efendimizin nurunu, nur mucizesini taşıyor. Sırrı Emanet budur.

Ey kulûb-ı âfitâb

Afitab ise güneş gibi, on beşlemiş ay gibi olan senin kalbin diyor.
Ya da o tabân veya ziyalı bir güneş gibidir.

Evet, Allah’a gıyabı imanımız var bizim.

Allah’a noksan sıfat izâfe etmek haramdır, günahtır, küfürdür.
Allah’a mekân izâfe etmek küfürdür, Ama Allah, Evliyaullahın kalbindedir.

Evliyaullahta Cenabı Hakkın sıfatları tecelli etmiştir.

Kutsi hadisinde Cenabı Hak buyuruyor ki:

“O veli kulumuzun gözü bizim gözümüz, o veli kulumuzun işiten kulağı bizim kulağımız, o veli kulumuzun konuşan dili bizim dilimiz, uzanan eli bizim elimiz, yürüyen ayağı bizim ayağımız, düşünen aklı da bizim aklımızdır¹⁹”.

İbrahim (as), bir gün Cenabı Haktan iki şey istemiş.

Peygamber efendimizden sonra Allah’a çok sevgili olan İbrahim (as) Peygamber efendimize “habibim”, ona da “halilim” demiş, dostum demiş.

O, Cenabı Haktan iki şey istemiş. İki şeyin birini ifade edelim, demiş ki:

— Ya Rabbi, inanıyorum, biliyorum sen gitmekten gelmekten münezzehsin. Bu dünya haneme de bir gelsen de, teşrif etsen de bir göreyim, demiş.

Cenabı Hak da “Ya İbrahim falan gün geleceğim” diyor.

Davetini kabul ediyor.

O güne, İbrahim (as)'ın çok hizmetlileri varmış, kara cariyeleri, kulları varmış. Cenabı Hak gelecek diye onları hep seferber ediyor, ta ki, yemekler, içecekler, temizliklerini, bunları hazırlıyor.

Bu günü bekliyorlar. “nerden gelecek, gökten mi gelecek, yerden mi gelecek?” diye.

Beklenirken çok ihtiyar biri geliyor, o kadar ihtiyar ki, beli kamburlaşmış, elinde bir asa var ona dayanarak, dura dura geliyor. Gözler kırıışmış, saç sakal da birbirine karışmış, gözünde çapaklar, ağzına salyalar akmış, çok bitkin bir vaziyette gelmiş. Demiş ki:

— Ya İbrahim benim halimi biliyorsun !

Bunu böyle görünce İbrahim (as):

—Baba demiş, bu halinle buralarda görünme, çok önemli bir misafirim gelecek, al bu ekmeği ye.

Onu böyle başından savmış.

Akşama kadar beklemiş, Cenabı Hak gelmemiş, nereden gelecek? Haşa O, gelmekten gitmekten münezzehdir.

Ondan sonra İbrahim (as) rica ediyor:

— Ya Rabbi, diyor, sen vaadinden hulf etmezdin, gelmedin.

Cenabı Hak:

— Ya İbrahim ben geldim, sen benim yüzüme bakmadın, sen beni bir parça kuru ekme ile savdın.

—Aman Ya Rabbi, affet, diyor. Ben öyle bir şey yaptığımı bilmiyorum, yapmam da diyor.

— Nasıl oldu bu? Diyor.

Cenabı Hak diyor ki :

— Ya İbrahim, ben gelmekten gitmekten yemekten içmekten münezzehim, sen buna inanıyor biliyorsun, ama diyor, senin gözüne çok çirkin görünen bir ihtiyar vardı ya,ben onun kalbinde geldim, onun kalbinde idim eğer ona yedirmiş içirmiş olsaydın

bana yedirip içirmiş olacaktın. Ona hürmet etmiş olsa idin bana hürmet etmiş olacaktın.

Kelamı kibarda:

*Bulam dersen eğer ayn-ı îmânı
Çalış ki olasın şeyhinde fânî
Sana senden yakın olanı tanı
Bu berzah âlemin geçmek dilersen
Bekâ gülşanına göçmek dilersen*

Bir de;

*Şeyhden haberdâr olmayan
Doğru vefâdâr olmayan
Önünde berdâr olmayan
Ol kande bulur yârini*

Olmuyor, şeriatsız tarikatsız olmuyor.

Tarikatsız insanlar nimetine malik olamıyorlar.

Düşünecek olursak aklımız var, bu kadar Evliyaullah gelmiş, geçmiş.

Bunların hiç bir tanesi tarikatsız nimetine malik olmuş mu?

Hepsi tarikatla, bir mürşitle nimetlerine malik olmuşlar.

“Aşkım Bana Oldu Burâk”

08.02.1990

*Bıraktı hicrân nârına
Bend etti zülfün dârına
Bilemedim efkârı ne
Görün beni aşk n'eyledi
Âhiri dervîş eyledi*

Kelamlar çok özlü ama,

“Bilemedim efkârı ne”... Bilmez olur mu?

Hicran narına düşüren kim?

Allah,

Peki, zülfün darına bend eden kim?

yine Allah,

Hicranın narına yanmak ne demektir?

Ruhumuzun gelişi, Allah ‘tan ayrılışıdır.

Zülfün darı ne?

Zülfün darı Evliyauallahı olan sevgisidir.

Peki bilmedi mi, maksadı ne? Niye böyle yaptı? Niye hicran narına bıraktı? Niye zülfün darına bend etti?

Cenabı Hakkın celal sıfatı var, cemal sıfatı vardır. Celal sıfatının ve cemal sıfatının bilinmesi için, celal sıfatına sahip olup da cehennemlik olanların ayrılması var, celal sıfatının ihtizasından tecelli eden cehennem var, cemal sıfatının tecellisinden bir cennet var. Cenabı Hak bunları lüzumsuz halk etmemiştir. Cennetin bir malı, mülkü var, hizmeti var, cehennem de var.

Nerede ayrılacak?

Dünyada ayrılacak. Ama bu hicran ne?

Hicran demek Allah'tan geldiler ve Allah'tan ayrı düştüler.

Bend etti zülfün darına

Demek bir müridin bir meşayihe bağlanmasıdır.

Çünkü meşayihe bağlanmak, bir meşayihî sevmek Allah'a bağlanmak, Allah'ı sevmektir.

Ancak bu hicrandan, o ayrılıktan neyle kurtulacağız?

Bir Evliyaullahı sevmekle, o seni hicrandan, ayrılıktan kurtaracak. Başka kurtaran olamaz.

Çünkü niye? Ruh Allah'tan bir vasıta ile geldiyse, yine bir vasıta ile Allah'a gider. Cenabı Hak ayetinde "ileyhil vesilete¹" buyuruyor. "Allah'tan geldiniz Allah'a gitmek içinde bir vasıta bulun" diyor.

Onun için okunmuş olan kelimada;

Bıraktı-düşürdü- hicran narına, hicran narı ne?

Ruhların ayrılışı, bu dünyaya inişi, Allah'tan gelişidir.

"Bend ettin zülfün darına," zülf güzelliğidir.

Dar'dan mana; bend ettin bağladın, güzelliğinle beni bağladın.

Ama bu güzellik değil, hangi güzellik bağlar insanı?

Evliyaullahın güzelliği; Evliyaullahta Cenabı Hakk'ın güzelliği var, meşayihde Allah'ın nuru var.

Sebul mesanidir yüzü

Nutku mesihadır sözü

Ne bu kelam? Senin yüzünde, meşayihin yüzünde fatiha suresi yazılıdır.

Senin lisanın da nutkun da haktır, yanı senin sözlerin de Allah'ın nutkudur, sözüdür.

Amenna ve saddakna, Cenabı Hak hadisi kutsisinde buyurmuyor mu?

“konuşan dili bizim dilimizdir”

Kim bu Evliyaullah? Bu arada buyuruyor ki:

“Biz velilerimizi yeşil kubbemiz altında gizledik, onları bizden başka kimse bilmez²” ikinci bir hadisi kutside buyurmuyor mu?

“O veli kulumuzun konuşan dili bizim dilimiz, gören gözü bizim gözümüz, işiten kulağı bizim kulağımız, uzanan eli bizim elimizdir. Hatta yürüyen ayağı bizim ayağımız, düşünen akli bizim aklımızdır³”

“*Bend etti zülfün darına*”, demek:

Evliyaullahı, inanıp da onun manevi yüzünü gören, manevi güzelliğini gören, Evliyaullahı bağlanıyor.

“*Bilemedim efkârın ne*”, beni niye bu ayrılığa düşürdün? Bu güzellik senin güzelliğin, bu ayrılığı sen yaptın, sen indirdin ayırdın.

Cenabı Hak ayeti kerimede “nefehtü fihi min rûhî,biz Âdem'i halk ettik kendi ruhumuzdan ruh üfledik⁴”.

Ama kelamı kibarda ne buyruluyor;

Te'âlallah ne hûb zîbâ yaratmış kâmil insânı,

Nefahtü fihi min rûhî" deminde kılmuş ihsânı

Çok güzel yaratmış, kimi?

Kamil insanı.

2 Eşrefoğlu Rumi Müzekkin Nufûs S.309

3 Muhyi'd Din-i Nevevi Trc. (Diyânet İ.B.Y) 38

4 Sad 38:72

Fakat bu kamil insan kemalatta ne ile ulaşıyor? Bu güzelliği ne ile elde ediyor, nerede elde ediyor?

İşte o kutsal makamdan gelen ruhlar burada tekrar ayıklanıyor, yine tekrar o kutsal makama gidiyor.

Fakat o güzelliği elde eden gidiyor. Bu güzellik neyle elde edilir?

Ancak Şeriat, Tarikat, Hakikat, Marifet ile;

Bunlar yaşanır, bu insan yine çok güzel olur, çok güzel olursa gelmiş olduğu o güzel yere makama gider. Bunlar olmazsa bu sefer çirkin kalır, çirkin kalınca da o makama gidemez.

Dünyaya geldim gitmeye

İlim ile hilme yetmeye

Buyruluyor.

Niçin Cenabı Hak, “insanlar ulvi insanlar süfli⁵” buyurmuş.

Ulvinin manası gökleri aşar, melekleri geçersiniz. Zaten ruhumuz meleklerden yüksek yerden geldi. Niçin, Cenabı Hak melekleri noksan sıfattan beri halk etmiştir. Onlarda noksan sıfat yok, neden noksan sıfattan yoksun halk etmiş?

Melekler hakkında bir ayet var mı? Cenabı Hak biz melekleri halk ettik kendi ruhumuzdan ruh üfledik diye bir emri var mı? Böyle bir emir yok.

Cenabı Hak Kur’anı Kerimde bütün her şeyini kuvvetlerini, kudretlerini, sırlarını, hikmetlerini bize bildirmiş, her şeyi habibinin vasıtası ile bize bildirmiştir, niye?

Cenabı Hakkın Kur’anda melekler hakkında böyle bir emri var mı? Ama yanlış anlaşılmasın, tabi meleklerin noksan sıfatları yok.

Noksan sıfat hangisi? Biz de zannediyoruz ki noksan sıfat şu; insan günah işliyor, haram yiyor, hırsızlık yapıyor, yalan söylüyor, her bir şeyi işliyor, hayır bu değil.

Aslında noksan sıfat bizde yememiz, içmemiz, uykumuz, yorulmamız hasta olmamız, ihtiyar olmamız, bunlardır bizdeki noksan sıfatlar, meleklerde bunlar yoktur.

Cenabı Hak ne buyuruyor,

“Biz Âdem’i halk ettik kendi ruhumuzdan ruh üfledik”

Onun için insanların ruhu meleklerden üstün yerden gelmiş.

Cenabı Hak melekleri sıfat nurundan halk etmiştir.

Bizim ruhumuzu kendi zatının ruhundan halk etmiş, onun için yüksek bir yerden gelmiştir.

Zahirde Cebrail Peygamber efendimizle Allah arasında bir elçi, Allah’tan vahiy getiriyordu. Fakat Miraçta Cebrail nerede kaldı? Peygamber efendimiz nereye gitti?

Cebrail bir makamda kaldı, Peygamber efendimiz gitti, gitti, gitti...

Cebrail ne dedi? “Ya Resulullah benim yerim burası, ben buraya kadar, ben buradan daha ileriye gidemem, bir adım daha gitmeme emir yok, bir adım daha atarsam yok olurum⁶”

Peygamber efendimiz gitti.

Allah’tan gelen ruh, Allah’a neyle gider?

Bir meşayihle, vasıtayla gider. Bu kelim işte onu ifade ediyor,

Düşürdün hicran narına

Bend ettin zülfün darına

Niye bu yüksek alemde düşürdün?

Niye bir daha yüksek aleme çıkmak için arada bir vasıta halk ettin?

bilmedi noksanını...

Görün beni aşk neyledi

Ahiri derviş eyledi

Derviş, her şeyini yok etti. Her şeyden kurtardı. Bir kelam daha var.

Çok çektim ise iftirâk

Kalmadı gönlümde merâk

Aşkım bana oldu burâk

Bak burada zikri, fikri, ameli, ibadeti, değil.

Sofular cennette kaldı aşıklar didara erdi.

Sofu ne?

Sofunun üç anlamı vardır. Bir anlamı sofı çok ibadet yapar. Bir anlamı da var ki safiye makamına sâfileşmiş.

Sofu safileşemez, Aşık safileşir. Ne için sofı safileşemez?

Sofunun ameli var, aşığın ameli yok.

Aşığın ameli yok deyince, amelini atmış, amelini sahip olmuyor.

Ama sofı ameli ile süslenmiş, ameli ile bürünmüş, ameli olmuş ona perde, ameli olmuş ona nikap, ama aşığın ameli olmuyor ki perdesi olsun.

Aşık ne?

Allah aşkı ile pişen,

Allah aşkı ile yanan,

Allah aşkı ile olgunlaşan.

Hani bir çiğ bir şey ateşe düşmezse, pişmezse o nimet olabiliyor mu, yenilebiliyor mu?

Niçin Mevlana buyurmuş ki:

Hamdım, yandım, piştim

Ne zaman buyurmuş? Niye bu kelamı buyurmuş?

Şems'ten evvel niye bu kelamı buyurmamış? Şemsi tanıdıktan sonra buyurmuş.

İlmi ile kemali ile bir yönde bir hamlık varmış, ancak Şemsi tanımış, Şems vasıtası ile onda bir Allah aşkı tecelli etmiş. Bu Allah aşkı onu yakmış, pişirmiş, hamlıktan kurtarmış.

Çok çektim ise iftirâk

Kalmadı gönlümde merâk

Aşkım bana oldu burâk

Görün beni aşk neyledi

Ahiri derviş eyledi

Burak'tan mana nedir?

Çünkü Peygamber efendimiz Burak'la miraç yaptı. Ama o Peygamber efendimize aittir. Peygamber efendimiz cismi miraç yaptığı için Burak'la yükseldi.

Miraç haktır. Buna inanmazsa insan Müslüman olamaz. Hatta Cenabı Hak Mescid-i Aksa ya kadar gittiğini ayetle bildiriyor. Mescid-i Aksa dan göklere yükseldi. Cebrail Burak'la aldı götürdü ama bir makama kadar götürdü. Cebrail kaldı, Peygamber efendimizi O makamda bıraktı. Yedinci kat göğe kadar çıktı. Arş alâda görülen bütün hikmetleri Cebrail yine ona delillik etti. Ama Cebrail orda kaldı ve o varlıklar aşağıda kaldı. Peygamber efendimiz devam etti.

Onun için Cenabı Hak “Gâbe gavseyini ev edna” buyuruyor, “habibim sen bana o kadar yaklaştın ki iki kaşın yaklaştığı kadar, hatta ondan da yakın⁷”.

Aşıklar Allah'ı seven. Maşuk sevilen, aşık sevendir.

Aşıkların miracı neymiş?

Allah aşkı, Allah sevgisi, Resulullah sevgisi, Meşayih sevgisi.

Çünkü Allah ancak Resulullahla seviliyor, Resulullah da Evliyaullahla seviliyor.

Bu da Allah'ın emirleri. Cenabı Hak “Habibim seni seven beni sever, seni sevmeyen beni sevemez⁸” buyuruyor.

Muhabbetten Muhammed oldu hâsıl

Muhammedsiz muhabbetten ne hâsıl

Muhabbet Allah sevgisi, Allah sevgisinden Peygamber efendimiz var oldu, meydana geldi.

Peygamberi tanımayan, bilmeyen, sevmeyende Allah sevgisi olamaz, onda muhabbet hasıl olmaz.

Cenabı Hak “Habibim seni seven beni sever, seni sevmeyen beni sevemez” buyuruyor.

Hatta;

“Seni bilen beni bilir, seni bilmeyen beni bilemez,

Seni bulan beni bulur, seni bulamayan beni bulamaz,

Seni gören beni görür, seni göremeyen beni göremez

Kulum beni sev, sevdiklerimi sev, kullarıma sevdire.”

Bu kul kim?

Evliyaullahtır.

Onun için demek ki;

Allah aşkıdır insanlara miraç yaptıran.

Allah aşkıdır insanları noksan sıfatlarından kurtaran.

Allah aşkıdır bütün insanları safileştiren, olgunlaştıran, pişiren.

Allah aşkıdır bütün ahlak-ı hamideleri gösteren, ahlak-ı zemimeleri yok eden, bitiren.

Hele Allah aşkıdır insanların anasını zıddiyetini değiştiren.

İnsanlar zikirle, fikirle, ibadetlerle kendilerini hayvani sıfattan beşeri sığata geçiriyor, kendilerini hayvani sıfatlardan kurtarıyorlar.

Fakat beşeri sıfattan meleki sığata zikir, fikir, ibadetle geçilmiyor.

Zikr ü fikr ile ibâdetle varılmaz bu yola

Hizmetinde dâim ol şeyhin rızâsını dile

Hubb-ı lillah âşık ol gönlüne girmeklik ile

Sen seni mahv eylemektir "lâ"yı "illâ"dan garaz

Hubbıllillah geçiyor, demek ki meşayihî olmayan bir kimse, hiç bir amelini Hubbıllillah-Allah (sevgisi) için işleyemez. Muhakkak ki o ameline onun nefsi parmak atar, el atar.

Ama meşayihî olan bir kimsenin asla ve asla nefsi el atamaz. O amelini Allah için işler.

Onun için kelimalar bunu ifade ediyor. Ama anlamayanlara bu kelimalar ne kadar muhalif geliyor. Hangi kelam?

“Hasenet’ül ebrar, seyyiet’ül mukarrebîn”

Hasene ne? Sevap.

Ebrar ne? Sevap işleyen.

Seyyie ne? Günah.

Mukarrebîn ne? İşlediği ibadetleri günah sayan zevat.

Mukarrebîn de bir kul, Ebrar da bir kul. Ebrar ibadet ediyor, sevap kazanayım diye işliyor.

Mukarrebîn o ibadetten günahıtır diye kaçıyor. Bakın şimdi ne kadar ters, ne kadar yanlış anlaşıyor. Halbuki bu böyle değil efendim.

Ebrar ameli işliyor, ameli alıp, sarılıyor, kabulleniyor.

Mukarrebîn bu ameli işliyor, ama niye bu ameli kabullenmiyor?

Ebrar, bu ameli ben yaptım, kulluğumu yaptım, sevabını kazandım, cenneti kazandım, diyor.

Fakat mukarrebîn öyle değil, ben kulluğumu yapamadım. Allah'ın azabından, gadabından, elinden, kurtaramadım. Yapıyor da, yapamadım diyor. Kendinde öyle bir nedamet, bir düşkünlük var. Kendisini aşağı, kusurlu, günahkar görmek var, yapamadım diyor.

Allah'a makbul olan amel de budur. Çünkü Peygamber efendimiz Miraç yaptığı zaman Cenabı Hak sordu;

“Ya habibim bana ne hediye getirdin?”

“Ya Rabbi sen ihtiyaç, muhtaç değilsin, sen ganisin, senin hazinelerin dolu, ihtiyaç benim, muhtaç benim, ben fakirliğimle sana geldim.”

Cenabı Hak “Sen bana çok kıymetli ve makbul olan bir hediye getirdin” diyor.

“Hasenetü'l- ebrar, seyyietül mukarrebîn” buyuruyorlar.

Ebrarların sevap diye işlediklerinden mukarrebînler kaçarlardı.

Ebrarlar namaz kıldı, mukarrebînler kılmadı mı? Ebrar oruç tuttu, ibadet yaptı, hasenat yaptı, mukarrebînler bunları yapmadı mı?

Ebrarlar hasenatı yaptım, kazandım diyor. Mukkarebîn yapamadım diyor ve kendisinde bir nedamet ve bir ahü enin var.

Allah'ın indinde de bunu ancak aşk yapıyor. Bu insanları amel varlığından geçiren, kurtaran aşktır. Aşk olmazsa amel varlığından insan kendisini kurtaramaz.

İradesi var, bu ameli yapıyor.

Niye yapıyor bu ameli?

Bir maksat bir gaye için yapıyor. Cenabı Hakkın emri, bu hakttır. Fakat mukarrebın bunu yaptığı halde, hakkiyle yapamadım diyor. Tarikatın kârı kemali mahviyettir, yokluktur.

Çok çektim ise iftirâk

Kalmadı gönlümde merâk

Biz şimdi zannediyoruz ki bizim ayrılığımız amenna ve sadakna:

Cenabı Hak kitabı Kur'anı Kerimde "Kalü inna lillahi ve inna ileyhi raciün" buyuruyor. "Allah'tan geldik bu dünyaya, yine Allah'a döneceğiz"⁹

Ama sadece dünyaya gelişimiz mi ayrılığımız?

Hayır bu değil, ancak dünyaya gelişimizle varlığımız meydana çıktı, bildik. Varlığımız vardı da bilinmiyordu.

Ne zamandan vardı varlığımız? İlmi ezeliden. İlmi ezelide Cenabı Hakkın ruhları halk etti ve "elestü bi rabbiküm" fermanıyla "ben sizin rabbiniz değil miyim"¹⁰ diye bir emri var.

Kime? Cesetlere değil, ruhlara.

Cenabı Hak ruhu ne zaman halk etmiş? Bilmiyoruz.

Nerede kalmış bu ruh? Çok alemler, dolanıp gelmiş.

Dolaştım âhiri bu hâna geldim

Bu hâna, dünyaya geldim. Bir de buyuruyor ki,

Kaleminden şak olup seyrâne geldim

Bulut yağmur olup ekvâne geldim

Kaleminden şak olunca, seyrana gezmeye çıktı. Kaleminden ayrıldı. Cenabı Hak en evvel Peygamber efendimizin ruhunu halk etti.

⁹ Bakara 2:156

¹⁰ Araf 7:172

Bütün ruhlar, her şeyi onun nurundan halk etti. Bir de Peygamber efendimizin en evvel aklını halk etti. Onun nurunu, onun ruhunu halk etti. Fakat ondan sonra kalemi halk ediyor.

Onun için Arş, Kürsü, Levh, Kalem deniliyor. Cenabı Hak kalemi halk ediyor ve kaleme bir celal sıfatıyla bakıyor, kalem iki parça oluyor.

Kalem çün iki şak oldu anın kahr-ı celâlinden

Birisi mazhar-ı lutfu birisi mazhar-ı hicrân

Celali ihtisasından kalem iki şak oldu.

Biri yazdı semâvâtı bütün me'vây-ı cennâti

Biri yazdı kûsûfâtı oluben mazhar-ı ekvân

Biri, Cenabı Hakkın cemalinden tecelli eden kıymetli şeyleri, mekanları varlıkları yazdı. Biri de kûsufâtı yazdı.

Kalemde şak olup seyrâne geldim

Bulut yağmur olup ekvâne geldim

Nebât hayvân olup insâne geldim

Bu insan nerelerden geçmiş gelmiş. Aklımızın idrak edeceği bilinen şeyler burada ifade edilmiş. Bir de var ki, çok alemler bilemeyeceğimiz idrak ile anlayamadığımız alemler var. Onlardan bahsetmemiş. Çok alemlerden geçmiş.

Madem ki bizim ruhumuzun halk edilmesini Allah biliyor biz bilmiyoruz. Nerede kalmış bu ruhlar? Nerelerden geçmiş gelmiş bu ruhlar?

Çok çektim ise iftirâk

Burada çok geçiyorsa. Herkesin bu dünyada belli bir ömrü var, buna çok denilmez ki. Buna çok denince rakam verilmiyor, rakamı yok. Zaten ilmi ezelide Cenabı Hak ruhu halk etmiş, o bilinmiyor.

Çok çektim ise iftirâk

Kalmadı gönlümde merâk

Aşkı bana oldu burâk

Aşkı Burak'ım oldu. Ayrılıktan kurtuldum, meraktan da kurtuldum diyor.

Görün beni aşk neyledi

Ahiri derviş eyledi

Yalnız insanlarda zikir, fikir, ibadet amel olacak. Aşkında bir makamı vardır.

Fakat aşkın makamı neredir?

Aşkın makamı ona nihayet yoktur. Aşk sevgidir.

Sevgi de nereden kopmuş gelmiş?

Allah'tan kopmuş gelmiştir.

Buraya neyle gider insan?

Yine sevgiyle gider.

Tarikatlar nefis yoluyla başlıyor, kalb yoluyla başlıyor. Bir ibadette bir de aşk ile terakki ediyor. Nitekim ibadet yolunun ahirinde de aşka geliyor. Aşka düşen bir tarikat ehli ibadete neden dönmüyor, niye dönsün? İbadet işliyor yapıyor da ibadete kıymet vermiyor.

“Sair tarikatların nihayet kârını biz bidayete getirdik” buyruluyor.

Sair tarikatlarda riyazet, uzlet, seyahat bütün bunların amelleri, ibadetleri, hizmetleri aşka düşmek, aşka duçar olmak içindir. Ama bizim tarikatımızda aşkı baştan veriyorlar, ulaştırıyorlar.

Aşkın makamı Cenabı Haktır, Allah'tır.

Allah sevgisini kuluna gösteriyor insanlara bunu veriyor, ama her maksada bir kapı tayin ediyor.

İnsanların rızkını da Allah halk ediyor, rızkları dağıtması görevi ile Kasım ul Erzak isimli bir melek de halk etmiş.

İnsanların ruhunu da Allah alıyor, ama Azrail isimli bir melek ile alıyor.

Aşıkların ruhunu Azrail alamıyor aşıkların karşısına gidiyor, ruhunu alamıyor.

—Ben aşıktım benim ismimi lafzayı celalle yaz bana göster ki alasın, dermiş.

Bir hastada müşahade ettim, gözümle gördüm. Bir hasta öleceği zaman, can vereceği zaman, gözleri bir noktadayken, duvarda lafzayı celal elektrik yanar gibi yandı. Aşk çok olan birisiydi. Gözünün yaşı sel gibi akıp gidiyordu.

Kelamı kibarda öyle buyruluyor,

Ten ile âbım turâba nâr ile bâdım hevâ

Cânımı cânâna verdim aradan çıktı sivâ

Diyor ki bu vücut cesedimde olan hep toprak ile suyu verdim toprağa, ateş ile havayı çektim verdim gitti havaya.

Can kaldı. Canımı da verdim cananıma. Canda gitti, tende gitti, bunlar gidince yok oldu. Azrail benim neyimi alacak? Ben yok oldum zaten. Azrail canlıların canını alır.

Kelamı kibar böyle, ama ayeti kerimeyle tasdik ediyor. İnsanlar öldüğü zaman ateşi de çıkıyor havaya gidiyor. Bir de havası var, teneffüsü oda çıkıp cesetten gidiyor. Cesette su ile toprak da toprağa veriliyor. “Küllü şeyin yerciü ile aslihi¹¹” emri fermanı tecelli ediyor “her şey aslına rücu ediyor” bu dört madde aslına rücu ediyor.

Bu can da nereden geldi?

Allah’tan geldi, Allah’a gidiyor.

Geriye ne kaldı? Öldü, toprak oldu gitti.

Ama ölüm ikidir. Cenabı Hak “mûtû kable entemûtû¹²” buyuruyor “ölmeden önce ölü” diyor. İnsan ölmeden evvel ölüyorsa, diri

¹¹ Kelamı Kibar

¹² Ömer Dağıstani Fetvalar S.149

oluyor, varlığından kurtuluyor. Bu adamın yine cesedi var. Onun ağaç, taş gibi bir cesedi var. Onun hareketi var ama, onu sanki bir ağacı, bir taşı almış hareket ettiriyorsun gibi hareket ettiriyorsun.

Ten ile âbım turâba nâr ile bâdım hevâ

Cânımı cânâna verdim aradan çıktı sivâ

Nokta-i sırrım semâ " Rahmân ale'l-arşistivâ"

Kabz için bir ihtiyâcım kalmadı Azrâil'e

Nokta-i sırrım sema: sana vermiş olduğum ruh;

Bu ruh nereden geldi? Allah'tan.

“Mûtû kable entemûtû” sırrıyla o da gitti.

Kabz için Azrail'e ihtiyacım kalmadı, diyor.

“Bizdeki Riyazet Ayıklıktır” 30. 12. 1990, Tepecik

Nefis alçaktır ve ceset süflüdür zaten; ulvi olan da ruhtur. Biz ruhumuzu bilmiyoruz ancak cesedimizi biliyoruz. Eğer cesedimizin süfli olduğunu, nefsimizin adi olduğunu, aşığı olduğunu bilirsek o zaman ruhumuza kıymet, değer kazandırırız.

Nefs elinden kıl benim âzâdımı Allah için

Ne kadar nefis zalim ki;

Nefs elinden kıl benim âzâdımı Allah için

Defter-i uşşâka kayd et âdımı Allah için

Nefis elinden kurtar beni, diyor. Kime?

Rabıtasına yalvarıyor.

Allah için, Allah rızası için nefisten kurtar. Nefisten kurtarmak için defter-i uşşâka kaydedeceksin.

Defter-i uşşâk'takiler Allah'ı sevmek, Allah'a âşık olmak ile Allah muhabbetini kalbinde taşıyanlardır.

Evet, her kimde ki aşk-ı ilahi tecelli etmezse nefisini bilemez, nefisini yenemez, nefisine hükmedemez.

Cenabı Hak bizi ve her şeyi halk etmiş, nefsi de halk etmiş.

Cenabı Hak nefse sormuş emr-i fermanında:

— Sen kimsin, ben kimim?

Bu zalim nefis demiş ki;

— Sen sensin, ben de benim.

Rabbının ubudiyetini tabii tasdik etmemiş.

— Atın bunu cehenneme! Bin sene yansın.

Atmışlar. Cehennemde bin sene yanmış.

— Çıkarın, getirin!

Getirmişler. Sormuş gene:

— Sen kimsin, ben kimim?

— Sen sensin, ben de benim.

— Atın bu soğuk cehenneme! Bin sene de dunsun.

Getirmişler. Sonra tekrar soruyor:

— Sen kimsin, ben kimim?

— Sen sensin, ben de benim.

Cenabı Hak o zaman:

— Aç koyun! Buna üç gün gıda vermeyin, aç koyun!

Üç gün aç kalınca o zaman Rabbisini tanımış demiş ki:

— Ya Rabbi, Sen ulu, azim bir Allah'sın, haliksın, bense senin bir mahlukunum.

Onun için burada riyazet tarikatları vardır. Açlıkla onlar nefislerini ıslah ederler. Ölmeyecek kadar verirler nefislerine, her istediklerini de vermezler.

Sevdikleri, arzu ettikleri bir şeyi yemezler, yedirmezler nefislerine...

Çok da az yerler, arzu etmiş olduklarını değil de arzu etmemiş oldukları bir şeyi çok az yerler, nefislerini ıslah ederler.

Ama bizde bu yoktur.

Bizdeki riyazet ayıklıktır.

Eğer sen rabıta sahibi isen, eğer rabıtanla yiyip içtinse, sen riyazet yaptın.

Eğer rabıtasız yedin içtinse o zaman nefisine yedirdin.

Bunun delili nedir?

Delili;

İblis aleyhi'lla'ne cennetten atıldıktan sonra, cennette Hz. Âdem, Havva anamız, yılan, bir de tavus kuşu vardı, iblis cennette yoktu.

Cenabı Allah Hz. Âdem'i halk etti, cennete koydu. Havva'yı Adem'in sol kaburgasından halk etti, ona eş etti.

Fakat onlara vaaz nasihat etmek için yılanı halk etmiş. Yılan cennette deve suretinde imiş, ayakları üstünde, sürünmüyor.

Bir de çok güzel tavus kuşu varmış,

Bunlar cennette zevklerinde, sefalarındalar.

Hz. Âdem (as), cennete girince şeytan aleyhi'lla'ne, öyle haset etti ki;

—Ben Âdeme secde etmedim, Cenabı Hak beni kulluktan reddetti, o, Rabbinden uzaklaştırdı, lanetledi. Hz. Âdem girdi cennete zevk ü safa içerisinde. Ben bu hali sana koyar mıyım,

diyerek dolanıyor. Niyeti, cennete girsin düşmanlık yapsın, kandırsın, aldatsın.

Giremiyor.

Bir gün tavus kuşu cennetin kapısında, dışarıya çıkmış.

Cennetin kapısında iken tavus kuşunu görmüş.

Tavus kuşuna şöyle bir ifadede bulunmuş, kâfir:

— Ey tavus kuşu, çok güzelsin, çok süslüsün ama bu güzellik, bu süs sende kalmaz.

— Eee ne olacak?

Demiş tavus kuşu.

— Ölürsün.

Demiş şeytan.

— Ölüm nedir? Ölüm nasıl bir şeydir?

— Ölüm; senin canın cesedinden çıkar, cesedin çürür yok olur gidersin.

— Bunun çaresi nedir? Ölmek için.

— Onun cennette ilacı var, ölmek için çaresi var diyor, onun cennette ilacı var. Beni cennete sokarsan, ben o ilacı söylerim, yersin, bir daha ölmezsin.

Tavus kuşunun cesedi küçük olduğu için gücü yetmiyor, şeytan aleyhi'lla'neyi cennete sokamıyor.

Ama yılanın büyük cesedi var. Gidiyor yılanı anlatıyor. Yılanı çağırıyor “gel diyor, cennetin kapısında böyle birisi var böyle böyle...” diyor, yılanı kapıya getiriyor. Şeytan yılanı da aynı ifadeleri, sözleri söylüyor.

Yılan da kaniyor onun sözüne ve yılan da soruyor.

— Seni nasıl cennete sokayım?

“Sen” diyor, “ağzını aç ben küçülürüm, senin ağzına girerim, beni cennete sokarsın.”

Yılan ağzında şeytanı cennete sokuyor.

Hz. Âdem'i öyle sefa içerisinde görünce:

— Ya Âdem zannetme ki bu keyif, bu sefa, bu sürur sende kalsın...

— Ne olacak? Diyor.

— Ölürsün, diyor.

— Ölüm nedir?

Duymamış, bilmemiş, Cenabı Hak bildirmemiş.

— Ölüm, senin cesedinde canın var, O çıkınca cesedin çürür, yok olur gidersin.

— Bunun ilacı şu buğday tanesidir. Yersen ölmezsin.

Hz. Âdem hiç inanmıyor.

Diyor ki: “Rabbim bunu bana yasakladı.”

Cenabı Hak Hz. Âdem'e "Bu cennette sayısız nimetler var, hepsi senin için helaldir Ya Âdem. Hepsinden ye, iç; fakat bu buğday tanesinden yeme" demişti.

Buğday da ağacın başındaymış o zaman, taneleri yumurta kadarmış,

— Bundan yeme!

Cenabı Hak bunu emretmiş, yemiyor.

Hz. Havva anamız kanmış, buna kanıyor. "Ya Âdem" diyor, "gel yiyelim, ölmeyelim" diyor.

Hz. Âdem itiraz ediyor:

—Ya Havva, Rabbim bunu bana yasakladı.

Fakat o şeytan nefesine vesveseyi veriyor, ümidi veriyor, ye ki ölmeyesin diyor.

Hz. Havva yemeye teşebbüs ediyor, en evvel de Hz. Âdem'e yedirmek istiyor, koparıyor buğday tanesini ona veriyor.

Hz. Adem yemiyor.

Hz. Havva kendisi yiyor.

Onların inançları, itikatları; buğday tanesini, Cenabı Hak, bizatihi kudreti lisanı ile "Ya Âdem, buğday tanesini yeme" demiş, emretmiş.

Tabi yiyince, sanki aniden onlara bir afat, bir bela geleceğini biliyorlar.

Hz. Âdem bundan korkarak buğday tanesini yemiyor, Hz. Havva anamız yiyor.

Bekliyorlar ki Hz. Havva'ya şimdi Cenabı Haktan bir gazap gelecek...

Biraz bekliyorlar ki bir şey olmuyor, bir şey yok...

Hz. Havva bundan cesaretleniyor, ikinci bir buğday tanesini koparıyor Hz. Âdem'e sunuyor:

— Ye Yâ Âdem!

— Yemem ya Havva, Rabbim yasaklamıştır.

İkinciye de yiyor, yine biraz daha bekliyor, yine bir şey olmayınca, bir değişiklik olmayınca diyor ki “Sen ne kadar korkaksın, bak ben iki tane yedim bir şey olmadı”.

Üçüncüyü koparıyor ona ısrarla ağzına veriyor,

Üçüncüyü Hz. Âdem yiyince, hemen mübarek vücudunu bir titreme alıyor.

Cenabı Hakkın gazabı geliyor.

Öyle elbiseleri varmış ki, hülleleri Hz. Âdem’in, başında bir taç varmış, bütün dünya, dünyanın bütün varlıkları o tacın kıymetinde olamazmış.

O taç gidiyor başından, belinden hülle, kemer gidiyor.

Üzerinden elbiseleri hep soyulup alınıyor.

Hep götürülüyor, üryan kalıyor.

Üryan kalınca kendisinin edep yerini muhafaza etmek için ağaçlardan yaprak bile alamıyor.

İncir yaprağından bir tane koparıp edep yerine tutuyor, bir yere gizleniyor.

Cenabı Hak soruyor:

— Ya Âdem kimden kaçyorsun? Niye gizleniyorsun?

— Ya Rabbi, sen padişahı kaçırmam, ama isyan ettim, günahımdan utanıyorum, onun için gizleniyorum.

— Niye yedin ya Âdem, ben sana buğdayı yeme dedim, niye yedin?

— Havva yedirdi Ya Rabbi.

Havva’ya:

— Niye yedirdin?

Havva:

— Şeytan dedi.

— Benim düşmanımı niye soktunuz bu cennete?

— Kim soktu?

— Yılan soktu.

Yılan da:

— Sen niye soktun?

Yılan da diyor ki:

— Tavus kuşu getirdi.

Hep birbirlerine suç atıyorlar, hepsi suç ortağı oluyorlar.

Cenabı Hak bunların dördünü de cennetten atıyor, iblisi lanet kapısından atıyor, yılanı hışım kapısından atıyor.

En büyük cezayı yılanı veriyor Cenabı Hak, diyor ki:

—Git yeryüzüne ayaklarını senin yok ettim, sürün yerde!
İnsanoğulları da senin taşla başını ezsin.

Onun için işte yılanın insana böyle soğuk gelmesi, düşmanlığı oradan geliyor.

Hz. Âdem de Hindistan'da Serendip dağına indiriyor, Hz. Havva'yı Cidde'ye indiriyor. Ceza veriyor.

200 sene Hz. Âdem ağlayıp sızlayıp geziyor. Nedenleri,

Bir taraftan günaha, yapmış olduğu kusura,

Bir taraftan cennet gibi çok zevkli, sefalı yerden indiği bu süfli âleme, dünyaya,

Üçüncüsü de Hz. Havva'yı çok seviyordu, ondan ayrıldığı için. Allah bir muhabbet vermişti, Hz. Havva'yı sevdirmişti.

Bu üçü birleşince, Hz. Âdem'i 200 sene ağlattı, inletti, sızlattı.

200 seneden sonra, Arafat dağında (hacılar farz olarak gidip de o mekânda, o günde, vakfeye duruyorlar,) Cenabı Hak onu affediyor.

Hız. Âdem'i affediyor ve Hız. Havva ile de orada buluşuyorlar.

Hız. Âdem Hindistan'dan Serendip dağından geliyor. Arafat dağı Mekke'nin 25 km mesafesinde, küçük, ufak bir dağ, ama çok kayalık, büyük kayalar var.

Hız. Havva da Cidde'de. Mekke'ye 70 km'dir. Arafat dağı da 25 km. hepsi 100 km.yi bulur.

O ancak o kadar gelebilmiş. O da Hız. Adem'i arıyor.

Orada buluşuyorlar. Cenabı Hak da bunların günahından geçiyor, bağışlıyor.

Ama işte, hikmet bunlar...

Hız. Âdem 200 sene ağlıyor da, cennette görmüş olduğu bir yazı hatırına gelmiyor, O:

“Lâilâhe illâllâh Muhammedür Resulullâh.”

yazısını cennette okumuştı, görmüştü. Hatırına gelmiyor.

Cenabı Hakkın muradı ilahiyesi, 200 seneden sonra, demek ki tamamen takdiri ilâhî böyle, o yazı aklına geliyor.

Peygamber efendimizi şefîi getiriyor.

“Onun hürmetine beni affet¹” diyor.

Cenabı Hak 'da “Ya Âdem, sen bunu nereden bildin?”

Hız. Adem diyor ki:

— Cennette senin isminle ismi yazılmıştı, ondan anladım ki senin hazretin indinde Ondan daha sevgili kimse olamaz.

Hız. Âdem affediliyor.

Hz. Âdem'e 10 tane suhuf iniyor, geliyor.

O şeriatı, evlenmesi, çalışması, yemesi, içmesi.

Buğday taneleri cennetten geliyor, ekiliyor. Hz. Âdem'in ziraatı, çiftçiliği, onunla başlıyor.

İşte buradaki maksadımız; bir noktaya getirmek istiyoruz, bize lazım olan, çok mühim, çok önemli bir noktaya getirmek istiyoruz.

Hz. Âdem'e suhuf indi; her şeyi Cenabı Hak emrediyor, yemesini, içmesini, ibadetini.

İblis aleyhi'lla'ne de, evvela Cenabı Hak'tan şunu diledi:

— Ya Rabbi ben Hz. Âdem'in yüzünden bu felakete uğradım, gadaba dücar oldum, Rahmetinden uzaklaştım.

Rahmetinden uzaklaşmak demek, yani ebedi cehennem, en büyük azap ona olacak, daha hiç de kurtuluşu yok.

Bunu bildiği halde, “Ya Rabbi dünyada benim isteğimi ver, muradımı ver, ahirette bana en büyük azabı yap²”

Cenabı Hak'tan bunu istedi, onun için Cenabı Hak, “iste vereyim”, diyor (talebena vecedena), şeytan bunu istedi.

Cenabı Hak “peki, sana kıyamete kadar ömür verdim³” dedi.

Şeytan bir de şunu istedi:

— Bana bir fırsat ver, mühlet ver, Hz. Âdem ve Âdem'in zürriyetinden intikamımı alayım.

Onu da verdi.

Onu da verince, işte burada Hz. Âdem:

² Bakara 2:201

³ Hicr 15:37

— Ya Rabbi ben cennet gibi emniyetli mülkünde bunun şerrinden kurtulamadım. Ya Rabbi, sen ona, o yetkiyi verdiysen ben ve evlatlarım nasıl kurtulurlar?

Cenabı Hak kurtulması için şöyle buyurdu:

— Benim ve habibimin ismini anarsanız, bu ona karşı sizin silahınızdır, size yavaşamaz, bir şey yapamaz.

Cenabı Hak şeytana o yetkiyi verdi, ama Hz. Âdem'e de bu yetkiyi verdi.

Bizim için önemli; şeytanın vesvesesinden, cin, şeytan bunların şerrinden- vesvesesinden kurtulmak için “kul eüzü bi rabbinnas” suresinde Cenabı Hak cinler ile şerli insanları, isyan eden, günah eden insanları bir zikrediyor, bunlardan da sakınmak lazım.

Ancak

Dedi tevhîdin ile kurtulasın

Evlatların nasıl kurtulacak bunun şerrinden Ya Rabbi?

Yazıcıoğlunun eserinde böyle geçiyor.

Dedi tevhîdin ile kurtulasın,

Resulümdür Muhammed hak bilesin

Bir de şeytan şunu sordu:

— Ya Rabbi ne yiyip ne içeceğim? Kıyamete kadar yaşayacağım dünyada benim yiyeceğim içeceğim ne olacak?

Ona da bak şöyle buyurdu:

— Ya mel'un, senin yediğin ve içtiğin de; benim ve habibimin ismini anmadan yiyenlerin içenlerinki senin olsun.

İşte demek ki burada biz eğer gafil yersek, nefsimize yediriyoruz.

Şeytana, nefse yediriyoruz.

Şeytan deyince, iblis deyince ikidir: Surî ve Manevi.

Surî, o iblis aleyhillane. Surî yani surette olan, dışarıda, zahir.

Manevi şeytan da bizim nefsimiz, kendi arzuları, nefsimizin arzuları, gayrimeşru arzularıdır.

Onun için biz de şimdi gafletle yersek nefsimize yedirmiş oluruz.

Eğer rabita ile huzurla yersek nefsimize yedirmiyoruz, ruhumuzun gıdası oluyor.

Nefsin gıdası zulmettir, ruhun gıdası da nurdur.

Nefis nurdan gıda alamaz. Zaten Ruh da zulmetten gıda almaz. Ruh istemez zulmeti. Onun gıdası zulmet değil, istemez.

Ama nefis de ruhtan gıda alamaz.

İşte insan gafil yerse nefesine yedirmiş oluyor, ayık yerse ruhuna yedirmiş oluyor. Çünkü rabita ile huzurla yenilen içilen nimetin zulmeti gideriliyor.

Bakın bu o kadar önemli ki;

Ehli tarik olan bir kimse, şüpheli olan bir nimeti, gerçi şüpheden sakınacak, şüpheli bir şey yemeyecek ve sakınacaktır.

Ama icabında, yani şüphesiz bir şey bulamıyor.

Herhangi bir gayrimüslimin evine misafir gitmiş,

Ya terki salat, beynamaz, yani namazsız, abdestsiz olanın evine misafir gitmiş. Onun neyse yemeğini yiyecek.

Ne yapması lazım?

Küçük silsileyi okunduğu zaman, o nimet temizleniyor.

Bu kadar önemlidir.

Rabita ile olunca o temizleniyor. Sonra rabita, huzur, yenen bir nimetin önündeki zulmetini gideriyor.

Kendi kazancı olsun, başkasının kazancı olsun, ama başkası değil, şüpheli değil kendi kazandığını da, helal kazanmış olduğu nimeti de gafil yerse, yine o da nefsinin gıdası olur.

Bizim büyüklerimizden, şah dedelerimizden, Abdurrahman Tagi hazretleri,

(Bitlisin Nurşin kasabasında oturanların hepsi bunun talebeleridir, onun halifelerinin halifeleri, evlatları, torunlarıdır)

evvela başka bir tarikata, cehri tarikata, riyazet tarikatlarından birine hizmet ediyormuş.

Hangi tarikatta ise, riyazeti çok yapmış.

Kendisi de zaten büyük bir âlim, ismi asrın müceddidi geçiyor. Her asırda bir müceddid geliyor. Bir asrın müceddidi imiş.

Silsilede geçiyor:

“Ve ila ruhi sultan’l- arifin ve kutbil aktabil vasılın....Müceddidi asar’s- selefi vet tabiine,.....”

Müceddid geçiyor.

Böyle olduğu halde kendisi mübarek, riyazet tarikatında çalışmış, uzun yıllar boyu nefsinin istediklerini yedirmemiş ve nefesine doyuncaya kadar ekmek de yedirmemiş.

Neticede Gavısı Azama gelmiş ve Gavısı Azam Seyyid Sıbgatullah Arvasi Hazretlerine mürit olmuş.

Fakat O mübarek (Sıbgatullah Arvasi Hazretleri) tebliğe çıkmış. Halk arasında Abdurrahman Tagi Hazretlerine ise Molla Abdurrahman deniliyor.

Beraber tebliğe çıkmışlar, kırk gün kırk köyden geçmiş ve kırk köye uğramışlar, her gün bir köyde kalmışlar. Meşayih için tebliğ sünettir.

Her köye gittiklerinde, bizim orada meşhurdur, usuldür, alışkanlıktır, bir büryan, yani bir kuzuyu veya koyunu keserler, yüzerler, hiç parçalamadan, tandır vardır yere gömülü, oraya asarlar üzerini kapatırlar, hiç hava almaz. Orada onun buharı ile büryan pişer. Altına da bir kap korlarmış, yağı akarmış oraya, onunla da pilav yaparlarmış. Çok lezzetli oluyormuş, Etlarin

içerisinde en lezzetlisi oymuş. Her gitmiş olduğu köylerde bunu yapmışlar.

Abdurrahman Tagi Hazretlerini alıyor yanına, “Gel Abdurrahman buraya otur diyor”, sağına veya soluna neyse, alıyor, o büryanın yumuşak yerlerinden mübarek elleri ile koparıyor ve önüne yığıyor. “Ye Abdurrahman” diyor. “Sen uzun yıllar boyu et yemedin, et hasretini çektin ye” diyor. Buna kırk gün kuzu döşü yediyor, yumuşak etin yanlarını yediyor.

Kırkinci gün hangi köyde ise teveccüh yapılıyor, işte bizim yapmış olduğumuz teveccüh gibi, işte buna teveccüh edince, evliya eli sırtına vurunca fethi bâb oluyor, kalp gözü açılıyor. Kalbi açılınca o kendisi ne yapıyor? Ellerini dizine vurup hayıflanıyor.

— Eyvah, yıllar boyu ben riyazet yaptım, boşunaymış. Kırk gündür bana kuzu döşü yediyor, bir şaplakta (teveccühte sırta el vurma) beni arzuma, bir şaplakta beni nimetime ulaştırdı.

Onun için burada bizim için rabıta çok önemlidir.

Bizim tarikatımız rabıta tarikatı, yani şeriatsız bir halimiz olmayacak.

Asla şeriata mugayir hiç bir halimiz olmayacak, sözümüz, hareketimiz olmayacak.

Ondan sonra,

Bizim tarikatımız sohbet tarikidir.

Hatmemiz büyük emir, hatme tarikidir.

Bizim tarikatımız rabıta tarikatıdır.

Zahir şeriatta bir noksanımız olmayacak, buna dikkat edin, çünkü şeriatsız olmaz. Bir insanın şeriatta eksikliği oluyorsa tarikatta ona yer vermezler. Hiç ona bir ayaklık yer vermezler.

Tarikata, şeriatın tekemmül etmesi ile insan tarikata giriyor.

Şeriat ne?

Şeriatta ilim, amel ve ihlâstan ibarettir.

İlim de, şimdi dersiniz ki “biz alim değiliz”,

İlimden mana, Allah’ı bilmek, Allah’ı bulmaktır.

Allah’ı bilmek Allah’ı sevmek ile Allah bilinir.

Allah aşkı ile Allah bilinir ve Allah aşkıdır Allah’ı bulduran.

Onun için evet, tariki hatmeye devam ederse ihvan, o zaman ne olur? Sohbet olur.

Hiçbir sohbet olmazsa, madem ki bizim hatmede silsile okunuyor, o büyüklerin isimleri okunduğu zaman teşrif ederler, revhaniyetleri gelir. Boşuna gelmez onların ruhları.

Niçin?

Bak divanda Salih Baba Hazretleri ne buyuruyor:

Haber verir hakikat illerinden

Sana çok tuhfeler ihsân eder şeyh

Tuhfe: hediye, sana çok hediyeler ihsan eder.

Seni hayvân iken insân eder şeyh

Gönüller şehrine mihmân eder şeyh

Bunun anlamı şu bir insan 60 yaşına gitmiş her melâneti işlemiş, bütün günahı kebaireleri işlemiş, o kadar isyanı yapmış.

Hiç alını da secde görmemiş, Rahmana secde etmemiş.

Allah hidayet etmiş. Onun gönlünde Cenabı Hak bir muhabbet, Allah sevgisi, Allah – Resulullah sevgisi tecelli etmiş.

O zaman ne olmuş?

Meşayih haktır, tarikat haktır, inanarak gelmiş, girmiş.

Girince ne yapıyor? Bak meşayih onu ne yapıyor?

Ona boy abdesti aldirmekle tövbe namazı kıldirmekle ne oluyor?

Bütün 60 senelik isyanı yok oluyor, gidiyor. Allah bağışlıyor.

Ne kaza namazı kalıyor. Niçin kaza namazı kıldırıyor bizim büyüklerimiz?

Ama evvabin namazını kılın, teheccüd namazını kılın deniliyor, kaza namazı kıl diyen çıkmıyor.

Çünkü sen dünyaya daha yeni gelmiş gibi oluyorsun.

Buhara'da olan çok mühim bir şey, mezar taşlarına tarikat yaşlarını yazarlarmış.

Bizim tarikatımızın kaynağı Buhara'dan geliyor, Nakşibendi efendimiz orada medfundur.

Buhara'da mezar taşlarında yazıyormuş:

3 yaşında, 5 yaşında, 8 yaşında, 10 yaşında, 15 yaşında, 30 yaşında... 30 u geçen yok!

Bunu bilmeyen gitmiş, mezara bir fatiha okurken kabristanda, yazıları görmüş, taaccüp etmiş,

— Bu insanlar böyle genç ölüyorlarsa bu nesil nereden geliyor?

Oranın halkının birine sormuş,:

— Niçin buranın insanları böyle genç ölüyorlar?

— Sen ne anladın bu yazılardan?

—Onların gerçek yaşları değil, tarikata girdikten sonraki yaşlarıdır. Tarikattan evvel geçen ömürlerini saymıyorlar.

Allah'ın emirleri tutulmadığı zaman ne cezası, ne günahı var bunları bileceğiz.

Dikkat edilecek, gūnahtan kaçınacağız, vebalden kaçınacağız, haramdan kaçınacağız. Namazımız bulunacak, sūnnetleri işleyeceğiz, zikrin tespihin hizmetini göreceğiz.

İcabında insan beşerdir hasta olabilir yolcu olabilir ve bu nedenle namazını kaçırabilir. Onu kaza edecek, sonraya bırakmayacak.

Seni hayvân iken insân eder şeyh

*Gönüller şehrine mihmân eder şeyh
İçirip bir kadeh aşkın meyinden
Gedâ iken seni sultân eder şeyh*

Geda kuldur, köledir, O ise mürebbidir. Ama bilsen de söylenmez bunlar.

Muhakkak ve muhakkak ki bizim silsilede okunduğu zaman, O isimler, okunan büyük zatlar, büyüklerimiz, büyük şeyhlerimiz, hep teşrif ediyorlar.

*Olârin ruhlarının yok karârı
Dolaşırlar zemîni âsumânı
Olar bu âlemi devran ederler
Ararlar derde düşen nâ-tüvânı*

Yeter ki biz dertli olduğumuzu bilelim.

Dertli olmak nedir?

“Kusurumuzu bilmemiz, noksanımızı bilmemiz”.

Bilelim ki, ondan sonra biz onların himmetlerini cezb edelim.

Onlar boşuna hatmi haceyeye teşrif etmiyorlar.

Bizim tarikatımız şeriat tarikatı, zahir şeriate dikkat edin eksiklik bırakmayın bildiklerinizi yapın bilmediklerinizi Allah size bildirir.

Cenabı Hakkın vaadi var. “Herkes bildiğinin âlimidir herkes bildikleri ile amel ederse bilmediklerini biz azımuşşân ona öğretiriz⁴” buyuruyor.

Zaten rabıta sahibi eğer rabıtasına sımsıkı sarılmışsa, bağlanmışsa, onun hakkında hayırlı olmayan bildikleri varsa unuttururlar, hakkında hayırlı olan bilmedikleri varsa onu da bildirirler, öğretirler.

Biz sahipsiz değiliz, biz sahipliyiz.

İşte tariki şeriat, tariki hatme,

Hatme tarikatımızın büyük amelidir. Hatmeye devam eden bir mürit sürüden ayrılmış olmuyor.

Hatmeye gitmezse sürüden ayrılıyor, sürüden ayrılanı da kurt yer.

Neşim bana râm ol düşme teşvîşe

Hep fâsiddir bu kurduğun endîşe

Sürüsün yedirmez kurt ile kuşa

Pîr-i Sâmî gibi arslanımız var

Evliyaullah bir manevi çobandır, müritler ise onun sürüsüdür.

Hatmeye ihmallik etmeyin, hatmeye gidince orada muhakkak sohbet vardır. Sohbet olunca rabîta kuvvetlenir, rabîtaya olan sevgi artar.

Bir ihvan amelini işlemezse, hatmeye gitmezse, ihvanlardan ayrılırsa Allah korusun onun muhabbeti azalır.

Ama ihvan hatmeye giderse, hatme amelini işlerse, onların tarikata meşayihe olan sevgileri muhabbetleri çoğalır, rabîta kuvvetlenir.

Bizimde vasıtamız rabîtadır.

Al benliğimizi gitsin irâde

Arz eyle cemâlin irgör murâde

Vasıtamız sensin iş bu arâde

Eriştir menzil-i a'lâya bizi

Kul ile Allah arasındaki rabîtayı Evliyaullah sağlıyor. Kulu Allah'a sevgi ile bağlıyor ve kulu Allah'a o sevgi ile götürüyor.

Yani, Allah'ı kula sevdiriyor ve kulu Allah'a ulaştırıyor.

Cenabı Hak buyuruyor, “kulum beni sev, sevdiğlerimi sev, kullarıma sevdire.”

Çok dikkat edin, gafil olmayın, ancak ayık olmak için rabıtayı hiç unutmayacaksınız. Bak bizde “rabıtayı hayal” var.

Niye rabıtayı hayal?

Hayal demek, düşüncedir.

İnsan neyi düşünebilir?

Görmüş olduğu bir şeyi düşünebilir. Görmemiş olduğu bir şeyi düşünemez, hayal edemez.

Onun için Halikımız Allah, bütün mükevvenatı yoktan var etmiştir. Cenabı Hakki biz düşünemeyiz.

Nasıl düşüneceksin, düşün bakalım?

Nerede düşüneceksin? düşünmek için ona bir mekan tayin edeceksin ki düşünesin, ona bir sıfat tayin edeceksin ki düşünesin.

Bu iman mıdır?

İman; Allah, Cenabı Hak, noksan sıfatlardan beridir. Ona hiç bir sıfat isnat edemezsin, bu küfürdür. Ona hiç bir mekan isnat edemezsin, bu küfürdür.

Onu nasıl düşünüp, nasıl hayal edeceğiz?

Ancak Evliyaullahı düşünebilirsin.

“Evliyaullah Cülus-ı Hüdadır”.

Cenabı Hak, Evliyaullahın kalbindedir, gönlündedir.

Onun için Evliyaullahın kalbine girmek, Allah’ı bulmaktır. Aynı şekilde Evliyaullahın kalbine girmek Resulullahı bulmaktır.

O da ne ile?

Çok sevmekle,

Çok itaat etmekle ve

Evliyaullahın şerefini muhafaza etmekle, mümkündür.

Şeyhi şeyh eden mürididir, Müridi mürit eden de şeyhidir.

Bunun anlamı şudur ki, bir mürit bir meşayihden ders aldığı zaman, tarikata girmezden evvel, ders almazdan evvel ne kadar beğenilmeyen hoş görülme-yen sözleri, hareketleri, neleri varsa onları terk etmesi lazım ki, o zaman şeyhini beğendirirsin, o şeyhini kazanç kâr sahibi etsin.

Yalnız mürit mürşidini kazanç kar sahibi edemez, ama ne olur?

Teşvik olur, meşayihe mürit toplar.

Meşayihe mürit toplamakla meşayihinin ne kârı olacak? Vardır.

Peygamber efendimiz buyuruyorlar ki,

“Ben ümmetimin çokluğu ile iftihar ederim. Evlenin çoğalın, ümmetimin çokluğu ile iftihar ederim. Benim ümmetim bütün peygamberlerin ümmetinden daha fazla çoğalmasıyla iftihar edeceğim, sevinç duyacağım, sevineceğim”.

Öyleyse, Evliyaullah da müridinin çokluğu ile iftihar ediyor ancak kârı bu oluyor.

Ama bir mürit de meşayihine mürit toplamak için örnek olacak, halkı teşvik edecek.

Kendisi tarikata girdiği zaman, o tarikatın ve meşayihinin şerefini muhafaza ederse, işte halk onun etrafı, çevresi ne yapar? Der ki:

—Ahmet efendi veya Mehmet efendi bak tarikata girdi ne kadar düzeldi bu adam, ne kadar ahlak-ı hamide sahibi oldu, ne güzel sözleri var, ne güzel işleri var, ne kadar hürmet ve tevazulu, ne itaatli insan oldu.

Bunun denilmesi meşayihine sekiz, on tane mürit getirmektir. Demek ki insanın çevresi var, o getirmiş olduğu sekiz on tane müridin her birisi, geldiğinde sekiz, on tane daha getirirse, yekun teşkil ediyor.

Onun için tarikatımızda amelimiz ve hizmetimizden (amelimiz ve hizmetimiz olacak) daha da önemli olanı ahlakımızdır.

Amelimizin, hizmetimizin makbuliyeti ahlakımızla, güzel ahlakımızla olacaktır.

“Gam Gelmez Dememişler, Gam Eğlenmez Demişler”

Adana, 1990

Cenabı Allah “kulum iste ki vereyim” diyor (talebena vecedena). İsteklerimiz bizi aldatmasın. Gayemizi bilelim, isteğimizin ne olduğunu bilelim.

Bizim ruhumuz var, cesedimiz var. Ruhumuzun bir isteği vardır, cesedimizin de;

Nefis demek, ceset, cisim demektir,

Nefsin çok arzuları var, istekleri var ama bunlar aldatıcıdır.

Ama ruhun bir isteği vardır. O, aldatıcı değil. Fakat işte bu ameller gibi onu bilsek de, onu istesek.

Tarikat ruh ile, şeriat ceset ile dir.

Mürit, Talib, cismiyle şeriatla, ruhuyla tarikatla, sırrıyla ila vuslatta olacakmış.

Talib kim?

Hani Cenabı Hak, “Kulum iste vereyim” buyuruyor.

Talib demek; Hakkı talep eden, Allah'ı talep eden.

Niye?

Allah'tan geldik, talebimiz odur zaten.

Niye derslerimizde tespihin her yüz başında imameye gelince “ilahi ente maksudî ve rızake matlubî” diyoruz?

Madem ki “yarabbi maksudım sensin, rızanı isterim” diyoruz. Sözümüzde sadık olalım, kâzib olmayalım.

Onun için işte burada talip demek: Hakkı talep edendir. Fakat Hak talibine şartlar vardır: Hak talebine şartlar koşmuşlar.

Nasıl şartlar koşmuşlar?

1. Daima vudu-abdestli olması gerekir. Şeriatımızda da zaten “Abdest Müslüman'ın silahıdır”. Abdestli olan bir Müslüman her ibadete hazırdır, gafil değildir. Allah'tan gafil değildir. Çünkü abdestli olduğu için, her ibadete hazırdır. Daima vudu-abdestli olması budur.

2. Lokmada ihtiyat

3. Hıfz-ı Nispet

Talibe bu üç şart koşulmuştur.

Talip kim?

İşte bir mürit. Tarikata girmiş, Cenabı Hakka ulaşmak isteyen bir mürit.

Çünkü tarikatsız insanlar Allah'a ulaşamazlar.

Allah'tan ruhumuz gelmiş, yine Allah'a ruhumuz gidecek.

Ceset Allah'a gidecek değil. Cesedi Cenabı Hak topraktan halk etmiş, yine toprak olacak.

Ama ruhumuz Allah'tan gelmiştir, Allah'a dönecektir.

Bakın şimdi: Şeriat, tarikat, hakikat, marifet var.

Şeriattan başlıyor. Ama tarikat olmasa, insan hakikate ulaşamıyor. Hakikate ulaşamazsa, işte ruhu nereden geliyor? Ruh nimetine malik olamıyor.

Ruh nereden gelmiş? Allah'tan gelmiş, Allah'a gider. Hakikate ulaşırsa Allah'a gider. İnsan tarikatla hakikate ulaşıyor.

Onun için işte; hıfz-ı nispet var. Daima vudu, abdestli olmak, bir de lokmada ihtiyatlı olmak var.

Lokmada ihtiyat; helal kazanacak. Lokması helal olacak. Helal kazanıp, helal yiyecek ve şüpheden de sakınacak.

Bir var ki biliyoruz helal, onu yapıp işleyeceğiz.

Bir var ki biliyoruz haram, ondan kaçınacağız.

Bir de var ki helal midir, haram midir? Şüpheli. Zamanımızda bu çok işte! Helal lokma kalmadığı için, haram var, bir de şüpheliler var.

İnşallah Cenabı Hak haram lokma yiyenlerden etmesin.

Cenabı Hak haramdan bizi korusun, muhafaza etsin, zamanımız çetindir. Şimdi korunmak, helal lokma bulmak, çok çetindir. Ama işte şüpheliler var. Helal midir, haram midir, şüpheli. Ondan da sakınmak lazım.

Nakşibendi efendimizin emri kelimadır. “ibadet on cüzdür, dokuzu helal lokmadır”.

Yani bir insan ne kadar yaşarsa yaşasın, ömrü boyunca Allah'a olan ibadetinin, itaatinin onda dokuzu helal lokmadır.

Bedeni amel, bir de mali amel var insanlarda değil mi? Gerek bedeni ameli olsun, gerek mali ameli olsun, ömrü boyunca yapmış olduğu ibadetin, itaatın onda dokuzu helal lokma.

Öyle buyuruyorlar ki bir insanın kursağına, yani midesine bir haram lokma gittiği zaman, onu kırk gün boyunca kanına aksediyor ya! Mideden kana geçiyor, kandan da iliğinden, damarından kırk günde temizlenirmiş. Kırk gün sürermiş. Onun için o kırk gündeki ibadeti makbul olmuyor. Helal lokma yemediği için.

Onun için “ibadet on cüzdür dokuzu helal lokma” buyrulmuş. Lokmada ihtiyat da budur.

Bir de hıfz-ı nispet vardır.

Hıfz-ı nispet de: sana verilen muhabbeti muhafaza edeceksin.

Madem ki tarikata girdin bu muhabbeti nereden aldın sen?

Meşayihden!

Çünkü meşayihe olan muhabbet Allah'adır, meşayihe olan sevgi Allah'adır.

Cenabı Hak öyle buyuruyor. “Kulum beni sev, sevdiklerimi sev, kullarıma sevdir”. Ey kulum beni sev ki, sevdiklerimi de sevesin. Sevdiklerimle beni seversin, kullarıma da beni sevdirirsin, buyuruyor.

Onun için burada Hıfz-ı nispet sana verilen, meşayih vasıtasıyla sana gelen muhabbeti muhafaza edeceksin.

Tabii muhabbet kalpte bir ışıktır, bir nurdur. Muhabbet, göremiyoruz ama, ancak biz bunun tadını tadıyoruz, seviyoruz değil mi?

Ama bunun cismi kalpte bir nurdur, ışıktır. Allah’ın nuru, yanan ışıktır. İşte bunu muhafaza etmek için, söndürmemek için, hıfz-ı nispet, muhabbeti muhafaza etmek gerekir.

Bunun da iki yönü var: Birisi şu ki, muhabbeti, yine sözüyle, hareketiyle, hali, fiili, ameliyle muhafaza ediyor. Bir de hali, fiili, ameliyle terakki ediyor. Yani bu muhabbeti insan muhafaza ederse o büyüyor. Büyüye, büyüye, büyüyor. Muhabbetin büyüdükçe kalbi de büyüyor. Muhabbet çoğaldıkça, kalbi de büyüyor.

Çünkü insanlarda mide var ya, ne istiyor? Su istiyor. Peygamber efendimiz buyuruyor ki: Mideyi üçe taksim edin. Midedeki boşluğu üçe taksim edin. Bir payını ekmele, bir payını suyla, bir payını teneffüsle. Hiç birinin hakkını birine geçirmeyin buyuruyor. Bir payını yemekle, bir payını suyla, bir payını teneffüsle. Madem ki böyleyse, demek ki midenin bir hazmı var. Herkesin midesi de bir olmaz. Bazı insanın midesi var ki fazla alıyor büyük, bazı insanın midesi var, küçük, cismi küçük, midesi de küçük. Bazısı cesedi büyük, midesi de büyük oluyor. Bazı insanlar var ki yüz gram bir şeyle doyar. Bazıları var ki bir kiloyla doyar. Bazıları da var ki bir kiloyla doymaz.

Onun için burada insanlardaki muhabbet de böyledir. Kalbindeki muhabbeti muhafaza ile o kalp büyüyor. Mide gibi değil ki, mide büyümüyor, ama kalp büyüyor. Kalbin de bir cismi var, midenin de bir cismi var. Ama midenin cismi büyümmez. Yalnız kalbin cismi büyür.

Yine cisim olarak büyümez ama mana var onda. Cenabı Hakk'ın onda bir sırrı var, onda esrarı var. Gizli bir esrar var onda.

Sır ki nedir bu ondaki gizli sır, esrar?

Ondaki gizli sır, esrar şudur ki: Cenabı Hak hadis-i kutsi'de buyuruyor ki: “Ben arşa, kürse, levhe, kaleme sığmam. Mü'min kululumun kalbine sığarım¹”. Demek ki bu ufacık et parçası, kalp ama, bu ne kadar manada büyüktür.

Mana ne? Madde ne? Madde görünenler. Mana görünmeyenler. Manada ne kadar bu kalp büyük ki artık yerlerden, göklerden, dünyalardan, her şeyden bu kalp büyük.

Hiçbir mekana sığmayan Cenabı Hak “Mü'min kululumun kalbine sığarım” buyuruyor. Fakat bu kalp büyüyor işte. Manada, kendi sırrında, esrarında büyüyor. Cisim olarak büyümez.

Ama insanlar da büyük varlık. İnsanlar kıymetli varlık, insanlar çok güzel varlık. Fakat yine bu güzelliğini, yine bu büyük varlık olduğunu, yine kıymetli varlık olduğunu göstermiyor. Çünkü cesedi örtmüş, perdelemiş onu.

İnsanlarda üç sıfat vardır. 1) Hayvani sıfat, 2) Beşeri sıfat, 3) Meleki sıfat. Üçünü de zahirdeki bu ceset ne yapmış? üçünü de perdelemiş.

Hayvani sıfatta olanı da perdelemiş, insan kılığında gösteriyor.

Beşeri sıfatta olanı da perdelemiş bir insan olarak gösteriyor.

Meleki sığata geçeni de perdelemiş, bir insan olarak gösteriyor.

Eğer bir insan meleki sığata geçince bütün varlıklardan büyük oluyor.

İşte Cenabı Hak, “Biz insanı kıymetli halk ettik, biz insanı büyük halk ettik, biz insanı güzellerin güzeli halk ettik²” buyuruyor.

¹ Alusi Ruh'ul Me'ani XX.101

² Tin 95:4

Fakat, yine Cenabı Hak “o çok büyük insan, o çok güzel insan, o çok kıymetli insanı esfele safiline düşürürüz³” buyuruyor.

Niye?

Çünkü kulluğunu yapmazsa, görevini yapmazsa, Allah'a olan kulluğunu yapmazsa, düşer, kıymetini kaybeder.

Cenabı Hak buyuruyor: “insanlar ulvi, insanlar sufli”. Ulvinin manası, insanlar gökleri aşar, melekleri geçersiniz. Yani meleklerin üstüne çıkarsınız.

Melekler nerede?

Arş-ı Ala'da melekler var, Cenabı Hakkı zikir ediyorlar. Sayısı çok, Allah bilir.

Arş-ı ala büyük bir makamdır, böyle dünyalar gibi değil. Yüz bin tane dünya, yüz bin tane böyle kürre-i arz. On sekiz bin alem var, hepsi arş-ı alanın yanında yok oluyor.

Oradaki melekler, Allah'a ibadet yapıyorlar. Yalnız insanlar eğer meleki sığara ulaşıyorsa büyük oluyor.

Meleki sıfat demek; yani hakikate ulaşıyorsa;

hakikate ulaştınca insan ne oluyor? Allah'ın sıfatı ile sıfatlanıyor. Cenabı Hakkın sekiz sıfat-ı subutiyesi o insanda tecelli ediyor.

Onun için bu insan ne oluyor o zaman? Bu insan, arş-ı aladaki meleklerden, melaik-i mukarrebinden, büyük meleklerden de büyük oluyor.

Onun için bak “arş-ı muazzam başıdır” buyurmuş.

Kim bu?

Velayet sahibi, Evliyaullah, kamil insan.

Ama Cenabı Hak “biz insanı kıymetli halk ettik, biz insanı büyük halk ettik” buyuruyor.

Hangi insan?

İşte o sıfatla sıfatlanan insan. Allah'ın varlığına ulaşan insan. O zaman öyle büyük bir varlık oluyor ki; Allah'ın varlığından sonra en büyük varlık o insan oluyor. Allah'ın varlığından sonra en kıymetli varlık o insan oluyor.

Hem de niye olmasın? Cenabı Hak ne buyuruyor: “Habibim ben seni halk etmeseydim bu varlıkları halk etmeyecektim”.

Ama bu varlıklar nereden halk edilmiş? Peygamber efendimizin varlığından. En evvel Peygamber efendimizin nurunu halk etmiş, bütün varlıklarda onun nurundan halk etmiş.

Ama insanlar fenafişşeyh, fenafirresul oluyorlar mı? Oluyorlar. Ama evvel fenafişşeyh olacak ki sonra fenafirresul olsun.

Çünkü Allah'ın üç nuru var: esma nuru, sıfat nuru, zat nuru değil mi? Esmâ nuru Evliyaullahta'dır, sıfat nuru Resulullahta'dır. Zat nuru da Cenabı Hakk'ın zatının nurudur.

Ama yalnız Evliyaullah bu üç nuru da geçmiş. Esmâ nurundan da geçmiş, sıfat nurundan da geçmiş. Zat nurundan geçmiş ki buna ne deniliyor: fenafillah, bekabillah, seyrilallah.

Bir de var ki fenafişşeyh, fenafirresul, fenafillah. Bir de böyle.

İnsanlar bu üç nurdan geçtikten sonra büyük varlık oluyor işte. Cenabı Hakkın en büyük varlığı o insan oluyor.

Fakat bu kadar, Cenabı Hak bu insan için büyük nimetler halk etmiş, insanı böyle kıymetli halk etmişse, bu insan, bu nimetlere malik olmazsa kendisine yazık etmez mi?

Ehli küfrü koyduk bir tarafa. Zaten Cenabı Hak da ilmi ezeliye onları bir tarafa ayırmış, seçmiş. Allah ruhları üç sınıf üzere halk etmiş: ehli dünya, ehli ahiret, ehli huzur.

Ruhu'l-beyan tefsirinde yazıyor. Ne yazıyor orada? Cenabı Hak ruhları halk ettiği zaman “elestü bi-rabbiküm” fermanında bir takım ruhlara “bela” demişler. Demeyenler daha çok olmuş. Küfriler, inanmayanlar, yani ehli dünya ehli küfür olan “bela”

dememiş. Ama ehli ahiret, ehli iman, ehli huzur olanlar “bela; evet sen bizim Rabbimizsin” demişler.

Fakat orada ehli dünya, ehli ahiret, ehli huzur olanlar nerede?

Taa ilm-i ezeliye, Cenabı Hakk’ın bir iltifatı, orada ayrılmışlar.

Nasıl ayrılmışlar?

Cenabı Hak ruhları halk etmiş, bütün ruhları halk etmiş. Tabii ruhları on bölüm yapmış, Cenabı Hak bu ruhlara dünya hayatını keşfettirmiş, dünyayı arz etmiş. Dünya hayatı budur diye onlara göstermiş.

Bunu alıyor musunuz? Kabulleşiyor musunuz? İstiyor musunuz?

Orda isteyen olmuş istemeyen olmuş. Ama on safın dokuz safı istiyoruz demiş ayrılmışlar, dünyayı almışlar.

Fakat o bir saf almamış yani yüzde onu almamış, kabulleşmemiş. Onlara Cenabı Hak bu sefer ahireti keşif ettirmiş. Ahiret alemini, cennet alemini. Onların da dokuzu ayrılmış ahireti istemiş. Fakat bir tanesi ahireti de almamış istememiş, istemiyorum ya rabbi demiş. Bunlar hep cilve-i rabbani.

Şimdi yüzde doksanı ehli küfür, ehli nar ayrıldı. Kaldı on’u. On’da dokuzu da ehli ahiret ayrıldı cenneti istedi onlar. Kaldı yüzde bir’i. İşte rakam büyüdükçe bu çoğalıyor. Yüzde bir olunca binde on olur değil mi? İşte böyle bunlara Cenabı Hak tekrar fermanı celili soruyor:

— Ey kullarım! Siz dünyayı almadınız, ahireti de almadınız.

— Ne istersiniz?

— Yarabbi biz senin rızanı isteriz.

— Evet siz benim rızamı istersiniz ama, benim rızam nerede, yine dünyada gidip kazanacaksınız.

Dünyada ruhlar ayıklanıyor çünkü. Orada ruhlar Cenabı Hakk’ın ancak kendi ilminde, kendi zatında, kendi azametindeydi. Ama eğer o ruhlar bu dünyaya gelmeseydi Allah’ın varlığı bilinmezdi.

Çünkü Cenabı Hak “Biz insanları, cinleri halk ettik ki, bizi mabud bilsinler ⁴”. Bize itaat etsinler. Bir hadis-i kutsi var: Burada da buyuruyor ki: “Biz bir gizli hazineydik. Aşık olmamız için insanları halk ettik⁵”.

Yani, biz bu insanlar, Allah’a şükür bak, Müslüman’ız, inanmışız. Fakat inanan var, inanmayan var. Bakın inanmayan Allah’ı inkar edip, tabiattan biliyor, tabiattan diyorlar. Ama inananlar için bütün bu varlıklar Allah’ın varlığına bir ispattır, bizim için delildir. Bunlar olmasaydı, biz olmasaydık, bu kainat olmasaydı, Cenabı Hak zatıyla beraber kalırdı, onun varlığı bilinmezdi.

Demek ki bütün bu mükevvenatın halk edilmesi, Allah’ın varlığını evvel bildiriyor, sonra da aşık ediyor.

Ama şeriat bildiriyor, tarikat aşık ediyor.

“Biz bir gizli hazineydik. bilinmemiz için insanları halk ettik” buyuruyor. Bu tarikattır işte.

Çünkü ancak “Bir gizli hazineydik” fermanında nerededir? Bu gizli hazine Allah ise, bu gizli hazine nerededir?

Cenabı Hak: “Ben arşa, kürse, hiçbir yere sığmam” diyor. Ama yalnız bak amentü billah ben Allah’a inandım, Allah vardır, birdir, ortağı, şeriki yoktur, mekandan münezzehtir değil mi? Böyle ama, Cenabı Hak “hiçbir mekana sığmam, mü’min kulumun kalbine sığarım” diyor. Onun için burada Allah ilmiyle de eşyayı ihata etmiştir, azametiyle de ihata etmiştir.

Ama, ne zaman ki insanlar şeriat, tarikat, hakikate malik olursa, hakikate ulaşırsa bir insan, fenafillah olursa bir insan. Neye benzer biliyor musunuz? Bir nehrin gidip deryaya karışması gibidir. Nehir deryaya karışmadan evvel onun bir cismi vardı, gücü vardı, sesi vardı, hareketi vardı. Deryaya karıştıktan sonra bunun daha gücü var mı? Var ama deryadan alıyor o gücünü. Gücü de derya, sesi de

⁴ Zariyat 51:56

⁵ Fususül Hikem Trc. C.1 S.43

derya, vücudu da derya değil mi? Öyle oluyor. İşte insanlar da; Allah'tan gelen ruh Allah'a ulaşırsa, işte insanlar ne oluyor o zaman? Büyük varlık ve kıymetli varlık oluyor. Ki Allah'ın zatından sonra o insan büyüktür.

Böyle bir insan için işte vahdet-i vücut deniliyor. Vahdet-i vücut olmuş böyle bir insan için ne olmuş?

“Ölmeden önce ölmüş”. Böyle bir insan için ne olmuş?

Cem'ü'l-cem olmuş. Allah'ın azametinde birleşmiş.

Evet. Bu insan için bu eşya, bu kainatta her şey yok oldu.

“Küllü şeyin halikün illa vechehu⁶” emr-i fermanı onda tecelli etti. Bu ferman bir afakta tecelli eder, bir de enfafta.

Enfas demek yani her nefiste, her şahısta.

Afak demek de, yani bütün kainatta tecelli eder.

Bu nasıl?

“Küllü şeyin halikün illa vechehu” emr-i fermanı; İsrâfil aleyhi's-selâmı Allah iki görev için halk etmiş. Bir üfürmesinde bütün her şey yok olacak. Tekrar ikinci bir üfürmesinde var olacak. Ama bu afakta, mükevvenatta, halkiyatta.

Cenabı Hakkın halkiyatı, mesnuâtı kaçaya ayrılıyor? Üçeye ayrılıyor. Cemadât, nebâtat, mahlukât.

Cemadât: Yer cinsi, Nebâtat: Bitkiler, Mahlukât da canlılar.

Canlı olarak haşarattan, vahşi hayvanlardan, insanlardan, cinlerden, meleklerden, yani bütün bunlardır. En ufak böcekten başlar bunlar en büyük bir cisim sahibine kadar canlılardır, mahlukattır.

Ama insan da bir mahluk değil mi?

Mahlukatın hepsinin ma fevki insandır.

İnsanlar tecelli-i suriyi, Allah'ın sıfat nurunu gördüğü zaman, eğer bu hal olarak görecekse, başlangıcında nerden başlamış? Yer cinsinden başlamış, yani yerde olan madenlerden tecelli-i sûri görürmüş. Bu madenlerden terakki edermiş. Yerde çok maden var, renkli renkli, değişik madenler var. Fakat yerde olanların hepsinin başı neymiş? İnci. Çünkü inci yerden inci olarak çıkıyor. Bugün altın var ama, altın taştan topraktan ayırt ediliyor. Ama bütün ne kadar kıymetli mücevherat varsa, bunların hepsini taştan topraktan ayırt ediyorlar. Ama inci, inci olarak çıkıyor. İncinin hakikisi altından daha kıymetli, fakat bu tecelli inciden sona ermiş.

Tecelli sûri ondan sonra cemadâtta nebâtat geçiyormuş. Bu sefer de bitkilerden. Bitkilerden hepsinden hal sahibi, tasavvuf sahibi görüyor bunları. Allah'ın nurunu bu sefer de nerede buluyor? Bitkilerde, mesnuatta. Bunları terakki ile bunların hepsinden geçiyor. Hepsinde görebiliyor. Fakat bunların en sonu hangisi? Hurma ağacı. Hurma ağacında da nihayete, sona eriyor. Yani nebâtatın hepsinin ma fevki de hurma ağacı, hurma.

Ondan sonra hayvanata geçiyor. Mahlukata yani, canlılara geçiyor. Bunlarda da insanlar, tecelli surî, büyükte, küçükte, cisim olan her canlıda görebiliyor, fakat bunların en sonu da hangisi? Hayvanatın da en kıymetlisi at imiş. Attan insana geçiyormuş.

Cenabı Hak bunları böyle sıralamış. Demek ki yani cemadat, nebâtat, mahlukat. Cenabı Hakkın halkiyatı üçe ayrılıyor. Fakat bu cemadatta olan farklılık var. Nebâtatta da farklılık var, mahlukatta da farklılık var.

İşte mahlukatında ma fevki olan at. Attan sonra insana geçiyor. İnsana geçince tecelli sûri, Allah'ın sıfat nuru insanda görününce, bir insan tecelli surîye ulaştınca, Allah korusun, işte o zaman ene'ye (benliğe) düşüyormuş. Ene'ye düşüyor, eğer ondan geçiyorsa tamam kurtuldu. Geçemiyorsa orda helak olmak var. Orda ayağı sürçüyor.

Fakat burada ne olur? Oradan geçerse eğer, daha terakki edecek. Allah'ın sıfat nurundan nereye geçecek? Zat nuruna geçecek. Bir böyle...

Bir de Cenabı Hakkın tecelli-i surî, tecelli-i manevî, tecelli-i zâtî var. Yani tecelli-i surî nuru, tecelli-i manevi nuru, bir de tecelli-i zatının nuru. Bunlar talib için.

İşte tecelli-i surî; çok tehlikeli bir şey.

Eğer oradan geçiyorsa tecelli-i maneviye ulaşıyor. O tecelli-i manevi lafza-i celaldir. Yani bütün her eşyada lafza-i celal görünüyor. Onlar mesela o yazılar geldiği zaman, o yazılar canlanıyor. Böyle işte bütün eşyada o lafza-i celal nur halinde görünüyor. Bu tecelli-i manevi olur.

Fakat tecelli-i zatı ise Cenabı Hakkın isimsiz, cisimsiz görünür. O zaman, sadece Cenabı Hakkın tecelli-i zatına mazhar olanlar, ancak ve ancak ne oluyorlar? İşte cem'ü'l-cem oluyorlar, deryaya karışıyorlar. Bir nehir işte nasıl deryaya karışıp, yok oluyorsa, ama deryada, bu deryadan dışarı değil. Derya değil ama, deryadan da hariç değil. Deryada yok oldu ve gücünü de deryadan alabiliyor.

Sohbetimiz nerden başladı?

Talibe terakki olması, talebine ulaşması için üç şart koşulmuş:

Daima vudu, abdestli olması

Lokmada ihtiyat

Hıfz-ı nispet

İşte bu hıfz-ı nispetini de muhafaza edecek. Nelerden muhafaza edecek? Ona verilen bir muhabbet vardır onun kalbinde. Bunu muhafaza edecek. Muhafaza edecek ki o büyüsün. Bunu muhafaza etmesinin iki yönü vardı: Birisi çok dikkat edecek, hali, fiili, ameliyle. Fiiliyatında eksik bırakmayacak. İnsanlarda bunun en ziyade zıttı da muhabbetin sönmesinin zıttı da gazaptır. İnsan gazabını yenmezse, bu söner. Yani gazaplanır, hiddeti gelir, herhangi bir kimseyi kırar, incitir, ona hakaret ederse ne olur? O muhabbet söner. Bir muma nasıl üfürürsen, sönerse, o söner. Onu muhafaza ederse o bir mum ışığıysa bile büyür. Bunu neyle büyütecek? İşte hali, fiili, ameliyle.

Fiiliyatı elinde, ameliyesi elinde, hal iradesinin dışında. Onu biz bilemeyiz, anlayamayız.

Yalnız bileceğimiz şu ki; insanlarda kabız hali var, basıt hali var. Bu hal sahibinden, rabıttan tecelli ediyor. Müridin hali rabıttan tecelli eder. Müridin gönlüne gelen şey haldir. Gördükleri şey haldir. Rüya görse veya bir uyur uyanık ne görse haldir. Bu rabıttan tecelli eder.

Ama fiiliyatı elinde, iradesinde. Ameli de elinde.

Ameli ne? Ameli: İbadeti ve tarikattan almış olduğu hizmeti. Bunları yapıp işleyecek, bunlarda eksiklik bırakmayacak.

Fiiliyatı da; hareketi, yaşantısı, sözleri, işleridir.

Bunları da şeriat terazisi elinde, onunla tartacak. Eğer söylemiş olduğu söz, Kitap'a, Sünnet'e uygunsa söylesin. Düşünsün, baksın, sözleri uygun mu değil mi? Uygunsa söyler, uygun değilse söylemez. Sözlerini ve işlerini kitaba, sünnete tatbik edecek. Oturması, kalkması, yemesi, içmesi, alması vermesi, giyinmesi bunları hep şeriata tatbik edecek. Fiiliyatı da budur.

Hal deyince; iradesinin dışında, onun kalbinde, gönlünde tecelli eden hallerdir.

Müridin bazı zamanları olur ki, çok sıkıntılı olur. Kalbi sıkılır, bunalır efendim. Her şeyi çok düşünür, çok vesveseli olur, vesvese onun gönlüne gelir. Fakat ister ki onları atsın, atamaz, ama bu işte cihattır, atacak. Atmaya çalışacak, bu cihattır.

O basıt hali geldiği zamanda, gönlünde böyle bir aşk, şevk, muhabbet var. Hiçbir şeyi dert etmiyor. Daralmıyor, sıkılmıyor. Sanki dünyalar onunmuş.

Kabız halinde de öyle zararlı çıkıyor ki, insanları kusurlu görüyor, insanların ayıplarını araştırıyor. Şu ayıp var, bu ayıp var.

Ama basıt halinde öyle değil, insanları hoş görüyor. İnsanların sözleri, hareketleri onun hoşuna gidiyor, nasıl olursa olsun, nasıl söylerse söylesinler. Bu ehl-i zakire, Ehl-i Zikir kim? Zikir yapandır.

Bunlar hep bir haldir. Bunlardan hep geçer. Neticede insanlar eşyanın hakikatine ulaşır. Nasıl ki kelamı kibarda;

Bilinmez âlemin sırrı nihândır

Dört şâhın hükmüyle döner cihândır

Ârif olanlara özge seyrândır

Kâmile her eşyâ olmuş bir evrâd

Dikkat edin! bak “Arif olanlara”, kim bunlar?

“Bilinmez âlemin sırrı nihândır”. Yani Cenabı Hakk’ın sırlarına, hikmetlerine, Cenabı Hakkın cilvelerine akıl yetmiyor.

Sade bizim bildiklerimiz mi var?

Bildiklerimizden çok bilmediklerimiz var.

Gördüklerimizden çok görmediklerimiz var.

Bildiklerimizde de var! Bildiklerimizde de var ki, halk etmiş olduğu bir bölükte bir maharet halk etmiş, bir hüner halk etmiş, onu insanlar, fakülte bitiren insanlar yapamıyor, işleyemiyor, akıl erdiremiyor ona değil mi? Bak işte bunlar:

Bilinmez âlemin sırrı nihandır

Dört şâhın hükmüyle döner cihandır

Bu cihan ne? Bu dört şâh ne?

Cihan senin cesedin.

Senin cesedinin eğer anasır-ı zıttiyetini değiştirdiysen, sen ne oldun?

Eğer sen varlığından kurtuldun, hakikat varlığına ulaştınsa ne oldun?

Sen işte büyük bir cihan oldun. Küçük bir cisimken, büyük bir cisim oldun.

Bilinmez âlemin sırrı nihandır

Dört şâhın hükmüyle döner cihandır

Dört şahtan mana: Edille-i şer'iyye.

Cihandan mana: İnsanın hem dünya alemi, hem de insanın cesedidir.

Nasıl ki fertler kendisini düzeltiyor. Fertler kendisini neyle düzeltiyor? Şeriat, edille-i şer'iyye: Kitap, Sünnet, İcma, Kıyas.

Bunlar ile herkes kendisini düzelttiği zaman bak, alem-i mülk (mülk alemi), düzeliyor. İnsanlar, cemiyetler düzeliyor, toplumlar düzeliyor.

Bir de eğer insan kendini düzeltirse, cesedini ne yapıyor?

Cesedini tebdil ediyor.

Ney bu? Hayvani sıfattan beşeri sığata geçiyor.

Bir de: şeriat, tarikat, hakikat, marifet.

Bir de: muhabbet, ihlas adap, teslimiyet.

Bu dört şarttan murad bunlardır. Fakat şeriat, zahirde, cisimde. Cisminizle şeriatla, işte o zaman demek ki bizim cismimiz ile kitap, sünnet, icma, kıyas; eğer bu oluyorsa; farz vacip, sünnet, müstahap oluyorsa ceset değişiyor; hayvani sıfattan beşeri sığata geçiyor.

Fakat bir de mademki tarikata girdiysek, inandıysak bunlar tarikatın şartlarıdır; bu dört şahtan mana tarikatın şartlarıdır: muhabbet, ihlas adap, teslim. Bu da ne yapıyor? Bu da işte beşeri sıfattan meleki sığata geçiyor.

Meleki sığata geçince bir insan o zaman büyük insan, büyük varlık oluyor. İşte o zaman Allah'ın:

“mûtû kable entemûtû” sırrına mazhar oluyor,

Cem'ü'l-cem oluyor, vahdet-i vücud oluyor.

Allah'ın sıfatları onda tecelli ediyor. Allah'ın ahlakıyla ahlaklanıyor değil mi?

Hakikate geçenler işte böyledir. Hakikate tarikattan geçiyor.

Ama tarikatın esasları neymiş? Tarikat dört esas üzerine kurulmuş: Muhabbet, ihlas, adap, teslim.

Muhabbet: muhabbet, meşayihî çok sevmektir.

Niye sevmesin? Allah için sevmiş. Bu Allah'ın emri. Cenabı Hakk'ın emri. Çok sevin diyor “beni sevin sevdiklerimi sevin” buyuruyor. Meşayihini çok sevecek. Muhabbet budur.

İhlas: meşayihini büyük görecek. Ki ne kadar büyük görürse, meşayihini o kadar sevebilir.

Adap: meşayihinin zahirini, batınını bir bilecek. Meşayihî ne kadar uzakta olursa olsun, onu ırakta değil yakınında görecek.

Niye görmesin? çünkü bak kelamı kibarda, tasavvufî kelam:

“bir yerdesin her yerdesin”. Yani, sen Allah'ın birliğine dahil olduysan sen her yerdesin. Amenna ve saddockna, sen de mekandan kurtuldun, zamandan kurtuldun.

Cenabı Hak Evliyaullahı zamandan mekandan kurtarmıştır.

Onun için divanda bir kelam var, Salih Baba'nın divanını okuyorsunuz; bazı kelimeler belki sizin beyninizi meşgul eder, anlayamazsınız. Bu nedir acaba? Veyahutta muhalif gelir size. Bunu böyle niye söylemiş dersiniz. Bak ne buyuruyor:

Âlâda ednâda yoktur matlabı

Kime demiş? Rabıtasına. Bu bir Evliyaullah'a söylenmiş.

Öyle zaten. Cenabı Hakk'ın sıfatları onda tecelli ediyorsa, “Settaru'l-uyûb” sıfatı da onda var. Bak kelamda öyle:

Âlâyî ednayı seçmek mürşîdi kamilin kârî değildir.

Böyle buyuruyor. Bir de diyor ki:

Senin gördüğün ayıpları, veliler setr eder cümle

Mademki varis-i enbiyadır; Peygamber efendimiz setr etmiyor muydu? ashabının içerisinde, yüzüne zahirde inanmışlar, fakat düşmanlık besliyorlar Peygamber efendimize, sevmiyorlar. Ona

garaz ediyorlar. Yani fırsat bulsalar ona hakaret edecekler, canına da kıyacaklar, öldürecekler de. Ama gene de Peygamber efendimiz onları aşikar etmiyordu. Sen şöylesin sen böylesin demiyordu.

Evet onun için işte...

Âlâda ednâda yoktur matlabı

Yani Evliyaullahın bu âlâyımış (âlâ yüksek), bu alçakmış, böyle şeylere matlubu yoktur.

Niye? çünkü onun için zerre ile katre, zerre ile kübra bir olmuş.

Evet divandadır,

Âlâda ednâda yoktur matlabı

Derya-yı zatı olmuş cümle meşrebi

Allah'ın zatına ulaşmış, Allah'ın zatının nuru onda tecelli etmiş. İşte arşa, kürse, hiçbir yere sığmayan Cenabı Hak onun kalbinde tecelli etmiş.

Âlâda ednâda yoktur matlabı

Derya-yı zatı olmuş cümle meşrebi

Vücudu hak olmuş, kün'dür maksadı

Her sıfattan zatın ilan eyledi.

(beyit okurken orada “gün” diye okuyorlar. “Gün” değil “kün” dür.)

Mademki Cenabı Hak Evliyaullah'ı zamandan mekandan kurtarmışsa, onun da her işi “kün”, “ol” demesi ile oluyor. Yani Evliyaullah için zaman yoktur, mekan yoktur ve ona işlem yoktur.

Onun için her yerde mevcut “bir yerdesin her yerdesin”. Her yerde ispata vücud eder, her yerde görünür. Cesedi, her yerde bir cisim olarak görünür.

İnsanlarda tayy-ı rical, tayy-ı mekan makamı var. O makama insanlar ulaşınca Cenabı Hak onları zamandan mekandan

kurtarmakta. Onun için zaman mekan yok, onun için işlem de yoktur.

İrade sahibi ne kadar güçlü olursa olsun, aletiyle veya sanatıyla, işlem görüyor. Diyelim ki bir dozeri alet etmişler, bir dozer bin kişinin işini görüyor. Halbuki yine bunda da bir işlem vardır.

Ama Evliyaullahın işinde işlem yoktur. “Kün”, “ol” demesiyle her şey oluyor.

Niye? Allah’ın sıfatı ile sıfatlanmış. Cenabı Hak buyurmuyor mu kutsi hadisinde? “Biz velilerimizi yeşil kubbemizin altında gizledik. Onları bizden başka kimse bilmez⁷”.

Diğer bir kutsi hadisinde de buyuruyor ki: “O veli kulumuzun gören gözü, bizim gözümüz, işiten kulağı, bizim kulağımız, konuşan dili, bizim dilimiz, uzanan eli bizim elimiz⁸”.

Eğer konuşan dil Cenabı Hakkın diliyse, Cenabı Hakkın “Kün” emriyle her şey var oluyor. Evliyaullah da Kün’dür. Yani “Kün” emri onda tecelli etmiştir. Neye “Ol” dese oluyor, işleyecek değil. Bin senede olacak olayları bir saniyede yapar. Yapamaz mı? Yapar, olur bunlar.

Nasıl ki bak... Tasavvuf kitaplarını okuyorsunuz. Onlar yazılmış, galat değil onlar, haşa. O tasavvuf kitaplarında okuduklarımız Evliyaullahın kâridir. Cenabı Hakkın ona ihsan etmiş olduğu bir kemaldir, kâridir.

Evet. Demek ki mürit bir hali, fiili, ameliyle terakki eder.

Ameliyesi ibadetidir.

Zahir şeriata göre, Kitap, Sünnete göre olan ibadetidir.

Bir de bu tarikattan almış olduğu hizmeti, ibadetidir.

Fiiliyatı da yaşantısı, hareketi. Bunlara dikkat edecek.

7 Eşrefoğlu Rumi Müzekkin Nüfus S.309

8 Buhari Rikak 38

Hal denince ne kalmış? Bunlar bunun iradesinin dışında. Yani senin gönlüne gelen bir şey, gelmesini istemediğin halde geliyor, işte hal bu. Elinde değil ki, geliyor.

Onun için “*gam gelmez dememişler, gam eğlenmez demişler*”.

Yalnız dikkat edin. Eğer insan kalbine gelen bir şeyi, muhalif, kitaba, sünnete uymayan, bir şeyi gelmesini istemiyor, fakat geliyor, nefis getiriyor, şeytan getiriyor. Onun aklına gelmesini de istemiyor, ama bunu atıyor, gene geliyor, atıyor, o gitti, bu sefer de başkası geldi, geliyor. Bunu atarsa bu cihattır.

Burada onun bir terakkisi vardır. Hal olduğu halde, elinde olmadığı halde, onu atar cihat yaparsa, yine terakkisi vardır. Hem de onun muazzam bir terakkisi vardır. Akıla, mizana sığmayacak kadar onun muazzam bir terakkisi vardır.

Neye benzetiyorlar onu? Cari, akan bir nehir var. Bazı nehirler var ki şehirlerin içinde akıyorlar. O nehirlerin akmış olduğu şehirde hiç pislik olur mu? Olmaz. Niçin?

Çünkü o nehir götürüyor hepsini. Bütün ev kirlerini, sokak kirlerini, nehre atıyorlar, nehir alıp, gidiyor. Nehir kirleniyor mu? Kirlenmez. Çünkü gücü var, kuvveti var. Atılanı alıp götürüyor, bırakmıyor ki.

Peki ama bir göl suyu düşündüğümüz zaman, göl suyuna insanlar tarafından ne atılırsa atılsın, o orda kalır, götürmez, yok olmaz, orda kalır. Kala kala ne olur? Paslanır, yosunlanır, gölü kirletir.

Demek ki burada cihat yapan bir kalp, cari bir nehir gibidir. Cihat yapmayan bir kalp, bir göl suyu gibidir.

Onun için, kalbî cihat var, nefsî cihat da var. Hatta bu cihat-ı ekberdir. İşte kabız halinde, böyle istemeyerek sizin kalbinize gelen muhalif şeyleri, ne yapmanız lazım? Onu atacaksınız.

Atarsanız kalbiniz kirlenmez, o cari bir nehirdir. Eğer atmazsanız, kirlenir, yosunlanır, orada ne olur? Mülevves eder onu. İşte kabız hali böyle, zaman zaman geldikçe, insan onu attıkça azaltıyor.

Bir de basıt hali var ki zaten onun gönlüne geldiği zaman, Allah, Resulullah, meşayihden başka bir şey gelmiyor. Başka bir şey yok onun gönlünde, gelmez, gelmiyor zaten. Öyle ferah, öyle geniş, hiçbir şeyi dert etmiyor. Ne açlığı düşünüyor, ne çıplaklığı, ne hastalığı hiçbir şeyi düşünmüyor. Hep insanları çok seviyor, insanların sözü ona dokunmaz, insanların hareketi onun zoruna gitmez. Basıt hali böyledir.

Bunda ne yapacak? Neyle elde etmiş bu hali? Ya Allah var onun gönlünde, ya Resulullah. İnsanların meşayih gönlüne geldiği zaman, hiç şüphe yoktur Resulullah, Allah'la beraberdir. Çünkü onu Resulullah için, Allah için sevmiştir.

O zaman demek ki basıt hali olduğu zaman, onun kalbi, geniş, ferah, rahattır. Fakat onu muhafaza edecek. O anda bakar ki bir hatarat geldi gelecek, ona fırsat vermesin. Yine onunla meşgul olsun. Bu rabitadır. Bu da bizde en ziyade rabitayı hayal var.

Şimdi bu ameli burada biz işliyoruz. Sohbetimiz var, teveccühümüz olacak, işleyeceğiz.

Bunu sair zamanlarda buradan geçtiğiniz zaman, en sıkıntılı hallerinizde, en dar bunaltılı hallerinizde, bu ameli hayal edin, canlandırın, muhakkak genişleyeceksiniz. Muhakkak o kabız halini böyle atacaksınız. Kabız halini atarsınız. Ama bu hal geldiği zaman, mümkün olduğu kadar, yürürken, gezerken, alırken, verirken, yerken, içerken, hayalinizde tutun bunu, mümkün olduğu kadar. Bu ne? Bak burada kabız halini azaltıyorsun, basıt halini çoğaltıyorsun.

Bu ikisi birbirinin zıttı, kabız hali gelince, basıt hali gidiyor, basıt hali gelince kabız hali gidiyor. Karanlıkla ışığın, geceyle gündüzün birbirine olan zıtlığı gibidir. Kabız halinde insanın kalbi karanlık bir gece gibidir. Nasıl karanlık gece insanları sıkıyor, bunaltıyor, ışık olmazsa eğer. Ama basıt halindeki müridin kalbi, aydınlık, ferah, güneşli bir hava gibidir.

Bir de ne var bizim için? Şükür, fikir, zikir var.

Şükür bizim nimetimizi artırır. Cenabı Hakkın emri öyle değil mi? “Ben kuluma vermiş olduğum bir nimetin, o kulum kadrini bilirse ben onu büyütürüm, yükseltirim, arttırırım. Bilmezse onun elinden alırım”⁹.

Ama burada bizim için büyük nimet:

Allah bizi inananlardan Müslüman halk etmiş,

Ehli dünya değiliz, ehli ahiretiz. Nimetimiz budur. Allah'a inandık, ahirete inandık.

Ama bu inancımızı yaşarsak, bu sefer de ehli huzur oluruz.

Allah'ın zatını kazanırız.

İşte onun için Cenabı Hak “Kulum ver beni de al beni. Benim vermiş olduğum canı Bana ver ki Beni alsın” diyor.

Allah'ın zatını alan, Allah'tır.

Ama bu ne demek?

Cenabı Hak “Sana bir ruh verdik, o ruhu ancak Allah'a ulaşmak için canını vereceksin” terk-i can olacaksın. Terk-i can olmadan insan cananı bulamaz. Onun için kelamı kibarda buyruluyor:

Başını top eyleyip gir vahdetin meydanına

Kıl kaza-yı Kerbela'yı gir kendi nefsin kanına

Seyr kıl uşşak-ı Mevla nice kıyar canına

Terk-i can etmektir ancak aşk u sevdadan garaz

Demek ki insanlar terk-i can olmayınca cananı bulamaz.

Terk-i dünya; dünyayı terk eder ki ahireti kazansın.

Terk-i ukba; ukbayı terk eder ki Cenabı Hakkın cemalini kazansın.

Bir de terk-i cisim var insanlarda.

Bir de terk-i can var insanlarda. Canını veriyorsa cananı buluyor.

Çünkü o zaman ne oluyor. Canını veriyor, canından da geçiyorsa, ölüyor. İşte o zaman Cenabı Hak “ölmeden evvel ölü” buyuruyor. Varlığından kurtuluyor, her şeyi terk ediyor.

Varlık denince insanların malı varlıktır, zenginliği, maddi varlığıdır. İlimi varlıktır, ameli varlıktır, asaleti varlıktır, güzelliği varlıktır, gücü varlıktır, sanatı varlıktır veya ibadet etmiş çalışmış, Allah da vermiş kerameti, keramet varlıktır.

Çünkü insanlarda kemalat varlıkta değil yokluktadır. Onun için kim yok oldu ise kemale ulaştı. Kim yok olduysa hakiki varlığı buldu. Hakiki varlığı bulunca o zaman kemale ulaşıyor. Kemal sahibi oluyor.

İşte onun için Cenabı Hak “Kulum ver beni de al beni. Benim vermiş olduğum canı Bana ver ki Beni alasin” diyor.

Başını top eyleyip gir vahdetin meydanına

Kıl kaza-yı Kerbela yı gir kendi nefsin kanına

Seyr kıl uşşak-ı Mevla nice kıyar canına

Terk-i can etmektir ancak aşk u sevdadan garaz

Aşk ise.. aşk ne?

Allah sevgisi, Resulullah sevgisi, Meşayih sevgisi.

Bu sevgiler insanda tecelli ederse, ve bu sevgileri büyütürse, çoğaltırsa, o zaman ne olur?

Terk-i can olabilir. Her varlığını yok eder. Her varlığı yanar gider, gönlünde durmaz.

Fakat bizim bu varlıklarımız var ya... ilim dedik, amel dedik, maddi zenginlik dedik bunların zahirde cismi olduğu gibi, sevdiğimiz için kalbimizde de onların bir cismi var, onların bir yeri var. Öyleyse bu sevgiler, bunlar kalpte olduğu müddetçe...

Onun için “Neyi seviyorsanız, kalbinizde neyi besliyorsanız o sizin putunuzdur, mabudunuzdur” buyruluyor.

Gönlümün put hanesinden hubb-ı dünya nakşını

Pûte-i aşkında yaktı nârına pervâ gibi

Ne demek istiyor?

Gönlümde olan puthane idi, çok arzular vardı, çok istekler vardı, bunlar orayı hep meşgul etmişti, işgal etmişlerdi.

Ama pute-i aşkı nedir?

Yani Cenabı Hakkın aşkı; hakiki bir mabudumuz var, o hakiki mabudumuzu bulduksa, hakiki mabudumuzun sevgisi onları hep yakar yok eder.

Ama bu hakiki mabudumuzu neyle bileceğiz? Neyle bulacağız?

Cenabı Hak insanların her maksadına bir kapı tayin etmiştir. Allah'tan gelen insanlar, Allah'a gitmek için yine Cenabı Hak arada bir vasıta halk etmiş.

Çünkü zaten biz vasıtayla geldik, vasıtasız gelmedik ki; zaten biz bir böcek gibi topraktan çıkmadık ki, bir ottan, bir taşın deliğinden çıkmadık ki, bir ot gibi yerden bitmedik ki, arada bir vasıta var.

Ne bu vasıta? Annemiz, babamız vasıta oldu. Bizi ulvi alemden getirdi bu aleme. Fakat yine bir vasıta lazım ki yine o ulvi aleme çıkarsın bizi. Zaten ayet-i kerimede “ileyhil vesilete” buyuruyor Cenabı Hak. Bir vasıta arayın kendinize, bir vesile bulun kendinize. Onun için burada vasıta nedir?

Al benliğimizi gitsin irâde

Arz eyle cemâlin ir gür murâde

Vasitamız sensin işbu arâde

Eriştir menzil-i a'lâya bizi

İşte vasıta budur.

Bunlar kelamı kibardır. Bu ayete, hadise temas eder. Ayet, hadis mealidir. Ki vasıta neymiş?

Al benliğimizi gitsin irâde

Arz eyle cemâlin ir gür murâde

Bu ne?

Evliyaullah insanları iradesinden kurtarıyor. Ehli tasarruf bu zaten. Keramet bir şey demek değil! Önemli olan tasarruftur.

Sana keramet gösterir bir kimse, çok kerametler gösterir. Seni çocuk yerine kor, cinciğinen, boncuğunan seni aldatmış olur.

İş odur ki senin iradeni alsın da, seni iradenden kurtarsın da, seni varlığından kurtarsın da, seni nimete ulaştırsın. Tasarruf budur.

Tasarruf insanı ne yapar? Öldürür.

Evliyaullahın manevi bir gücü var. Seni öldürür, diriltir.

Hayâtı memâttır memâtu hayât

Yüz bin renk gösterir aslı bir nevât

Aslâ sözlerinde bulunmaz sebât

Bir böyle buyuruyor. Bir de buyuruyor ki:

Sekiz sıfat üzre gördüm bir cemat

Her bir sıfatında vardır bin kemal

Bir de böyle. Kim için bu?

Bunlar hep meşayiha, velayete söylenmiştir. Velayete buyrulmuştur. Evliyaullahı buyrulmuştur. Cenabı Hak Evliyaullahı o yetkiyi vermiştir. O selahiyeti vermiştir.

Ki ne yapıyor? Seni evvela öldürecek.

Ne o? Kılıncı ile kesecek değil, senin başını kesecek değil, bu öldürmek. Ne demektir bu?

Hazret-i Pîrim delilimdir Halilimdir benim

Dil sarâyı ravza-i beyt-i celilimdir benim

Ana teslim ettiğim nefis-i zelilimdir benim

İnkıyâd ettim bıçağa uymuşam İsmâil'e

Bu kelimelerin şimdi anlaşılınları var, anlaşılmayanları var.

Malum “*Hazret-i şeyhim, halilimdir, delilimdir benim*” yani İsmail (as) nasıl babasının bıçağına boynunu verdi, teslim oldu, sen de meşayihine öyle teslim ol. Bu anlaşıldı.

“*Ana teslim ettiğim nefs-i zelilimdir benim*”. Bu da anlaşıldı.

“*Inkiyad ettim bıçağa uymuşum İsmail’e*”. Bu da anlaşıldı.

“*Dil sarayı ravza-i beyt-i celilimdir benim*”.

Bu ne?

Evliyaullahın kalbine bir insan girerse, ravza-i mutahharadan içeri giriyor.

Evliyaullahın cismi ravza-i mutahhara imiş.

Evliyaullahın kalbi de Allah’ın beyti, evi beyt-i celil.

İşte kutsi hadisinde “Ben hiçbir mekana sığmam, mü’min kulumun kalbine sığarım” buyurması budur.

Her kim ki Evliyaullahın gönlüne girdiyse, maksuduna ulaştı, maksudunu buldu, aradığını buldu.

O aranan var ya, afakta bulunmaz, gönüllerde bulunacak. Gönüle girmek lazım.

Onun için Yunus Emre buyurmuş ki:

Yunus eydür ey hoca

İstersen var bin hacca

Hepisinden eyice

Bir gönüle girmektir.

Boşuna mı buyurmuş bu kelamı?

“Bir gönüle”. Bu gönül kim?

Bu gönül işte Evliyaullahın kalbi. Evliyaullahın kalbi açılmış çünkü, Evliyaullahın kalbi açılmışsa, Cenabı Hak estaizü billah: “Senüriyhim ayatına fil afaki ve fi enfüsihim hatta¹⁰” buyuruyor.

Bu ayet-i kerime ne için nazil olmuş, niye inmiş? Nüzul sebebi ne? Niçin varit olmuş, gelmiş? Evliyaullahın kalplerinin buyruğu hakkında, ululuğu, büyüklüğü hakkında.

Onun için öyle bir kalbe girerse bir insan, işte aradığını orada bulur. Onun için kelamı kibarda buyuruyor:

Dilersen dilberi dilber,

Kularsan dilberi dilber

Sana da keşf olur dilber

Mühim esrar-ı dervişan

“mühim esrar-ı dervişan”, dervişler için mühim olan bir esrar imiş.

Neymiş bu esrar?

Sen diyor, eğer güzel olmak istiyorsan, güzeli bul.

Güzeli bulmayınca güzel olamazsın. Güzeli buldunsa, güzel seni güzel eder. Dilberin manası güzeldir. Güzel seni güzel eder, o zaman sen güzel olunca her şey güzel, daha çirkin bir şey kalmadı, her şey güzel.

Niye bunlar güzel?

Bütün eşyada Cenabı Hakkın sıfat nurunu görüyorsun da onun için güzel oluyorsun. Her bir eşya senin için bir mirat oluyor. Allah'ın nurunu gösteriyor da onun için güzel oluyorsun.

Tasavvufun gayesi budur. Tasavvufu anlayan, yaşayan, tasavvuftan geçen, hakikate ulaşanlar için ne var?

Hakikate ulaşan bir insan, bütün eşya onun miratı olur. Nasıl mirat? Allah'ı gösteren bir ayna oluyor. Ona bütün eşya, kendisi de zaten ayna oldu.

Evet bir de bizim için şükür, fikir, zikir lazım.

Şükür nimetimizi arttıracak. Nimetimiz nedir?

Apartmanımız, fabrikamız da nimet, bunlar da maddi nimetler. Onlar bizim için nar da olabilir, nur da olabilir. Altınımız, incimiz, gayri menkullerimiz, yani maddi ne kadar zenginliğimiz varsa, bunlar da tabi bir nimettir. Ama kullanana, taşıyana, yaşayana nimettir.

Bu dünya, maddi ya nardır, ya nurdur. Bu dünya varlığı insan için nar da olur, nur da olur. Eğer bu dünya varlığını Allah için kazanıyorsa. Bunu bana Allah verdi, ben malımın çobanım, ben Allah için bunu harcaıayım diyor, bu gönülde, bu niyette, bu ameldeyse, bu da mâli amele giriyor ve sadaka-i carıye oluyor ki, o varlık onun için nur. Ama bunu bir de gayri meşru yerlere harcarsa, bu seferde nar olur.

Demek ki bu zenginlikte, dünya zenginliği de insanları nara da götürür, nura da götürür. Nardan mana cehenneme götürür, nurdan mana cennete götürür. Evet onlara da şükür lazım.

Ama burada şükür ne?

Malın, zenginliğin şükrü nedir? Nimete nasıl şükür edilecek?

Allah'ın olduğunu bileceksin, Allah yoluna harcaıyacaksın. Ki onun da şükrünü eda etmiş olasın.

Ama bunların hepsi nereye dayanıyor?

İlim var şükür edeceksin, Amelin var şükür edeceksin, malın var şükür edeceksin, sıhhatin var... hepsini neyle?

Hepsini; İslâm olduysan, İslâm'ın şükrünü ödediysen, onların da şükrünü ediyorsun.

Müslüman olduğumuz için çok şükür edeceğiz. Gece, gündüz şükür secdesinde olacağız. Gönülden yüzümüzü yere koyacağız.

Bütün insanların ayağının altına yüzümüzü koyacağız. Çünkü niye bunu böyle yapıyoruz? Madem ki biz bu insanları bilemiyoruz, kalplerini bilemiyoruz, ancak insanların kalbini bilen Allah'tır. Peygamber Efendimiz Cenabı Hak'ın Kullarının kalbine nazar ettiğini haber veriyor.. Boyuna, soyuna, zenginliğine, güzelliğine, bir şeyine bakmaz, kalplerine bakar. Ama senin o fakir gördüğün, senin cahil gördüğün insan inanan bir kimse olabilir.

Cahil nedir?

İsyan edendir. Niye?

Bu denli ilme mâlik iken iblîs

Senin ilmimi bilmedi o telbîs

Cahil isyan edendir, yoksa inanan bir kimse, inancını yaşayan bir kimse cahil değildir. Ümmi olabilir. Ümmi denir de cahil denemez.

O zaman demek ki İslâm olduğun için şükür edeceksin. Bunun şükürünü edersen, bütün nimetlerin şükürünü eda etmiş olursun. İşte sen Müslüman olduğuna şükür edersen, bilmiş olduğun Allah'ı bulursun. Cenabı Hak "Nimetinizi büyüteceğim" buyuruyor.

—Müslüman olduğun için şükür et,

—Peygamber efendimizin ümmeti olduğun için şükür et,

—Tarikatta olduğun için şükür et,

—Meşayihin olduğu için, kamil, mükemmil bir meşayihi bulup da ona inanıp, bulup, teslim olduğun için şükür et ki,

Cenabı Hak nimetini büyütecektir. Sen nimetin şükürünü bildikten sonra Allah vaat etmiş "büyüteceğim, yükselteceğim, çoğaltacağım" diyor. Bunun çoğunluğu nedir? Onun için divanda buyruluyor:

Salih ne yatarsın uyan dediler

Sıdk ile Allah'a dayan dediler

Hak gizli değildir ayan dediler

Çok ihsan var bu ihsandan içeri

Cenabı Hakkın hikmeti, cilvesi;

Allah Cenabı Hak evvel, zatını insanlara verip bildiriyor,

Ondan sonra da kulun Allah'ı zikir etmesi, Cenabı Hak “Kulum sen beni zikir et ben de seni zikir edeyim¹¹” buyuruyor.

Kulun Allah'ı zikir etmesi, kulun Allah'a şükür etmesi, kulun fikir etmesi, ne yapıyor?

O bilinen Allah'a bunlar (zikir, şükür, fikir) ulaştırıyor.

Şükür edecek ki nimeti büyüsün. Müslüman halk ettiyse Cenabı Hak, buna şükür etsin ki, Allah'ın zatını kazansın, cemalini kazansın, değil mi?

Fikretsin ki o, Allah'ın zatına gidecek bir yol var. Allah'ın cemaline onun bir hedefi var, o hedeften, o yoldan kaymasın. Niçin duaları yapıyorlar? Hocalar daima ki, tarik-i müstakime getirsin, tarik-i müstakimden ayırmasın? Tarik-i müstakim nedir?

Peygamber efendimize “festakim kema ümirte¹²” Ayet-i kerimesi gelince, Peygamber efendimizin, mübarek sakalında hiç ak yok iken, sakalına ak düşmüş. Niye? Bu ayeti celilenin ağırlığı basmış ona. Havfı basmış. Ama bu havfı kimin için çekmiş? Ama zaten O mahbubu hüda, Rabbil alemin tarafından, on sekiz bin aleme rahmet edici olarak gönderilmiş. Niye bu havfı çekiyor? İşte senin, benim havfimi çekiyor. Ona gelen emir bize geliyor. Nedir? “Habibim istikametten, doğruluktan ayrılma”. Eyvah benim ümmetim istikamet üzerine olamazlar. Benim ümmetim emredildiği gibi doğru olamaz, diye onun üzerine bir havf çökmüş.

Bir de Zikir vardır.

Fikirse senin o yolunun vasıtasıdır. Sen o yolu fikirle gideceksin

¹¹ Bakara 2:152

¹² Şura 42:15

“Bizim tarikatımızda aşk ve muhabbetle terakki ediliyor”

Kayseri, 1990

Allah'ı bulmak isteyene, huzura gitmek isteyene bir meşayih lazımdır. Bir meşayih bulmak için de ne lazımdır?

“Sefer der vatan” diye tasavvufta bir kaide var: Sefer der vatan, bir de “Nazar ber kadem” var.

“Sefer der vatan” tarikatta şart koşulmuş, bir talip demir ayakkabı giyecek, demir değnek alacak, bunların ikrarına kadar meşayih arayacak. Fakat bu, tarikatlara göre değişir. Bazı tarikatlarda “Sefer der vatan”ı meşayih bulduktan sonra emir ederler. Bizim tarikatımızda ise meşayih bulana kadar “Sefer der vatan” vardır. Meşayih bulana kadar talip arayacak, meşayih bulduktan sonra daha aramayacak.

Yani bakın! Bazı tarikatlarda da, seyahat tarikatları var, meşayih bulurlar, meşayih onlara seferi emreder. O çok meşakkatli ve çilelidir.

Onun için, Allah'a şükür bizim tarikatımız bütün tarikatların en kolay ve bütün tarikatların en kısısı, kesesidir.

Niçin?

Bizim tarikatımızın kısısı, kesesi şu ki:

Diğer tarikatlar nefis yoluyla terakki ediyorlar.

Bizim tarikatımızda aşk ve muhabbetle terakki ediliyor.

Onlar nefis yoluyla kendilerini, fazla ibadet, elkab, riyazet, uzlet yapmakla, nefislerine çile vermekle, nefislerini arındırıyorlar ve bu çok çetin oluyor ve uzuyor.

Onun için Nakşibendi Efendimiz buyurmuş ki: Mektubat'ı okuyanlar rastlamıştır, “Sair tarikatların nihayet karını biz bidayete getirdik”. Sair tarikatlardaki bir talip çalışır, çalışır ve en son elde

etmiş olduğu bir kemalatı, kâr-ı kemalatı, biz ilk talibimize, biz ilk salikimize başlangıçta veriyoruz.

Bu nedir? Bu ne işte?

Kalpte tecelli eden aşktır, Allah aşkı, Allah sevgisidir.

Onda çünkü, muhabbetül Mevla, muhalefetül heva var.

Nakşibendi efendimiz, mübarek Hicaz'a giderken, Bağdat'ta bir gence uğramış. Genç dersek yani bir mağazanın önünden geçerken, bakmış ki on sekiz yaşında bir genç var. Başında öyle bir kalabalık var ki. Kimisi mal beğeniyor, kimisi fiyat soruyor, kimisi para veriyor, kimisi alışverişle meşgul. Bu kadar onlarla meşgul olduğu halde, gönlü hiç Allah'tan ayrılmıyor. Nakşibendi efendimiz buna çok gıpta etmiş, on sekiz yaşında, bu genç yaşta bunu nasıl böyle kazanmış diye.

Bu kemali nasıl elde etmiş?

Bütün şariat, tarikat, ibadet, zikir, fikir, bütün hepsinden maksat kalbi uyarmak, kalbi diriltmektir.

Kalp dirilince artık o insan daha kendisini Allah'tan gafil edemiyor. Her ne kadar zahirde meşgul olursa olsun, o Allah'ı daha unutamıyor. İşte Cenabı Hak da zaten öyle buyuruyor;

“Ayakta, otururken, yatarken, hatta her halde beni zikredin¹” buyuruyor. Daha başka zikir ayetleri var. Çok zikredin buyuruyor.

Cenabı Hak, “Ancak sizin kalbiniz zikrullah ile mutmain olur²”, sizin kalbinizi ancak zikrullah doyurur, başka bir şey doyurmaz, tatmin etmez” buyuruyor.

Nakşibendi efendimiz onda bunu görünce gıpta etmiş ve sormuş. Demiş ki:

— Sizin tarikatımızın bidayeti nedir? nihayeti nedir?

¹ Al-i İmran 3:191

² Ra'd 13:28

O da demiş ki:

—Bidayeti muhalefetül heva'dan başlar, nihayeti muhabbetül Mevla'ya ulaşır.

— Ne kadar çetin, demiş.

— Efendim sizin ki nedir?

— Muhabbetül Mevla'dan başlar, muhalefetül heva'ya ulaşır.

— Ne kadar kolay, demiş.

Muhabbetül Mevla'dan başlayıp da, muhalefetül heva'yı terk etmek çok kolay oluyor.

Ama muhalefetül heva'dan başlayıp, muhabbetül Mevla'ya ulaşmak çok çetindir, çok uzuyor.

Ne demek oluyor mesela, diyelim ki, bir köyden diğer bir köye gideceksin, yakın bir yolu var, tam böyle bir hatla çizilmiş, o köye gidiyor. Veya o köyü bulamıyorsun, oraya batıya doğru, doğruya doğru köylerden dolaşıp gidiyorsun. Halbuki oradan doğrudan geçecektir, mesela bir kilometre yol yerine, on kilometre yol dolanıp, oraya geliyorsun.

Bu böyle işte; muhalefetül hevadan başlayan tarikatların yolu uzuyor ve çok çetindir.

Bir de şu var ki onlar Cenabı Hakk'ın isimleriyle, esmalarıyla zikrediyorlar. Cenabı Hakk'ın bin bir ismi vardır. Bin bir isminin içinde doksan dokuz tane esmayı hüsna, güzel isimleri var, seçkin isimleri var. Fakat haşa, hepsi güzel de, nihayet seçkin olandır.

Bir de zatına mahsus olan bir ismi var ki,

Bu da “Lafza-i Celal”, “Allah” ismidir.

Allah'ın zatına mahsus olan bir isimdir.

Diğer isimler, bütün sıfatlarına mahsustur.

Onun için işte, diğer isimleriyle, Allah'ın öbür isimleri, bin bir ismiyle zikir edenler, esma nurundan başlıyorlar. Ondan sonra sıfat nuruna geçiyorlar, sıfat nurundan da zat nuruna geçiyorlar.

Halbuki bizde burada esma nuru, sıfat nuruyla uğraşmıyorlar.

Ya?

Doğrudan doğruya zat, senin hedefin Allah'ın zatıdır diyorlar.

Allah'ın zat nuruna doğru direk geçiyorlar. Bu da işte Lafza-i Celal'dir. Hani bütün diğer sair isimleriyle Allah'ı zikredenler, ahiri sonunda bu Lafza-i Celal'e getiriyorlar. Allah kelimesine geliyorlar. Bu da kalpte yazılı olan bir şey. Kalpte yazılıymış.

Hatta bir kalp profesörü bana, Kalpte Allah lafzı yazılı olduğunu bir filmde göstermiş idi. Hatırlarım ben onu, Allah kelimesi orada yazılı zaten, Cenabı Hak, "Kulum ben sana şah damarından daha yakınım³", buyuruyor.

Öyleyse, şah damarından daha yakın olan bir Allah'ı zikretmek için, lisanen Allah demeye ihtiyaç kalmıyor.

Kalbini Allah ile meşgul et, tamam. İşte zikrin hülasesi budur. Yolun da en kısası budur. Bundan daha kısa yol, bundan daha hülasa zikir olmaz. Çünkü Cenabı Hak Ayet-i kerime'de: "Kulum ben sana şah damarından daha yakınım" buyuruyor. Peygamber Efendimiz de buyuruyor ki: "Zikrin en hayırlısı gizli yapılandır".

Reşahat'ta yazılı bir macera vardır. Muhammed Şemseddin-i Rucî Hazretleri, çok alim ve genç yaşadadır. Onun da gönlüne bir tarikat sevdası düşmüş, bir meşayih sevdası var, onu arıyor ve çok aramış. Bütün çevreyi aramış, aramış, Kaşgar vilayetine gelmiş. Nakşibendî halifelerinden Sadeddin Kaşgarî Hazretlerinin zamanında oluyor. Kendisi de evladı Resulden, çok da insan irşat ediyor. İki tane de halifesi var. Muhammed Şemseddin-i Rucî Hazretleri ona gelmiş ve halifesi olmuş. Ama daha henüz

tanımadan evvel arıyor, çok aramış, aramış, neticede Kaşgar Vilayetine gelmiş. Orada:

—Burada tarikat var mıdır? Meşayih var mıdır? diye sormuş.

Orada demişler:

—Cehrî zikir yaptıran Nurettin Havafî isimli bir zahir meşayihi varmış. Zikri de cehrî yaptırıyormuş. Zahir meşayihi, zahir ilmiyle ilim yapan; varlıktaymış. Daha da fazla böyle şatafatlı, şöhret, şan arayan, isteyen birisi, gizlenmiyor.

Onun için bu tarikatların hepsi mahviyete düşemezler. Allah korusun! Ne olur düşemezlerse? Keramete ulaşırlar, keramet onları perdeler, onlar zannederler ki kemalata ulaşırlar. Halbuki insanlıkta kemalat mahviyette, keramette değil. Keramet bir gün varlık oluyor.

İşte bu zat, Nurettin Havafî Hazretlerinin zikrine gitmiş. O bakmış ki cehrî zikir yapıyorlar. Bir musiki var; yani hem seda var hem hareket var, başlarını çeviriyorlar, bağırarak zikir yapıyorlar. Hoşuna gitmemiş:

—Başka yok mu daha? diye sormuş. Demişler:

—İşte Nakşi halifelerinden filanca var.

Oraya gitmiş, hakikaten bakmış, orada bir kalabalık, bir izdiham, daha böyle fazla göze çarpan, görülen bilinen insan, cemaat orada. Küçük yerdeler, mahalle içerisinde, böyle çok aşikar olan bir yerde değil. Bir mescitte, bir küçük mahalle mescidinde zikir yapıyorlar. İkinci vaktiymiş, ikindiden sonra (bizim hatmemiz var ya) hatme okuyorlar, böyle halka olmuşlar. Zikir yapıyorlar ama, ses yok, hareket yok. Tabi bunları da güzel seyretmiş. Çok taaccüp etmiş ve o aralık gönlünden Allah'a iltica ederek yalvarmış,

—Ya Rabbi külli şey'e kadirsin sen, demiş. “Her şeyi bilen, her şeye kadirsin sen, ama oradakileri gördüm seni zikrediyorlar, bağırıyorlar, çağırıyorlar. Ses ve hareket var orada, seni zikrediyorlar. Bunlar da seni zikrediyor ama, burada ne ses var, ne

hareket var. Bundaki esrar nedir ya Rabbi? Onlar da seni zikrediyor, bunlar da!”, demiş.

Onlar da zikirden fariğ olmuşlar. Hatme-i Hâvace bitmiş, zikirleri bitmiş. Şeyh efendi bakmış ki, mescidin kapısından bir genç seyrediyor. Buna ileri gel demiş ve şu ifadeye bulunmuş (bu da tasavvuf kitabı Reşahat'ta yazılıdır). Hani o gönlünden niye bu böyle diyor? onlar da bağırıyor çağırıyorlar, bunların zikri, burada katiyen hiç ses yok, bunun esrarı, sırrı nedir? diye düşünmüştü.

O veli onun gönlündekini şugulleri söylüyor, diyor ki;

—Niye tereddüttesin? ve devam ediyor;

Şüphesiz nadâni âblâr kârıdır

Zikirde beyhude feryâd eylemek

Nahnu akrabu sırrın fehmetmeyüb

Hazır, gaib gibi yâd eylemek

diyor. “Niye şugullanıyorsun, tereddüt ediyorsun, taaccüp ediyorsun?” Şüphe yok ki bilmeyenlerin kârı o.

Ama gerçi burada, haşa! bu tenkit değildir. Nakşibendî Efendimiz öyle demiş. Kendisi zahirde şeyhine, kalbini kalbine çok sadıkane bağlanmış. Hizmetini görürmüş, fakat zikrini yapmıyormuş. Şeyhi de cehri zikir yaptırıyormuş. Tabi buna;

—Niye sen şeyh efendinin zikrinden çıkıyorsun, şeyh efendinin sohbetini dinliyorsun da, zikir yaparken niye kaçırıyorsun?

Diye tenkit ediyorlarmış, o hiç aldırış etmiyormuş. Baskı yapıyorlarmış. Eğer Nakşibendi Efendimizi şeyh efendisi Emir Külal Hazretleri desteklemeseydi, içeriye de koymayacaklar. Zikrini yapmıyor ama, müritlerinin hepsinden çok yine onu seviyor. Ama müritler hazmedemiyorlar. Diyorlar ki:

—Sen ya gelme ve bizim şeyh efendimizin sohbetini dinleme! veyahut ta geliyorsan zikirden çıkıp gitme.

Nakşibendi Efendimiz mübarek ne diyor bunlara;

—Zikriniz haktır inkar etmem, ama sizin yaptığınız gibi yapmam.

Burada işte buyuruyor ki:

Şüphesiz nadâni âblâr kâridir

Şüphe yok ki, bu bilmeyenlerin karı. Neyi bilmiyorlar?

Hani mesela, diyelim ki bir marangoz, doğramacı kaba iş yapıyor. Onda hem zahmet var, hem de patırtı, çatırtı, kütürtü var. Kâr üzerinde, kâr işi, o da para kazanıyor.

Ama bir de kuyumcu var. Hiç onda ne ses var, ne patırtı var, ne kütürtü var, ne kirlenme var, o da bir kâr yapıyor. Ama o doğramacı bilse zaten, kuyumculuk yapar, onu yapmaz ki.

Tarikat cümle haktır olma zağî

Ki dört misbahı var birdir çerağî

O misbahın on ikidir budağî

Tarikatların hepsi haktır, inkar etmeyin, muhalefet etmeyin, ama

Ki dört misbahı var birdir çerağî

Misbahtan mana: Dört halife “Hulefâ-i Raşidîn”. Misbah Arapça’da lambaya deniliyor.

Çerağdan mana ne?

Peygamber Efendimizin nur-ı nübüvveti, nübüvvetin nurudur.

Bu dört kimsenin vasıtasıyla nuru dağılmadı mı?

Dağıldı.

Evet! Ondan sonra Muhammed Şemseddin-i Rucî Hazretleri anlıyor tabi. Zaten arıyor, ancak aradığını orda buluyor ve kendisini de ona teslim ediyor.

Demek ki burada Cenabı Hakk’ın bin bir ismiyle Allah zikredilir ve tarikatlarda değişmeler de bunlardan olmaktadır. Her tarikatın zikri değişir. Ama hepsinin hülasası, neticesinde, hepsi dolanıyor, dolanıyorlar Lafza-i Celal’e geliyorlar.

Bizim tarikatımız da, böyle esma nuruyla, sıfat nuruyla dolaştırmazlar. Hemen doğrudan doğruya zat nuruna ki, çünkü :

Esmâ nuru isimlerden tecelli eder,

Sıfat nuru cisimlerden tecelli eder,

Ama Allah'ın zatının nuru, isimsiz, cisimsiz tecelli eder.

Onun için bu da ancak Evliyaullah'a muhabbetle olur. İşte onun için bizde rabita önemlidir. Sair tarikatlar rabıtayı, azını da yapamıyorlar, rabıtaya bu kadar önem, kıymet vermiyorlar. Ama;

Bizim tarikatımız rabita tarikatı,

Bizim tarikatımız şeriat tarikatı,

Bizim tarikatımız hatme tarikatı

Bizim tarikatımız sohbet tarikatı,

Bakın bunlar, hepsi Allah'ın emirleridir.

Yani şöyle ki: Şeriat tarikatı demek, zahirde asla ve asla şeriatla kıl kadar bir noksanlığımız olmayacak.

Bu başka tarikatlarda oluyor mu?

Olmasa da öyle görünüyor. Mesela cehrî tarikatlarda bazen karışık zikir yaparlar. Bu tabii ki şer-i şerife muhalif görünüyor. Ama aslında muhalif değil, ama muhalif görünür. Neden muhalif oluyor? Hani bir insan için,

Neye baksan Hak gözüyle kıl nazar

Böyle bakan gözlere olmaz yasağ

Eğer madem ki cehrî tarikatlarda da bu vardır. Madem ki bunlar, nefis yoluyla terakki ediyorlarsa, nefislerini arındırıyorlarsa, nefisleri arandıktan sonra, onlar artık her gördükleri bacı-gardaş birbirleriyle, asla onlarda kötü bir niyet olmaz, anlaşıldı mı?

İnsanın kız kardeşi kendisine mahrem olur mu? Annesi kendisine mahrem olur mu? Olmaz. Onlarda işte öyle, o sığata ulaşıyorlar, şehvetleri ölüyor, onlarda şehvet kalmıyor. Küçüklerini gördükleri

zaman evlat gibi, kızı gibi, yaş emsali kız kardeşi gibi, daha büyükler annesi gibi. Bunlar böyle bakıyorlar. Hep beraber böyle bakıyorlar.

Ama bizim tarikatımız şeriat tarikatı olduğu için, bunu men etmiştir, fitneyi mucip olmasın. Nitekim de oluyor, değil mi oluyor? El bilir mi?

Geçmeyenler bilmez çarhu çenberi

İçmeyenler bilmez âb-ı Kevseri

Ama bir de bunların, bir çok da tehlikesi var. Henüz daha o sıfat onda tecelli etmezse, yani bütün şehvetini öldürmezse, nefsani arzularından geçmezse, tabi ki o zaman günah da kazanıyorlar. Günahı kebar, günah da işliyorlar.

Tarikat cümle haktır olma zağı

Ki dört misbahı birdir çerağı

O misbahın on ikidir budağı

Burada on iki budaktan mana: On iki imam var, söyleniyor.

Dört misbahdan mana dört hulefa-i Raşidîn,

Çerağdan mana da Peygamber Efendimizin nuru, bunlardan tecelli etmiştir.

İşte onun için her tarikatın zikirleri değiştiği gibi, amelleri de değişebilir. Birinde olan bakarsın ki öbüründe başka türlü, öbüründe olan bakarsın ki öbürküsünde başka türlü, zikirleri de böyledir. Şimdi, onlarda mesela toplanırlar, işte toplantılarında cehrî zikir yaparlar.

Biz de toplanıyoruz, bizim hatmi hacemiz var, devamlı yapıyoruz. Bir de teveccühümüz var. Teveccüh tabi her zaman yapılmıyor. Herkes tarafından yapılmıyor. Bu da ayrı bir yetkidir. Kime verilmişse o yapar, herkes yapamaz.

Teveccüh büyük ameldir. Başka tarikatlarda teveccüh yoktur, bizim tarikatımızda var. Ama öyle bir büyük amel ki bu teveccüh,

bakın, hakikaten bir teveccühte müridin kalbine zikir tohumu ekilir. Yani ölü kalpler teveccühte diriliyor. Kelamı kibarlar haklıdır. Kelamı kibarlara inanmak lazım.

Teveccüh olunca kalb-i ihvana

Mürde kalplerimiz geliyor cana

Yani teveccüh olunca ihvanların kalbine, onların ölü kalpleri diriliyor.

Murg-ı canlar başlar ah u figana

Murgı can da nedir? Can ruhtur.

Ruhlar ağlamaya başlar. Niye ağlıyor ruhlar?

Ruh uyanıyor o zaman, ayılıyor, uyanıyor gafletten, gafletinden kurtuluyor. Çünkü bak, bir kelam daha var;

Uyan gaflet meyinden kalk bu derdin çâresine bak

Kemendi boğazına tak ara bul kâmil insânı

Demek ki insanlar; kâmil insanı tanımayanlar, meşayihî tanımayanlar, gafil oluyorlar. Bu hususta çok kelimeler vardır.

Eğer himmet erişmezse sana bir şeyh-i kamilden

Adûlar yıktılar seddi ne yatarsın gafil insan

İşte Cenabı Hak, “Öyle bir ağızla dua edin ki, günah işlememiş olsun” buyuruyor.

Bak burada da demek ki, bu günahı işlemeyen ağız kim?

Günah işlemeyen ağız, şüphe yok ki, inancımıza göre evliyaullahtır. Çünkü evliyaullah varis-i enbiyadır. Allah'a kulluk yapan nebilerden sonra velilerdir. Sadakatle kulluğunu yapanlardır. Sadık demek, Cenabı Hakk'a sadakatle kulluk yapandır. Peygamber Efendimiz, Sıddık-ı Ekber Efendimiz hakkında neler

buyurmuş, ne emirleri var? Cenabı Hak, Sıddık-ı Ekber Efendimizi övüyor, methediyor meleklerle, sadakatini methediyor.

Cenabı Hak “Sadıklarla beraber olun⁴” buyuruyor.

Sadıklar kimlerdir? Sadıklar velilerdir.

Ama sadık olun değil, sadıklarla olun, buyruluyor.

Sadık olun emri olsaydı, meşayih araya girmezdi. Meşayihe ihtiyaç olmazdı. Herkes kendisini sadık ederdi. Fakat sadıklarla olun demiş: Demek ki burada muhakkak bir meşayih ihtiyacı var.

Zaten öyle değil mi? Bütün tasavvuf kitaplarını Allah'a şükür, okumuşsunuz veya dinlemişsiniz, bütün bu kadar güruh-ı evliyayı düşünecek olursak, bunların hiçbir tanesi rabitasız, meşayihsiz olabilişler mi? Hiçbir tanesi mürebbisiz yetişebilmişler mi?

Mürebbi demek, üstat, manevi üstattır. Üstatlığı ruha yapıyor. Ruha öğretiyor, ruhu yetiştiriyor.

Bu da Peygamber efendimizin emri değil mi ki?: “benim mürebbim Rabbim, Rabbim beni terbiye etti⁵”.

Şimdi kelamı kibarda şöyle geçer:

Özün bir pîre teslim et mudâvim ol kapısında

Meşâyihden murâd şâhım mürebbî kâmil olmaktır

Kendini bir pire teslim et, pirden mana yine meşayihdir, evliyaullahtır. Sen kendini ona teslim et diyor, onun kapısında bekle, ama silahlı olarak bekleyecek değilsin. Fakat ona inanacaksın, onu seveceksin, onun tarikatının hizmetlerini canla başla yapacaksın. Beklemek demek budur.

Meşayih tanıtmaktan bilmekten, onun kapısına gitmekten ve onun kapısını beklemekten maksat neymiş? gaye neymiş?

⁴ Tevbe 9:119

⁵ Tirmizi Menakıl 1 Müsned 4.Bab S.66

O, mürebbi, yetiştiricidir. Seni yetiştiriyor, öyle değil mi?

Zaten zahirde herhangi bir sanatkar veya herhangi bir talebe, ilim tahsil eden bir talebe; hocası vardır, medresesi vardır. Hocaya, medreseye gitmeden, mektebe gitmeden ilim tahsil edebilir mi? edemez. Herhangi bir sanatkar, bir ustaya çırak olmazsa örnek görmese bir usta olabilir, yetişebilir mi? Yetişemez.

Öyleyse bu ruhun da, senin ruhun, ustasız olur mu?

Peygamber efendimiz “benim mürebhim Rabbim, beni Rabbim terbiye etti” diyor. Çünkü bu da Peygamber efendimizin kemalatıdır.

Kemalat, bunu zaten aşık ar ediyor. Tıfıl olduğu halde, annesinden dünyaya geldiğinde, hiçbir şeyden haberi yok iken bak, ümmetini, daima ümmetini diliyordu. Daha Cenabı Hak kitap göndermeden, öyle bir kuvvet gelmeden bütün kendinde olan duygular, kitabın ta kendisi, kitapta emredilen hisler ona geldi.

O bilgileri nereden almıştı?

Mektedir medrese görmedi, zaten yetim büyüdü, okuması yazması da yok. O bilgileri nereden almıştı?

İşte onu, Cenabı Hak onun ruhuna, o bilgileri ruhuna vermiş, o bilgileri ruhuna öğretmiş.

Peygamber efendimiz zaten buyurmuyor mu ki: “evvel benim ruhumu halk etti, evvel benim nurumu halk etti, evvel benim aklımı halk etti”

Öyleyse burada şimdi, Sıddık-ı Ekber efendimizin ruhunu da Peygamber efendimiz terbiye etmiş. Her ne kadar Sıddık-ı Ekber efendimiz zahirde ona arkadaşlık etmiş ve bütün canını malını ona feda etmiş. Ama Peygamber efendimiz de onun ruhuna yapmış, ne yapmışsa. Bunu da aşık ar etmiş. Aşık ar ettiği şu: “Rabbim benim göğsüme, kalbime ne doldurduysa, ben onu yâr-ı gârim Ebu Bekir'in göğsüne aktardım” buyuruyor.

Rabbisi onun göğsüne ne doldurmuştu?

İşte Cenabı Hak'taki ilmi ezeliye peygamberin ruhuna öğretmiş olduğu iltifat.

Cenabı Hak Peygamber efendimizin ruhunu, bizatihi zatının karşısına almış, ona bin sene ilim tahsil ettirmiş, bin sene okutmuş. İşte onda o kemalat, o ilim, o bilim sahibi olmuş.

Her ne kadar zahirde nübüvveti var. Cebrail (as) geldi vahiy getirdi başka. Cenabı Hak öyle buyuruyor “Biz insanları cinleri halk ettik ki bizi mabut bilsinler⁶”. Allah'ın bilinmesi için Kur'ânı Azimüşşan geldi ve onu melek getirdi.

Amentünün şartları var: Allah'a inanmak, meleklerle inanmak, kitaplara inanmak, resullere inanmak, “ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi” hayrın şerrin Allah'tan olduğuna inanmak ve öldükten sonra dirilmeye inanmak. Bu altı şarta insan inanmazsa bir tanesi eksik olsa iman etmiş olamıyor. O insanın imanı tam olmuyor. Demek ki altı şarta inanmak var.

Niye böyle meleklerle iman evvel geçiyor?

“Amentü billahi ve melâiketihî ve kütubihî ve resûlihî”.

Çünkü, Allah'a inanmak, meleğe inanmak, ki melek vahiy getirdi, kitabı getirdi. Tabi bu zahir şeriata göre.

Kime geldi? Peygamberlere geldi.

“ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi”; Bu da hayrı şerri Allah halk eder. Halk etmezse bir şey meydana gelmez. Halk eden Allah'tır.

Ama burada yanlış anlaşılmasın. Bizim için de hayır ve şer vardır. Hayır ve şerle karşılaşırız. Hayır ve şer bizden de doğar. Biz hayrı ve şerri icraat da ederiz. Bizim hayrı ve şerri icraatımızdan mesulüz. Ama karşılaşmış olduğumuz şerden mesul değiliz. Aslında ondan da mesul olacağız.

Şimdi eğer sen şerle karşılaştıysan ve o şerri de Allah'tan bildiysen, orada da senin imanın, inancın neticesi, Cenabı Hak, sana bir iltifat edecek, bir ikramda bulunacaktır.

Ama eğer sen kendin şer işlersen, ona Allah'ın rızası yoktur. Şerle karşılaştığınız zaman bunu Allah'tan bileceksin. Hayırla karşılaştığın zaman yine Allah'tan bileceksin. Burada aslında hayır ve şer denilince, kötü insanlarla veya iyi insanlarla karşılaştın, o değildir.

Aslında burada “ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi” denilince sana gelen hastalık da dahildir, sana gelen fakirlik de içerisinde dahildir, sana insanlardan gelen eziyet, hürmetsizlik, itaatsızlık, zahmet de dahildir. İşte Cenabı Hak'tan gelen iptila, hastalıkla gelir, fakirlikle gelir, zilletle gelir. Bunlar işte “ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi” emri fermanına dahildir, bunun içerisinde dir.

Ama sen iradenle şerri istemeyeceksin buna Cenabı Hakk'ın rızası yoktur.

Allah korusun şimdi zamanımızda bazı cebriye mezhebine geçenler var ki, cebriye mezhebinde iradeyi kaldırıyorlar. Haşa estağfurullah şerri de işliyorlar, Allah işletti diyorlar. O insanlar masum mu? onlar günahkar olmuyor mu?

Fakat masum olan kalptir. Masum olan ruhtur. Ceset masum değil, ceset mükelleftir. 15 yaşından sonra ceset mükelleftir. Yalnız masum olan kalptir.

Ama, nereden anlayacağız bunu? İnsanlar kalbine gelen bir kötü şeyi yapmadıktan sonra günah oluyor mu? Olmuyor. Ama Cenabı Hak o kadar merhametli ki, iyi bir kimsenin iyi bir niyeti var, bir amel işleyecek, bir hayır işleyecek, fırsat bulamıyor. Ama niyeti halis işleyecek ama fırsat bulamadı. İşte Allah ona ecir veriyor. Ama kötü niyetli bir kimseye, kötü bir niyeti yapmadıktan sonra bir günah yazılmıyor, günahkar olmuyor. Ama tabi ki kötü bir niyetli bir insan, onunda kalbi temiz değil, pis, tabii pis. Onun için;

Hey tahâretten habersiz râbîta bilmez hasîs

Nefha-i âdem deminden cümle deryâ "Hû" çeker

Bir talip cismi ile şeriatta, ruhu ile tarikatta olacak.

Cismi ile şeriatta; şeriatta hiçbir eksik olmayacak.

Ruhu ile tarikatta; ta ki ruhunu terakki ettirecek.

Ne ile terakki ettirecek?

Allah'ı unutmamakla, Allah'ı zikretmekle terakki ettirecek.

Bir talip ne ile terakki ediyor?

Zikir, fikir, şükür ile terakki ediyor.

Şükür nimetini arttırıyor. Şükürle terakki etmek budur. Şükür nimetini arttırıyor. Cenabı Hak bir kuluna vermiş olduğu nimetin, kıymetini bilirse “ben onun nimetini yükseltirim, artırırım⁷” buyuruyor.

Burada nimet çoktur ama bizim için en büyük nimet nedir?

Bizim için en büyük nimet Allah bize bir mürşit, tarikat nasip etmiş. Cenabı Hak bize meşayih sevdirmiş, velilerini sevdirmiş. Bizim için en büyük nimet budur. Niçin?

Şeyhim benim sultan imiş

Haktan bize ihsan imiş

Can derdine derman imiş

Görün beni aşk n'eyledi

Ahiri derviş eyledi

Dervişten mana nedir?

Dervişten mana: her şeyden geçmiş, kalbinden her şeyi atmış, onun gönlünde Allah'tan başka bir şey yoktur.

Ama bunu insanlar, tarikatsız, mürşitsiz elde edemezler. İllaki onun kalbinde bir mürşit sevgisi olacak. İllaki kalbinde Allah,

resulullah sevgisi olacak. Zaten Allah sevgisi, resulullah sevgisi, meşayih sevgisi hiç değişmez. Çünkü niçin?

Bu da Cenabı Hakk'ın bir iltifatı, insanlara bir ihsanıdır. Cenabı Hak buyurmuyor mu: “habibim seni seven beni sever, seni sevmeyen beni sevemez⁸”. Peygamber efendimiz “benim ümmetimin velileri, uleması benim varislerimdir⁹” buyurmuş.

Fakat burada ulema ikiye ayrılıyor: zahir ulema, batın ulema.

Zahir ulema: şeriat memurları.

Ama batın ulema: tarikat amirleri, tarikat memurları.

Tarikat memurları ise onlar ruhlara amirlik yapıyorlar. Şeriat amirleri ise, zahirde cisimlere amirlik yapıyorlar. Cisme, nefse yani onlar ne veriyorlarsa veriyorlar, ne üretiyorlarsa üretiyorlar.

Ama tarikat meşayih ruhadır. Meşayihin iki yolu vardır. O da: Zahir ilmi, batın ilmi. Birleşenlere ne diyorlar?

Zülcenaheyn çift kanatlı diyorlar.

Mesela bunlardan İmam-ı Rabbani hazretleri, Necmeddin-i Kübra hazretleri, İmam Gazali hazretleri, İmam-ı Azam hazretleri, ondan sonra daha başka çok sayılamayacak kadar. Nakşibendi efendimiz, Abdulkadir Geylani efendimiz, hep, ne bunlar? Zülcenaheyn bunlar çift kanatlı. Hem zahir ilmini bitirmişler, alim olmuşlar. Ondan sonra tasavvuf ilmine girmişler, bir meşayih vasıtasıyla, bir meşayihin duasıyla, himmetiyle onlar, ruhlarını da geliştirmişler, ruhlarını da makamına ulaştırmışlar.

Bir insanın ruhu makamına ulaşmazsa, kamil insan olamıyor, veli olamıyor. Bir insan ruhu makamına ulaşmak için evvela fenafişşeyh olması gerekiyor. fenafişşeyh olunca, ondan sonra fenafirresul olması icap ediyor. fenafirresul olunca ondan sonra fenafillah. Öyle, ruhun uç makamı vardır.

⁸ Al-i İmran 3:31

⁹ Camiu's Sağir 1/384

**“Sermaye bu yolda heman, teslim olup Şeyh’e inan”
18.08.1989, Hanımlara Sohbet**

Bir Köroğlu türküsü vardır.

Her türkünün, her kelamın bir mecazı var bir de hakikati vardır.
Herkesin anladığına göre.

Mesela “yâr-yâr”, “yâr-yâr” denilir.

Ama kaç türlü yâr var. Bundan ne kadar anlamlar, bundan ne kadar manalar çıkıyor.

Çok manalar vardır, ama hakiki yâr Allah’tır.

Yâr demek; yardım eden, ondan yardım gelen.

Yâr-yâr diyor ya, insana neden yardım geliyorsa, nereden yardım geliyorsa odur ama, insanlara hakiki yardım Allah’tan gelir.

İnsanların hakiki yârı yardımcısı Allah’tır. Allah’tan başka, insanların yârı yardımcısı hepsi mecazdır, aldatıcıdır, geçicidir. Onun için bak;

Eğer aşık isen yâra

Sakin aldanma ağyâra

Düş İbrahim gibi nara

O gülşende yanar olmaz

Diyor ki; eğer sen de yâra aşıkсан, Allah’a aşıkсан, ağyâra aldanma.

Ağyar ne?

Ağyar da seni yârdan ayıran.

“Ben Allah’ı seviyorum, seviyorum” diyorsun ama, Cenabı Hak senin ve benim kalbimize bakıyor, kalplerimize nazar ediyor.

İnsanların kalbi nazargâhı ilahidir. Cenabı Hak diyor ki; biz insanların kalplerine nazar ederiz, kalplerine bakarız, boylarına, soylarına, güzelliklerine, zenginliklerine, maharetlerine, marifetlerine hiç bir şeylerine bakmayız. Kalplerine nazar ederiz.

Onun için; “seviyorum, seviyorum” diyorsun ama, kalbinde ne var? Kalbinden neyi seviyorsan Allah onu görüyor, biliyor.

Eğer Allah’ı seviyorsan; kalbinden arzuları çıkaracaksın ki Allah’ı sevmiş olasın. Onu ifade ediyor ki;

Eğer âşık isen yâra

Sakin aldanma ağyara

Sen Allah’ı seviyorsan kalbinde daha başka bir sevgi olmasın.

Başka sevgiler olursa, o sevgi perdeler, seni Allah’tan ayırır. Başka sevgiler, başka arzular seni Allah’tan uzaklaştırır.

Düş İbrahim gibi nara

O gülşende yanar olmaz

Bakın, İbrahim Aleyhisellam’ı ateş yakmadı. Niye yakmadı?

O da insandı, beşerdi, peygamberdi.

Peygamberler de zahiren beşerdir. Peygamberler de melek değiller. Melekler; yemezler, içmezler, melekleri ateş yakmaz, kül olmazlar, melekler ihtiyarlamazlar, hastalanmazlar, ölmezler.

Ama insanlar; yanar da, insanlar düşer de. İnsanlar hasta da olurlar, insanlar ihtiyar da olurlar, yorulurlar, aç da kalırlar telef te olurlar, susuzluktan telef te olurlar.

Bu insanlarda vardır. Meleklerde böyle bir şey yoktur. Peygamberlerin zahirde beşeriyeti var, onların da yemeleri içmeleri var, kuşkuları var, hastalığı var. Ne meşakkatler çekiyorlardı, ihtiyar oluyorlardı.

Mesela bak; İbrahim Aleyhisselam, ihtiyar oldu çok yaşadı. Nuh Aleyhisselam 900 sene yaşadı. İbrahim Aleyhisselam da çok yaşadı onun yaşı 100'ü geçti.

Cenabı Hak onun ruhunu alacağı, kabz edeceği zaman, Azrail'e dedi ki;

Git halilim İbrahim'in (halilim demek dostum demektir, bakın ama ne kadar Allah'a sevilmiş) ruhunu kabz et, ama onun gönlünü razı et ondan sonra kabz et.

Cenabı Hak, Onu razı etmeden onun ruhunu alma diyor.

Azrail de İbrahim Aleyhisselam'a bir ihtiyar suretinde geliyor. İbrahim Aleyhisselam ihtiyar, Azrail de çok ihtiyar suretinde geliyor. O kadar ihtiyar ki, sesi duyulmuyor.

İbrahim Aleyhisselam, O ihtiyara,

—Kulağımın içine bağır ki işiteyim, diyor.

Beli bükülmüş, yüzleri iyice kırıışmış, ağzından salyalar akıyor, gözlerini çapaklar bürümüş açamıyor, çok bitkin bir vaziyette elinde değneğe dayana, dayana geliyor.

—Ya İbrahim açım ben, diyor.

İbrahim Aleyhisselam ona çorba koyuyor ki yesin, çorbayı kaşığa alıyor kaşıktaki çorbayı ağzına götürüleceğine kulağına götürüyor. Sallanıyor, sallanıyor kaşığın içinde çorba kalmıyor. Çorbayı yiyemiyor.

İbrahim Aleyhisselam bunu görünce soruyor;

—Baba kaç yaşındasın sen? (İbrahim Aleyhisselam 100 yaşındadır) Oda diyor ki;

— Ben 101 yaşındayım.

— Bir sene sonra ben de mi böyle olacağım? Diyor, İbrahim Aleyhisselam.

İhtiyar,

—Evet sende, tabi ki sen de böyle olacaksın, diyor.

İbrahim Aleyhisselam;

—Ya Rabbi ben böyle olmadan benim canımı al.

Azrail Aleyhisselam, İbrahim Aleyhisselam'ı böyle razı ediyor.

Eğer asık isen yâra

Sakın aldanma ağyâra

Düş İbrahim gibi nara

İbrahim Aleyhisselam da ne yapmış?

Ateş yakmamış onu, niye onu ateş yakmamış?

O da peygamber ama beşer.

Hani onu da yakardı niye yakmamış onu?

O ağyârları çıkartmış, sadece yârla beraber kalmış. Ona hiç kimsenin yardımı olmamış, hiç kimseden yardım beklememiş.

—Gerekmez bana başkasının yardımı Rabbim bana yeter¹, demiş.

“Rabbim bana yeter²”.

Cenabı Hak onu ateşten kurtarması için yetkili melekler gönderiyor, dört tane melek gönderiyor.

O da atılmış havada gidiyor, onu ateşe aletle attılar, havalandı, gitti havadan ateşin ortasına düşecek, havan topu gibi.

(havan topları vardır, askeriyede açılma ateşi yapar; havadan atarlar gider yerine düşer, tabii aletleri var, derecesi var, mesafesi var)

O zaman Cenabı Hak, yetkili meleklerle; “gidin İbrahim'i kurtarın ateşten¹” diyor.

¹ Envarül Aşikin S.158

² Al-i İmran 3:173

Öyle yetkili melekler var ki; Cenabı Hak yere memur, yerin müekkeli, yerlerin, dağların amiri, suların denizlerin amiri, rüzgarların amiri, ateşlerin amiri melekler halk etti.

Her ne kadar bugün coğrafi bakımdan felaketleri, depremlerin sebebini nereden biliyorlar, yeraltında madenler var, madenler yanıyor. Boşluk kalıyor, toprakta bazı çöküyor, hareket oluyor deniyor.

Ama, biz buna mı? İmansak yoksa;

“izâ zülziletil ardu zil zâlehâ, ve ehrecetil ardu esgaleha³”

Cenabı Hak Kur’anı Kerimde böyle; “biz yeri tabaka-tabaka (bir melek vasıtası ile) sallarız”, buyuruyor.

Lut kavmini bir melek kanadını taktı, bir rivayette Cebrail, bir rivayette Mikail (as) ama melek kanadını taktı.

Aşık olarak insan suretinde geldiler. O kavimde yedi kişi azdı. Çok kötü şeyler yapıyorlar, insanlar da onlara neyimize lazım diyor, müdahale etmiyorlardı.

Bu yedi kişi insanlara musallat oluyor. Yetmiş bin kişi yedi kişiye müdahale etmez mi? mani olmaz mı? Olmuyorlar.

Lut Aleyhisselam’ı da rahatsız ediyorlar, huzursuz ediyorlar. Neticede Cenabı Allah onlara dört meleği beşer suretinde gönderdi. Bu meleklerle de geldiler ve kötü fiil işlemek istediler.

Onlar (Melekler) neticede maharetlerini işlediler. Cebrail Aleyhisselam, Mikail, Azrail, İsrafil. Cebrail Aleyhisselam kanadını yerin altına sokuyor, kaldırıp havadan çeviriyor.

Bu ne kuvvettir, ne güçtür?

İşte yerlerin müekkeli bir melek vardır. O melek İbrahim Aleyhisselam’a geliyor, diyor ki. Ya İbrahim diyor,

—Ben yerlerin memuruyum, yerlerin amiriyim, şu yüksek dağları getirip ateşin üstüne çeviririm sen müsaade eder misin?

—Hayır, diyor. Ne ile yapıyorsun bu mahareti, marifeti gücü nereden alıyorsun?

Melek;

—Rabbimin vermiş olduğu güç ile kuvvet ile yapıyorum, diyor.

—Ben senden istemiyorum, gücünü kuvvetini, ben O’ndan istiyorum. Sen girme bizim aramıza, sen çık, O bana yeter². Senin beni kurtarmanı istemiyorum, sen çık aramızdan, diyor.

İşte bundan sonra; rüzgarların meleğini, dağların meleğini, suların meleğini, hepsini aradan çıkarıyor, hepsini reddediyor.

Cenabı Hak o zaman ateşe emrediyor.

“Yâ nâru kûni berden ve selâmen alâ İbrahim⁴”

Ateşe Cenabı hak kendi kudret lisanı ile, “Ey nâr, ey ateş, İbrahim’i yakma ve onu üşütme de, yakmayacaksın, üşütmeyeceksin, onun vücudunu rahat edeceği şekilde olacaksın”, diyor.

İşte burada kelamı kibarda;

Eğer aşık isen yâra

Sakin aldanma ağyâra

Sen de Allah’ı seviyorum diyorsan, Allah’ın aşkıyla diyorsan, ağyârları çıkar aradan.

Ağyârları çıkarırsan aradan, nasıl İbrahim Aleyhisselam ağyârları çıkardıysa, ateş onu yakmadı, ateş ona gülistan oldu, sana da olur.

Eğer aşık isen yâra

Sakin aldanma ağyâra

Düş İbrahim gibi nara

O gülşen de yanar olmaz

Peki İbrahim Aleyhisselam'ı ateşe Nemrut attı.

Her zaman için her Müslüman'ın nefsi vardır, ruhu vardır.

Nefsi Firavun'udur, ruhu Musa'sıdır. Nefsi Nemrut'udur, ruhu Halil'idir.

Nemrut'un ateşinden İbrahim (as) ne ile kurtuldu?

Allah'a çok teslim, tevekkül olmakla, inanmakla Allah'ı zikretmekle kurtuldu.

Bir müridin de nefsi onun Nemrut'udur. Onun şerrinden, onun küfründen onun zulmünden nasıl kurtulacak?

Ancak Rabıtasına teslim olmakla, Ona inanmakla kurtulacaktır.

Bak kelamı kibarda;

Hazret-i Pîrim delîlimdir Halîlimdir benim

Dil sarâyı ravza-i beyt-i celîlimdir benim

Ana teslîm ettiğim nefs-i zelîlimdir benim

İnkıyâd ettim bıçağa uymuşam İsmâil'e

Dil sarayı ne?

Dil sarayı Evliyauallah'ın kalbidir. Evliyauallah olacak ki dil sarayı olsun.

Zaten Cenabı Hak kutsi hadisinde buyuruyor; "Hiç bir yere sığmam mümin kulunun kalbine sığarım⁵".

Dil sarâyı ravza-i beyt-i celîlimdir benim

Evliyaullahın kalbi dil sarayıdır. Dünyadan büyük, Dünyalardan büyüktür.

Niye dünyadan büyük?

Cenabı Hak; “ben hiç bir yere sığmam onun kalbine sığarım” buyuruyor.

Evliyaullah’ın cismi Cenabı Hakk’ın tecelli tûrudur.

"Allah'u nûrun" nûru

Sende kılmış zuhûru

Cismin tecellî Tûru

Gönlün me'vâde sâkî

Öyleyse bir insan, bir mürit Evliyaullahın, Şeyhinin gönlüne, kalbine girerse, ne yapar Allah’ı orada bulur, Peygamber efendimizi orada bulur.

Evliyaullahın ruhu;

Ravzayı Mutahhara’dır, Allah’ın zatı Allah’ın hakikatidir.

Kalbi de;

Allah’ın sarayıdır, evidir.

Hazret-i Pîrim delilimdir Halilimdir benim

Dil sarâyı ravza-i beyt-i celilimdir benim

Ana teslîm ettiğim nefs-i zelilimdir benim

İnkıyâd ettim bıçağa uymuşam İsmâîl'e

İsmail Aleyhisselam babasının bıçağına boynunu uzattı,

—Baba söz sana karşı gelmeyeceğim, Allah’a verdiğin sözü işle, ellerimi çöz de öyle işle, ellerimi niye bağlıyorsun hiç çabalamayacağım. Sana teslim oldum kes, ama gözlerimi bağla

belki bakarım, benim bakmamla senin merhametin şefkatin olur da beni kesemezsin⁶, diyor.

Onun için tasavvufta da, bunların zahirde bir belirtisi yok, görüntüsü yok ama itimat edin; Tarikatı anlayan ve yaşayan mürit bunları yaşıyor. Ruh aleminde gönül aleminde bunları yaşıyor, bunları geçiyor.

Onun için bak kelamı kibarda;

Yandırdın derûnum nâr-ı Nemrûd'a

Gülşanımın vakti yetişmedi mi

Bütün cism ü cânım eyledin hurda

Azâlarım yanıp tutuşmadı mı

Derunumda gönlümde Nemrutun ateşi gibi bir ateş var, yakıyor beni. Ama İbrahim Aleyhisselamın Nemrut ateşi gibi, bu ateş bende ne zaman gülistan olacak?

Olacak ama ne zaman olacak?

Ne zaman ki sende;

Sermaye bu yolda heman teslim olup şeyhe inan

Sıdk ile Allah'a dayan gör olmaz mı ihsan sana

O zaman, ne ihsan olur?

Karşına almışken gonca gülünü

N'oldu sana terk eyledin ilini

O ateş sende ne zaman gülistan olur?

Ateş ancak varlığını yakar giderir o zaman.

Ne olur?

Yanar gider. Zaten perde senin varlığın, senin ayrılığın. Eğer sen varlığından kurtulduysan perden kalktı.

Mesela senin ayrılığın bitti.

Ne oldun?

Sevgilinle beraber oldun.

Ne oldun?

Fenafişşeh oldun, ya fenafirresul oldun, ya da fenafillah oldun.

Ama bunlar sırayla; fenafişşeyh olmadan fenafirresul olamayız, fenafirresul olmadan fenafillah olamayız.

Peki; “Ben çok seviyorum benim çok aşkım muhabbetim var. Ben ondan fazla seviyorum da niye olamadım”

Canım senin ruhunda olmuş, sen olmuşsun, yeter ki sen onu muhafaza et, inancını muhafaza et, muhabbetini muhafaza et. Tarikatın dört şartı var, sen bu dört şartı muhafaza ettin mi tamamdır.

Dört şart ne?

Muhabbet, İhlas, Adap, Teslim (Teslimiyet)

Bunlar olmazsa zaten bir mürit terakki edemez.

Muhabbet kolay, çok çetin değil diye söylüyorlar. Yapamayana çetin, bunların hepsi inanca bağlıdır.

Onun için bak Salih baba ne buyuruyor;

Sermaye bu yolda heman teslim olup şeyhe inan

Ve,

Kim şeyhini Hak bilmedi Hakk'ı dahi bilmez

Başka,

Varlık dağın delmeyen

*Ağlar iken gülmeyen
Şeyhini Hak bilmeyen
Düşer hüsrâna sâkî*

Hüsrân ne?

Zarar. Zarar neymiş; şeyhimizi hak bilmezsek, yani tarikatı hak bilmezsek o zaman zararda oluyoruz. Çünkü niye bu böyle oluyor;

İnsanlar Allah'ı ilmî yakın bilirler,

Alimler Allah'ı ilmî yakın bilirler. İlimleri ile bilirler.

Tabî alimler; Ayetleri, hadisleri anlıyorlar, Kur'anı Kerimin manalarını anlıyorlar.

Cenabı Hak her şeyi bize Kur'an'da bildiriyor. Zatını da, Azametini de, Meleklerini de, Kibriyasını da, Ef'alini de, Kudretlerini de, Halkıyyetlerini de, Dünyayı da, Ahireti de, Semavatlarını da, Semada ne var, göklerde ne var, yerlerde ne var, deryada ne var, denizlerde ne var, bunların hepsini bildiriyor.

Alimler Allah'ı ilmiyle bilirler, fakat Abidler, hem ilimleriyle bilmişler, hem de amelleri ile yaklaşmışlar. Bildiği bir şeye yaklaşmış, Allah'a yaklaşıyorlar.

Ama Aşıklar; Aşıklar Allah'ı hakkel yakın biliyor.

Demek ki,

İlmî yakın; bildiriyor, mesafe bırakıyor,

Aynel yakın; yaklaşıyor,

Hakkel yakınse; bilinenle bileni birleştiriyor.

Salih baba divanında geçiyor;

“Bilenle bilinen ol can değil mi”

Sonra yine buyuruyor,

Bi-hamdillah kamu varım sen oldun

Her eşyâda taleb-kârım sen oldun

Elhamdülillah her varlığım sensin. Her eşya, her cisim, canlı, cansız görünen ne kadar neler varsa, bunların hepsinde ben seni talep ediyorum, seni görmek istiyorum.

Evet sonunda diyor ki;

Her eşyâda taleb-kârım sen oldun

Buradaki anlam şudur;

İnsanların eşyada bir arzusu var. Zamana göre mesela, giyim eşyaları, kullanma eşyaları, mesela elektrik cihazları var değil mi, elektronik cihazlar var. Bunların hepsinde seni talep ediyorum.

Bi-hamdillah kamu varım sen oldun

Her eşyâda taleb-kârım sen oldun

Neye baksam seni anda görürem

Bu manâdan meded-kârım sen oldun

İşte, demek ki hakkel yakın bilmek böyleymiş.

Evet, İlmel yakın Allah'ı bildiriyor mesafe bırakıyor.

Aynel yakın Allah'a yaklaştırıyor,

Ama hakkel yakın, perdesiz perdeleri kaldırıyor.

Perde ne?

Bu eşya perdedir. Senin benim varlığım perdedir. Biz varlığımızdan kurtulursak, bu eşyanın varlığından kurtulursak perdeler kalkıyor. Perdeler kalkınca işte;

“Gören ve görünen ol can değil mi”

Evet hamdolsun, şükrolsun. Allah şerefınızı makamınızı yüceltsin. Allah ömrünüzü uzun etsin, Allah ömrünüzü, amelinizi, imanınızı muhabbetinizi muhafaza etsin.

“Hiç nimet olur mu bundan ziyade”

Buyuruyorlar büyüklerimiz.

Bu hangi nimet?

Zenginlik değil, bu sıhhat değil, bu köşk apartman bunlar değil.

Bu nimet; Allah bizi Müslüman halk etmiş,

Bu nimet; Allah bizi sevgili Habibine ümmet etmiş

Bu nimet; Allah sevdiklerini bize sevdirmiş.

En büyük nimette budur.

Niye?

Çünkü; En büyük nimet bizim için, Cenabı Hak hakikaten Ruyetullahı halk etmiştir, gösterecektir. En büyük nimet budur ve kulu kendi zatım için halk ettim buyuruyor.

Allah, bütün nimetleri kulu için, kulu da zatı için halk etti. Onun için kelamı kibarda geçer, bunu ifade ediyor.

Dünyaya geldim gitmeye

İlmile hilm'e yetmeye

Aşk ile can seyretmeye

Bu dünyaya geldim gitmeye; anlaşılıyor, bunu anlıyoruz. Buna inanılıyor. Gelişimiz-doğuşumuz, gidişimiz-ölüşümüz, doğduk öleceğiz.

Dünya ne için?

İlim için, dünyaya bir maksat için geldik.

Maksadımız ne?

Maksadımızda burada Rabbimize kulluk edelim, Allah'a kulluk edelim, Allah'ın cennetine girelim, Allah'ın cemalini müşahede edelim.

Fakat her cennete giren Allah'ın cemalini müşahede edecek mi?

Edemeyecek.

O zaman ne lazım; madem ki bu kelama ilave etmiş,

Aşk ile can seyretmeye

Öyleyse aşka duçar olmak lazım.

Aşk demek meşayih'tir, aşk; tarikata inanmak meşayih'i sevmektir. Aşk buradan kaynaklanıyor.

Onun için Celali baba, aşıklardan, hak aşığı diyor ki;

Meta'ımdan alan gelsin

Derin deryadan almışam

Derin derya ne?

İlimdir, derin derya.

Fakat nasıl bir ilim?

Her ilmin mâfevkinde bir ilim vardır. Mesela ilim denilince aklımıza medrese ilmi gelmesin. Medrese ilmi hakkında Yunus Emre buyuruyor.

Bin kez okur isen aktan karayı

Bir kamil mürşide varmazsan olmaz

Gel ey gardaş hakkı bulayım dersen

Bir kamil mürşide varmazsan olmaz

Resulün cemalin göreyim dersen

Bir kamil mürşide varmazsan olmaz

Buradan şunu anlayacağız, mürşitsiz olmaz.

Bak Peygamber efendimiz; “el ulemâü verasetül enbiya; âlimler, veliler, peygamberlerin vârisleridir⁷”. Öyleyse;

Onları tanımak lazım,

Onları bilmek lazım,

Onları bulmak lazım.

Bunlarla Peygamber efendimizi bulacağız.

Öyle zaten, bak tarikatımızın nimetleri, halleri, makamları bunlardır.

Öyleyse bir mürit bunları buldu mu ne oluyor?

Fenafişşeyh oluyor. Fenafişşeyh olmadan fenafirresul olmak mümkün değildir.

Bunlar ruhi muameleler, ruhun tahsilleridir. Ruh tahsil görüyor.

Ruh ne tahsili görüyor?

Nasıl ki bir çocuk ilkokulu bitirmeden, diploma almadan onu ortaokula kaydetmezler, ortaokulu okuyamaz, gidemez mümkün değil. İlkokulu bitirecek diplomasını alacak, onu babası götürecektir ortaokula kaydettirecek. Ortayı okuyacak, liseyi okuyacak diplomayı alacak sonra da fakülteye başlayacak.

Bakın evvela bir insan fenafişşeyh oluncaya kadar onun ruhu ilkokul tahsili yapıyor. Misal bu, nasıl zahirde ilk evvel ilkokul okunuyor.

O fenafişşeyh olduktan sonra o ilkokulu bitiren bir talebe gibi onun velisi, meşayihî; bu sefer onu alıp götürüyor,

—Ya Resulullah senin ümmetin, diyor ona teslim ediyor.

Onun için bak kelamı kibarda bunu ifade etmiyor mu?

Cânım fedâ olsun Resûlullâh'a

Bizi kabûl etti âlî dergâha

Emr eyledi şeyhim Muhammed Şâh'a

Çıkardı zulmetten bedrâya bizi

Muhammed Şâh'tan mana herkesin meşayihidir.

*Emr eyledi şeyhim Muhammed Şâh'a
Çıkardı zulmetten bedrâya bizi*

Bu kelim neyi ifade ediyor?

En evvel bir müridin ruhu fenafişşeyh olmadıktan sonra fenafirresul olamıyor, Resulullah'a gidemiyor, makbul ümmet olamıyor, Peygamber efendimizi bulamıyor. İşte onun için Yunus Emre de

*Gel ey gardaş hakkı bulayım dersen
Bir kamil mürşide varmazsan olmaz
Resulün cemalin göreyim dersen
Bir kamil mürşide varmazsan olmaz
Gelin gardaşlar gidelim nile
Nice aşıkların bağrını dele
Cebrail delildir Ahmede bile
Bir kamil mürşide varmazsan olmaz*

Bunda bir sır var,

*Niceleri gittiler mürşid arayı
Arayanlar buldu derde devayı
Bin kez okur isen aktan karayı
Bir kamil mürşide varmasan olmaz*

Diyor ki; çok kimseler mürşit aramaya gittiler ve arayanlar da buldular.

Bu da Allah'ın emridir. Çünkü Cenabı Hak; “ileyhil vesilete⁸⁾” buyuruyor. Kur'anı Kerimde ayet, bir vasıta ara deniliyor. Bu bir emirdir.

Burada vasıta meşayıhtir. İnsan arayıp bulacak vasıtayı.

Mesela diyelim denizi geçeceksin, vasıtasız denizi geçebilir misin? Çok yüksek Ağrı dağı var arkasına geçeceksin, neyle geçeceksin? Vasıtayla, mesela uçakla geçeceksin. Uçaksız ve gemisiz gidilmeyen yere insan neyle gider? Ancak gemiyle gider uçakla gider.

Öyleyse Cenabı Hak burada kendinize bir vesile bir vasıta arayın, buyuruyor. İşte Yunus Emre de

Niceleri gittiler mürşit arayı

Arayanlar buldu derde devayı

Bin kez okur isen aktan karayı

Bir kamil mürşide varmazsan olmaz

Burada, yani bin sene yaşasan, bin sene medrese ilmi okusan senin yine de bir mürşide ihtiyacın var.

Bir mürşidi eğer tanımazsan, kamil mürşide varmazsan, varlığını onun varlığında yitirmezsen sen Allah'tan geldin Allah'ı bulamazsın. O zaman Allah'tan gelen ruh Allah'ı bulamaz.

Cenabı Hak her şeye bir sebep vermiş, müsebbiple halk etmiştir. Her şeyi müsebbiple bir vasıtaya dayamıştır. Onun için burada demek ki;

Aşk ile can seyretmeye

Burada, ancak aşk'a duçar olmazsa bir insan, Allah'a ulaşamaz.

Çünkü Allah'a vasıta Aşktır; zikir, fikir, ibadet değil.

Zikir, fikir, ibadet de Allah'ın emridir, yanlış anlaşılmasın, zikir, fikir, ibadet de Allah'ın emridir. Bakın ama bu cesededir.

Ancak cesette bir hareket var, cüzi irade cesettedir. Onda farz kılınmıştır. Ama ruhta irade var mı? Ruhta irade yoktur, ruhta irade var denilmez. Cenabı Hak “Gulirruhü min emri rabbi” emri fermanında ne buyuruyor?

Peygamber efendimize ruhtan sormuşlar. Bunun üzerine Cenabı Hak ayet inzal ediyor. Habîbim; sana ruhtan soruyorlar. De ki; “Ruh rabbimin emrindedir, gulirruhü min emri rabbi”.

Öyleyse burada mesul olan cesettir, mükellef olan cesettir. Şeriat cesededir.

Ama işte ceset de ne yapıyor?

Ceset de ruhun kalıbıdır. Ceset de ruhu taşıyor.

Mesela; bu suyu getirip koydular bu bardağa, bu bardak pis olsaydı suyu temiz tutar mıydı? Tutmazdı.

Ama bu sefer bardak temiz, su temiz değil, bardak suyu temiz eder mi? Etmez.

Onun için insanlarda şeriatta var, tarikatta var.

Şeriatsız da olmuyor, tarikatsız da olmuyor.

Şeriat ceset ile tarikat da ruh ile oluyor.

Öyleyse biz cesedimizden haberdarız, ruhumuzdan haberdar değiliz.

Öyleyse ruhumuzun muamelelerinden de haberdar değiliz, biz ruhumuzun eğitiminden de haberdar değiliz. Tarikata girdiyse, bizim ruhumuz ne gibi muamele görüyor?

Tarikat ruh ile ilgilidir. Bir insan tarikata girdiyse, meşayihe inandıysa, meşayihe mürit olduysa onun bir muamelesi vardır. Ruhi bir muamelesi var, ruhi bir eğitimi var. Onu biz bilemiyoruz.

Ama bilmek mühim değil inanmak mühimdir. Biz neye inandık?

..teslim olup şeyhe inan

Burada, eğer bu inanç olursa tamamdır.

Neyle inanacağız, evet bizim ruhumuzu yetiştiriyor.

Nasıl bir anne çocuğunu doğurup, dünyaya getirip, onu besliyor, büyütüyor, emziriyor, yıkıyor, yatırıyor, yediriyor, içiriyorsa, demek ki hizmet görüyor. Görmezse çocuğu büyütemez.

Evliyaullahın velayeti de hizmet görmezse onun ruhu gelişmez.

Evliyaullahın ruhu, müridin ruhunu yetiştiriyor, buna inanmak lazım.

Buna inanmak için de, tarikatın dört şartı var;

Muhabbet, İhlas, Adap, Teslim.

Muhabbet; mürit meşayihini canından çok fazla sevecek.

İhlas; mürit meşayihini büyük görecektir. Meşayihler çoktur, hepsi cemdir, hepsi de meşayihdir. Ama benim meşayihim en büyüğüdür, hepsinden daha üstündür diyecek. Onun için divanda geçiyor;

Hakikat erleri çoktur bu gülzâr-ı cihân içre

İnkâr etmiyor başka hakikat erlerini.

Hakikat erleri kim?

Hakikat erleri; şeriatı, tarikatı bilenler, yaşayanlar, hakikat'e ulaşmış kimseler.

Hakikate ulaşıncı ruhlarına salahiyet, ruhlarına yetki almışlar. Ruhlarını büyütmişler, onların ruhları kemale ulaşmış, cesetleri değil.

Fakat;

Hakikat erleri çoktur bu gülzâr-ı cihân içre

Muhammed Pîr-i Sâmî'dir kamunun şâh-ı merdânı

Buyuruyor. Tarikatın bir şartı; her mürit meşayihini büyük görecek ki onu sevebilsin. Büyük denilince; tebliğ memurları var, irşat memurları var, bir Gavs var, bir de Kutup var.

İrşat memurları çoktur, olabilir. Zaten tebliğ memurları daha da çoktur. Fakat Gavs bir tanedir, Kutup bir tanedir.

Herkes meşayihini Gavs bilirse, Kutup bilirse, hangisidir Gavs, Kutup? Allah bilir. Ama eğer herkes meşayihini böyle bilirse kendisine faydası, yararı vardır.

Fakat bir de açık delilleri vardır. Ne gibi açık deliller?

Mesela; bizim silsilemizden adı geçenler Gavs, Kutuptur. Kutbul aktab, kutbul irşat, gavsul azam hep böyle geçmişlerdir. Ama bunların hakikatten ilerisine gitmeyelim. Mevlana Halidi Bağdadi Hazretlerinden bu yana düşünecek olursak, yani Salih baba demiş ama doğruyu söylemiş;

Hakikat erleri çoktur bu gülzâr-ı cihân içre

Muhammed Pîr-i Sâmî'dir kamunun şâh-ı merdânı

böyle buyurmuş.

Peki Celali Baba, şeyh dedemiz; şeyh efendimizin (Dede Paşa) şeyh efendisi olan Muhammet Beşir efendimiz, hakkında ne buyurmuş;

(ilk evvela muhalefet etmiş. Ondan sonra ona bir hal olmuş. Bir hastalık gelmiş ölüyormuş, ölmekten dirilmiş, ona hakikat bildirilmiş, bu sefer demiş ki)

Habibi kibriyanındır bu dergah

Kasem olsun inan vallahi billah

Neden münkir olalım Allah Allah

Sultanı enbiya varisi geldi.

Böyle sırayla söylemiş sonunda da der ki;

Celali dur selama gözle râhi

Budur burc-ı felekin şems u mâhi

Tariki Nakşi'nin piri penâhi

Elinde Gavis'lik fermanı geldi.

Bak şimdi bunlar var ise bizim şeyh efendimiz Dede paşa hazretleri ve Muhammet Beşir efendimiz zamanında tabi ki çok meşayihler vardı. Onlar da açıkça delil bulup gösteremezler, söylerseler mesul olurlar, ama inançları vardır. Her mürit de kendi meşayihini vaktin gavsı bilecektir. Ama bak, bunların delilleri var. Kelamı kibarda delilleri var, çünkü kelamı kibar haktır. Kelamı kibarda galat olmaz.

Ayet ne ise, hadis ne ise, kelamı kibar da odur. Ona insan inanacak.

Kelamı kibarda söylenen haktır. Peki şimdi biz bunu düşünecek olursak ve anlamak istersek;

Mevlana Halidi Bağdadi hazretleri Zulcenaheyn'dir (çift kanatlı), Üveysi ve çok büyük bir alimdir. Medrese ilminin dört ilmini bitirdikten sonra ona ne olmuş?

Abdülkadir Geylani Hazretlerini çok seviyormuş onun sülalesindenmiş. Abdülkadir Geylani sultanı evliyadır yani Evliyanın sultanı.

Kutbul Arif; Ne demek? Ne kadar Evliyaullah varsa hepsinin kutbu, başıdır.

Böyle olduğu halde Mevlana Halidi Bağdadi hazretleri, Abdülkadir Geylani Hazretlerine (zaten kendisi Bağdatlı) gidiyor, daima türbesini ziyaret ediyor, çok ağlıyormuş, himmet bekliyormuş. Bir gün Abdülkadir Geylani Hazretlerinin türbesinden alıyordur cevabı;

—Oğlum Molla Halid diyor, benim tarikatıma bidat karıştı. Sen Azizan tarikatına git.

Bizim tarikatımızın bir adı da Azizan tarikatı, Hacegan tarikatı, Nazenin tarikatı,

Nazenin; kibar, çok nezih.

—Sen Azizan tarikatına git, diyor.

—Nerededir bu Azizan tarikatı? diyor.

—Sen Beytullah'a git diyor. Orada Beytullah'a ilk gidişinde kimi bulursan onunla görüş, diyor.

Bağdat-Beytullah tabi çok uzak yol, bu gidiyor, kaç ayda gidiyorsa gidiyor. Beytullah'a girdiği zaman bir adam görüyor. Beytullah'a ayaklarını uzatmış böyle horlayarak uyuyor.

Bunu kerih görüyor. Burada da böyle hareket olur mu? diyor. Bu hoşuna gitmiyor ve yanına gitmek istemiyor.

Bu arada adam elini yakasına götürüp canlı bir şey öldürüyor. Ne terbiyesiz adam cinayet de işledi, diyor. (Beytullah'ta bir sinek öldürmek cinayet yerine geçiyor, orada haram sınırı var). O arada bu adam doğruluyor;

—Molla Halid gel hele, diyor.

—Bu benim Molla Halid olduğumu nerden biliyor, diyor. İlerliyor yanına gidiyor.

— Molla Halid, sana bir سوالım var cevabını ver, diyor.

— Buyur efendim, diyor.

Adam diyor ki;

—Bir insan Hâililin yapmış olduğu binaya arkasını verirse Celilin yaptığı binayı seyrederse ne lazım gelir.

Celil'in yaptığı binadan mana burada Molla Halidin kalbini bahsediyor.

—Bir şey lazım gelmez efendim, diyor.

—Ama Molla Halid sen nasibini burada alacaktın, kaçırdın. Gel Hindistan da beni bul, diyor.

İşte bu adam Abdullah Dehlevi hazretleri imiş.

Molla Halid;

—Geylani hazretleri bana ne dedi, ben ne ettim, ne iş yaptım. Abdulkadir Geylani hazretleri bana böyle, böyle dedi, ben niye böyle onu karşıladım, diye çok büyük nedamet duyuyor.

Oradan asıl memleketine gidiyor. Orada Seyyid Abdullah adında amcasının oğlu var, yaşlıymış buna durumu anlatıp diyor ki;

—Beraber gidelim Hindistan'a,

O da (Seyyid Abdullah);

—Hindistan'a gitmemiz bir sene sürer, buraya gelmemiz bir sene sürer, belki orada iki-üç sene kalırız, burada çoluk var, çocuk var. Bunlar ne olacak, diyor. Gel birimiz gitsin, birimiz burada kalıp, ikimizin de evinin ihtiyacını görsün, oraya giden ne kazandıysa, yarısını burada kalana versin.

Seyyid Abdullah yaşlı imiş, sen git ama ne kazandıysan yarısını bana vereceksin, diyor. O da peki, diyor.

Mevlana Halid gidiyor. Bakın şimdi orada, Beytullah'ta onu kerih görmeseydi, orada irşat olacaktı, Abdullah Dehlevi Hazretleri onu irşat edecekti.

Ama ilminden geçirmek böyle oluyor. Aynı Şems de Mevlana hazretlerini ilminden geçirmek için böyle yapmıştır. Cahilliğe düşürmüştür. Cahillerin yapmadığı hareketleri yaptırmıştır. Onun ilminden geçirmek için, şöhretini kırmak için. Halkın gözünden düşürmek için yapmıştır.

Şöhrette afat vardır. İnsanlarda ilim de bir varlıktır, amel de bir varlıktır. Şöhret de bir varlıktır. Onun için bunlardan geçmek kolay değil, insan bunlardan kolay geçemez.

İşte Mevlana Halidi Bağdadi hazretleri yedi seneye Hindistan'a gitmiş ki Abdullah Dehlevi hazretleri dünyasını değiştirmiş, kaim makamı yerinde, orada Hz. Ziyaeddin duruyor.

Abdullah Dehlevi Hazretleri, Ziyaeddin Hazretlerine ölmeden evvel diyor ki;

—Bağdat'tan Molla Halid geliyor, o gelinceye kadar ben dünyamı değiştiririm, ama ona gereken muameleyi yap onu iyi yetiştir, diyor. Manevi gücün, kuvvetin, maharetin neyse ona işle diyor, böyle tembihliyor.

Mevlana Halid geliyor görüyor ki gördüğü adam değil. Eyvah, diyor. Ama Ziyaeddin Hazretleri;

—Merak etme hiç değişen bir şey yoktur, diyor. Senin gördüğün Hazreti Pir bana ısmarladı, diyor. Sen korkma, hizmetini gör alacağını alırsın, diyor.

Ona, yedi sene su taşıttırıyorlar, tekkeye sakalık yaptırıyorlar. Ağacın ucuna küfeleri bağlar omzunda dereden su taşırlar. Bunlara saka, hamal derler. Omuzları yara olmuş, yaraları kabuk bağlamış, kabuklar kalkınca kanıyormuş.

Bir Ermeni hanımı varmış. Onun kapısının önünden suyu götürürken, o Molla Halid'in yaralarını kanamış görünce, bu hanım onun yaralarına bakmış tedavi etmiş pamuk getirmiş, o yaraların üzerine zorla ısrar ederek koymuş.

Bunu Ziyaeddin Hazretleri görmüş.

—Molla Halid o nedir, demiş.

O da demiş ki,

—Efendim, ben bunu rızamla koymadım, filanca madam getirdi yaranın üzerine yemin verdirdi, zorla koydu, diyor.

—Gel o zaman, gel diyor Ermeni hanımın o yaralar için yazığı geldi de bizim yazığımız gelmez mi, Hazreti Resullulahın merhameti gelmez mi, Allahın rahmeti sana gelmez mi, diyor. O zaman ne yapıyor? İrşat ediyor.

Molla Halid Bağdat'ta da kalmıyor Şam'a gidiyor, yerleşiyor. Halidi Bağdadi hazretlerinin türbesi Şam dadır.

Şimdi şunu ifade edelim; çok büyük zat, zamanının dünya üzerindeki, belki kıyamete kadar veya ondan daha evvel gelenler hiç onun kadar büyük hizmet gören olmamış, hem zahir hem batın Zülcenaheyn, bir asrın da Müceddididir. Zülcenaheyn çift kanatlı demektir.

Zahir şeriatda da çok büyük hizmetleri olmuş fakat tarikatta da, hizmeti olmuş. Müceddid olmayan, batın müceddid olmayan tarikattan kol ayıramıyor. Emirle oluyor, Resulullah efendimizin emri ile oluyor.

İşte Mevlana Halidi Bağdadi Hazretleri Nakşibendi'den kol ayırmış buna Halidi kolu denmiş. İşte bu bizim kolumuzdur.

Mevlana Halidi Bağdadi hazretleri 365 tane halife çıkarmış, irşat etmiş. Yani her gün bir halifeye icazet vermek için dua etmiş, yarın, bir gün, öbür gün 365 günden bir gün boş geçmemiş hepsi dolu.

Bizim kolumuz;

Tariki Şeriat,

Tariki Sohbet,

Tariki Rabıta,

Tariki Hatmedir.

Bir de Salih Baba divanında geçiyor;

Her bir kimse ehl-i irfân olamaz

Kırk yerden yarılmış kıl olmayınca

Ama bu kıl nasıl yarılabılır? Allah kadirdir. Cenabı Allah bir kılı kalınlaştırır, onu kırk yerden de yarar. Her ne kadar o kıl bize ince görünüyor ama, çok ince olanlara, çok takva olanlara göre yine kalındır.

Çünkü Cenabı Hak “muttakî olun” buyuruyor. Muttakî, takva olan kurtaracak.

Fakat muttakî olan kim?

“Sizin en çok muttakî olanınız, en çok Allah’tan korkanınızdır”.

Öyleyse burada Evliyaullahta bir havf vardır. Fakat “Ela inne evliyaallahu lâ havfün aleyhim velâhüm yahzenun¹⁰” ayeti ile Cenabı Hak velilerde havf olmayacağını, üzülmeceklerini bize bildiriyor.

Ama velilerde olan nasıl bir havf’tir?

Bizde de bir havf var ama onların havfı bizim havfımız gibi değil.

Niye?

Çünkü onlar havf makamına ulaşmışlar, orada havf makamında kıl onlara kalınlaşmış onlar kılı kırka yarmışlar.

Havf makamında yarmışlar. Yoksa kıl yarılr mı? Kıl yarılmaz.

Bu zahirin, aklın, yapacağı anlayacağı bir iş değildir.

Ama bak insanlarda letaif makamları var, bir insan havf makamına ulaşıyor. Havf makamına ulaşıncı onda bir sıfat tecelli ediyor.

O havf öyle bir havf ki; bütün insanların havfı toplansa, birleşse onun havfinin yanında bir deryada bir katre gibi kalır.

Kimmiş bu kılı kırk yerden yaran?

Her bir kimse ehl-i irfân olamaz

Kırk yerden yarılmış kıl olmayınca

Yine ehli irfan yarıyor bu kılı, ama kılı yarmayan da ehli irfan olamaz. Her ne kadar Evliyaullah’ta, bizim gördüğümüz gibi değil, onlarda bir sıfat var, onlarda bir kuvvet var, onlarda bir özellik var.

Biz bunları göremiyoruz,

Bak Salih baba niye buyurmuş

Çâr-anâsır perdesini zâtına kılmış nikâb

“Çar anasır” nedir?

Çar; dört demek, anasır; madde demek. Dört Madde.

Ne bu? İnsanların halk edilen cesedi neyle halk edilmiş, neyle yaşıyor?

İnsanların cesetlerinde;

Toprak var,

Su var,

Ateş var,

Hava var.

İnsanların zaten vücudu bunlarla halk edilmiş, bunlar var. Eğer insanların vücudunda bunların bir tanesi olmazsa yaşayamaz. Fakat bu dört maddenin, dört eczanın, iki tanesini görebiliyoruz, iki tanesini göremiyoruz.

Bakın şu pervane bize hava veriyor. Hava görünüyor mu? gösteriyor mu? İnsanlar hava almazsa ölür.

İnsanın vücudunda bir de Ateş var. İnsanlar derece koyuyorlar ateşin bir sınırı var, onu aştı mı hayatı tehlikeye giriyor, ölüyor, onun aşağısına düştü mü yine ölüyor. Bunlar görünmüyor, ama bizim cesedimizde var, cesedimiz bunlarla yaşıyor, ama yalnız Suyla Toprak cisim gösteriyor. İnsanlarda bunlar var.

Bu Evliyaulahta da vardır. Fakat diyor ki;

Çâr-anâsır perdesini zâtına kılmış nikâb

Diyor ki, O dört perdeyle kendini, zatını örtmüş, gizlemiş.

Bu ceset dört eczadan var olmuş, bunlar örtmüş kendisini gizlemiş.

Çâr-anâsır perdesini zâtına kılmış nikâb

Akl- ı küll senden ibâret nefha-i âlî-cenâb

Burada “nefhayî ali cenab” için ise; Cenabı Hak “Nefehtü fihi min rûhî, biz kendi ruhumuzdan ruh üfledik¹¹” buyuruyor.

Bu ruhu Allah insanlara üflemişse, Allah’tan gelmişse, Allah’a ulaşıyor mu?

Bu ruh Allah’a gidiyor da ve Allah’a gitmiyor da,

“Kalû inna lillahi ve innâ ileyhi râciun, Allah’tan geldik, Allah’a gideceğiz¹²”

Ama cesedimiz geldi, cesedimiz gidiyor.

Bir de Allah’tan ruhumuz geldi. Allah’tan cesedimiz gelmedi, haşa estağfurullah.

Cenabı Hak cesedimizi topraktan halk etti, topraktır.

Allah’tan gelen ruhumuzdur, Allah’a da gidecek ruhumuzdur. Ama bu ruhlar hep Allah’a gidiyor mu? Gitmiyorlar.

Şeriat,

Tarikat,

Hakikat,

Marifet.

Bir insanda bunlar olursa o ruh Allah’a gider.

Eğer bir insanda şeriat, tarikat, hakikat, marifet olmazsa onun ruhu Allah’a gitmez değil de; işte o ruh Allah’tan o kadar uzaklaşır ki, aşığıya iner.

Yani Cenabı Hak haşa yerde midir, gökte midir, nerededir?

11 Sad 38:72

12 Bakara 2:156

Mekanlardan münezzektir.

Fakat arşı alâ var. Arşı alâdan ileri Allah'ı yerde görmek, aşağıda görmek Cenabı Hakkın uluhiyetine şanına, şerefine hakarettir. Yoksa yüksekte görmesi, gökte görmesi Allah'ın şanına, şerefine bir hüremettir. Yoksa Allah yerde mi? gökte mi? hayır.

Ama bizim ruhumuz yüksek alemde geldi. Eğer bu ruhu yüksek aleme ulaştırırsak...

Neyle ulaşacak?

Şeriat, tarikat, hakikat, marifetle.

Bu olmazsa o yüksek aleme değil bu sefer aşağı süfli aleme düşüyor. Süfli aleme, tâ yedi kat yerin altına gidiyor.

Kur'anı Kerimde olan bir hakikattir. Cenabı Hak, cesedi ile Hazreti İsa'yı göklere çekti.

Kârün aleyhilaneyi ise ne yaptı? Cesedi ile malı ile aile efradı ile yere batırdı. Tâ ki kıyamete kadar yerin dibine her gün gidiyormuş. Kârün aleyhilane; Hazreti Musa'nın ümmetinden çok zengin olan birisiymiş. Musa Kelimullah'a gelen Tevrat kitabına göre zekatı gelmiş. Fakat zekatını vermemiş. Demiş ki;

—Ben kazandım. Benim malıma kim karışır, ne karışır, diye zekat vermemiş.

Allah da gazap etmiş. Aile efradıyla malıyla canıyla yere batırmış. Kıyamete kadar durmadan aşağıya gidiyor, yerin dibine gidiyor.

Onun için burada da bizim cesetlerimiz değil, ruhlarımız da böyle yükselir, arşı alaya da yükselir gider, aşağıya da, yerin dibine de gider.

Eğer kulluğumuzu yaparsak kulluğumuzda, şeriat, tarikat, hakikat, marifetledir.

Evvel şeriat, şeriatımız tamam olacak,

Ondan sonra tarikatımız olacak,

Tarikattan da hakikate geçilecek. Çünkü, şeriatla hakikat'ın arasında tarikat var.

Mesela bir şehri düşünelim. O şehri bir nehir ikiye bölmüş. Bu nehri geçmek için bir tarafı şeriat bir tarafı hakikat. Şimdi geçmek için ne lazım orada bir köprü lazım veya bir kayık lazım ki birinden öbürüne geçesin.

Öyleyse hani biri çok sefalı olsa, biri birinden daha çok zevkli olsa, varlıklı olsa, lüks olsa, oradan oraya geçmek için ne lazım bir vasıta lazım. Öyleyse Cenabı Hak insanlara şeriat, tarikat, hakikat, marifet bahşetmiş.

Şeriatın tamam olacak.

Tarikatın da senin için hakikate bir köprüdür. Tarikattan da geçince hakikate ulaşıyorsun. Hakikate ulaştınca işte o yüksek alemde gelen ruhu yüksek aleme ulaştırıyorsun.

Ulvi alemde, arşı âlâdan gelen ruhu, yine arşı âlâya ulaştırıyorsun.

O zaman kıymetini buluyorsun o zaman kıymetli insan oluyorsun insan her şeyin, meleklerin de mafevkinde oluyor.

İnsanlar eğer hakikate ulaşıyorsa, meleklerden de kıymetli oluyorlar meleklerden de güzel oluyorlar. Cenabı Hak; “Vettîni” süresinde “legad haleknel insane fi ehsani takvim, biz insanı çok güzel halk ettik, kıymetli halk ettik¹³”, buyuruyor.

“ehsani takvim” kıymetlidir.

“musayı kübra” büyük halk ettik, güzel halk ettik.

Bu çok güzel, çok kıymetli halk ettiğimiz insanı, “sümme radednahu esfele sâfilin¹⁴”. Bu kıymetli insanı cehennemde “esfele safilin” diye bir makam var ki cehennemde en derin en karanlık yeri oraya kadar düşürürüz, buyuruyor.

13 Tin 95:4

14 Tin 95:5

İşte insanın şeriatı olmazsa oraya kadar düşer. İnsanın şeriatı olursa tarikati da olursa işte çok güzel olur. Bu çok güzelliğin anlamı meleklerden güzel olur.

Onun için Allah'a şükür bizim nimetimiz büyük, nimetimizin kıymetini bilelim ki, Allah bizim nimetimizi artırsın, büyütsün.

Cenabı Hak insanlar için nimetler halk etmiş. Kuluna sayısız nimetler halk etmiş.

Ama nerede? Dünyada ve ahirette. Görünen görünmeyen bütün bu nimetlerden kul faydalansın da kulluğunu yapsın.

Eğer bu kul kulluğunu yaparsa, Allah'ın kuluna bir vaadi var. Cenabı Hak ne buyuruyor; "irci'î ila rabbiki râziyeten marziyye fedhuli fi ibadî vedhulî cenneti¹⁵".

Bu "Vel fecri" süresinin son ayetidir. Salih Baba'da bunu dile getirmiş;

Günde yetmiş kez hitâb-ı "İrci'î" den bî-haber

"Fedhulî" sırrından âgâh olmayan dervîş midir

Cenabı Hak ne buyuruyor;

"İrci'î ila rabbiki razıyeten marziyye"

"Marziye" insanlarda bir haldir. Ama hangi makam bu? İnsanlar;

Emmareden geçecek,

Levvameden geçecek,

Mülhimmeden geçecek,

Mutmainneden geçecek,

Raziye makamına ulaşacak, Raziyeden yukarıda da

Marziye makamı var. Oradan yukarıda;

Safiye makamı var. Bunlar nefsin makamlarıdır.

Bu nefsin "raziye marziye" eyle

Alıp dost iline kurbâna gel gel

Demek ki insanlar Raziye, Marziye makamında terki can oluyor. Bu makama ulaşmadıktan sonra terki can olamaz, canından geçemez, canından geçemezse cananı bulamaz.

Cânım demem ben bu tendeki cânâ

Eğer vasıl eylemezse cânâna

Âhir bu derd beni eyler dîvâne

Dermân için sen Lokmâne gelmişem

Candan mana; bizim ruhumuz,

Canandan mana; Cenabı Hakkın zatıdır.

İşte bu ruh oradan geldi yine oraya gitmek ister.

Ama gidemez, neyle gider?

Bir vasıta ile gider. Çünkü vasıta ile geldi, vasıtasız gelmedi.

Vasıta ne oldu burada, oradan gelişimize vasıta ne oldu?

Annemiz, Babamız.

Annemiz, babamız olmasaydı nasıl gelecektik? Yani ot gibi yerden mi bittik? Duvarın içinden mi çıktık?

İnsanız; bizim annemiz babamız var. Annemizin babamızın vasıtası ile bu dünyaya geldik.

Öyleyse vasıta ile gelinen yere vasıta ile gidilir. Cenabı Hak; "ileyhil vesilete" ayetinde böyle buyuruyor. Kendinize bir vasıta arayın.

Burada vasıta nedir?

Burada vasıta meşayıhtir.

*Bu ten kuşu hevâ ile heveste
Murg-ı cânım feryâd eyler kafeste
Râbitamız sensin her bir nefeste
Ben bu yola sâdikâne gelmişem*

Öyleyse demek ki, Rabîta;

Allah'a kulu bağıyan, Allah'a kulu ulaştıran, Allah'a kulu götüren nedir?

Evliyaullahtır.

Cenabı Hak vasıta arayın bulun diyorsa; işte demek ki vasıta burada meşayihmiş.

Bu nimetleri Allah bizim için halk etmiş. Küçüklerinde aldanıp kalmayalım, büyüklerine ulaşalım.

Büyüğü nedir?

Büyüğü Allah'ın cemalini müşahede etmektir. Ama bu da ancak ve ancak meşayihle olur.

Meşayihsiz insanlar Allah'ın cemaline ulaşamazlar.

Çünkü insanlar, Allah'ın esma nuruna ulaşırlar.

Allah'ın üç nuru var;

Esmâ nuru isimlerinin nuru,

Sıfat nuru sıfatlarının nuru bir de,

Zat nuru zatının nuru var.

İnsanlar meşayihsiz esma nuruna ulaşıyorlar, insanlar meşayihsiz sıfat nuruna ulaşıyorlar,

Ama insanlar meşayihsiz Allah'ın zatı'nın nuruna ulaşamıyorlar.

Onun için işte buyuruyor ki;

Ehli aşk bu yolda sararıp solup

Anladılar pirsiz olmaz bir kulûb

Harfi Savtı olmayan bir mektep bulup

Ehli aşk kim?

Allah'a aşık olanlar, bu yolda sararmışlar solmuşlar.

Nerede buluruz? Nasıl buluruz? Nerededir? Şurada mıdır? Burada mıdır?

Yok neticede böyle bulamamışlar. Ancak anlamışlar ki bir meşayihsiz olmaz.

Anladılar pirsiz olmaz bir kulûb

Kulûb demek, kalpler demektir. Anladılar ki meşayihsiz bu kalp açılmaz, bu kalp açılmazsa Allah bulunmaz.

Ancak Allah, “Küntü kenzen mahviyyen¹⁶”, buyuruyor hadisi kutsisinde. Bir de;

Cenabı Hak; “Ben bir yere sığmam kulumun kalbine sığarım¹⁷”.

O kalbi açtınsa işte, o mekanlarda, afaklarda göremediğin, bulamadığın Allah'ı sen orada görür, sen orada bulursun.

Bunu açan kim?

Bunu açan Evliyaullah'tır. İnsan kendi kendine açamaz. Bu da ancak ne ile olur?

“Mûtû gable entemûtû¹⁸”, “ölmeden evvel ölün” buyruluyor.

İnsanlar için ölmeden evvel ölüm var.

Ama bir insan ölümden kaçır korkar. Malını her şeyini, canı için yok eder de, canından geçemez. Canı için her şeyinden geçer de canından nasıl geçeceğini bilemez, bilse geçecek, bilemiyor.

16 Fususül Hikem Trc. C.1, S.43

17 Alusi Ruh'ul Me'ani XX..101

18 El-Mesn'u

Bildiren Evliyaullah.

İşte diyor ki;

—Oğlum bak senin nimetin budur, diyor. Senin bu canın sana çok tatlı ama sen o canını “Buraya” ver ki “Burada” sen, senin canından daha kıymetli olan bir canı bulasın.

İşte öyle Allah’a şükür, çok şükür, bin şükür nihayetsiz şükürler olsun bak şimdi “Bu” size en büyük nimettir.

Estağfurullah istirham ederim ben kendimi kastetmiyorum, biz ihvan kardeşiyiz, Şeyh efendimizi, Şeyh efendilerimizi söylüyorum.

Şeyhim gibi bir hazrete

Gönderdi beni vuslate

Eriştirip bu devlete

Görün beni aşk n'eyledi

Âhiri dervîş eyledi

Öyle efendim bizde burada;

Rabıta tarikatı bizim tarikatımız,

Şeriat tarikatı bizim tarikatımız,

Sohbet tarikatı bizim tarikatımız,

Hatme tarikatı.

Dikkat edin, bunları ihmal etmeyin, şeriat tariki demek; sair tarikatlarda, onlarda eksiklik noksanlık görülüyor. Biz de yapmayalım onlar da niye böyle yaptılar demeyelim, demeyeceğiz.

Nakşibendi efendimizin buyurduğu gibi;

—Sizin işlediğiniz haktır, sizin yaptığınız haktır, inkar etmiyorum ama sizin yaptığınız gibi de yapmam.

İşte bize bu gelir, bize bu lazımdır. Sair tarikatlarda gördüğümüz noksanlıkları onları beğenmemelik etmeyelim. Bunlarda şu noksanlık var, bu eksiklik var demeyelim, onlar gibi de yapmayalım.

Zahiri şeriatımız, “Emri bil maruf ve nehyi anil münker¹⁹”

Kitap ve sünnetten ayrılmayalım, zahiri şeriatımız budur. Şeriattaki hedefimiz budur. Kitaptan sünnetten ayrılmayalım zahirde böyle.

Ama rabıtan da ayrılmayalım. Rabıtayı da kalbimizde besleyelim onu unutmayalım.

Olur canım bazen unuturuz, bazı dalgın oluruz. Mesela şugıldan dolayı unuturuz. Ama mümkün değildir ki, eğer sen rabıtana inandıysan Evliyaullahın velayet parmağı gelir, unuttuğun zaman seni dürter uyandırır.

Bu öyle bir şey ki gelir bir sinek konar, parmağın bir yere sıkışır, veyahut da mesela ayağın bir yere takılır, yani bir şey olur. Bunlar o dalgınlığın içersinde Evliyaullahın manevi parmağıdır. Dürtüyor uyan, niye unuttun, diyor.

Fakat o ayılanda bir nedamet duyman gerekir. Bir pişmanlık bir üzüntü duyman lazım ki onu (gafleti) küçültesin onu azaltasın.

Hani bir insan bir işten pişmanlık görmezse, onu yine işler. İşlemiş bir şey, fakat ondan pişmanlık nedamet duyarsa onu bir daha işlemez

Yani nedamet, pişmanlık işlememek demektir.

Ama pişmanlık duymuyorsa yine işleyecek işte burada da bizim gafleti azaltmamız için cihad yapacaksınız.

Bak; insanlarda kabız hali var, basıt hali var.

Müride kabız hali de rabıtan geliyor, basıt hali de rabıtan geliyor.

Aslında kabız hali niye oluyor; çünkü Evliyaullah nefsin yularını azıcık uzatıyor, çünkü evliyaullah nefsi bağlamıştır tuzağa düşürmüştür. O nefsin azıcık bağıni çözünce, o hareket edince, o zaman sende kabız hali meydana geliyor.

Ama niye bunu böyle yapıyor?

Çünkü cihad yapacaksın. Bunda bir üzüntün olacak, bunda bir sıkıntın, bunda bir nedametın, bunaltın olacak.

Bundan dolayı Allah'a yalvaracaksın, bundan dolayı anasını ziddiyetin değışecek. Çünkü bak, dabak derileri var ya,

Salih Babanın ifadesi bunu anlatıyor;

Kakıyıp döğerse artır hubbunu

Sevdiği deriyi çok çiğner debbâğ

Hoş meşayih müride tokat vurmuyor ama ona meşakkat veriyor.

Niye veriyor?

Onun nefsini öyle terbiye edecek. O meşakkatleri ona nefsinin terbiyesi için veriyor.

Kakıyıp döğerse artır hubbunu

Yani günleri içerisinde nereden bir üzüntüsü oluyorsa, nereden bir sıkıntısı oluyorsa bu meşayihden geliyor.

Rabıta sahibine bu, rabıtasından geliyor. Niye veriyor bunu?

Veriyor ki orada Allah'a sığınsın, Resulullah'a sığınsın, Rabıtasına sığınsın.

Çünkü Cenabı Hak bizden bunu istiyor, “kulum her halinde bana sığın”, diyor.

O zaman aşık da ne buyuruyor;

Ben anladım işim bitmez

Sana yalvarmadan gayri

Ama bizim yalvarmamıza sebep ne olacak? Biz hem avamız, hem de müptedi, irade sahibiyiz.

İşte ifade ettik ki; mesela bizim ferahlığımız, bizim rahatlığımız, bizim geniş günlerimiz var, bizi gaflete düşürür.

Bizim dar günlerimiz bizi ayıltıyor, biz dar günlerimizde ancak Allah'a yalvarıyoruz, Peygamber efendimize, mürşidimize yalvarıyoruz.

İşte onun için burada;

Kakıyıp döğerse artır hubbunu

Sevdiği deriyi çok çiğner debbâğ

Türlü türlü renklere boyar anı

Taşlara çalar ta olunca dibâğ

Dabakçı vardır, derileri ıslah eder, derileri ıslah eden bir sanatkardır. Ona deriler geldiği zaman, içlerinde gözü tuttuğu bir deri varsa onu özel yapıp kendine ayırır. Ona daha fazla zahmet çeker, uğraşır. Ona daha fazla eziyet ediyor, aletleri ile eziyor, uğraşıyor, ilaçları ile boyaları ile ona çok fazla eziyet ediyor.

İşte bizim tarikatımız şeriat tarikatıdır. Dikkat edin şeriatımız; “emri bil maruf ve nehyi anil münkerdir”

Allah'ın emirlerini tutun, yasaklarından kaçının, burada da tekrar söylüyorum size;

Sizin en büyük ameliniz beylerinize hürmetiniz, beylerinize hürmet etmezseniz bütün amelleriniz heba olur.

Hiç bir amelinizin size faydası olmaz, çünkü Cenabı Hak nasıl buyuruyor ki; “namazınızı kılın, annenize babanıza hürmet edin²⁰”

Fakat burada anne, baba sadece senin annen baban değildir. Senin beynin babası da senin babandır, annesi de senin annendir.

Peygamber Efendimiz: “Allah’tan başkasına secde edilecek olsaydı hanımlara kocalarınıza secde edin diye emrederdim²¹” buyuruyor.

Bu kadar koca hakkı varsa, siz de onu memnun etmek için onun annesine babasına da hürmet edeceksiniz.

Mademki Cenabı Hak annenize babanıza hürmet edin buyuruyor. Öyleyse, kaynana da annedir, kaynata da babadır. Çünkü niye? bakın bir insan nasıl babasına zekat veremiyorsa, anasına zekat veremiyorsa kaynatasına ve kayın validesine de zekat veremiyor.

Çünkü ona bakmaya mecbur ve borcudur. İcabında annesidir, babasıdır, onu sırtında taşımaya borçludur.

Öyleyse bir düşünelim her hangi bir taneniz mademki Allah’a inanıyorsunuz, inancınızı yaşamak istiyorsunuz, hadi namazınızı kıldınız anne babanıza hürmet edeceksiniz. Öyleyse beyinin de anne babasına hürmet edin.

O zaman beyinizi memnun edeceksiniz ki amelleriniz makbul olsun. Çünkü “efendilerine secde ettirirdim” buyuruyor.

Bu hususta bu zamanımızda buna çok dikkat edin.

İstirham ederim.

Çok dikkat edin, bakın şimdi Cumhuriyet devri hanımlara yetki vermiş selahiyet vermiş ama Allah’ın kanununda, kitabımızda hanımlara böyle bir yetki ve selahiyet yoktur.

Bir de hanımın babası da beyi, kocası da beyi, hakimi de beyi, ağası da beyi, hanım beyinin kölesidir (hizmetinde buldukça makbul olur).

Bunu böyle bileceksiniz, ona göre beylerinize hürmet edin ki ibadetleriniz de, tarikatınız, şeriatınız olsun.

İşte bizim tarikatımız, tariki şeriat, tariki rabita, tariki sohbet, tariki hatmedir.

Şimdi burada şeriatı anladık, Allah'ın emri ve nehyi. Cenabı Hak ne emretmişse bizim için, hanımlar için bunları tatbik edeceğiz. Ondan sonra tesettürümüz olacak, namazımız, guslümüz, abdestimiz, ibadetimiz olacak.

Evet bu zamanımızda dünyaya fazla arif olmayacağız, dünya zevkine sefasına dalmayacağız.

(Hanımın biri soruyor)

—Beyinin izni olmazsa, hanımın yaptığı ibadet olmaz, diye bir laf deniliyor?

Hanım beyinin sözünü iki yerde dinlemeyecek;

Birisi ilim öğrenmede, ilim öğrenecek ki amel işlesin.

Şeriat nedir?

İlim, amel. Şeriat ne? Allah'ın kitabı, Hazreti Resülullahın sünnetidir. Bunları bilecek ki işlesin, bilmezse nasıl işlesin.

İlim öğrenmek için beyini dinlemiyor, bir.

Amel işlemek için beyini dinlemiyor, iki.

Eğer beyi zalimse, zülüm ediyorsa, vuruyor çalıyorsa (kırıyorsa), onun vebalinden korkmayacak gizlice yapacak. Gizlice yapmakla hiç bir mesuliyeti yoktur. Bu iki yeredir. Diğer şeylerde yok, diğer şeylerde yap-yap, yapma-yapma.

Ama diyor ki; İlmihal öğrenme, hocanın nasihatini dinleme, bir meşayihin sohbetini dinleme, bu olmaz. Çünkü din nasihattir. Peygamber efendimiz “din nasihattir” diyor, “din nasihatten ibaret”.

Bu din, bu kitap, sünnet sadece erkeklere mi var?

Hanımların ibadeti yok mu? hanımların dini yok mu?

Hanımların da bilmesi lazım. O zaman nereden öğrenecek?

Kitaptan öğrenecek, kitap okuyamıyorsa hocadan öğrenecek. Kitabı herkes okur anlayamaz. Muhakkak ki eğer alim olursa,

ayete hadise mana verirse, ayetten hadisten malumatı olursa onun daha nasihat dinlemeye ihtiyacı yoktur. Ama, yine onun da, Yunus Emre'nin buyurduğu gibi;

Niceleri gitti mürşit arayı

Arayanlar buldu derde devayı

Bin kez okursan aktan karayı

Bir kamil mürşide varmazsan olmaz

Ey insan diyor; sen bin sene yaşasan, bin sene ilim tahsil etsen, hocanın önünde okusan, bin sene medrese ilmi rahle ilmi okusan, yine senin bir mürşide ihtiyacın var, diyor.

Mürşitsiz olmaz. Onun için burada bizim tarikatımız sohbettir.

Din nasihattir, Din nasihattir, Din nasihattir. 3 defa tekrar ediyor Peygamber efendimiz. Nasihatse ikidir; bir vaizdir, bir sohbettir.

Vaiz hocanın ki kitaptan okur, buna da ihtiyacımız var.

Bir de sohbettir, meşayih kitaptan değil kalbinden söyler.

Meşayihin ki sohbettir, zuhuratı kalbinden söyler. Onun için burada bunun ikisine de ihtiyaç vardır.

En ziyade bizim meşayih sohbetine ihtiyacımız vardır.

Çünkü niye? Bu tarik-i sohbet değil mi?

Tarik-i sohbet, meşayih sohbetine ihtiyacımız var çünkü niye?

Anın dervişleri kalmaz gaflette

Çoklarını irşâd eyler sohbette

Cemâlin görenler kalır hayrette

Bizim tarikatımız sohbet tarikatıdır, kitap bizi irşat etmez.

Kitap okuyun, okumayın değil, ama kitap bizi irşat etmez. Kitap bizim müşküllerimizi halletmez. Kitap bizim müşküllerimizi çözmez. Ancak bizim tarikatımız sohbet tarikatıdır.

Cemâlin görenler kalır hayrette

Cemali, eğer Evliyaullahın manevi yüzünü görürsen, sen de kendinden geçtin, işte sen de öldün, sen de varlığından kurtuldun, varlığından geçtin.

Zaten varlığından geçemezsen onu göremezsin ki, bu varlığıyla, bu gözünle, onu göremezsin ki. Anlaşıldı mı efendim. Öyleyse burada;

Çoklarını irşâd eyler sohbette

Bu ne? Bu da tarik-i sohbet;

Geldik tarik-i rabıtaya,

Tarik-i rabıtada “anın dervişleri kalmaz gaflette” ise;

Seni göreyim; işinde, çalışırken, yine rabitan başında olsun. Sanki rabitan, şeyh efendin baş ucunda. Böyle yap, diyor yapıyorsun, şöyle yap, diyor yapıyorsun, kaldır, diyor kaldırıyorsun, indir, diyor indiriyorsun.

Yemek yediğin zaman şeyh efendinin sofrasında yiyorsun, onu yansıla (taklit et); şeyh efendim böyle yiyordu, su içerken yansıla; böyle içiyordu diye. Bunlar taklittir, bunlar rabıtayı hayaldir.

Bizimki de zaten hayal. Bunu böyle yapa-yapa bunun nakşına geçeceğiz. Taklidinden tahkikine ulaşacağız.

Onun için tarik-i rabıta; işinde, gücünde, çalışırken, yerken, içerken, yatarken rabıtanı unutma.

Unutursun, unuttuğun zaman, aklına geldiği zamanda kendini suçla, nedamet duy, pişmanlık duy. Sen çok büyük bir zarar, çok büyük bir kusur işlediğini bil ki onu atabilesin, onu azaltabilesin.

Tarik-i hatme. Geldik hatmeye, hatmeye dikkat edin.

Peygamber efendimizin hatme hakkında çok hadisleri var, buyuruyor ki; ashabına, “cennet bahçelerine girin, meyvelerini yiyin”

—Ya Resulallah, cennet bahçeleri nerelerdir, meyveleri nelerdir, diye soruluyor. O da diyor ki;

“Cennet bahçeleri zikir halkaları, meyveleri de oradan almış olduğunuz feyzi muhabbet²²”

Kelamı kibarda teveccühle hatme hakkında çok geçer;

Teveccühe gelin ihvan

Kuruldu halkayı rahman

Halkayı rahman ne?

Hatme hâce'dir.

Hatme, teveccühün bir küçüğüdür. Teveccüh de hatme hâce'nin bir büyüğüdür.

Ama hanımlarda teveccüh olmuyor. Bak hanımların da hatmesi vardır. Teveccüh hatmenin aynısıdır. Küçük hatme ile büyük hatme nasılsa büyük hatme ile teveccüh de o şekildedir.

Kuruldu halkayı rahman

Açıldı Ravzayı Rıdvan

Orası ne oldu?

Ravza cennet bahçesi oldu.

Rıdvan, cennet hizmetçileri oraya geldi. Cennetin amirleri, memurları oraya geldi, cennetin görevlileri oraya geldi.

Evet tarik-i hatme, bizim tarikatımız tarik-i hatmedir.

Hatme de çok büyük ameldir. Çok büyük kutsiyet var, hatmeye çok kıymet verin. Sonra bak, hatmenin hakkında bir ayet de vardır.

Arşı âlâdaki meleklerin sayısını Allah bilir. Arşı âlâdaki melekler insanlardan daha evvel halk edilmiştir.

Ta ki Hz. Âdemi, Cenabı Allah kudret elleri ile cesedini topraktan bir adam seklinde yaptı.

Bunda; renk yok, can yok, kan yok, bir şey yok. Yani topraktan yapılmış bir küp veya neyse, öyle yaptı.

Cenabı Hak melekler “Gelin buna secde edin”, dedi. Melekler sadece onun zahirini cesedini gördüler itiraz ettiler.

Cenabı Hak; “bunu yerime halife gönderiyorum”, dedi. Melekler yinede itiraz ettiler. Sayıları çok ya, Cenabı Hak onları çok halk etti.

İtaatte çok tahammüllüler, daha da çok sabırlılar, daha da çok büyük amel işliyorlar. Bizim, bütün insanların ameli toplansa bir meleğin ameli ile bir olamaz. Neden? Çünkü onlar binlerce sene rükuda “suphane rabbiyel azim” diye Allah’ı zikrediyor.

Onların zikrinde yorulmak yok, uyku yok, hastalanmak yok, yemek yok, içmek yok, hiç bir şey yok. Böylece Allah’ı zikrediyorlar.

O zaman demek ki bir milyon insanın ibadeti bir meleğin ibadeti ile beraber olamaz. Bunlarda bu kadar ibadet var, bunlar;

—Ya Rabbi, diyorlar. Biz sana ibadet yapmaya kafiyiz, yapıyoruz, yetmiyor muyuz ki, sen Âdemi noksan sıfat halk etmişsin, gönderiyorsun dünyaya, bu dünyada sana isyan eder, itaat etmez, fesat çıkarır.

Böyle dediler. Cenabı Hakka böyle müracaatta bulundular. Ama Cenabı Hak alim, “ey meleklerim, dedi, itiraz etmeyin benim bildiğimi siz bilemezsiniz.²³”

Melekler neyi bildiler?

Melekler Hz. Âdem'in cesedini gördüler, baktılar ki hakikaten noksan sıfat, onda ne maharet, ne marifet olabilir. Bir maharet, marifet göremediler.

Ama Cenabı Hak meleklerle ruhunu kastetti, ruhunu. Âdem'e ruh üfledi ya "biz Âdem'i topraktan halk ettik, kendi ruhumuzdan ruh üfledik", buyuruyor. Cenabı Hak bu ruhu meleklerle üflemedi.

İşte bu ruhu kast ederek Cenabı Hak; "ey meleklerim siz itiraz etmeyin, benim bildiğimi siz bilemezsiniz"

Melekler o zaman hepsi Allah'tan af dilediler,

—Aman Ya Rabbi affet bizi, biz hata işledik, tabi senin bildiğini biz bilemeyiz²⁴.

Daha evvelce melekler çok halk edilmiş. Bu zamana kadar da on bin sene Hazreti Âdem devri gelmiş geçmiş. Bu mütemadiyen halk edilen melekler, bunların halkiyeti çok. Bunlar stok oluyor azalma yok, bir taraftan ölen bir taraftan doğan yok. Allah halk etmiş ta kıyamete kadar bir tanesi ölmüyor. Ancak kıyamet kopunca, İsrail sur'u üfürünce onlarda yok olacaklar.

Bu kadar Arşî Âlâda melekler Cenabı Hakka bir müracaatta bulunuyorlar. Ayeti Kerimenin meali böyle; diyorlar; "Ya Rabbi, Yer yüzünden bir nur geliyor, o nur bizi ihata ediyor şaşırıyoruz, seni zikredemiyoruz", diyorlar.

Cenabı Hak, nasıl Hazreti Adem'e itiraz eden melekleri tenkit ettiyse, ayeti kerimenin meali bu, her iki ayeti Kur'anı Kerimde bildiriyor bize, bunları da tenkit ediyor.

Cenabı Hak, "sakin olun meleklerim itiraz etmeyin o nur yeryüzünde halka olup beni zikredenlerin nurudur".

Bu ayeti kerime'yi Salih baba divanda dile getirmiş.

Nakşibendi'ler kurunca halka-i illâ-yı Hû

Keşf olur arz u semâvât arş-ı alâ "Hû" çeker

Onun için hatme kıymetlidir, yalnız dikkat edin hatmede ayrı gayrı yapmayın, çetinlik göstermeyin. Burası Ankara büyük bir şehirdir, herkesin vasıtası yoktur, herkes gidemez, herkesin beyi uzak yerlere gitmesine rıza göstermez. Her yerde grup olun hatmeyi okuyun.

Fakat yalnız iki grup var, eğer mümkünse birbirine yakın, iki grup birleşmekle, büyük hatme okuyabiliyorsanız, birleşin okuyun.

Bir gruptan bir kişi ayrılıyor, başka bir gruba gidiyor. Niye gidiyor acaba oraya? Orada fazla feyiz muhabbet alıyorsa, bırakın gitsin mani olmayın veya orada büyük hatme okunuyor gitsin yine mani olmayın.

Yalnız bir de şu var, iki taraflı konuşuyorum, tek taraflı değil. Bir grup var 15 kişilik bir grup var, o bir kişi ayrılıp gitmekle o grubu 14 kişiye düşürüp küçük hatme okunmasına sebep olursa o da bu sefer hani ata sözü var ya, “revana pirinç’e giderken evdeki bulgurdan oluyor.

O da daha fazla sevap alayım derken bu yandaki mevcudu küçültüyor, küçük hatmeye düşürüyor. Daha onun zararı kârını götürüyor, o da gitmesin.

Ama grup 15’den fazla aşılıyor, grubun 20 – 25 tane cemaati var, bunlardan 2 kişi, 3 kişi, 5 kişi gitmekle, küçük hatmeye düşmüyorsa, büyük hatme okunuyorsa, onlar da gitsin, onlara da itiraz etmeyin.

Gitsinler, herkes nereden muhabbet alıyorsa, gidebiliyorsa, vakti müsaitse gidebilir. Buna da mani olmayın.

Yeter ki hatmeyi okuyun.

Yeter ki her grupta hatme okunsun. Yani hatme okunan grupta birkaç tanesi başka yere gider, kalanlarda okumazsa eğer, her ikisi de vebalde kalır.

O kalanlar okumazsa vebalde kalır, gidenler de vebalde kalır. Onlar tehir ederler, niye gittiler biz de okumayalım derler, onun için burada önemli.

Ama, grup değil, sevdiği var, eşi var, akrabası var, dostu var, ihlasına göre, fazla hizmet görüp himmet almış, iyi bir kimse var, ondan muhabbet alıyor, ona mani olmayın gitsin.

“Her kim ki Allah için alçalırsa Allah onu yükseltir”
30.01.1984, Konya

İnsanlar aklını şerre de kullanır, hayra da kullanır. Akıl insanlarda iki kısımmış.

Aklı maaş, Aklı maâd.

Aklı maâd ruhun akli. Aklı maaş nefsin akli.

İnsanlarda ruh var, nefis var.

Ruh-u hayvani var, ruh-u sultani var.

Aklı maaşına sahip olanlar dünyaya, o aklını hep dünyaya kullanırlarmış. Ahirete kullanmazlarmış. Dünyada çok akıllı olurlarmış. Çok işgüzar, ticari, sanatkar, becerikli olurlarmış, marifetli, maharetli olurlarmış.

Ama akli maâdına sahip olanlar da tabii, bunlar da, o akli ahiret için kullanırlarmış.

Aklı maaşına sahip olan dünyayı düşünür sadece dünyayı zikredermiş. Dünyanın peşinden koşarmış.

Aklı maâdına sahip olanlar da ahiret fikriyle en fazla ahirete kıymet verirlermiş.

Bu da tabi; Şükür, Fikir, Zikir.

Zikirle bunlar terakki ediyorlar.

Yani ahiretin kıymeti ne ile olur? Burada kıymet neyle kazanılıyor? İnsanlar ahireti neyle kazanıyor? Ahireti neyle kıymetlendiriyor?

Şükür, Fikir, Zikir.

Şükür; Cenabı Hakkın nimetlerine şükretmek.

Hatta kendi sağlığına, kendi varlığına şükretmesi lazım. Allah'ın vahdaniyetine, Cenabı Hakkın bütün nimetlerine şükretmesi lazım

gelecek. Ta ki bir insan mesela hiçbir şeyi olmasa, dünyada hiçbir şeyi olmasa, azaları da bütün sakat olsa, arızalı olsa, sadece bir dili sağlam olsa, bir de kalbi sağlam olsa, yine şükretmesi gerekecek.

Fikir tabi, mesela Niyazi Mısri Hazretleri buyurmuş;

Nereden gelip gideceğini anlamayan hayvanmış

Bak Salih Baba'da şöyle buyuruyor;

Gezeriz hayvân-ı nâtik misâli

Ekl ü şurbdan gayrı ne kârımız var

Tabi bu yine tefekkür etmekle, tefekkürü olmaktadır.

Şükür nimeti artırır. Cenabı Hak böyle buyurmuş. “Ben kuluma bir nimet veririm, eğer o nimetin kıymetini bilirse şükrederse artırırım¹, kıymetini bilmezse elinden alırım”

Bu nimetin ta zerresinden tut, ta kübrasına kadar nimettir. Cenabı Hak dünya maddiyatı olsun, maneviyat olsun tabi sayılmayacak kadar insanlara nimet ihsan etmiştir.

Cenabı Hak “Sayılmayacak kadar insanlara nimet halk ettik” buyuruyor. Tabi bunların hepsi birbirinden farklıdır ki insan, mesela nimetin azına şükretmezse çoğunu elde edemez.

Madem bunların hepsi nimettir. Mesela çeşitli çeşitli sayısız nimetler, bunların hepsine şükür olursa Cenabı Hak hepsini artıracak.

Fakat bunların hepsinin başı İslam olmalıdır. Çünkü her nimetin şükürünü Müslüman olanlar eda ediyorlar. Müslüman olmayanlar eda edemiyorlar.

Eğer insanlar nimetlerin şükürünü eda etmezse, o nimetler insanlar için davacı olacak. Şükürünü eda ederse, işte o nimetler insanlar için şikayetçi olmayacaktır.

Bu nimetin şükürü neyledir?

İşte Müslüman olmak. İslamı yaşamakla, yani Rabbini bilmek ve Rabbine itaat etmekle oluyor.

Şükür demek ki insanların nimetini artırır.

Fikir de insanları istikametten doğru yoldan şaşırtmaz. Mademki inancı var sözünü de düşünerek, işini de düşünerek yapacak.

Cenabı Hak buna akıl vermiş, iman vermiştir. İmanı inancı da aklında, aklını güzel kullanarak, düşünerekten, tefekkür ederekten inancını yaşarsa onun için bir istikamet yolu vardır.

İstikameti nedir?

“Ehli sünnet vel cemaat” itikadını taşımak, kitaba ve sünnete tam riayet etmek, onun için istikameti olan budur.

Peygamber efendimiz bir gün mübarek, ashabına yere iki daire çizmiş. İki daireyi bir hatla birbirine bağlamış buyurmuş ki, “bu dairenin bir tanesi biziz, bir tanesi de Cenabı hakkın azameti. Bize geleceksiniz, bizden bu hat ile Allaha gideceksiniz. Bize gelmeyen bu hattı, istikameti bulamaz, Allaha gidemez, bize geleceksiniz”

Onun için Cenabı hak böyle buyuruyor. “Habibim seni bilen beni bilir. Seni bulan beni bulur. Seni seven beni sever. Seni sevmeyen beni sevemez”.

Sonra “Allah’a itaat edin” buyuruyor. “Allaha ve Resulüne itaat edenlere, itaat edin” buyuruyor. Bu insanlar için istikamet yoludur.

İşte demek ki biz Resulullah efendimizi de görmedik. Fakat Resulullah Efendimizin o dairesine girmek için, yani o Nur-u Nübüvvetine dahil olmak için ancak o nur-u nübüvveti bize tanıtanı bilmek lazım. De ki canım tanımıyoruz mu? Tanıyoruz

ama Hakkel yakın tanımak lazım. Çünkü bak Kelamı kibarda Salih Baba şöyle buyuruyor;

Kuvve-i kudsiden edip imdadı

Bize haber verdi zatı sıfatı

Ol zaman anladık sırr-ı Ahmed'i

"Küntü kenz" esrârın beyan eyledi

Ne demek istiyor.

İnsanlar için Cenabı Hakkı da;

İlmel yakın bilmek var,

Aynel yakın bilmek var,

Hakkel yakın bilmek var.

Peygamber efendimizi de;

İlmel yakın bilmek var,

Aynel yakın bilmek var,

Hakkel yakın bilmek var.

İlmel yakın; okumayla tahsil ve ilmiyle satırdan alıyor. Ayetten, hadisten, satırdan alıyor, onu biliyor.

Fakat aynel yakın için yaklaşıyor.

Allah'a yaklaşmak mesela neyle olur?

İtaat etmekle, Cenabı Hakka havf etmekle, Allah'ı zikretmekle. Zaten Allah'ı havf eden zikir eder. Cenabı Hak bir kudsi hadiste "kulüm bana nafîle ibadetlerle yaklaşır"³, buyuruyor.

Tabii, nafîle ibadet nedir?

Farz, vacip, sünnet var. Farzın, vacibin sünnetin dışında olan ibadetler nafil oluyor.

Aslında peygambere de yaklaşmak yani ümmetlikte makbul olmak nedir?

Sünnetlere, bütün sünnetlere temessük etmektir. Peygambere sünnetle yaklaşıyor.

Fakat nafil ibadet de emredilmiştir. Bu nafil ibadetler emir ile olursa makbul oluyor. Emirsiz yapılan nafil ibadetler faydası olduğundan çok zararı vardır. Nasıl olur canım?

İşte nafil ibadetle kul Cenabı Allah'a yaklaşır ama yolun emniyete alınması lazım.

Hani insan bir yolculuğa gittiği zaman o yol eğer emniyetli ise merciine gideceği yolda zararsız, kedersiz, soyulmadan, dökülmeden rahatça gider. Eğer o yol emniyete alınmamış ise orada eşkıyalar, anarşistler var ise, vuruşma, çarpışma var ise bu yolculuğa gidemez, bu yolculuğu bitiremez.

Burada anarşist, eşkıya, vurucu, soyguncu ne olabilir?

Şeytan veya nefis.

Çünkü insan şeytandan kurtulsa bile nefsi emmaresinden kurtulamaz. Şeytan da suret-i haktan gelebiliyor, nefis de suret-i haktan insanı kandırabiliyor.

Mesela nefis bakar ki artık bir Müslüman'a amel işletemiyor, sözünü geçiremiyor. Müslüman tamamen idrak ediyor, şuurlu olarak fikrini kullanıyor, şükürünü kullanıyor. Düşünerekten inancı ve akli dahilinde her işini düşünerekten fikrini kullanıyor.

Düşüncesi ne burada?

Kitap ve sünnet, burada ölçü kitap ve sünnettir. Ondan sonra mesela hayır-şer, günah-sevap bildiği kadar, şeriatır, yani edilleyi şeriyedir.

Bunları tatbik ettiği zaman ne olur?

Nefis veya şeytan onu aldatamaz.

Bunları yapıyor, tefekkürünü yapmış artık şeytan ona zahirden bir isyan işletemiyor. O tamamen itaatte, Allah'a itaatini yapıyor, Allah'a isyan etmiyor.

Cenabı Hakka bir itaat var, bir isyan var. İsyân eden itaat edemez, itaat eden isyan edemez. Yani bunlar bir birinin zıddıdır. İki bir arada yaşamaz. İsyân varsa itaat yok. İtaat varsa isyan yok.

Fakat bu tatbikat itaat ettiriyor ama isyan ettirmiyor. Artık onu nefis ve şeytan isyan ettiremiyor, itaat ettiriyor. Bu nedir?

Mesela insanlarda nefsi emmare var. Ama tamamen emri veya nehyi tatbik etmezse nefsi emmareden kurtulmuş olamaz. Emri ve nehyi tatbik edecek. Allah neyi yasaklamışsa, nehy ettiklerinden kaçınacak. Emrettiklerini işleyecek ki nefsi emmareden kurtarsın. Nefsi emmare küfür sıfatıdır.

Yani mesela bugün bir gayri müslim olanlar yasak olan şeyleri işliyorlar değil mi? Bir de Müslüman memleketinde doğmuş, Müslüman olarak büyümüş, Müslüman evladından gelmiş ama İslamiyeti yaşayamıyor. Mesela ehli şirk bütün günahı kebaireleri işliyor. Bunlarda nefsi emmare sıfatındadır.

Yasaklar işleniyor da, bir de var ki Cenabı Hak'ın emirleri de tutulmuyor. Bu da isyandır. Yani şimdi günahı kebairelerden diyelim ki, Cenabı Hak içkiyi haram etmiş, bunu içiyor. Ne yapıyor? İsyân ediyor.

Fakat içkiyi içmiyor, namaz da kılmıyor. Başta gelen namaz, bu da isyan ediyor.

Çünkü niye?

Onun yapılmaması emredilmiş, yapıyorsa o isyan ediyor.

Bunun da yapılması emredilmiş, yapmıyorsa o da isyan ediyor.

Tabi isyanda aynıdır, fakat cezada belki değişebilir. Eğer içki içen namaz da kılmıyorsa onun cezası büyük olur. Bir namazı

kılmadığından dolayı, emri tutmadığından dolayı cezası var. Bir de yasak olan bir şeyi işlediğinden dolayı cezası var.

(...Gönül ayakta, istirahat ederim. Allah razı olsun. İyisin, afiyettesin inşallah. Allah iyilik, afiyet versin. Allah ömrünün afiyetini artırsın. Allah iyiliğini afiyetini daim kabul etsin. Allah canının bedenini sağlıklı etsin. Allah amelini, imanını, ihlasını muhafaza etsin. Cenabı Allah maddi manevi terakkini yüceltsin. Korktuklarından emin, umduklarına nail etsin. Ne iş yapıyorsun şimdi? Serbest mi çalışıyorsun? Nasıl işlerin? Sen de işlerinden şikayetçi misin? Ne şikayetçi misin!.. Vay beni. Ne edek, nasıl edek? Ehli kanaat ol, ehli sabır ol, şikayetçi olma....)

İnsan bu zamanda, kim olursa olsun, ehli kanaat, ehli sabır olmazsa şikayetten kurtulamaz. Ancak şikayetten kurtulmak için ehli kanaat ehli sabır olmak lazım. Çünkü kanaat insanları yormaz, üzmez. Çünkü zenginlik kanaattir. Sabır da her şeyi kolaylaştırır. Her çetinliği sabır kolaylaştırır. Bu da İslamın tavsiye ettiği, Cenabı Rabbimizin, Peygamberimizin kitabının ve alimlerin tavsiye ettiği şeylerdir.

Dünyada ve ahirette insanın saadete selamete ulaşması için ehli kanaat, ehli sabır olması lazımdır. Çünkü “zenginlik kanaatten ibarettir⁴” buyrulmuş. Kanaat etmeyen zengin sayılmıyor.

Onun için büyükler buyuruyor ki “zenginlik istersen kanaat et” bu büyüklerin kelamı. “İlim istersen sabret. Vaaz nasihat istersen ölümü düşün”.

İnsanlar için en büyük vaaz-nasihat ölümünü düşünmekmiş. Fakat bir insan ölümünü düşünemezse ona vaaz nasihat asla tesir etmezmiş.

Zenginler de kanaat etmezse zaten zengin değil. Kanaat eden zengin oluyor, zengin sayılıyor.

Bu zenginlik denilince bir maddi zenginlik var, bir de manevi zenginlik var. İcabında maddi zenginlik hayırsız olursa insanları manevi kayba uğratar. Ama hayırlı olursa uğratmaz.

Tabii ki biz iman zenginliğini isteyeceğiz. Evet zenginlik, iman zenginliğidir. Zenginlik amel zenginliğidir. Fakat imanın tabii azı çoğu olmaz. Fakat maddi zenginlikte çokluk azlık var değil mi? Ama imanda azlık, çokluk yoktur. İmanda kuvvetli olmak var, zayıf olmak var. Mesela parlak olmak var, şuleli olmak var. Bir de şulesi, ışığının az olması var. Bu da neyle oluyor?

Bu da tabii ki imanı güçlendiren amel oluyor. Amele de sevk eden iman oluyor. Bir insanın imanı ne kadar güçlü olursa, o kadar amele daha azmi oluyor. İnancı, imanı da kuvvetlendiren amel oluyor. Takviyeli bunlar, karşılıklı efendim.

Onun için vaaz, nasihat, ilim istersen sabret diyorlar. Çünkü ilimin başı sabırdır. Her şey sabra dayanıyor.

Bir insan alim olmuşsa ilmiyle amel olması için sabretmesi gerekir. Sabreden biri ilmi ile amel olur.

Eğer sabretmezse, Allah göstermesin, o ilmi onun için tabî ki zararlı olacak, faydalı değil. Kendine de faydası olmayacak kimseye de bir faydası olmayacak. Niye?

Sabrederse, ilminin sabrı olursa, o ilminin adamı olur, ilmini taşıyabilir, ilminden faydalanabilir. Sabretmezse, Allah göstermesin, o ilminden dolayı onda bir varlık olur, gurur olur, enaniyet de olur. Ondan sonra veyahut da o ilmini bir maddiyete de yaslar, menfaate de yaslar.

Tabii ilmiyle, bildiği ile amel etmesi için de sabır lazım. O bildiğini herhangi maddiyata, menfaate yaslamamak için de sabır lazım. Zaten öyle, eğer bilgisini maddiyata, menfaate yaslar ve amel de işleyemezse, bilgisi Allah göstermesin onda gurur da olur, enaniyet de olur.

Halbuki Peygamber Efendimiz, “Her kim ki Allah için alçalırsa (yani tevazû gösterirse) Allah onu yükseltir⁵” buyuruyor.

İlim insanlarda bir Sıfatullahtır.

Bu ilminden insanlar geçemezse, ilmimi atamazsa alçalamaz ki. İlmimi atmak için de sabır lazım.

İlmimi hem yaşayacak, sabır lazım. Hem de ilmine dayanmayacak, yaslanmayacak, yine sabır lazım.

Onun için bütün her şey sabra dayanıyor. Burada ilmin başı sabırdır. Zaten kelamı kibarda da öyle;

Bu kesret alemin seyran eyledim

Sabırdan bir büyük kâr bulamadım.

Kesret: Tabi malumunuz kalabalık, yani çok, çokluk.

Bu kesret alemin seyran eyledim

Sabırdan bir büyük kâr bulamadım.

Gezdim çar-ı köşeyi devran eyledim.

Sabırdan bir büyük kâr bulamadım

Dört köşeyi, gezdim dolandım, diyor. Dünyanın dört köşesini gezdim diyor, yine sabırdan bir büyük kâr bulamadım. Bir de diyor ki;

Kahraman olanlar hasmını bastı

Kemankeş olanlar yayını astı

Bilmem nedir bende feleğin kastı

Sabırdan bir büyük kâr bulamadım

Burada kahraman, hasmını basan kimdir?

Burada kahraman da yine nefsini yenendir, nefsini basandır. Kahraman ol ki nefsine bir şey kaptırmasın. Nefsinin kulu olmasın.

Alim olur da ilmini de nefsi için kullanırsa, işte nefsine kaptırdı. İşte o insan nefsinin kulu oldu.

Kahraman nefsini yenendir. Çünkü Cenabı Hak bize cihadı emrediyor. Peygamber Efendimiz bizi cihatta aydınlatıyor.

Peygamber Efendimiz nasıl aydınlatıyor?

Uhud muharebesinden döndüğü zaman “muharebeyi sağîrden (küçük savaştan), muharebeyi kebir (büyük savaşa) döndük” diye Hadis-i Şerifi vardır. Sahabe;

—Aman ya Resullullah, biz Uhud muharebesinde yetmiş küsur sahabe şehit verdik, bilhassa sizin emminiz sizi çok üzdü. Nasıl olur ki daha bundan büyük muharebe, hangisi olabilir?

Buyurdu ki “nefis ile mücadeledir”.

Büyük muharebe, muharebeyi kebir nefis ile mücadeledir, nefis mücadelesidir. Demek ki insanlar için büyük muharebe, büyük mücadele, nefis mücadelesidir.

Evet insanlarda,

Nefsi emmare var,

Nefsi levvame var,

Nefsi mülhime var,

Nefsi mutmainne var.

Bir insan mesela nefsi emmaresinden kurtarmış olabilir. Biraz önce ifade ettik ki neyle kurtarmış oluyor?

En büyük amel, “emri bil maruf, nehyi anil münker” ile kurtarmış oluyor.

Fakat levvame’de nefis sinmiş pusuya, savunmaya geçmiş bir düşman oluyor.

Emmare de vücut gösteren bir düşmandır. Halbuki vücut gösteren bir düşman siner. Vücut göstermeyen düşman (sinmiş), vücut gösteren düşmandan daha tehlikeli değil midir?

Bir insan düşmanını görür ki karşısında cephe almış geliyor, vücudu görünüyor, yeri görünüyor. Kendisini ona karşı savunması, onun oradan defî kolay olur. Fakat sinmiş, görünmüyor, savunmaya geçmiş. Sinmiş bir düşmana karşı savunma yapmak ne kadar çetindir. Bilse düşmanını zaten, bilemiyor ki, bu nedir, bu nasıl?

Ne buyrulmuş;

Yüzleri dost özleri düşmandan usandım

Zerre kadar vefa görmedim ihvan-ı zamandan

Yani zamanın ihvanından burada, Allah'a sığırız. Hani "innemel mü'minûne ihvetün⁶, müslümanlar kardeşir", fermanı var.

Fakat Müslümanlar kardeş değil şimdi birbirlerine düşman olmuşlar. Bakın şimdi Müslümanlar her ne kadar "ehli sünnet vel cemaat" itikadını yaşıyor, görüntüde yaşıyor, namazını kılıyor, orucunu tutuyor, camiye, namaza koşuyorsa da ama bu gün menfaatten geçemiyor. Bir tek menfaatini düşünüyor. Diyor ki benim her beş başım mamur olsun da diğeri ne olursa olsun.

Halbuki İslam'da böyle mi?

İslam'da böyle değil. İslam'da "sen tok iken komşun aç olmayacak⁷". Sen kendi nefsin için istediğini komşun için de isteyeceksin.

Bir bu; bir de İslam'da ne var? "olduğun gibi görün görüldüğün gibi ol".

⁶ Hucurat 49:10

⁷ Kenz'ül İrfan 10

Bir insan görüldüğü gibi olmazsa, olduğu gibi görünmezse sağlam olamıyor. Sağlam olmayınca o zaman neye benzer?

Eğer olduğu gibi görünmüyorsa içi çürük bir meyve gibidir. Bu içi çürük meyveden insanlara ne fayda gelir?

Hiçbir fayda yoktur, yenilmez. İnsanları aldatmış olur.

Zaten olduğu gibi görünüp, görüldüğü gibi olmazsa aldatıcı olur. İslam'da bu da var.

İşte biz de bu nefsi emmaremizden kurtulsak bile nefsi levvame sıfatında bizi aldatıyor. Yani yüzümüze dost oluyor, içinde bir düşmanlığı var, onu bize bildirmiyor.

İşte olduğun gibi ol, görüldüğün gibi olmazsa bir insan ne oluyor? Müslümanlar için de kendi için de zararlı oluyor. Zaten sağlam değil, kendisi sağlam olmayınca aldatıcı, kandırıcı oluyor.

Bu aldatmak nereye dayanır?

Bu aldatmak şuraya dayanıyor ki, Peygamber Efendimizden sormuşlar (SAV).

—Ya Resulullah, senin ümmetinden (günahı kebaireler sayılmış),

—İçki içen olur mu?

—Beli (evet)

—Kumar oynayan olur mu?

—Beli

—Hırsızlık eden olur mu?

—Beli

—Hatta cinayet?

—Beli

—Affedersiniz, zina?

—Beli,

—Yalan söyleyen?

—La, la (hayır).

Benim ümmetinden yalan söyleyen olamaz. Yalan söyleyen benim ümmetinden değil.

Ya insanları aldatmak da böyledir. Eğer insan görüldüğü gibi olmazsa aldatmış olur, olduğu gibi görünmezse de yine aldatmış oluyor. Aslında bu nereye dayanıyor?

Bakın münafıklığın üç sıfatı vardır. Bunu yine bize Peygamber Efendimiz buyuruyor (SAV). Mesela bir insan;

- Vaadinden hulf ederse (vazgeçerse),
- Emanete hıyanetlik ederse,

münafıklığın bir sıfatıdır. Eğer vaadinden hulf ederse münafıklığın bir sıfatıdır.

- Yalan söyler, yalanını da inandırmak için yemin de yaparsa,

münafıklığın sıfatıdır, bu üç fiilin sahibi münafıktır.

İşte bir insan eğer olduğu gibi görünmezse; hem yalan söylemiş oluyor, hem Allah'ın emrine aykırı hareket etmiş oluyor ki vaadinden hulf etmiş oluyor, hem de emanetlere hıyanetlik etmiş oluyor ki ona verilen vücut emanetlerini, bütün emanetlerini nehiy olunmuş (yani yasaklanmış) yollarda kullanmış oluyor.

Burada bizim için en büyük, en kutsal, en kıymetli yerimiz ve bizim en muhalefet edeceğimiz yer kalbimizdir.

Hakikatte Beytullah insanların kalbidir.

Bir insan eğer kalbini temizlemezse onda tecelli olmuyor. Cenabı Hak ne buyuruyor: “Biz arşa kürse, levhe, kaleme sığmayız,

mümin kulumun kalbine sığarız⁸”. Kutsi Hadiste böyle buyuruyor. Fakat Kelamı kibarda da ne buyruluyor;

Kâbe inşâ-yı Halil'dir sendedir beyt-i Celil

Ama bu kalbi hakikatte Beytullah etmek için; arşa, kürse, levhe kaleme sığmayan Cenabı Hakkın nurunu, azametini o kalpte tecelli ettirmek lazım.

O kalpte olan kötü düşünceyle, kötü niyetle ve kötü şeylerle olmuyor. O zaman kalp asla ve asla temizlenmiyor. Niye kelamı kibar buyuruyor;

Bir gönülde kenz açılmaz ta ki pürnûr olmadan

Pâdişah konmaz saraya hâne ma'mur olmadan

Neyi ifade ediyor?

“Küntü kenzen mahviyyen” fermanı var ise, nedir bu “Küntü kenz” fermanı?

Kur’anı Kerimde, ayeti kerimede “biz ins ve cinni halk ettik ki bizi mabut bilsinler bize itaat etsinler⁹” buyuruyor.

Fakat bir de kutsi hadiste buyruluyor ki “biz bir gizli hazine idik, bilinmemiz aşikar olmamız için insanları halk ettik¹⁰”.

Bu gizli hazine nerede aşikar oluyor? Nasıl aşikar oluyor?

Bu “Küntü kenzen mahviyyen” fermanı, gizli hazine, ancak insanların kalbinde biliniyor, kalbinde bulunuyor.

O gizli hazinenin kalpte bulunması için o kalp tamamen Allah sevgisiyle, Allah aşkıyla, Zikrullah ile temizlenmesi gerekir.

Bir gönülde kenz açılmaz ta ki pürnûr olmadan

8 Alusi Ruh’ul Meani XX.101

9 Zariyat 51:56

10 Fususül Hikem Trc. C.1 S.43

Yani bir kalpte “küntü kenzen mahviyyen” fermanıyla, o gizli hazine kalpte biliniyor, kalpte bulunuyor.

O hazine afakta bulunmuyor, afakta bulamamışlar. Asla ve asla şimdiye kadar arayanlar afakta bulamamışlar. Eğer afakta bulsalar, o İmam-ı Rabbani, o mübarek İmam-ı Azam, o İmam-ı Gazali, onlar çok alimlerdi, onlar bulurlardı. Onlar bak nerede buldular?

Onlar gittiler neticesinde bir gönül sahibine gönülden bağlandılar ki buldular. Bu da Allah’ın emri, gönülden bağlandılar. O zaman o gizli hazine onlar için aşikar oldu.

Neydi o aşikar olmaları?

Kemal sahibi, velayet sahibi oldular yani aradıklarını buldular.

Cenabı Hak “Habibim seni seven beni sever, seni sevmeyen beni sevemez¹¹” buyuruyor. Bir de “Habibim bana itaat eden sana tabi olsun. Allaha itaat edin Resulüne itaat edin. Allah’a ve Resulüne itaat edenlere itaat edin”.

Ondan sonra Cenabı Hak buyuruyor ki “beni sevin, sevdiklerimi sevin, kullarıma sevdirin, sevdiklerimle seversiniz beni, sevdiklerimle kullarıma da sevdirisiniz, kullarıma sevdirci olursunuz”.

Onun için bir insana işte o “küntü kenzen mahviyyen” fermanı açılıyor.

Bir gönülde kenz açılmaz ta ki pürnûr olmadan

Pâdişah konmaz saraya hâne ma'mur olmadan

Bununla ne demek istiyor?

Diyor ki “küntü kenzen mahviyyen” fermanı bilinmiş ama devamında karşısında bir kutsi hadis var. Cenabı Hak diyor ki “ben arşa, kürse, levhe, kaleme sığmam mü’min kulunun kalbine

sığarım”. Bak bunların ikisi de kutsi hadistir. Onlar birbirini açıyor, birbirini çözüyor, ayıklıyor.

Ama o gizli hazine nerede bulunuyor?

İnsanların kalbinde, başka yerde bulunmuyor.

Ancak eğer Allah’ı bilmek ise; bir insan Allah’ı ne kadar alim olursa olsun ilmiyle bilir. Burada Cenabı Hak bir kudsi hadiste “kulum bana nafi ile ibadetle yaklaşır” buyuruyor. Kul ne kadar ibadet etse yaklaşır, yaklaşmış olur, onu bulmuş olamaz.

Ancak bulmuş olmak için bir perde var, o perde kalkacak.

Nasıl ki mevlidi şerif’te ifade edildiği gibi Mîraç’ta Cebrail A.S., Hazreti Peygamber Efendimizi bir mahâle götürdü;

—Ya Resullullah ben oradan ileri gidemem, benim durağım burasıdır, dedi.

Ondan daha ileri ne kadar gitti. Fakat orada bir ifade ediyor. Perde açıldı diyor...

Yalnız Peygamber Efendimiz bir gün Cebrail A.S.’e sordu, “ya karındaşım Cebrail sen bu vahiyleri getiriyorsun ama nereden alıyorsun? Kim sana veriyor? Bunları nasıl getiriyorsun? dedi ki;

—Ya Resullullah bir perdenin arkasından bir el veriyor, ben de alıp geliyorum.

Peygamberimiz “hele bir aç o perdeyi, kim var orada?” diyor. Cebrail A.S perdeyi açtı ki Peygamber Efendimiz orada;

—Ya Resullullah senden alıp sana getiriyorum ben.

Onun için işte;

Pâdişah konmaz saraya hâne ma'mur olmadan

Burada hane: İnsanların kalbi,

Padişah: Allah’ın nuru.

Fakat Allah'ın zikriyle o kalp tamamen silinmedikten sonra, Allah'ın sevgisiyle o kalp dolmadıktan sonra Allah'ın nuru tecelli etmez. Oraya diğer arzular, sevgiler girerler.

Diğer arzular, sevgiler girince iki zıddiyet de bir arada olmaz. Cenabı Hak ne buyuruyor, “biz insanlarda bir tane kalp halk ettik, iki tane değildir¹². (Kalp iki tane olsaydı birini dünyayla meşgul edeydi, birini de bizle meşgul edeydi). Dünyayla meşgul edince biz yokuz orada bizimle meşgul ederse dünyaya yer olmaz orada”. Öyleyse bu söz kelamı kibarda şöyle buyruluyor.

Masivanın illetinden pak edip bu gönlümü

Kıl tarik-i Nakşibendi hadimi Allah için

Kelamı kibardan anlaşılıyor, demek ki ancak; Cenabı Hakkın buyurmuş olduğu kutsi hadisindeki bu masivadan insanların kalbini kurtarmak için, halas etmek için kalbini masivadan paklamak için muhakkak bir Nakşibendi dergahında hadim olmak lazım, böyle buyurmuş kelamı kibarda ama hoş öbür tarikatlarda bu yok mu?

Tarikat cümle haktır olma zâği

Ki dört misbâhı var birdir çerağı

Diyor ki tarikatlar bütün haktır bunlara muhalefet etme, inkar etme. Dört misbâhı vardır ama çerağı birdir.

Dört misbâhı burada lamba manasındadır.

Misbâh burada dört çarı-yarı güzin efendimiz.

Çerağ ise ışıktır, nurdur.

Peygamber efendimizin nuru nübüvveti bunlarda görülmüştür, bunlardan tecelli etmiştir, diyor. Dört misbâhı vardır. Fakat yalnız tarikatlar cümle haktır ama tabi bir insan mesela bir talip hangi

tarikata girmişse o tarikatı benimsemiş ki girmiş. O tarikatı öbür tarikatlardan üstün görmüştür ki girmiştir.

Mesela bu gün dört mezhep var, dördü hak mezhep midir? Evet, Hepsi dört mezhebi kabullenseler de mesela şafi mezhebinde olanlar, (hak mezheptir) Şafii ile amel ederler fakat Hanefi ile amel edemezler.

Şafi ile her ne kadar amel etseler bile Hanefi mezhebi ser (önde gelen) mezheptir. Ser mezhep olduğunu onlar da kabul ediyorlar. Çünkü niye?

İmam-ı Şafi, İmam-ı Azam'dan daha alimdi diyemezler ki. İmam-ı Azam hepsinin hocasıdır. İmam-ı Azam'dan daha iyi üstün bir alim, içtihatçıların içerisine gelmemiş ki. İmam-ı Azam hepsinin hocası olduğu için, hepsinden daha üstün olduğu için Peygamber Efendimiz onu methetmiş; İslam'ın nurudur, güneşidir. Onun kadar bir alim gelmemiş ki onun ser mezhep olduğunu takdir etmesinler, ederler.

Şafii mezhebinden birisi İmam-ı Azam'ın mezhebini takdir eder. Mezheplerde böyle olduğu gibi tarikatların hepsi hakır. Ama tarikatlardan Nakşibendi Tarikatı hepsinin makbulüdür. Hepsinin üstünüdür.

Niye?

Bak Peygamber Efendimiz, “bütün kapılar kapansın yarigarım Ebu Bekir'in kapısı açık kalsın” buyurmuş.

Peki eğer “bu kapılar kapansın; Yarigarım Ebu Bekir'in kapısı açık kalsın,” emrindeki kapılar Beytullah'taki kapılarsa; mesela gittiniz Beytullah'a, Haremi şerifte otuz küsur kapı var. Ravza-ı Mutahhara'da, sade batı tarafında, mesela, bu kadar çok kapılar var. Bütün sahabelerin isimlerinde kapılar var. Bunların hepsi kapansaydı sadece Ebu Bekir Sıddık Hazretlerinin kapısı açık kalsaydı, neyse.

Bu kapı tarikattır, tasavvuttur.

Bütün tarikatlara ilaveler, bidatler olmuş. Ama Nakşi tarikatına olmamıştır.

Nakşi tarikatında şöyledir. Bak mesela daha bu zaman olmuş, aynı zikir vardır.

Mesela bizim hafi bir zikrimiz var değil mi? Nasıl yapıyoruz bu hafi zikri;

Ağzımızı yumuyoruz, dişimizi dişimizin üzerine koyup dilimizi üst damağa birleştirip kalbimizle “Allah, Allah, Allah..” diyoruz. Bunu Peygamber efendimiz (SAV) hicret yaptığı zaman mağarada yarigarı Ebu Bekir Sıddık (RA) Hazretlerine böyle tarif etmiştir. “Ya yarigarım Ebu Bekir, ağzını yum, dişini dişinin üzerine koy, dilini üst damağa yapıştır, hufyeten kalbinden zikret”.

Zikir olarak “La ilahe illallah” veya “Allah”, bu zikri vermiştir. İşte bizim bu zikir bu zamana kadar gelmiştir. Buna hiçbir ilave bir şey bulaşmamıştır. Onun için mesela buyuruyor ki;

Masivanın illetinden pak edip bu gönlümü

Kıl tarik-i Nakşibendi hadimi Allah için

Diyor ki; Nakşibendi tarikatında sen beni hizmetçiliğe kabul et, orada bana bir hizmet ver de bu hizmetle bir makbuliyet kazanayım. Bu hizmetle benim kalbimdeki bütün masivanın çirkefi silinsin, gitsin ki, bütün masiva kalbinden çıksın ki “küntü kenzen mahviyyen” fermanı o zaman aşıkâr olsun.

Çünkü yine mübarek öyle buyuruyor ki;

Kuvve-i kudsîden edip imdadı

Bize haber verdi zatı sıfatı

Ol zaman anladık sırr-ı Ahmed'i

"Küntü kenz" esrârın beyan eyledi

İşte burada nasıl ki insanlar alim olur, ilmiyle bilir. Cenabı Hakkı ilmel yakın bilir. Peygamberi ilmel yakın bilir. Her şeyi, varlıkları ilmel yakın bilir. Fakat burada;

*Künh-i Zât'ı kimse bilmez bu yola etme heves
Lâl olur dil bu arada bil ki katl olur nefes
Sen mukayyed Zât-ı Mutlak'tan sakın eyleme bahs
Fark'ı Cem'i anlamaktır bu muammâdan garaz*

Ancak insanların ilmi idraki, Fark'la Cem'i ayırt eder.

Cem nedir?

İnsan Cem'i Fark'tan ayırt eder ama Cem'den bahsedemez. Ancak Fark'tan bahseder.

Burada Cenabı Hakkın bütün halk ettikleri, Fark, bunlardır. Bunlar hep birbirinden farklıdır. İnsanlar bunları idrak edebilirler. İlim budur, Allah'ı da ilmel yakın bilir. Ama bir de ibadet ile aynel yakın yaklaşır.

Fakat hakkel yakın bilmek için Peygamber Efendimizi de hakkel yakın bilmek için, bir Evliyaullah'ı da hakkel yakın bilmek için; muhakkak bir hakkel yakın bileni bulmak lazımdır.

Buna Cenabı Hak “ileyhil vesilete¹³” buyuruyor. Bu hususta çok ayetler var. “Siz kendiniz Allah'a ulaşmak için vesile arayın” buyuruyor. Cenabı Hak “Allah'ın ipine sarılm¹⁴” buyuruyor. Cenabı Hak gökten ip mi sallıyor ki sarılalım. Bu ip, Allah ipine sarılmak işte bu gönülden bir yere bağlanmaktır. Gönülden bir gönül sahibini bulup bağlanmaktır.

Zaten Cenabı Hak “Vekûnû meassadıkîyn¹⁵” emrinde “Sadıklarla olun” buyuruyor. Fakat bundan musannıfın iki mana çıkartıyorlar. Birisi diyorlar ki;

—Sadıklar kimlerdir?

¹³ Maide 5:35

¹⁴ Al-i İmran 3:103

¹⁵ Tevbe 9:119

İlmiyle amel eden alimlerdir. Onları bulun. Onlarla teşrik-i mesainiz olsun ki siz cehalette kalmayasınız. Bildiklerinizi onlardan öğrenesiniz. Ama bu zahir, şer'i, bu zahir manası, bu şeriat manasıdır.

Fakat bu ayeti kerimenin tasavvufî, manevî, batın manası için tasavvuf alimleri, yani meşayih buna şöyle mana veriyorlar. Buyuruyorlar ki, bu ayet-i kerimenin meali manası;

—Sadıklar, Allah'a ilmi ezeliide vaadini, sözünü yerine getiren kimselerdir.

Zaten böyle. Zahir manası da böyle batın manası da böyle. Fakat zahir manasındaki alimlerle samimi olursanız, eğer dost olursanız cehalette kalmazsınız, her bildiğini onlardan öğrenirsiniz.

Fakat tasavvuf alimleri diyor ki “Sadıklarla olun”; gönül sahibiyle olun demektir. Bir gönül sahibini bulun, gönül sahibine gönülden bağlanın. Gönül sahibine gönülden bağlanın ki onların müşerref olmuş olduğu, onların nail olduğu şerefe, onların müşerref olduğu nimete kabiliyetiniz miktarı siz de nail olasınız.

Onun için işte bir Evliyauallah burada muhakkak ki bir Müslümana fırsattır.

Mürşitsiz insanda müşkül hallolmaz.

Mürşitsiz insan, Cenabı Hakkı hakkell yakın bilemez. Hakkell yakın bilemezse bir kula yazık olur, onun nimeti eksik olur.

Bak Niyazi Mısrî ne buyuruyor.

Mürşid gerektir bildire, hakkı sana hakkell yakın

Mürşidi olmayanların bildikleri güman imiş

Bir de Salih Baba buyuruyor ki

Varlık dağını delmeyen

Ağlar iken gülmeyen

Şeyhini Hak bilmeyen

Düşer hüsrâna sâki

Cenabı Hak “vel asrı inneel insane lefi hüsr¹⁶” buyuruyor, “insanlar hüsrandır, zarardadır”. Ama kimler?

Tabii bu zararın büyüğü var küçüğü var. Evet bir insan mesela amentünün şartlarına inanır ve yaşarsa tabii zararda değildir. Nakşibendi Efendimize sormuşlar ki;

—Bizim tarikatımızın bidayeti ne, nihayeti nedir?

Buyurmuş ki;

—Bizim tarikatımızın bidayeti de “amentü billah”, nihayeti de “amentü billah”.

Bu “amentü billah”ın bidayetinde kalmamak nihayetine ulaşmak lazımdır.

Bir de buyurulmuş ki;

—Sair tarikatların nihayet kârını biz bidayete getirdik yerleştirdik.

Bu İmam-ı Rabbani'nin Mektubatı'nda mevcuttur. İmam-ı Rabbani mübarek bir beyanat vermiş, demiş ki,

—Hace Muhammed Bahaaddin böyle buyurmuş. “Biz sair tarikatların nihayet kârını bidayete getirdik yerleştirdik”.

Acaba sair tarikatların nihayet kârını bidayete getirmişse, bunun nihayet kârı nerdedir?

Orada bir ölçü yok. Oradan bir bahis yapamıyor. Yapmamış. Nereye varır? Bu nedir?

Sair tarikatlarda şu var. Sair tarikatlar ancak nefis yolu ile terakki ederler ki onlarda evvela muhalefetül hevâ var.

Nakşi tarikatında evvel muhabbetil Mevla var. İşte Nakşibendi Efendimizin bu nihayet kârını biz bidayete getirdiğini biz şöyle anlayacağız.

Sair tarikatlarda bütün nefsanî arzularını terk etmedikten sonra aşkı ilahiye duçar olamıyorlar. Yani onlar kalplerinde Allah aşkıyla cezbeyle kapılamıyorlar, daha doğrusu aşk onların kalbinde tecelli etmiyor. Onlar bütün sofîyane ibadetle, terakkileri ibadetledir. Ve bütün nefsanî arzularını geçmektedir.

Ama ne oluyor? En son, bunlar bütün nefsanî arzularından geçtikten sonra tek bir arzuyla kalıyorlar. İşte o zaman onların kalplerinde Cenabı Hakkın sevgisi tecelli ediyor.

Fakat Nakşi tarikatında öyle değil. Nakşi tarikatında hemen tarikata girdiğinde insanın kalbine hemen Allah sevgisi, onun kalbinde tulû ettirirler.

Şöyle buyruluyor;

*Bir kimseye kim yâr ola tevîk-i hidâyet
İrfân ile deryâ oluben kalbi coşar da
Gönlünde tulû' eyler anın aşk u muhabbet
Görün nice mahbûb-ı Hudâ var bu beşerde
Sevdim seni seydâ-yı cihân hayır ve şerde
Aşık olanın ciğeri yanar da pişer de.*

Nakşi tarikatında bu var. Onun için buyruluyor;

*Tarîkımız Tarîk-ı Nakşibendî
Kamu ehl-i tarîkin ser-bülendi
Kolumuz Hâlidî'dir dil-pesendi
Girenler hâb-ı gafletten uyandı
Zuhûrâtı pîrimden söylerem ben
Bu yolda cânı kurbân eylerem ben*

Bir de buyruluyor ki;

Tarik-i Nakşibendi Hak yoludur

Ona dahil olan cümle velidir

İşte Nakşibendi efendimizin emirlerini burada gösteriyor. Bizim tarikatımızda ders verildiği zaman, mesela istiğfardan sonra el tutulduğu zaman;

—Tarikatı Nakşibendiye’de Hz. Şeyh Efendimizi şeyh efendiliğe kabul ettin mi? Sorusuna, “Ettim” demek kifayet etmiyor.

— Kabul Ettim, denilecek.

“Kabul”u vuslat imiş. İlla “kabul” kelimesi olacak. Eğer “kabul ettim,” der de sözünün üzerinde durursa, tamam onun Kabulü Vuslattır.

(Sofrayı bekletmeyelim)

.....

İnanç ayırmış insanları,

Amel ayırmış insanları,

Siyaset ayırmış insanları,

Bölüm, bölüm, bölüm bölünmüşler. Zaten Müslümanlar böyle tefrika olup ayrılmasından, bölünmesinden dolayı küfür galip oluyor. Yoksa Müslümanlar bu gün birleşseler, yek vücut olsalar küfür tamamen yıkılır. İşte o da;

İlim olmazsa cihanda

İnsanlar azar kalır yabanda

Tabii ilim bilmek, amel işlemektir. Herkes kendi akli ile kendi kafası ile bir ilim yapıyor. Mesela işte, şimdi insanlar Nurcu, ne bileyim işte Süleymancı, işte Işıkçı, işte bilmem ne diye bölünmüşler.

Ondan sonra halbuki Tarikatlar haktır.

Yalnız şimdi küfrî tarikatlar da var. Küfre hizmet gören. Ne demek yani bu? Şeriatsız tarikatlar. Öyle tarikatlar varmış ki asla, hiç İslam'dan bihaber. Şeriata hiç asla ve asla uyan bir tarafları yoktur ki onlar da tarikatlık davasındalar.

Halbuki tarikat, şeriattır. Şeriatsız tarikat asla olamaz.

Çünkü tarikatta bir nimettir, insanlar için aslında büyük bir yoldur. Tarikat: Arapça bir kelime; yoldur. Ama bu yolun vasıtası şeriattır. Tarikat Allah'a giden bir yoldur. Vasıtası şeriattır.

Yani demek ki burada şeriatta az eksiklik olsa, kıl kadar eksikliği olsa, o asla orada tarikata hiç adım atamıyor, o yolda hiç yürüyemiyor, adım atamıyor.

Şeriatsız haller olduğu halde biz de tarikattayız diyorlar (Allah'a sığınırım). Bunlar da artık bunların da zamanı gelmiş.

Çünkü küfür, hakim olduğu için mecbur artık onlar da gizlenmeye mecbur kalmışlar.

Bir talibe üç şart koşulmuştur. Talip demek; talep eden bir kimse. Bu talibin manası nereden gelir?

Cenabı Hak “Kulum iste vereyim” diyor (talebena vecedena). Talibin manası budur.

Kul dünyaya ne için gelmiş?

Cenabı Hak dünyaya gelmiş kulunda bir isteği olacaktır. Cenabı Hak dilemiş kulunu halk etmiştir. Cenabı Hakkın dileği ne imiş?

“İnsanları cinleri halk ettik bize itaat etsinler” dileği budur. Fakat kulun bunda maksadı gayesi ne olacak? İtaat...

Bir insan itaat etmezse kulluğunu yapmış olabilir mi?

Olamaz.

İtaat burada “emri bil maruf nehyi anil münker”. Böyle olmayan, itaat etmeyen insanlar, “emri bil maruf nehyi anil münker”in dışında kalan insanlar da bu zamanda bir tarikat davası görüyorlar.

İşte bu da neden oluyor işte?

İlmin kısıtlandığı için.

Talebe, taliptir, talep eden. Tarikat ise bir yoldur. Bu yolu talep edip o yolda talebine ulaşma gayretinde olana talip deniliyor.

Fakat bu talibe üç şart koşulmuş. Üç şartı var bunun diyor. O talip talep ettiği şeye ulaşması için üç şart var:

Birincisi Zaman,

Ondan sonra Mekan,

Ondan sonra da İhvan.

Zaman olursa mekan bulunur. Mekan olursa ihvanlar gelir bir araya toplanır ki bu da Allah'ın emri. Cenabı Hak, “Allah için bir araya gelin, Allah için konuşun, Allah için sevin¹⁷”, diyor.

Nasıl ki mesela Cumhuriyetten sonra tekkeler, zaviyeler kapanmış, yasaklanmış. Şimdi bu zamanda müsait olsun ki mekan bulunsun mekan bulunsun ki ihvan gelsin.

Kapandığı gibi bu sefer de bak tarikatın sözü bile şimdi suç. Tarikat kelimesi konuşmak suç. Şeriat kelimesi konuşmak suç.

İslam demek suç değil, şeriat demek suç,

Tarikat demek suç, tasavvuf demek suç değil.

Halbuki tasavvuf ne? tarikat ne? İkisi de bir. Onun için ismi bile suç olmuş. Onun için millet mecbur kalmış.

Tarikat, Şeriat ne?

Şeriat, tarikat yoldur varana

Hakikat, marifet ondan içeru

Kelamı kibarda böyle.

Ama zaten insanlar için Şeriat, Tarikat, Hakikat, Marifet vardır.

Bunları Cenabı Hak insanlar için bir nimet olarak halk etmiş.
İnsanlar için bir kemal halk etmiş.

Ama evvel Şeriat sonra Tarikat sonra Hakikat sonra da Marifet.
Yani bir insan tarikatlı olmayınca şeriatı hakikate geçemez.

Tarikat ruhi bir eğitimidir. Tarikatı yaşıyor, ruh kemale ulaşıyor.
Hakikate ulaşan ruh. Ruh yine bu nimete malik oluyor.

Yoksa şeriatı yaşayanların, şeriatı yaşamayanın zahirde cesedinde
bir değişiklik var mı? Oluyor mu? Bir şeriatlının, bir tarikatlının
zahirde görünüşünde bir farkı var mı?

Vardır aslında, ama görünürde yok. Halbuki burada şeriatı
yaşamazsa bir insan ne oluyor?

Hayvani sıfatta kalıyor. Hayvani sıfatta kalınca gene beşer
görünüyor.

Görünür surete insan

Kalırsın sîret-i hayvan

Şeriatı yaşamazsa gene insan görünür. Gene aynı fizik yapısında
değişmiyor. Yaşasa da yine aynı. Fakat yaşayanla yaşamayanın
farkı görünmeyen bir tarafı vardır. Görünür tarafı da var ama...

Görünen taraf, tabii şeriatı yaşayanlarda sözünde, oturmasında,
kalkmasında, hareketinde bir güzellik var, hoş görünmesi var.

O yaşamayanlar da hoş görünmüyor. Adap var bir de değil mi,
adap. Mesela adap, erkan, nezaket bu kimde var?

Bu şeriatı yaşayanlarda var, yaşamayanlarda yok, ancak onlar atıp
tutuyor. Fakat zahiri yapısında fiziki yapısında hiç bir değişiklik
var mı?

Şimdi şeriat ile tarikatta da böyle. Muhakkak ki tarikatı
yaşayanlarda bir görünmeyen bir farklılık vardır.

Nedir o?

Tarikatı yaşayanlarda muhakkak ruhi bir yükselme oluyor. Manevi bir yükselme oluyor. Ondan işte o farklı oluyor. Şeriatı olandan farklı oluyor. Eğer olmasaydı, bu farklılık olmasaydı bütün bu büyük alimler bidayetten tamamen bu şeriatı bilip yaşayan kimselerdir, bir de bu tasavvufa girmezlerdi.

İmam-ı Azam mübarek o kelamı konuşmazdı, “levlâke senetân heleke’n Numan, iki yıl olmasaydı Numan helak olurdu” buyurmuş. Öyle bir alim daha gelmemiş mağribin afakında. Mübarek diyor ki;

—Biz ömrümüzün son iki senesini Cafer-i Sadık’ın sohbetinde geçirmeseydik bu ilimle delalete düşerdik. Yani bu ilim beni kurtaramazdı.

Cafer-i Sadık da o zamanın meşayihinden, on iki imamın bir tanesidir, evladı Resuldendir. Mesela o zamanın meşayihine son iki sene kendisini teslim etmiş.

Hani mesela Reşahatta veya Abdurrahman Cami Hazretlerinin kitabında yazılı mübarek o da öyledir. Beş asır boyunca arz üzerinde alim olarak tek o gelmiş. Yani beş yüz sene içerisinde onun gibi bir alim gelmemiş.

Fakat o tarikata girmezden evvel, bütün ulema, hocalıktan üstün bir meslek daha hocalıktan üstün bir şeref, makam bilmiyorlarmış. Hem de o zaman meşayihî, dervişleri kendilerinden küçük görüyorlarmış. Yani hocalığı şihlikten daha üstün görüyorlarmış. Abdurrahman Cami Hazretleri nasıl tasavvufa giriyorsa o zamanın bütün hocaları ikrar etmişler ve kabullenmişler. Saadetin Kaşgari Hazretleri o zamanın meşayihî, Evliyaullahtan, kendisi evladı Resulden. Nakşibendi efendimizin manevi evlatlarından. Otuz iki tane de halife çıkarmış, irşad etmiş. Halifelerinin birisi de Abdurrahman Cami Hazretleri. O nasıl Sadettin Kaşgari Hazretlerine kendisini teslim etmişse o zamanın bütün hocaları ikrar etmişler ve kabullenmişler, demişler ki;

—Eğer bu tasavvuf ilmi şeriat ilminden üstün olmasaydı, şeyhlik hocalıktan daha üstün olmasaydı, Abdurrahman Cami Hazretleri hocalığı bırakıp gidip derviş olmazdı.

Böyle onun için avamlarda, alimlerde bir esrar vardır ki onu alim olmayanlar bilmez. Çünkü Ayet-i Kerîmede “sizin bileninizle bilmeyeniniz bir değilsiniz, bileniniz bilmeyenden daha üstündür¹⁸” buyruluyor.

Alimlerde bir esrar var ki nas, insanlar onu bilemez.

Fakat velilerde bir esrar var ki alimler onu bilmez.

Nebilerde bir esrar var ki veliler bilemez.

Onun için alim olabilir. Fakat her alim mesela ilmiyle de amel edebilir. O ilmiyle amel ettiğinden dolayı farklı olabilir. Kendi meslektaşlarından farklı olabilir. Yani hocalar da hep birbirinden farklı olabilirler. Hepsi müsavi olur mu? İlmiyle farklı olur, ameliyle farklı olur. Mesela hep ilmi bir müsavi olsa da ameliyle farklı olur. Ameliyle farklı olan tarafı görünmez. Görünür de, belli olur da ne kadar ondan yüksek olduğu görünmez.

Bir de velilerde bir esrar var ki alimler ne kadar birbirinden farklı olsalar da veli sınıfına geçemedikten sonra o esrarı bilemezler. O esrarı anlayamazlar. Çünkü bunu Cenabı Hak Hz. Musa'ya böyle emretti:“ve allelnahü min ledünna ılmen¹⁹”, “nihayet kullarımızdan bir kul buldular ki tarafımızdan bir ilim öğretmişik”, buyuruyor. Nedir bunun bir manası, sen o ilimden bir harf bilmiyorsun.

18 Ra'd 13:19

19 Kehf 18:65

“Nimetinin sonuna kadar gitse de yine rabitasını bırakmıyor” ***1985, Erzincan***

Bunları anlayamayız, bilemeyiz ama onu yaşayan bilir. Fakat mürit ile meşayihin muamelesine gelince mesela müridi halinden haberdar etmiyorlar. Meşayihin zahirdeki velayeti alınmıştır ama zahirde alınmış. Zahirde yani hareketle yapacağı velayet kuvveti alınmıştır. Ama maneviyatı, onun ruhaniyeti yetkilidir. Müridine gereken hizmeti görür, ona gereken muameleyi yapar, onu her tehlikeden de kurtarır, nimetine de ulaştırır.

Tabii zamanında tasavvuf kitaplarında Abdülkadir Geylani gibi büyük velilerin tasarrufları yazılmış. Bunlar hareketle zahirde insanlara bir şeyler göstermişler. İnsanlar şimdi istiyorlar ki bunlar da olsun. Bunlar olmaz, bu zamana göre bunlar kapanmış. Bugün fitne zamanı, şer zamanı, fesat zamanıdır. Bunlar mümkün değil bunları göstermek emirle olur, emirsiz olmaz.

Şeyh Efendimiz (Dede Paşa Hazretleri) öyle buyurdu: bütün Evliyaullah'ın salahiyeti alınmış Resulullah Efendimize teslim edilmiş. Resulullah Efendimiz'den bir emir olmazsa onlar kendiliklerinden bir şey isteyemezler. Ama yalnız Evliyaullah müridine yetkilidir.

Evliyaullah'ta iki nur var: rabita nuru bir de velayet nuru.

Rabita nuru zahir, aşikâr; rabita nuruyla zahiri gösterecek herhangi bir kuvvetini, tasarrufunu veya müride yapacak şeyleri zaman icabı şimdi kapatmışlar, kaldırmışlar.

Ama velayet nuru mevcuttur. Yani yine eskisi gibi hiç değişen bir şey yok ruha muamele yapıyor.

Ama bunda da yine bir iltifat var. Bunda büyük bir iltifat var. Bu zamana göre eğer zahiri tatbikatlarda bir değişme olmasaydı şimdi bu zamanımızın insanları mümkün değil mürşidi yaşayamazdı. Bu kadar efendim insanlar sefahat içerisinde, bolluk içerisinde, yemelerinde, giymelerinde, içmelerinde, atmak, savurmak

müritleğe uymayan bir şeydir, uyan bir şey değil, efdal bir şey değildir.

Bu zamana göre onları ne yapmışlar?

Onların hepsini maneviyata, ruha bağlamışlar. Onun için tabii zamana göre telkinat sohbet olmadığı gibi onu da yapamıyoruz, bir araya gelemiyoruz, toplanamıyoruz, toplayamıyoruz, yapamıyoruz.

(Soru: Efendim, bu zaman da hele fitne, fesat zamanı olmakla beraber bilmediğimiz ağır konuları konuşuyoruz, yaşanma da yok ortada..)

Yanlış anlaşılmasın eğer şeriat tatbik edilseydi bu kelimelerin hepsine bir baş giderdi. Kimden giderdi bu baş? Hepsinden giderdi. Çünkü niye?

Buraya gelince şeriat, zahiren iman var. Şeriatta iman var.

İman ne?

İman amentünün şartlarıdır.

Hatta Muhyiddin Arabî Hazretleri ne buyurmuş?

Buyuruyor ki biz iman ile ayanı birleştirdik. Ama iman ile ayanı birleştirmek değil ki müritlerin, her velinin de kârı değildir, diyor. Burada sadece müritleri değil velileri de kastediyor. Biz iman ile ayanı birleştirdik ama her velinin kârı değildir.

İman inanmak, yani ayan da; ayan (açık) olan şey. Fakat ne demek istiyor? Mesela bak onun bir kelamı var neymiş?

—Taptığımız Tanrı ayağımın altındadır, demiş.

Şeriata göre onu mahkûm etmişler. Bu asılmasına sebep olmuş.

Ama o hakikatten bahsetmiş. Galat değil hakikati bahsetmiş, anlayamamışlar, anlaşılmamış. Fakat o zamanın halkı zaten maddiyatçı ve bu kelimeler onlara ağır gelmiş, onu asmışlar.

Yani insanların ayanı olsa bile imanını bırakıp da ayan ile muamele olmaz. Yani bu kelimelerden anlaşılır (Reşahat-Aşık Paşa).

Kendini kendi göre kendi bile

Bakısın eydemezem gelmez dile

Şimdi bu hususta bir şey vardır.

Hace-i Ahrar Hazretleri çok meşayihler gezmiş. O hangi meşayihin sohbetinde bulunsa, sohbetleri çok derinden, fuyuzattan olurmuş. O cemiyettekiler, şeyh efendiye derlermiş ki;

— Efendim siz bu sohbeti hiç yapmazdınız. Bu sohbet nereden zuhur etti? Dermiş ki;

—Şu Türk genci çekiyor, gayr-i ihtiyari beni konuşturuyor, buyururmuş.

Böyle olduğu halde mübarek bir gün Ömer Dağıstanî isminde birisine çok gidermiş. O şehirden dışarıda, evinin haricinde bir yerde, oraya gitmiş. Hace-i Ahrar'a.

—Şehirden mi geliyorsun? diye sormuş şeyh hazretleri.

—Evet efendim, demiş.

—Şehirde ne var? demiş.

—Efendim güzellik, demiş. Şeyh efendi de;

—Havafiler ile Tirmizileri nasıl biliyorsun, nasıl görüyorsun? demiş.

Orada bir yerde Nurettini Havafi hazretleri varmış. Onun çok kalabalık müritleri varmış. Bir de seyitlerden Seyit Kazım Tirmizi hazretleri varmış. Fakat bir de buyuruyor ki;

—Ben çok meşayihlerin sohbetini dinledim, gezdim fakat Seyit Kasım Tirmizi kadar marifetten söz söyleyeni göremedim.

İşte Havafiler ile Tirmizileri nasıl görüyorsun, sorusuna Hace-i Ahrar Hazretleri demiş;

—Efendim Havafiler diyor ki; Hep Ondan.

Tirmiziler diyor ki; Hep O.

Şeyh Hazretleri demiş ki;

—Havafilerin ki doğru, onların ki doğru.

Fakat sohbeta başlayınca, bakıyor sohbet öbür tarafı destekliyor. Zahirden diyor ki; “Havafilerinki doğru, onlarınki yanlış”. Fakat sohbeta başlayınca sohbeta gayr-i ihtiyari zuhur ediyor bakıyor ki Tirmizilerinkini destekliyor.

Yani mesela yaşayan insan zaten ifade edemiyor.

Yaşamayan da zaten onun sözünü söylediğinde iftira oluyor, galat oluyor, yalan oluyor.

Mesela şimdi "La Mabude İllallah, La Maksude İllallah, La Mevcude İllallah" sözleri bir talipte hâldir.

“La Mabude İllallah”; mabudum Allah.

Ama “La Maksude İllallah” makamında, o hâl onda tecelli etmedikten sonra “maksudum Allah” demek, kazip (yalancı) oluyor. Niçin?

Maksudum Allah diyen bir kimse tamamen kendini her şeyden kurtaracak. Yani Safiye makamına ulaşacak. Tamamen her şeyi kalbinden silecek, atacak. Sırf Allah ile olacak ki maksudum Allah demesinde sadık olsun; kazip olmasın.

Bir de mesela “La Mevcude İllallah” var. Yani bir insan “La Mevcude İllallah” makamına ulaşmadıktan sonra mevcudata Allah dese küfürdür, diyemez. Ama o “La Mevcude İllallah” makamına ulaşır, haktır. Amennâ ve saddaknâ insan bu makama ulaşıyor. Fakat o ne oluyor?

Onun gözünde kendi, bütün varlıkları ve cisimleri yok oluyor, kayboluyor. Bu sefer bütün cisimler Cenabı Hakk'ın varlığına bir mirat-ayna oluyor. Böyle müşahede ediyor. Zaten kendisi olmadığı halde kendisinden, kendi varlığını yitirdikten sonra bu böyle oluyor.

Ondan sonra kendi varlığına geldikten sonra yine bütün cisimler de meydana çıkıyor. O zaman bu cisim Allah diyemez, küfürdür.

Çünkü Cenabı Hakk'a hâşâ mekân olmaz. İman ne? Cenabı Hak noksan sıfatlardan beridir. Allah'a noksan sıfat isnat edilmez ama o hâlde zaten noksan sıfat yok, kalmıyor ki. Ayıldıktan sonra yine cisimler meydana sıfatta çıkıyor, onlara diyemez. İşte diyor ki;

Kendini kendi göre kendi bile

Bâkısın eydemezem gelmez dile

Zamanında bunlar yaşanmıştır. Belki şimdi böyle yaşatmıyorlar da. Yani yaşatmıyorlar ne demek? Bunu halka göstermiyorlar.

Olan var mıdır? Yaşayan vardır ama ancak bunu hıfzeden için. Hani ne buyuruyor;

Gizli esrarını her yerde açma

Varsa gevherin meydana saçma

Her bir suyu ab-ı hayat sanıp da içme

Bunlar hatalıdır, yasaktır. Onun için şeriat var, tarikat var, hakikat var, marifet var.

Bunlar hep birbiriyle irtibatlı ama birbirinden farklı.

Mesela tarikat nimetlerinin sahibi yani maneviyat sahibi olmayan, tarikati anlamayan, bilmeyen, yaşayamayan ancak şeriatı bahseder, şeriatı bilir.

Ama tarikati anladıktan sonra da yine onu açık açık konuşamaz. Bunlar sohbetle olur, herkesin haline göre, herkesin kabiliyetine göre. Sohbetler var ki ammeye sohbet olur, havasa sohbet olur.

Mesela şimdi bunlar olmuş, kitaplar yazmışlar.

Şimdi bu zamanımızda hâl kapanmış, müridi halinden haberdar etmezler. Mesela Fenafişşeyh, Fenafirresul, Fenafillah âlemini, ondan sonra Seyriillallah makamını geçirene kadar müridi haberdar etmezler. Cesedinden haberdar etmezler.

Burada cesedinin haberdar olmamasının bir sırrı, esrarı vardır, şudur ki;

Şimdi bu zamanımızda bir mürit ruhu ne kadar terakki ederse etsin cesetle ünsiyet yapamıyor. Onun için haberdar etmiyorlar. Hayırlısı da bu oluyor.

Çünkü cesedin şeriatı tamam olacaktır. Cesedin nesafeti, nezafeti tamam olacak. Olduğunda buna manevi nikâh deniliyor. Yani manevi nikâh ne oluyor?

Cesetle ruhun ünsiyet etmesidir.

Şimdi edemiyor. Edemediği gibi cesedini haberdar etmiyorlar.

Nasıl mesela diyelim ki şimdi şu lamba kaç mumluk?

(Her şey misalle anlaşılır. Misal vermeye de gücümüz yoktur da)

Yüz mumluk.

Buna şimdi yüz elli mumluk karşılığı cereyan versek, patlar, dağıtır. Ama yüz elli mumluk lamba da vardır. Ama bu yüz mumluk lamba bu cereyanı taşıyamıyor.

Mesela şimdi günümüzde eğitimde eksiklik var. Zahirde zahir şeriat var, insan cismiyle şeriatla olacak. Ama şeriat şimdi tekemmül ettiremiyor, tekemmül yok. Bugün bir insanda, şimdi hiç kimsede Şeriat tekemmül edemiyor. Yani ruhu taşıyacak bir kalıp değil.

Hâlbuki Evliyaullah velayetine o ruhu almıştır, artık ona muamelesini yaptırıyor, eğitimini yaptırıyor.

Mesela bir mürit hâl tecellisinden, hâlinde haberdar olmasa, tecelli suri, tecelli manevi, tecelli zat bunları hiç bilmese de ruhu bunları görür, yaşar, fakat cesedinin bundan haberi olmaz. Ne zaman ki ölüm anında, o öleceği haleti nezi'de o zaman nimeti ona gösterilir. Ölüm anında hâlinde haberdar ederler.

Şimdi öyle, her şey zamana göredir. Bu zamanımızda bir defa zahir adap kalkmış. Hâlbuki zahir adap, tarikatta zahir adap, çile varmış. Bak niye? Salih Baba'nın fermanında ne buyuruyor?

Kakıyıp döğerse artır hubbunu

Sevdiği deriyi çok çiğner debbâğ

Türlü türlü renklere boyar anı

Taşlara çalar ta olunca dibâğ

Bu zamanımızda zahir adap kalktığı gibi zahir çile de kalkmış.

Yani seyr-i sülûk da kalkmış. Şimdi seyr-i sülûk'ün muhatabı, karşılığı çileyi de kaldırmışlar.

Onun için Elhamdülillah, neyimize lazım, bize ne emredilmişse onları hizmet bilelim. Tarikatta hizmetin azı, çoğu olmaz. Yeter ki az da olsa biz onu hizmet olarak kabul edelim, hizmet olarak bilelim.

- Bir de mümkün olduğu kadar, bildiğimiz kadar, yapabildiğimiz kadar, gücümüz dâhilinde helâli-haramı, hayrı-şerri tatbik edelim.
- Bir de bağlandığımız yere sınıksız bağlanalım. Ondan ancak ve ancak rıza isteyelim, rıza bekleyelim.

Ama bu zamanımızda rızanın nasıl kazanılacağını biz bilemeyiz. Zaten bilinmez ki.

- Acziyetimizi, mahviyetimizi bilelim, yokluğumuzu bilelim.
- Mümkün olduğu kadar insafli, merhametli olalım.
- İnsanlara karşı, artık adamına göre, yerine zamanına göre şefkatli, hürmetli olalım.
- Normal ibadetimizi yapalım, hizmetimizi yapalım.
- Rabıtamıza çok bağlanalım, rabıtamıza her şeyimizde sığınalım, her daraldığımız zaman ondan yardım isteyebilelim. Her geniş zamanımızda da unutmayalım.

Mesela tarikatta bütün büyükler destur, destur, destur demeyi amel olarak işlemişler, bizlere de tavsiye etmişler.

Desturun anlamı, manası nedir?

İnsan destur dediği zaman şeyh efendisinden müsaade alıyor. Müsaadeyle her işini yapıyor.

Bismillah destur ya Hazreti Pîr ne demektir?

Destur alıyor-müsaade alıyor; kalkıyor,

Destur alıyor-müsaade alıyor; oturuyor,

Müsaade alıyor; yiyor, içiyor. Hep ondan müsaade alıyor. Ne güzel bir amel, ne büyük bir ameldir.

Ama bu böyle olmazsa daraldığımız zaman da zaten medet diyemeyiz. Desek de biraz geciktirirler, dolaştırırlar, ezerler, büzerler.

Sadık olmamız lazım. Onlar da sözlerinde vefalarını yaparlar, gösterirler. Bizim sadık olmamız gerek.

Sadık olmamızda; işte neme lazım sana işte bir gölge git yat. Tamam daha gerisine karışma, hiçbir yere sağa sola geriye bakma, onlar ne yapıyorsa sen de yap.

Akdağmadeni'nde Hafız Bedrettin (herhalde kendisi de yaşlıymış) müritlerinden bir tanesiyle görüştük. Hatta bir şey var yani kemalat da görünüyor. Fakat onlardan bir tanesi diyor ki;

—Bizim şeyh efendimiz illa ki müridini sülûka koyar, hiç koymadığı mürit yok, koyar. Sülûksüz tarikat olmaz, sülûksüz terakki olmaz, diyormuş.

Şimdi biz ondan mı amel edeceğiz? Onlara inanan gitsin ondan el tutsunlar, o zaman onun hizmetini görsünler.

Bizim efendimiz de dedi ki;

—Seyri sülûkü kaldırdılar. Zahir adabı da kalktı, kolaylaştı; seyri sülûk da kalktı kolaylaştı. Tarikatımız çok kolaylaştı.

Seyri sülûkün yerine yalnız gönül meşakkati çektirirler. Mesela senin elinde çıkan, parmağında çıkan bir yara veyahut da kazadan

olsun veya herhangi bir kendi kendinden vücudunda olan bir arıza, hastalık, onun seyri sülûk yerine terakki olurlar.

Allah'a şükür zahir adabı da zaten gönle bağlamışlar. Ama gönülden unutmayacaksın tabii. Her zaman zahirdeki adabın neyse gönülden yapacaksın.

Bu şimdi müridi ne yapar?

Tekebbür sahibi etmez.

Daima müridi ne yapar?

Yani alçaltır, tevazuyu andırır, tevazuyu yaşatmış olur. Şimdi bu zamanımızda tevazu da zaten hazmedilmiyor. Ama adamına göre, yerine göre, lazımsa yapacaksın.

Ama icabında bunu sen yapabilir misin? Çarşıda çıktığın zaman görmüş olduğun hep insanların ayağının altına yüzünü koyabiliyor musun? Bunların hepsi benden iyi, buraya yatayım da yüzümü çiğnesinler diyebiliyor musun?

Bunu gönülden yapabilmek zaten yetmiş beş bin evrat çekmekten daha fazla seni terakki ettiriyor. Ama bu zahirde bilinmiyor, görünmüyor. Tatbikatı yok çünkü sen de bilmiyorsun.

Mesela bir insan sülûka koyulsun bunun çeşitli çeşitli zahirde ibadeti ameli olsun, ne kadar olursa olsun bunların hepsinin sonu nedir?

Hepsinin sonu mahviyettir. Mahviyete düşmedikten sonra onlar hiç hava olur.

Allah'a şükür seni bir mahviyete düşürmüşler sen daha ne istiyorsun yahu?

Hatta buyurmuştur aşkın bile nihayeti mahviyettir.

Aşk da bir varlıkmiş, ondan da geçecekmiş insan. Hâlbuki Salih Baba "Aşkım bana oldu Burak" buyurduğu halde; ondan da geçilecekmiş.

Hatta nitekim de oluyor mesela bazen o aşkı zamanında insan daima söyler, ağlar. Bir de bakarsın ki artık sükûta varmış. Daha ne ağlaması var, ne söylemesi var.

Gülün görmüş lâl eylemiş

Şîrîn dilini dilini

İnsana demek ki bu yolda aşktan kıymetli bir sermaye yoktur, bir nimet yoktur, ondan da geçilecekmiş. Yani aşk da insanı neticede yakıp bitiriyor, her şeyini mahviyete düşürüyor. Aşkın nihayeti mahviyet, bu yolun sonu mahviyet.

Bunun için işte nasıl ki Nakşibendî Efendimiz;

—Evveli amentübillah, sonu-nihayeti de amentübillah.

Yani nihayetinde amentünün şartlarını, imanı tasdik etmektir. Ama ne var?

Evvelinde irade sahibi insanlar için bu mecazdır. İrade ile yapılan her şey mecaz. İradesinden kurtulduktan sonra her şey hakikat oluyor.

Bu aşkın da bidayeti mecaz, nihayeti hakikattir.

Her şey ona göre rabita da böyledir. Rabita da bir müridin müptedi zamanında mecazdır.

Ama fenafişşeyh olduktan sonra, müntehi âlemine geçtikten sonra fenafirresul olduktan sonra ne oluyor?

Bir hakikat oluyor.

Yani bu nedir? Bir insan daima destur demekle mütemadiyen rabitasıyla beraberdir. Bir de oluyor ki rabitası kendisi oluyor, kendisi rabitası oluyor; Fenafişşeyh.

Tabii oradan da, ondan da geçiliyor. O tarikatın daha birinci basamağıdır.

Ama oradan geçmekle rabitasını bırakmış mı oluyor?

Yok, rabitasını bırakmıyor.

Yine rabitası onun vasıtasıdır.

Nimetinin sonuna kadar gitse yine rabitasıyla beraber, onu bırakamaz.

(Soru: Şimdi fenafillâh olunca Allah başka bir şeyden görünecek değil. Her şey o tecelliden, o yüzden mi görünüyor?)

Tabii, tabii.

Şimdi bir mürit Evliyaullah'ın maneviyatını, kemal sıfatlarını göremese de mesul değil. Onu görmeden Evliyaullah'a secde etmek küfürdür. Anlaşıldı mı efendim?

Ama bu böyle olduğu halde yine de onu zahirde görse de ona secde etse, tapsa, zahire küfürdür. Zahire küfür, anlayışa ters düşer. Salih baba ne buyuruyor?

Cemâlin kiblegâhımdır nazargâh-ı ilâhımdır

Bu bizim başımızdan geçti. Böyle rüya da değil yani uyur uyanıklık arasında namaz kıldığım zaman Bayburt'a doğru kılıyordum. Bundan da çok müteessir oluyorum. Niye acaba böyle kibleye ters taraf oluyor. Kible bu tarafta, Bayburt bu tarafta. Sonradan sohbetten anladık ki demek ki bu ruh âlemi için öyle.

Muhakkak bir müridin iki kiblesi vardır. Müridin ama, şimdi zahire söylesen olmaz.

Bir müridin iki kiblesi olur mu?

Cesedinin kiblesi Kâbe'dir, ruhunun kiblesi mürşididir.

Ne bileyim anlaması da güç, anlatması da güç. Yalnız şimdi zamanımıza göre mübarek Salih Baba buyurmuş.

Ehl-i aşkın sözlerin alıp satan âşık mıdır

İçini görmez sarâyın vasf eder dîvârını

Sözünü söyler özünden haberi yok, özlerinden haberi yok. Fakat hâlbuki sözünü de söyleyen özünden haberi olarak söylerse onun

sözü zülfüyâra dokunmaz. İnsanı, müridi ihtilafa kaptırmaz, zihnini büyütmez veyahut da sağa sola kaydırmaz, saptırmaz.

Sonra şöyle bir misal var affedersiniz kaba misal: Çöplük başında yatar, padişahı rüyasında görür.

Acziyetimizi bilirsek bize yeter.

Hizmetimizi görürsek bize yeter.

Falan şöyle yapmış, falan böyle gitmiş, böyle almış, böyle satmışlar böyle vermişler, böyle kâr kazanç yapmış, onlar bize gerekmez.

Sonra eğer bizim ruhumuz velayete alınmışsa boşuna kendimizi oyalamayalım. Zaten bir tarafa da gidemeyiz, mümkün değil bir tarafa da gidemeyiz.

Yani görsek ki mesela Hazreti İsa inmiş, böyle gün gibi her şeyi aşikâr Mehdi gelmiş anlaşıldı mı, biz yine gidemeyiz. Bizi vermezler.

Öyleyse nimetimizin kapısına sınıksız sarılıp bekleyelim.

(Soru: Efendim müridi ah u enine düşürmek için illa bir terbiye ile mi oluyor?)

Bu oluyor ama herkes için değil. Pek az, nadir olur. Bazen melâmet sahrasına atarlar. Fakat yine onun da zahiri şimdi yoktur. Onu da yine gönül, ruhu maneviyatındadır. Kendisinde olan bir huzursuzluk. Şöyle buyuruyor ki kelamı kibarda;

Ne bir zevk ü halâvet var ne bir zikr ü ibâdet var

Ne bir an istirahat var bu esrârî nemî-dânem

Yani o melâmet sahrasına atılırsa, zahirde onun herhangi bir işareti görünmez, olmaz.

Ama evvelden nasılmış?

O atıldığında iyice insanların gözünden düşürmek için, affedersiniz pejmürde, kirli, bitli olurmuş efendim; sözüyle, elbisesiyle, yaşantısıyla böyle kendisini salmış, koymuş olurmuş.

Ona da şimdi rıza göstermiyorlar. O da yok şimdi.

Ama icap eder ki mesela yediğinden tat almaz, içtiğinden tat almaz, gezdiğinden, işinden, konuştuğundan tat almaz. İbadetinde de çekmiş olduğu o dersinden de tat, lezzet almaz.

Ama emir diye onu yapacak. Aslında emirdir, emrin tutulması lazım. Mesela bir insan her neyi arzusuyla yapsa kolay gelir ona değil mi? Arzusuz neyi yapsa çetin gelir. Zaten o arzusuyla yapılması kolay olduğu için; arzusuz yapılması da çetin olduğu için bu (arzusuz yapılan) ondan da makbul olur.

Sahra-i melâmet budur. Sahra-i melâmette onu terakki ettiriyorlar, yetiştiriyorlar. Yani namazında, tespihinde hiçbir şeyinde bir huzur bulamıyor, yine bırakmıyor. O halinde onu terakki ettiriyorlar.

Hâlbuki zahirde namaz şugullu kılınmaz. Şugullu namazdan hiçbir şey olmaz, derler. Hâlbuki şugulla kılınan namaz onu terakki ettiriyor. Orada bir terakkisi var. Çünkü onun elinde değil ki.

İşte onun için buyrulmuş ki bizim tarikatımızda Şugulu Batın vardır. Şugulu batınla da müridi yola götürürler.

İşte ona bir şugul (meşguliyet) verirler, o şuguldan mütevellit bırakamaz, fakat ondan da bir tat alamaz. Yani her şeyinden bir huzur bulamaz ama bulamadığı gibi tabii nefsi onun büyük bir işkence içerisinde olur. Yine onu öylece terakki ettiriyorlar.

Ama burada demek ki ancak ve ancak biz kapımıza sımsıkı sarılacağız. Zaten böyle;

Özün bir pîre teslim et mudâvim ol kapısında

Meşâyhiden murâd şâhım mürebbî kâmil olmaktır

Elhamdülillah, hamdolsun nimetimiz büyük. Nimetimizin kapısını bekleyelim, bırakmayalım. O kapı bir gün açılacak, o kapıdan o

nimet sana bir gün verilecek. Ama nasıl bir nimet ki; o nimet, itimat edin ki en büyük kapı, en büyük nimettir.

Erken vermiyorlar, çırpın çırpın dur vermiyorlar. Yani erken istese de zaten eline geçmez de mühim olan;

Nimetim benim buradadır, er geç buradan verilecek demek ve onunla çırpınmasıdır.

Öyleyse başka bir yere gitmek mi? Veyahut da onunkisi bana burada artık bir şey vermeyecekler, bir şey sahibi olmayacağım demek mi olur?

Yok.

Niye buyrulmuş ki;

Yâ kabz et rûhumu ya aç bu râhı

Peki, bırakıp kaçsaydı niye öyle demiş?

Mademki “ya kabzet ruhumu ya da bu rahı aç”, diyor. Öyleyse demek ki bırakıp gitseydi, bunu niye böyle demiş? Yani sabırsızlığından mı? demiş.

Yok.

Artık son demine gelmiş.

Mesela bak şimdi orada soba yanıyor, sıcaklığı buraya az vuruyor, değil mi? İnsan yaklaştıkça onun sıcaklığı çoğalır, yaklaştıkça çoğalır. Ta ki onun içine girinceye kadar. Girdikten sonra, yandıktan sonra, ne sıcaklığı kalır, ne meşakkati, ne de bir şeyi kalır.

Ama gerçi o biliyor;

Bir yerde ki gül yoktur o gülşâneye varmam

Hem sohbet-i pîr olmadığı hâneye varmam

Aşk ehlinin ahvâlini pervâneye sormam

Nasıl pervane, kepenek (kelebek) ateşe kendini bile bile atıyor, onu yakıyor, demek ki aşk ehli de aşk'tan her ne kadar o hararet

kızdırsa bile yine ondan kaçamıyor, oradan dönemiyor. Yine oraya gidiyor.

Ama o aşk ona;

Aşk'tır beni avare eyleyen

Aşk'tır beni ser candan eyleyen

Aşk'tır beni zarı zarı ağlatan

Aşktan doğan herhangi sözlerine, hareketlerine, onu bilmeyenler, onu anlayamayanlar, tabii onu yaşayamayanlar diyorlar ki sabırsızlık etmiş sabretmemiş.

Ama aslında bir de var ki bir insan gelen bu cezbeyi teskin etmesi zaman zaman teskin etmesi lazım. Eskiden cezbeye çok kıymet vardı, hürmet vardı. Şimdi bu zamanımızda cezbeye de kıymet vermiyorlar. Çünkü niye?

Eskiden cezbe hoş görülüyordu, herkes tarafından gıpta ediliyordu. Fakat şimdi tenkit ediliyor. Tenkit ediliyorsa tarikat sahipleri tarikatın hiçbir şeyinin böyle ucuz olmasını mülevves olmasını istemezler. Kıymetli bir cezbeyi bile muhalifler bunu tenkit etmesinler diye ondan da geçin diyorlar. Onu da teskin et diyorlar.

Evet şüphe yok itimat edin ki şimdi bu zamanımızda hizmetin azlığı çokluğu bizim için mevzu değil, inanın buna.

Bizim için mevzu olan Rabıtamız.

Rabıtamıza, mürşidimize olan sevgimiz. Bunu muhafaza etmemiz, bunu çoğaltmamız.

Zaten bu olursa, bunu muhafaza ederse insan az hizmetine de çok hizmetine de sahip olur. Ama tabii hizmettir, ne kadar az olursa olsun hizmettir; onu basit görmek yok.

Sonra biz öyle inanacağız ki bizim pirllerimiz bizi hizmetimizden dolayı değil...

Ne hizmetimiz var ki?

Ama olsun biz onu yine emir olduğu için kıymetli bileceğiz, çok kıymetli bileceğiz.

Fakat bizim nimetimiz hizmetimizin karşılığı değil. Bunu da böyle bileceğiz.

Yani onların merhametleri, onların gani olmaları, onların merhametli şefkatli olmalarından bileceğiz, oradan bileceğiz.

Eğer zaten oradan bilmezsek hizmetimiz çok da olsa nimete mazhar olunmaz. Mürşide çok hizmet görenler olmuş, hizmetlerinden beklemişler de hiçbir nimete mazhar olamamışlar.

Derler;

—Horasan'da halı dokumasını işitmişler ama eninden ucundan haberleri yok.

Şimdi tasavvuf kitaplarını okuyorlar, mesela diyelim ki başka her bir tarikatın eğitimi değişir, hâli değişir. Onlardan bir şeyler işitiyorlar, duyuyorlar. Halbuki bu zamanımızda zahiren bunların hepsi kalkmış. Mesela yine geçmişin adabını tatbik eden tarikatlar var. Mesela hizmetini de gören tarikatlar var.

Ama bizim tarikatımızda şimdi bunlar kalkmamış da kolaylaştırılmış, veya da gizlenmiş, sindirilmiş. Anlaşıldı mı efendim?

Bunlar sindirildiyse demin ifade ettiğimiz gibi mesela mürit gönül muamelesinden tatmin olamıyor da;

—İllaki ben çile çekeceğim, yemeyeceğim, aç duracağım veyahut ta çok ibadet edeceğim. Veyahut da mesela nefsimin arzularını terk edeceğim, derse;

Evet, nefsin arzuları vardır; meşru, bir de gayrimeşru. Bir yasak olmayan, bir de yasak olanlar, haram olanlar vardır.

Fakat bizde mühim olan bir insan mesela rabıtasıyla her işini, her e'falini rabıtasıyla işlerse onlar emir hududunda olur. Başka hiçbir zarar gelmiyor, hem de terakkisi de muazzam oluyor.

İşte bunu biz anlatamıyoruz, yahu !!

Onlar illaki yok; karşısındakileri görüyor, ben de öyle olacağım.

Git kardaş öyle ol sen! Daha ne edeyim.

Abdülhalik Gücdüvani Hazretleri ne buyurmuş?

—Zahirinizi gözetmeyin, zahirinizi gözetirseniz batınız harap olur.

Elbiseyle mi gözetmeyin demiş? Elbiseyi burada kastetmemiş.

Kendinizi amelle süslemeyin, amelle gözetmeyin. Zahirinizi gözetmeyin, zahir gözetmek batın harabatına işarettir.

Yani hepsi geliyor mahviyetin başına. İşte bunu anlatamıyorsun.

Nakşibendî Efendimizin emri de bu.

—Sair tarikatların nihayet kârını bidayete getirdik.

İşte nedir?

Bizim tarikatımızda bidayeti de mahviyet, nihayeti de mahviyet.

Ama bidayetindeki mahviyeti iradenle yapıyorsun, nihayetindeki mahviyet artık o kendi hâl bir hakikat sende tecelli ediyor iradenle değil.

Bu iradeyle yapılan, öbür iradesiz yapıları karşı mecaz oluyor. Ama mecazdan da hakikate geçiliyor. Ama bu mecaz hakikate köprüdür.

Evet, olduğun gibi görün; görüldüğün gibi ol.

Fakat bu zamanımızda olduğumuz gibi görünmek olmuyor. İşte o da olmuyor. Artık siyaset, burada da bir siyaset şarttır.

Ama ne mesela?

Sadakatinde, doğruluğunda, muamelende, almanda, vermende; olduğun gibi görün, görüldüğün gibi ol.

Sen kendini icabında doğru gösterip de, hani bir yerden bir zarar geldiği zaman diyelim ki o doğruluğu bırakmak. Veyahut da bir korku karşısında, tehlike karşısında, bir maddi zarar karşısında o doğruluktan sapmak, ayrılmak olmaz. Bundan Allah'a sığınırım, bunlar olmayacak.

Ama icabında mesela senin hâlin var, muhabbetin var efendim cezben var neyse. Bunları gösteremezsin, bu zamana göre bunları gösteremezsin; bunları gizlemek lazım.

(Soru: Efendim adamın biri demiş ki nefsimi itten aşağı görüyorum ama hele kuyruğuma bas, bak seni nasıl tırmalıyorum. Bu durumda ne olacak?)

Bu nefsinı bilmeyen için çetindir. Nefsinı bilen için kolaydır.

Nefsinı bilene mesela ne deseler köpek de deseler, it de deseler o hiç asla ve asla onun hiç ağırına gitmez.

Ama nefsinı bilmeyen için tabii çetindir. Nefsinı bilemeyen zaten hiçbir şeyi bilemez, hiçbir şeyi anlamış olamaz. Tarikatı da anlamış olamaz. Tarikatı da anlayamadığı gibi onun bunun sözü, söylenen sözler onu sağa sola çeker.

Vallahi ne bileyim işte mesela müride lazım olan sa'yında doğan gibi, sebatında kelp gibi olacak.

Müritlik buymuş.

Ne mesela?

Sa'yında doğan gibi;

Hizmetlerini azimli yapmak, istekli, gayretli süratli yapmak, hizmeti neyse. Ama ondan bir karşılık beklememek lazım.

Sebatında kelp gibi olmak da;

Yani kelp de bir hassa var ki, herhangi bir kapının bir köpeği aç da kalsa o kapıyı bırakıp gitmezmiş, tok da kalsa orayı beklermiş. Karnını doyursalar da kapıda beklermiş, doyurmasalar da.

Bizim tarikatımızda müritlik buymuş.

Mürit olmak isteyeninin de mürşidi olacak.

Sonra bir de şu vardır, olur. Zamana göre insandır, beşerdir. Ancak yanılmayan, şaşmayan kimdir?

Yanılmayan, şaşmayan nefsi mutmainneye dâhil olandır.

Onlar nefsi mutmainneye dahil olduktan sonra, nefsinden emin olandır.

Nefsinden emin olan kim?

Herkes ondan emin olursa nefsinden emin olur. Yani bütün bu insanlar mesela Çingeninden, Poşasından, Türkmeninden yetmiş iki buçuk millet ondan emin olursa, o da nefsinden emin olsun.

Nefsinden emin olandır nefsi mutmainneye dâhil olan.

Ama kim nefsinden emin olur?

Bak şimdi şudur ki mesela bugün değil akrabasından, değil komşusundan, değil ihvan kardeşinden hani hiç tanımadığı en zararlı insanlardan da içinden ben en aşağısıyım demektir.

Veyahut da mesela nefsini Yahudilerden de aşağı görecek. Çünkü Peygamber Efendimizin hadisinde, "benim ümmetime Yahudi'den çok düşman olan hiç bir millet yoktur, en büyük zarar Yahudi'den gelir", buyurmuş, (Bu konu ayeti kerimede de var!). Fakat Yahudi olduğu halde icabında Yahudi ona hakaret etse bile kendi nefsini o Yahudi'den aşağı görürse, işte budur.

Herkes onun nefsinden emin olmuş ki o zaman o da kendi nefsinden emin olmuş olur. Budur nefsinden emin olan.

Bunlarda tabii eksiklik olmaz. Artık mutmaine de nefislerinden tatmin olmuşlar. Nefislerini kendilerine dost edinmişler, nefisleri hizmetçi olmuş.

İnsanların nefsi ölmezmiş; fakat nefsi mesela dost oluyorsa, nefsi ıslah oluyorsa, göbekten aşağıya inermiş. Göbekten aşağıya inince hizmetçi oluyor.

Hizmetçi nerede olur? Ağa nerede olur?

Mesela ağa köşkte, tahtta olur. Hizmetçi onun kapısında olur, aşağısında olur, hizmetini görür.

Bunlarda noksanlık olmaz, sûdur olmaz. Görünse bile onun muhakkak bir hikmeti vardır. Ya gizlenmeleri içindir veyahut da o görünen noksanlıkla o müridine bir manevi hizmet görmüştür. Mürit için meşayihinin her şeyini bir hikmet karşısında görecek.

Yani demek ki bir insan nefsinden tam mutmain kalesine dâhil olmadıktan sonra diğer bütün levvamede. Zaten bir mürit dersi olduktan sonra, namazını kıldıktan sonra, yani rabitası olduktan sonra, tarikata girdikten sonra o asla ve asla nefsi emmare sıfatında olmamış. Ama levvame sıfatında olunca noksanlıkları daha çok oluyormuş.

Ama noksanlıkları olmuyormuş ama bir de orada da noksanlığından emin olmuyor. Bir insana bir noksanlık yapar ama o noksanlığı yaptığından dolayı çok fazla nedamet duymaz, korkmaz, emin olmak budur.

Bir de var noksanlığı duyar, ben bu noksanlığı yaptım, ben ne yaptım? diye o noksanlığından dolayı çok bir ahı enini olur. Bu sefer onun noksanlığı noksanlık değil, demek iradesiyle olmuyor.

Yani emmarede, levvamede, mülhimede yine müritte noksanlık olur. Fakat bu noksanlıklarından dolayı icabında büyük, küçük neyse noksanlıkları olur.

- Yani demek ki mürit meşayihinin hoşuna gidecek ne kadar bir ameli olursa olsun ona itibar etmeyecek.
- Ne kadar da noksanlığı olursa olsun yani meşayihinin gazabını meydana getirecek bir eksikliği olursa olsun ondan da kaçmayacak.

Affedersiniz şey gibi sığışacak, yine o kapıya gelecek. Dövülse, vurulsa, çalınsa neyse kovulsa yine o kapıya gelecek, kaçmayacak.

Eğer beni Cercis gibi yetmiş kez öldürseler

Cercis aleyhisselam varmış. O küffarlara karşı daima hiç sözünden dönmemiş. Onların putlarını inkâr edermiş.

—Gelin Allah'a tapın, Allah var. Sizin putlarınız yalancıdır, dermiş.

Öldürüyorlarmış, o yine diriliyor, yine sözünü söylüyormuş. Onu çeşitli çeşitli öldürüyorlarmış. Öyle yapmışlar ki; bir tuncu nar etmişler. Onun içinde günler boyunca kalmış. Yine çıkmış dirilmiş. Yani böyle çeşitli çeşitli yetmiş defa öldürmüşler, Cenabı Hak onu yine diriltmiş, yine sözünden dönmemiş. Çeşitli çeşitli azaplarla öldürüyorlar, ama ne diyor?

Eğer beni Cercis gibi yetmiş kez öldürseler

Dönmem geri sana varam zira kârim yok durur

Yani bu mübarekte (Salih Baba) tarikatımızda müride bidayetinden nihayetine kadar ne lazımsa hepsini buyurmuş.

İşte öyle; meşayihin ne kadar hoşuna gidecek ameli olursa olsun, hangi yönden olursa olsun ona itibar etmeyecek. Bir mürit meşayihine karşı ne kadar kusurlu olursa olsun ondan da kaçmayacak.

Bizde böyledir, ondan sonra gel;

Allah'a şükür madem mürit olduk bir inancımız varsa inancımız dâhilinde bilgilerimiz var, bunları şey yapalım. Bilgiler deyince diyelim bizim bilgimiz yok. Canım senin bilgin olsun olmasın sana diyorlar ki sen kitap mı okuyacaksın? Okuduğun kitap senin müşhidini daha fazla sevdiriyorsa oku. Bizim bilgimiz bu... Eğer senin okuduğun kitap müşhidine olan sevgini çoğaltıyorsa onu oku, azaltıyorsa okuma. Ne olursa olsun okuma onu.

Senin gitmiş olduğun bir ilim meclisi, herhangi bir hocanın vaazı veya herhangi bir meşayihin sohbetine gidince müşşidine daha çok sevgin çoğalıyorsa git, çoğalmıyorsa gitme.

Senin mesela yapacağın herhangi bir iş rabıtana, müşşidine olan sevgine mani oluyorsa onu da yapma, terk et onu.

Demek ki bizim için en büyük ilim bunlardır.

Böyle olunca o zaman bizim hakkımızda hayırlı olan, zamana göre;

Hakkımızda hayırlı olan bilmediklerimizi bize bildirirler,

Hakkımızda hayırlı olmayan bildiklerimizi de bize unuttururlar.

“Ruhun tek bir isteği var, Allah’tan ayrılmış Allah’a ulaşmak ister” **10.12.1986, Konya**

İyi emellerini, niyetlerini fiiliyata getirmezsene bile onun sevabını alıyorsun.

Kötü şeyleri fiiliyata getirmedikten sonra onun günahından bağışlanıyorsun. Cenabı Hak kullara bu kadar rahmedicidir, şerre rızası yoktur. Fakat kul kendi kendine zülüm ediyor.

Cenabı Hakkın hayra rızası var, şerre rızası yoktur; “ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi”, Burada bak;

Hak şerleri hayr eyler

Arif anı seyreyler

Zannetme ki gayr eyler

Görelim Mevla neyler

Neylerse güzel eyler

“Ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi” fermanında insan iradesine sahip olacak, cüzi iradesi vardır. Yani bir şerri işleyip de onu (benim iradem olmadan) Allah halk etti demek küfürdür. Onu dinden çıkarır, imanından çıkarır.

Cebriye mezhebi ne için küfre gitti? Cebriye mezhebi ne için batıl oldu? Onlar cüzi iradeyi hafif gördüler, veyahut da attılar. Günah işliyor, Allah işletiyor, diyor. İşte onlar ne oldular? Cebriye mezhebi batıl oldu, küfre gittiler.

İradeyi cüziye farzdır. Fakat iradeyi cüziyeyi alırsın da bu iradeyi cüziye ile sen bir hayra yönelirsin ve iradeni hayra sarf ettiğin zaman şerle karşılaşırın. İşte onu “ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi” fermanıyla Allahtan bileceksin.

Sonra mesela sana gelen hastalık, sana gelen zarar, sana gelen keder, sana gelen üzüntü, sana gelen korku, bunların hepsini

Allahtan bileceksin. Cenabı Hak Kur'anı Kerimde buyuruyor ki "Biz kulumuzu korku ile havf ile de imtihan ederiz. Biz kulumuzu mallarının, canlarının azalmasıyla da imtihan ederiz. Bize dönüp gelecekler. Bize geldiklerinde onların büyük mükafatları var!"

"Vel ba'sü ba'del mevt", "öldükten sonra dirileceğimize" de inanacağız. Yine insan öldükten sonra dirileceğine inanmazsa Müslüman olamıyor, ehli iman sayılmıyor. Ama bu gün herkes ölüme inanıyor. Fakat herkes dirileceğine inanmıyor. Bütün Mecusisi de Hıristiyanı da, İsevisi de Musevisi de yani ne kadar batıl dinler varsa hepsi öleceğine inanıyor. Çünkü niye müşahitler, şahitler. Kim? Babası ölüyor, anası ölüyor, kardeşi, eşi, dostu akrabası ölüyor, gidiyor. Ölmeyeceğim diyemezsin ki, öleceğine inanıyor. Fakat oradaki hayata inanmıyor. Diyor ki tamam öldükten sonra insan daha dirilir mi?

Peygamber Efendimiz miraçtan sonra cennetlerden, cehennemlerden bahsetti. Cennet hayatını, yaşayanları gördü. Cehennem hayatını, yaşayanları gördü. Peygamber Efendimiz bunları sohbet ederken Ebu Cehil'in kulağına değince gitti. Ne yaptı o kâfir?

Bir çürümüş kemik aldı, insan kemiği, getirdi, avucunda ezdi, üfledi.

—Ya Muhammed bu nasıl dirilecek?

Cenabı Hak ayeti kerimeyi hemen indirdi. Çünkü o ayetlerin ne için indiklerinin, nüzullerinin sebebi var. Cenabı Hak hemen ayeti kerimeyi Cebrail'le kavuşturdu, indirtti. "Ya Habibim o kafire inanmayan kafirlere de ki, sizi yoktan var eden Allah sizi yine diriltecek²⁹".

1 Bakara 2:155

2 Yasin 36:79

Onlar işte öldükten sonra dirileceklerine inanmıyorlar. Onun için bu hayatı sadece maddi biliyorlar. Bu hayattan başka bir hayat bilmiyorlar.

Ama Müslüman için öyle değildir. Madem ki ahirete inanmışsa, öldükten sonra dirileceğine inanmışsa, Müslüman için yaşanacak hayat, sonsuz hayat oradır.

Dünyada da her şeyden sorulacağına inanmıştır. “miskâle zerretin hayran yera miskâle zerretin şerran yera³” emri fermanı var.

Sonra ahirete inanmak, öldükten sonra dirileceğine inanmak, sırat köprüsü, nizam, hesap, sual bunların hepsine inanmak, kabre inanmak, kabir azabına inanmak var. Kabri sade orada bir çukur, eşipte adamı koydukları bir çukurdan ibaret, bilmek değil. İnanan için Peygamberimizin hadisine, Allahın kitabına kitabullah’a inanmak var.

Peygamber Efendimiz bak ne buyuruyor? “Kabir sizin için ya cennet bahçesinden bir bahçedir, ya da cehennem çukurundan bir çukurdur⁴.” İkisinden biridir, başka olamaz. Her koyulan mevta için açılan çukur; “ya cennet bahçesinden bir bahçedir, ya cehennem çukurundan bir çukurdur, başka olamaz.” Oraya koyulan mevta yaşadığı hayatta, bu dünya hayatında, yaşadığı müddetçe orayı ya cehennem çukuru yapmış, ya cennet bahçesi yapmıştır.

Cehennem çukuru yapmışsa ne olur? Cennet bahçesi yapmışsa ne olur?

Cennet bahçesi yapmışsa orası öyle bir zevkli hayat ki dünyada emsali yoktur. Orada binlerce sene yatıyor da sanki bir dakika kalmış gibi gelecek. İsrail Aleyhisselam sur’una üfleyipte insanlar dirildiği zaman hayıflanacak. Diyecek ki;

—Eyvah burası ne güzel yer diyecek, koymadılar ki biraz durayım.

3 Zilzal 99:7-8

4 Tirmizi Kıyamet 26

Vaktin nasıl geçtiğini bilmiyor, farkına varamıyor.

Ama cehennem çukuru olursa orada da zamanları uzayacak. Belki bir dakikası bin saat kadar uzayacak.

Allah Alim, Cenabı Hak Kadir zaman içerisinde zaman halk ediyor. Cenabı Hak bin saati bir dakikaya, bin seneyi bir saniyeye getirir. Olmaz mı?

İşte Âsaf bin Belkiye (Berahyâ), Belkis'in köşkünü çok uzak yerden bir göz çırpıda getirdi. Belki yürümeyle, adam gücüyle gelse o köşk üç ayda mı gelecekti? Altı ayda mı gelecekti?

Ahhh. Mevlâyî, mevlâyî, meylâyî Allaha şükür, Allah bizi Müslüman halk etmiş. Hiç nimet olur mu bundan ziyade.

Cenabı Hak fırsat vere, gayret vere, azim vere de inancımızı yaşayabilesek. İnanan insanlar, inancını yaşayan insanlar ne mutlu insanlar, ne bahtiyar insanlar.

Ya bizi dalalette bıraksaydı, ehli küfür, inanmayanlardan halk etseydi. Onlarda onun kulu, onları da halk etti. Onları da dört maddeden halk etmiş bizi de dört maddeden halk etmiş. Onları da bir Hz. Adem'den halk etmiş, bizi de bir Hz. Adem'den halk etmiş.

Burada ne var ama?

Burada Cenabı Hakk'ın bir esrarı var ki bizim kalbimizde bir inanç halk etmiş. Bizim farkımız budur. Ama ne kadar farklıyız biz, çok farklıyız.

Onlar da belki hayvanlardan aşağı olur. Sa'yımızı yani gayretimizi ve irademizi doğru kullanırsak, Rabbimizi bilirsek eğer, Rabbimize itaatimizi yaparsak, Rabbimizin ihsanıyla biz meleklerden üstün olacağız inşallah.

Rabbimizin birinci ihsanı bizi Müslüman halk etmiş.

Müslüman olmamızla inancımızı yaşarsak, muhakkak ikinci ihsanı da vardır. İkinci ihsanı ne?

Ruyetullah'a mazhar olmak. İnsanlar Ruyetullah'a mazhar olunca meleklerden o zaman üstün oluyor.

Şimdi Melekler sıfat nuruyla halk edilmiş ama sıfat nurunun dışına çıkamıyorlar. Ama insanlar bak esma nurundan geçip, sıfat nurundan geçip, Allah'ın zat nuruna ulaşıyorlar. Onun için insanlar meleklerden üstün oluyor.

Bir de süflî makama düşerse, “veye kûlül kâfir u yâ leytenî küntü turâbâ⁵” her zaman İkinci namazlarının peşinden okuyoruz, bizim amelimiz Amme suresinin son ayetinde ne buyruluyor? O azabı gördükleri zaman onlar feryat edeceklermiş. “yarabbi sen bizi toprak halk edeydin dünya aleminde toprak olaydık da bu azabı görmeyeydik” diyeceklermiş. Ama daha fayda etmeyecek ki, insanlar bir daha dünyaya gelmeyecek. Dünyaya bir defa geliyorlar, ikinci defa gelmeyecekler ki uğramış olduğu zararı bir daha ödesinler.

Cenabı Hak Kur'anı Kerimde “insanlar zarardadır⁶” buyuruyor. Bir de Cenabı Hak buyuruyor ki “İnsanlar uykudadır, ölünce uyanırlar⁷”. O zarar eden de bilmiyor. Ama bu zarar, Cenabı Hakkın “insanlar zarardadır” buyurmasında maddi zarardan bahsetmiyor. Bu manevi zarardır. İbadet yapmayanlar zarardadır. Allah'a itaat etmeyenler zarardadır.

Ne için geldi? Görevi nedir? Nereye gideceğini bilmeyenler zarardadır. Onun için bak;

Kande gelir senin yolun ya kande varır menzilin,

Yani nerden geldi senin yolun? Nereye gidiyorsun? Niye geldin?

Kande gelir senin yolun ya kande varır menzilin,

Kanden gelip gideceğin anlamayan hayvan imiş.

5 Nebe 78:40

6 Asr 103:2

7 İhya-yı Ulumiddin C.8 S.260

İmamı Azam'ın bir sohbeti vardır. Bunda insanların çok büyük bir duygusu olması gerek.

İmamı Azam mübarek çok tevazulu ve çok ibadete düşkün bir kimsedir. Kırk sene ömrü içerisinde yaz, kış, hiç bir gece asla ve asla geceleri uzanıp yatağa yatmamıştır. Sabahlara kadar bütün ibadet yapmış, namazla, ibadetle, okumakla, yazmakla geçirmiş.

Toplam elli üç de haccı vardır. Demek ki yani mükellef olup on beş yaşına girdikten hac farz olduktan sonra, hacca başlamış, hiç boş geçirmemiş, elli üç haccı var.

Zaten bugün bütün ulema İmamı Azam'ın görmüş olduğu hizmetine hayret ediyorlar ki bu kadar bir ömür içerisinde bu kadar hizmeti nasıl görebilmiş, akla sığdıramıyorlar. Buradan da onun bir ehli keşif olduğu ve büyük insan olduğu meydana çıkıyor.

Bu mübareğin talebeleri çokmuş. Talebeleri de onu çok seviyorlar. Talebeleriyle bir yere giderken bir rafizî rastlamış. Önceden beri bu rafizîler (beşinci mezhep) var ya İmamı Azam'a çok garazleri vardır, yani sevmezler. O zamandan bu zamana kadar garazlerinde devam ediyorlar. Rafizî, İmamı Azam'a demiş ki

—Ya imam dur sana bir sualım var.

Durmuş mübarek, oradan da affedersiniz bir siyah köpek geçiyormuş. Demiş;

—Ya imam senin o sakalın kılları mı hayırlıdır, bu köpeğin kılları mı daha hayırlıdır. Bana bir cevap ver.

Bunu böyle deyince orada artık ne kadar talebe varsa hücum ediyorlar. Adamı parça, pörçük edecekler. İmamı Azam talebelerin onun üzerine yürüdüğünü görünce mübarek öyle şiddetli bir emir ve heyecanla;

—Durun hakkımı helal etmem size, elinizi sürmeyin, demiş.

Talebeler donmuş kalmışlar, el sürememişler. Mübarek düşünmüş tefekkür etmiş. Tabi başını, boynunu eğmiş, gözünü yummuş. Büyüklerin tefekkürü böyledir. Başları böyle düşer sinelerine.

Yumar gözlerini, belki de böyle el açar bu arada Allah'a da sığınır. Ondan sonra, bu tefekkürden ayıldıktan sonra cevap verirler. Ayılmış;

—Evet eğer ben Allah'a olan kulluk görevimi yaparsam, Allah benim için cennet hazırlamış orada cennete koyacak. Benim sakalımın kılları köpeğin kıllarından hayırlıdır ki köpek cennete gelmeyecek. Yok ben Allah'a isyan edersem. Allah bana ceza verecek olursa benim için ceza yeri cehennemdir, cehennemine koyacak. Köpeğin kılları benim kıllarımdan hayırlı olur ki, köpeğin azabı yok cehenneme gitmeyecek.

Mübarek böyle ifade edince rafizî düşünmüş, ayaklarına kapanmış.

—Aman Ya imam sözünde Hak, dininde Hak. Bana imanı telkin et.

Demiş ve Müslüman olmuş. Cenabı Hak buyuruyor ki; “İnsanlar ulvidir⁸”. Ulvinin manası gökleri aşar, melekleri geçersiniz. “İnsanlar süflidir⁹”. Süflinin manası o kadar aşağıya düşersiniz ki hayvanlardan aşağıya olursunuz, buyuruyor.

Niye hayvanlardan aşağı?

Çünkü hayvanların azabı olmadığı için.

İşte insanların on beş yaşından sonra mükellefiyeti var. Eğer insan o zamandan sonra akli ve iradesini doğru kullanıyorsa yükseliyor. Eğer tersine kullanıyorsa alçalıyor. Yükselmesinde bir seviyede durmuyor, ta ki yükseliyor, yükseliyor, yükseliyor. Salih babanın buyurduğu gibi;

Himmet-i evliyâ bize yâr iken

Şâh-ı Nakşibendî ser-hünkâr iken

Seyyid Tâhâ, Sıbgatullah var iken

⁸ Tin 95:4

⁹ Tin 95:5

"Kâbe kavseyn"e dek seyrânımız var

Ne demek? "Kabe kavseyn" kimin makamıdır?

Peygamber efendimizin makamı.

Cenabı Hak bunu Ayeti kerimeyle bildiriyor. İnsanlar için gidene oraya (o makama) kadar açılmış.

Neyle gidiliyor oraya?

İlim ve amelle, ibadette-itaatle.

Neyle gidiliyor oraya?

Şeriatla, tarikatla.

Neyle gidiliyor oraya?

Bir delille, bir mürşitle gidiliyor.

Bırak bu mâsivâ ile hevâyı

Pîr-i Sâmî gibi bul reh-nümâyı

Delîl eyle O zât-ı evliyâyı

Bu berzah âlemin geçmek dilersen

Bekâ gülşanına göçmek dilersen

İnsanlarda Şeriat, Tarikat, Hakikat, Marifet vardır.

Şeriat Allahın emri, kitapla bildirilen.

Tarikat da Allahın emridir. Fakat Peygamber Efendimize tarikatı bir vasıtasız ilham ile bildirmiş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki "benim öyle zamanım olur ki arş, kürs, levh, kalem benim yanımda bir zerre kalır¹⁰".

Hatta Peygamber Efendimiz miracı iki yapmıştır.

Hem cismi, hem ruhî.

Cismî miracında göklere çıkmıştır.

Ruhî miracında göklere çıkmamıştır. Ruhi miracında arşı alayı, semaları, cennetleri, cehennemi hepsini kendi derununda seyretmiştir.

Murâdın teşrif mirâcdan vücûd-u âlemin gezdin

İnsanlar, kâmil insanlar, veliler de miraç yapıyorlar. Miraç yapmasalar veli olmazlar.

Cenabı Hak madem ki “biz velilerimizi yeşil kubbemizin altında gizlemiştir. Onları bizden başka kimse bilmez” Kudsi Hadisinde böyle buyuruyor. İşte bu veliler de miraç yapıyorlar. Fakat onlar cismî değil, ruhî miraç yapıyorlar. İşte Ruhî miraçla, Peygamber Efendimiz “öyle yükselirsiniz ki gökleri aşar, melekleri geçersiniz” buyuruyor.

Bu insanların ruhu nereden geldi?

Allahın zatından. Bu ruh Allahın zat nuruna ulaşıyorsa manevi miraç yapıyor. O zaman meleklerden çok üstün oluyor.

Şeriat, tarikat yoldur varana,

Hakikat, marifet ondan içeru.

Şeriatsız da olmuyor, tarikatsız da olmuyor.

Bir defa şeriatsız, tarikatlıym demek zındıklıktır.

İnsan tarikatsız da şeriatla bir makama kadar gidebiliyor. Nimetine olan mesafenin yarısını kat edebiliyor. Nedir bu?

Cenabı Hak bir kudsi hadiste “kulum bana nafilâ ibadetle yaklaşır¹¹” buyuruyor.

Bu ilmiyle bilir, ameliyle yaklaşır. Ama sadece yaklaşır.

Bilen ve bilinen birleşmesi için arada bir vasıta lazım. Bir mürşide ihtiyaç vardır.

Öyle misaller veriyorlar ki her şey misallerle anlaşılır;

Madem ki var olup da, görülmeyen bir şey ne ile ifade edilir? Misallerle.

Ama ne kadar misal verilirse verilsin yine verildiği gibi değildir.

Mesela Hz. Musa Kelimullah bunun imanında bir eksiklik mi vardı ki Turi Sina da bin bir kelama konuşmaya gitti. Her yerde hazır olan Allah'la konuşabilirdi. Turi Sina onun nimetine bir vasıta oldu.

Öyle şeriat, tarikat ondan sonra hakikat.

Mesela, Allah Aşkını deniliyor, fakat insan Allah aşkını elde etmesi için Allah aşkına duçar olması için ne yapması lazım? Allah aşkı çarşıda satılmıyor, babadan anadan miras kalmıyor. İlimle, amelle de elde edilmiyor.

Bunun da bir erbabı var. Onu bulmak lazım, onu bilmek lazım.

Çünkü Cenabı Hak her maksada her nimete bir kapı tayin etmiştir. Her maksadın, her nimetin kapısını bilmek lazım.

Mesela bir insana bir kumaş lazım. Manava, bakkala gitse kumaşı bulamaz. Manifaturacı dükkanına gidecek, girecek ki kumaşı alabilsin. Manifaturacılar da mesela bir kilo portakal veya yiyecek bir şey bulamaz.

Kainatı aydınlatan bir güneş var. O güneş perdah olduğu zaman, bulutta değil, o en sıcak aylarda, sıcaklığın tesirinin fazla olduğu zamanlarda bu güneş herhangi bir çaputu yakmıyor. Fakat bir kristal var. Kristali çaputun üzerine tuttuğunda, kristalden geçen güneş çaputu yakıyor. Kış aylarında en serin aylarda bile kristalden geçen güneş çaputu yakıyor.

İşte burada yanan çaputtan mana bir kulun, bir müridin varlığıdır.

O kristalden mana mürşittir, meşayihdir.

Güneşten mana da Allah aşkıdır.

Onun için mürşitsiz müşkül halledilmez, mürşide ihtiyaç vardır.

Bir mürit, bir insan kendi varlığından kurtulması için mürşide ihtiyacı vardır.

İlim de varlıktır, amel de varlıktır. Allah emek zayi etmez, verir. “ettevfiki meassay”, “leyselil insani illa mâ seâ¹²” emri fermanları var. Yani bir insan say’ıyla (iradesiyle, çalışmasıyla, gayretiyle) her şeyi elde eder. Fakat say’ıyla elde etmiş olduğu bir nimet, onu perdeliyor efendim. Mesela;

Cenabı Hak buyuruyor “velekad kerremna beni âdeme¹³, biz insanları şerefli kıldık, kerameti verdik”. Eğer insanlar kerametten de geçmezse, keramet de onu perdeliyormuş, vuslatına setir oluyormuş.

O kerametten de geçmek için, ilimden de geçmek için, kendi varlığından da, terki can, terki cisim olmak için bir mürşide ihtiyaç varmış. Mürşidi olmayan bir insan terk-i vücut, terk-i cisim olamıyor. Çünkü bir evliyaullahın velayetinde bir insan varlığını bitirmedikten sonra hakikatine ulaşamıyor.

Bir defa bir insan, hak talibi, hakkı talep eden bir kimse fenâfişseyh olacak.

Cenabı Hak “Kulum iste vereyim” diyor. Fakat insanlar için bu istekler çoktur. Çok maddi, manevi, dünya, ahiret istekleri vardır. Ama bunlar nefsanî isteklerdir. Ruhun tek bir isteği vardır. Nedir ruhun isteği?

Allah’tan ayrılmış Allaha ulaşmak ister. Tek bir istek vardır.

Ancak ruhun bu isteğe ulaşması terk-i cisimle olacak, terk-i canla olacaktır.

¹² Necm 53:39

¹³ İsra 17:70

Onun için buyuruyor ki;

*Kıyamazsan başa cana irak dur girme meydana
Bu meydana nice başlar kesilir hiç soran olmaz
Hak ile hak olanlara, kendi özün bilenlere
Dost yolunda ölenlere kan bahası dinar olmaz
Bak şu Mansurun işine halkı toplamış başına
Enel hakkın feraşına düşenlere tımar olmaz.
Eğer aşık isen yâre, sakın aldanma ağyâre
Düş İbrahim gibi nâre, o gülşende yanar olmaz*

Bu kelimelere bak. Sonra bir kelam da vardır ki;

Başını top eyleyip gir vahdetin meydanına

İnsanlar vahdeti vücuttan bahsederler ama, vahdeti vücuda ulaşmayan, vahdeti vücut olmayan insan nasıl bahseder ki?

Hayatî yerler oralar. Ama vahdeti vücuda ulaşmak için insan nasıl olacakmış?

Başını top eyleyip gir vahdetin meydanına

Bir defa başını kes, al eline, diyor.

Kıl gazâ-yı Kerbelâ gir kendi nefsin kanına

Burada Kerbelâdan mana; Kerbelâ vak'ası, bu çok feci bir vak'adır. Geçmiş mateme düşürmüştür, geleceği de bütün mateme düşürmüştür. Bütün Müslümanlara kıyamete kadar acı duyurmuştur. Geçen Müslümanlara da geçen Peygamberlere de acı duyurmuştur. Onun için çok feci bir kazadır. Ama bu kaza gibi olan;

Kıl gazâ-yı kerbela gir kendi nefsin kanına

Peygamber Efendimiz Cihad-ı Ekberi neye buyurdu?

Nefis mücadelesine.

Öyleyse nefsini yenen Kerbela vakası gibi bir kazayla karşılaşmış diyor.

Kıl gazayı kerbelâ gir kendi nefsin kanına

Seyri kıl uşşak-ı Mevla nice kıyar canına

Uşşak-ı Mevla ne?

Allah'ı sevenler.

Allah'ı sevenler diyor nasıl kıyıyor canlarına.

Terki can etmektir ancak aşkı sevdadan garaz

Allah aşkına düşmekten maksat, garaz;

Terk-i can olmak.

Terk-i ilim, terk-i amel, terk-i mal, terk-i aza değil,

Terk-i can olmaktır.

“Meşayihimize makbul olanı güzel ahlak sahibi olmamız”

21.06.1992, İncek

(Sohbet öncesinde Salih Baba divanından 129 nolu beyiti, ”Bir kimseye kim yâr ola tevfik-i hidâyet”, bir ihvan tarafından gazel olarak okunmuştur.)

Ey zühhd ile veren bana tebşîre-i cennet

Biz münkir-i Mevlâ değiliz nâra ne minnet

Âşık olanın maksûdu matlûbesi rü'yet

Görün nice mahbûb-ı Hudâ var bu beşerde

Sevdim seni seydâ-yı cihân hayır ve şerde

Yani âşıkların isteği, matlubu, maksudu Allah'ın cemalini görmek, Allah'ın cemalini müşahede etmektir. Rüyet bu demektir.

Bir yerde ki gül yoktur o gülşâneye varmam

Hem sohbet-i pîr olmadığı hâneye varmam

Aşk ehlinin ahvâlini pervâneye sormam

Yani bülbül nasıl ki gül olmayan bahçeye gitmezse ben de pîrimin sohbeti olmayan yere gitmem, diyor. Pervane kelebektir. Kendini ateşe atıyor yanyor ya, aşk ehli de böyle kelebek yanar gibi yanmıştır.

Neyini yakmıştır?

Her şeyini.

Allah'tan başka gönlünde bir şey yokmuş. Veyahut da pîrinden başka, rabitasından başka gönlünde bir şey bırakmamıştır.

Görün nice mahbûb-ı Hudâ var bu beşerde

Allaha şükür velilerin sıfatı, velilerin makamı, velilerin büyüklüğü var. Cenabı Hak "Biz velilerimizi yeşil kubbemizin altına gizledik. Onları bizden başka bilen yok!" buyurmuş.

Mahbub-ı Huda: Huda'nın güzelleri, sevgilileri. Mahbup: Sevgili, güzel. Allah'ın sevgilileri, güzelleri var.

Nerede?

Bu beşer, insanların içerisinde.

Sevdim seni seydâ-yı cihân hayır ve şerde

Bir günele hayırda da şerde de gönül verdim ki hepsi ne gelirse ondan gelir.

Burada hayır ve şer; hastalık-sağlık, varlık-yokluk, cefa-sefa, insanlardan görmüş olduğu itaat, insanlardan görmüş olduğu hürmet, iltifat.

Bunları nereden biliyor?

Oradan biliyor.

İşte tarikatı anlayan yaşayan öyle, mürit öyle, âşık öyledir.

Âşık olanın ciğeri yanar da pişer de

Bu da görünen, bilinen bir şey değildir, bilinse de görünmez.

Bilen kim?

Ciğeri yananlar bilir, ciğeri yanmayan bilmez. Ciğeri yanıyor, biliyor ama görünmüyor. Öyle insanların kalbinde bir aşk, bir ateş vardır ki bilinmez, görünmez. Bunu bilmeyen de var, bilip de göremeyen de var. Öyle bir aşk ki bak kelamı kibarda ne dedi?

Biz münkir-i Mevlâ değiliz nâra ne minnet

Cehenneme de minneti yoktur, minnet duymuyor.

Niçin?

Ehli aşkın ateşi cehennemden ateşinden daha şiddetliymiş. Hadiste Cenabı Hak cehenneme böyle bir emir vermiş, “ey cehennem sen de bana isyan edersen sana azap ederim.

—Ya Rabbi bana neyle azap edersin?

Ehli aşk ile sana azap ederim”.

Demek ki bu ehli aşkı anlayamıyoruz, bilemiyoruz, yaşayamıyoruz. Tabii yaşayan bilir, yaşamayan bilmez. Söz ile anlaşılmaz, söz ile bilinmez. Daha çok kelamı kibarlarda da geçer;

Âh u zârım duysa râhibler çilîpâdan geçer

Berri bahri yandırır efgânım Allah aşkına

Ah u zarımı rahipler bilse kiliseyi terk ederler. Şimdi bu zamanımızda kiliseler, ibadethaneler kalktı ama kiliselerde rahipler yetişiyorlardı.

Âh u zârım duysa râhibler çilîpâdan geçer

Berri bahri yandırır efgânım Allah aşkına

Ber-kara, bahr-deniz'dir. Denizi, karayı yakar yandırır diyor.

Hamdolsun ya hiç tanımasak, bilmesek hâlimiz ne olurdu? Buna da şükür. Allah, Cenabı Hak tam bilmemizi, tam inanmamızı nasip etsin. Kelamın başında ne buyuruyor?

Bir kimseye kim yâr ola tevfik-i hidâyet

İrfân ile deryâ oluben kalbi coşar da

Allah'ın fazlu tevfik-i bir kuluna ulaşırsa, Allah onun kalbinden irfan verir. İrfan: kalp ilmi verir. Onun kalbi deryalar gibi coşar, taşar.

Gönlünde tulû' eyler anın aşk u muhabbet

Tulu' güneşin doğmasıdır. Güneş doğunca arzdan karanlığı gideriyor. İnsanların kalbinden karanlığımı ne götürür?

Allah aşkı.

Gönlünde tulû' eyler anın aşk u muhabbet

Allah aşkı, Allah sevgisi onun kalbinde doğuyor. Allah bir kuluna zâtının sevgisini verirse o kulun kalbinde doğdurur. Doğdurunca onun kalbi karanlıktan kurtulur.

Gönlünde tulû' eyler anın aşk u muhabbet

Görün nice mahbûb-ı Hudâ var bu beşerde

Ama Allah hidayet edecek, Allah hidayet etmiş. Nimetimizin nankörü olmayalım da nimetimizin kıymetini bilelim. Yoksa Allah bize hidayet etmiş:

Allah bizi Müslüman halk etmiş, küfürde bırakmamış,

Allah bizi habibine ümmet etmiş,

Allah bizi varisine tanıtmış; varis-i enbiya olan velilerini sevdirmiş.

Bu zamanımızda Cenabı Hak tarikatı da bize nasip etmiş. Şeriatı bilmezken, şeriatı hâşâ hâşâ estağfurullah vahşilik sananlar var. Bunlar kim?

Bunlar Hıristiyan değil, bunlar Mecusi değil; bunlar İsevi, Musevi putperest değiller. Bugün bu memleketin evlatları, Müslümanların evlatları zahir şeriatı vahşilik zannediyor. Hâşâ hâşâ estağfurullah, neymiş şeriat adam kesiyormuş diye, hırsızın kolunu kesiyormuş diye vahşilik sanıyorlar. Halbuki Cenabı Hak “kısasta hayat, kolaylık vardır²”, buyuruyor.

Bu hayat, kolaylık ne ama? Kısasa kısas olsaydı bu kadar olaylar, bu kadar ölümler olmazdı, mümkün değil. Anaşinin başlangıcında bir iki tane assaydılar bir iki tane kesseydiler bakalım daha kimse kıpırdayabilir miydi? Niye? Çünkü korku yok, ölüm korkusu yok. Allah korkusu yok.

Allah'tan korkmayan, gūnahtan da korkmuyor, ölümden de korkmuyor. Ben öldürdüm, beni de öldürürler diye bir korku yok Allah'tan da korkmuyor. Ne yapıyor? Burada adam öldürölüyor götörüp o yanda serbest bırakılıyor. Hapis de yatmıyor, ceza bile vermiyorlar. Bu kadar hırsızlıklar oluyor. Hele bir tane hırsızın elini kessinler bakın. Başka şeyle hırsızlığın önüne geçemezler. Bir tane hırsızın elini kessinler bakın hırsızlık daha oluyor mu?

Allah'a şükür elhamdülillah, çok şükür pîrlerimizin duası, pîrlerimizin sayesinde Allah bize ihsan etmiş, büyük ihsanda bulunmuş. Onun için Salih Baba;

Çok ihsân var bu ihsândan içeru

Buyurmuş.

Bu ihsanın çoğunluğu nerede?

Bu ihsanın çoğunluğu tarikattadır.

Allah bizi Müslüman halk etmiş, ihsan etmiş.

Allah bizi sevdiği habibine ümmet etmiş yine ihsan etmiş.

Çok ihsan; burada ihsanın çoğunluğu tarikattadır. Tarikattaki nimetlerin sonu nihayeti yoktur. Tarikatın nimetleri sonsuzdur. Tarikatın nimetleri de öyledir, amelle, parayla, pulla elde edilmez, himettir. Niçin?

Haber verir hakikat illerinden

Sana çok tuhfeler ihsân eder şeyh

Hakikat ellerinden seni haberdar eder diyor. Oradan sana çok hediyeler verir. Bunlar hakikat illerinin hediyeleridir. Bunlar dünya hediyesi değil, bunlar insanların hediyesi değildir. Bunlar Allah tarafından, Cenabı Hak tarafından bir mürşit eliyle tarikatta doğan ihsanlardır. Onun için;

Çok ihsân var bu ihsândan içeru

Buyuruyorsa tabii ki bunun bir anlamı var. Niye öyle buyurmuş? Bunun anlamı işte;

Allah bizi Müslüman halk etmiş bir ihsan etmiş,
Habibine ümmet etmiş ikinci bir ihsan etmiş,
Tarikat üçüncü bir ihsan.

Bu tarikatın ihsanının da nihayeti yoktur, olamaz. Çünkü;

Himmet-i evliyâ bize yâr iken

Şâh-ı Nakşibendî ser-hünkâr iken

Seyyid Tâhâ, Sıbgatullah var iken

"Kâbe kavseyn"e dek seyrânımız var

Bu tarikatın nimetinin sonu mu var? Sonu yok.

Sonu ne?

Sonu "Kâbe kavseyn ev edna³"dır. İşte sonu Kâbe kavseyn makamıdır. Buraya insanlar ulaşamaz, orası Peygamber Efendimizin makamıdır. Ama oraya kadar yol kapalı değil, açık. Onun için tarikatın nimetinin sonu yoktur. Onun için buyurmuş ki;

Çok ihsân var bu ihsândan içeru

Bir de;

Sâlih ne yatarsın uyan dediler

Sıdk ile Allah'a dayan dediler

Bu yatma insanlardaki gaflettir. Uyku yatması değil, gaflettir. Mürşidi tanımayan, tarikatı olmayanlar gaflette kalıyorlar, uyuyorlar, uykudalar.

Allah bize ihsan etmiş, gafillerden etmemiş. Mürşidi olan gafil değildir, tarikatı olan gafil değildir.

Zannetmeyin ki bir gaflet var ki nedir?

Günah-sevap, helal-haram bilmeyenler, kitap, sünnet tanımayanlar bunlar büsbütün zifiri karanlıktalar.

Biri var ki zifiri karanlık, biri var ki mesela biraz aydınlık. Aydınlık bir gece olur, çok zifiri karanlık bir gece olur, bir de parçalı bulutlu, alacalı olur. Bunlar çok zifiri karanlık da değil aydın da değil. Biz işte onlardanız.

Ama çalışalım ki karanlığa düşmeyelim, aydınlığa çıkalım. Zifiri karanlıkta olanlar şeriatın mahrum olur. Aydınlıkta olanlar tarikati da yaşamış hakikate geçmiş, gaflet küllerini tamamen atmış. Tamamen soyunmak, sıyrılmak şudur ki: Allah'ı insan hiç unutmazsa olur. Ayık odur işte.

Uyan gaflet meyinden kalk bu derdin çâresine bak

Kemendi boğazına tak ara bul kâmil insânı

Kement bağıdır. Bu bağ ise; Cenabı Hak zaten bir ayet-i kerimesinde buyuruyor ki: "Allah'ın ipine sarılın"⁴ Hâlbuki burada zahir ulema bunu tevil ediyor, başka yorum yapıyor. Ama yapamazlar çünkü ne kadar yapsalar yapamazlar. Çünkü her ayetin karşısında hadis vardır, hadis onu açıklıyor. Her hadisin karşısında bir kelamı kibar vardır o da onu açıklıyor.

İşte Allah'ın ipine sarılın. Burada Allahın zahirde bir ipi yok ki herkes buna sarılsın. Gökten aşağı ip atmamış ki herkes sarılsın.

Bu nedir?

Sevgidir, bu ip sevgidir, sevgi.

Cenabı Hak ne buyuruyor: "Beni sevin sevdiklerimi sevin". Veyahut da "Habibim seni seven beni sever, seni sevmeyen beni sevemez"⁵. Bir de "beni sevin sevdiklerimi sevin", buyuruyor.

⁴ Al-i İmran 3:103

⁵ Al-i İmran 3:31

Demek ki burada o ip sevgidir. Zahirde bir ip yok. Birbirinizi Allah için sevin, Allah için birbirinizi sevin.

Burada ancak Allah için sevilen kimdir?

Meşayihdir ve meşayih vasıtasıyla meşayihe sadık olan müritlerdir. Bu böyle olunca işte;

Uyan gaflet meyinden kalk bu derdin çâresine bak

Kemendi boğazına tak ara bul kâmil insânı

Bu da görülmemiştir.

Tarihler boyunca tarikat için birtakım yanlış söyleyenler, yalan söyleyenler, tarikat sonradan icat edildi, diyenler olmuş. Hâlbuki tarikat Peygamber Efendimizin zamanında Peygamber Efendimiz tarafından tarikat telkin etmiştir. Onun zamanında tarikat vardır, yok değildir. Bizim hatmemizi o ashabıyla birlikte yapmıştır. Efendim, zikrimizi Sıddık-ı Ekber Efendimize mağarada telkin etmiştir. Onun için tarikat evvelden vardır. İşte ta evvelden bu yana tarikatın başlangıcından (tarikatlar çok tabii) bu zamana kadar hiçbir tarikatta, hiçbir meşayihde, hiçbir meşayihin müridinde görülmemiştir ki bir iple kendisini bağlasın.

Bu kement niye zikredilmiş?

Kemendi boğazına tak ..

Bu da sevgi bağıdır. Ancak bu kement meşayihe sevgiyle bağlanmaktadır.

Allah'a şükür işte Cenabı Hak bu nimetini bize ihsan etmiş, nimetinin nankörü olmayalım. Nimetinin nankörü olursak elimizden alır. Nimetimizin kıymetini bilirsek artırır.

Nimetimizin kadrini, kıymetini bilmek için yaşantımız olacak. Yaşantımız, almamız, vermemiz, ibadetimiz İslâm'a, kitaba, sünnete uyacak. Daha sonra insanlara karşı çok iyi niyetli olmamız lazım. Onlara kötülük yapmayacağız, incitmeyeceğiz. Tarikatta terakki böyledir. Tarikatta terakki şudur ki: Mesela Cenabı Hak:

"Her kim ki Allah için alçalırsa biz onu yükseltiriz⁶". Burada demek ki terakki bu tevazudur.

Tevazu demek herkesi kendinden üstün görmektir, kendisini herkesten aşağı görmektir.

Tarikatın büyük ameli bundan başkası değil, tevazudur.

Tevazu fetheder fettah babını

Öyle ki insan tevazu ehli olacak; tevazu ehli olmazsa yükselemez. Cenabı Hak: "Her kim ki Allah için alçalırsa biz onu yükseltiriz. Her kim ki tekebbür sahibi olursa onu da yoksul, hakir yaparız."

- Onun için tevazumuz olacak,
- Kinimiz de olmayacak, kimseye kin etmeyeceğiz,
- Bağışlayıcı olacağız efendim,
- İnsanları seveceğiz, insanları sayacağız.
- Büyüklere hürmet, küçüklere şefkat göstereceğiz.

Zaten şeriat da bunu emrediyor, tarikat da bunu emrediyor.

Ama şeriatın zahirinde kalanlar bunu biliyor ama yapamıyor. Yani tarikatı olmayan bunu biliyor ama sözde kalıyor özüne geçemiyor, bunları tatbik edemiyor.

Ancak bunları tatbik eden ehli tasavvufur, tarikattır.

Çünkü niçin?

Onda bir Allah aşkı tecelli etmiş ki o aşk ondaki tefrikayı kaldırmış. İnsanlarda tefrika var.

Tefrika ne?

Tefrika şudur: Sana iyilik eden, kötülük eden var. İyilik edeni seviyorsun, kötülük edeni sevmiyorsun. İnsanlarda kusur görüyorsun, insanlarda iyiyi kötüyü seçiyorsun.

Bunlar nedir?

Mesela hayrı şerri...

Hayır, Şer ne?

Hayır, şer burada hayır ve şerri işlemek değildir. Sana gelen hastalık-sağlık, sana olan fakirlik-zenginlik veya başında bulunan fakiri-zengini başındaki hastayı-sağı veya karşıdaki işte sana iyilik yapan sana kötülük yapan, seni seven seni sevmeyen, seni metheden seni zemmeden. Bak bunlar nedir?

Bunlar işte tefrika tabii.

Ama bunu şeriat kaldıramıyor. Ancak ehli tarikat bu tefrikayı kaldırır atar.

Niçin, neden kaldırıyor?

Ya dersin bir-durur Hallâk-ı âlem

Beğenmezsin filan oğlu filânı

Sen bu âlemleri halk eden Halik bir diyorsun ama niçin beğenmiyorsun Ahmet böyle Mehmet böyle; şu şöyle, bu böyle diye niye diyorsun? Halbuki onun birliğini, Allah'ın birliğini birlesen Allah halk etmiştir hepsini müsavi göreceksin.

Yaratılmışı hoş gör yaratandan ötürü

Demek ki insan aşka duçar olmazsa, Allah sevgisi bir insanın kalbinde olmazsa tefrika kalkmaz. Bak ne buyurdu kelimanda;

Sevdim seni seydâ-yı cihân hayır ve şerde

Sana öyle sevgimi verdim ki hayır da senden geliyor şer de senden geliyor.

Hasta da etsen sen veriyorsun yine severim,

Sağlık da versen senden geliyor yine severim,

Cefa da geliyorsa senden geliyor yine severim, sevdiğinden dolayı seni yine severim,

Sefa da gelse senden seni yine severim.

Celali Baba onun için buyurmuş ki;

Belâ-yı kazadan kurtulmaz başın

Gün-be-gün yürekte artıyor cûşun

Celâli yâd ile görülmez işin

Bu dertli sinemin dermanı geldi

Hizmet eden himmet alıyor, himmet alan hizmeti daha çok azimli, hareketli oluyor. Hizmet himmeti cezp ediyor, himmet hizmet yaptırıyor.

Hizmet deyince burada sade senin şahsi hizmetlerin değil, amelin hizmetin değil. Bir de sen hizmet görüp himmet alırsın bir de sana makam mevki görev hizmeti verilir. Bu hizmeti başardınsa gördünse, ciddi ve samimi olman lazım, bu sefer hizmetin daha büyüğünü sana verirler. Onu da başardınsa daha büyüğünü verirler. Onu da başardınsa daha büyüğünü verirler.

Hizmet deyince sade zahirde şeyh efendimizin emirlerini tutmaktır. Tutup da yani ne? Dersimizi yaptık, hatmemizi okuduk işte teheccüd namazımızı kıldık zikrimizi yaptık. Bunlar da hizmet tabii, bunlarla terakki ediyor. Bir de sen bunlarla almış olduğun bir hizmet sana manevi bir terakkin oldukça o hizmet büyüyor. O hizmet de ciddi olunca daha da büyüyor.

Nasıl mesela?

Velayette bizim bu Nakşî tarikatı askeriye'dir. Görevi askeriye, kıyafeti askeriye, eğitimi askeriye, makamı askeriye, rütbesi askeriye, hepsi askeriye.

Şimdi askeriye denilince er de bir asker, rütbeliler de asker, onbaşı da bir asker, çavuş da, uzman çavuş sonra astsubaylar da bir asker.

Zaten rütbeleri var onlar da asker. Subaylara geçince teğmen, üsteğmen, yüzbaşı bunlar da asker. Binbaşı, yarbay, albay bunlar da asker. Tuğgeneral, tümgeneral, orgeneral bunlar da asker. Değil mi? Bunlar hep neyle terakki ediyor? Mesela bir yüzbaşı binbaşı olmak için başarılı olur hizmetinde, hizmetini görüyor ki terfi edebiliyor. Hizmetini görmese onu terfi ettirmezler.

Aynen bizim tarikatımız da böyle terfi olur (şeyh efendimizin sohbetleri bu), bizim tarikatımız da askeriye tarikatıdır. Askeriyede bir disiplin var, askeriyede bir kuvvet var.

Zahirdeki askeriye gibi değil. Bu zahirdeki askeriye göre; o maneviyat askeriye şöyledir ki:

Hazreti Ömer (r.a) Şam'a gidiyor. Medine'den çıktı kölesiyle. Bir devesi var, kendisi biniyor kölenin devesi yok. Köleye diyor ki;

—Biz yolcuyuz, arkadaşız. Artık burada kölelik, halifelik, ağalık kalktı, kaldırdım ta ki Şam'a girinceye kadar.

Bineği bir tane deve sırayla binecek.

—Bir saat sen bineceksin bir saat ben, beş saat sen bineceksin beş saat ben.

Böyle sırayla binerekten gidiyorlar. Şam'a gireceği zaman köleye sıra geliyor. Köle diyor ki;

—Efendim Şam'a giriyoruz sahabeler de orada, yeni Müslümanlar Şam'ın halkı da var, hepsi sana karşı gelirler ben devede olur mu? Sen bin.

—Yok, hayır, diyor. Sen de bir köle ben de bir köle. Allah'a karşı sen de bir köle ben de bir köle. Sıra sana geldi sen bineceksin, diyor.

Köle devede Şam'a giriyorlar. Şamlıların hepsi elini öpmek için devenin yanına koşuyorlar köle feryat ediyor. Diyor ki;

—Yahu ben halife değilim, halife O.

Askeriye deyince erin giyimi başka, generalin giyimi başka; erin elbisesi, yemesi başka değildir. Ancak burada bir görev var, bir de rütbe vardır. Yaşantıya gelince er de, mareşal de birdir. Maneviyatta böyle, zahir gibi değil.

Allah'a şükür işte biz de tarikata girince bir asker olduk, asker elbisesi giydik, asker karavanası yiyoruz. Bir kıyafet taşıyoruz. Bu asker kıyafeti taşımakla bu askerliğin disiplinini muhafaza etmek lazımdır. Muhafaza edersen terakki edersin bir de edemezsen askerde divan-ı harbe veriyorlar asıyorlar, kesiyorlar.

Bu da nedir?

Tarikata girer de tarikatı inkâr ederse onu maneviyatta divan-ı harbe verirler, asarlar. Yani onun imanı gider.

Tarikata giren şeriatsız olmayacak. Şeriatta eksiklik varsa tarikatta zaten onun yeri yok. Tarikat onu kabul etmez. Az bir eksiklik olsa tarikat onu kabul etmez, etmiyor.

Ama girmiş de şeriati namazını kılıyor, orucunu tutuyor, ibadetini yapıyor, ama dersini yapmıyor. Salât-ı evvabinle, teheccüdden başkalarını yapıyor da bunu yapmıyor. Dersini yapmıyor, hatmelere gitmiyor, gelmiyor. O kimse dersini yapmasın, hatmeye gelmesin. Namazını kılıyorsa, ibadetini yapıyorsa, tarikatı da inkâr etmiyorsa onun kârı da yok zararı da yok. O tarikatta terakki de edemiyor fakat bir seviyede duruyor. Terakkisi de yok kaybı da yok.

Ama bir de var ki tarikatı inkâr ediyorsa geceleri kaim gündüzleri saim olsun. Tarikata girdi veya girmede. Veya girdi de tarikattan çıktı, ya da çıkmadı da inkâr etti. Başladı tarikatı, meşayihi zammemeye, o zaman onun ne kadar ameli olursa olsun, orucu namazı onu kurtarmaz.

Çünkü bak İslam'dan dönenlere mürtet deniliyor, mürtet. Bunlar Peygamber Efendimizin zamanında oldu değil mi? Onun gibi Müslüman olanlar Peygamber Efendimiz dünyadan göçtükten sonra döndüler, mürtet oldular. Mürtet; pis, yani imansız oldular.

Ebu Bekir Sıddık Hazretlerinin hilafetinde Halit Bin Velid'in kumandasında bütün köyler, şehirler, kasabalar tarandı, tetkik edildi. O mürtet olanların hepsini tek tek kılıçtan geçirdiler. Hatta sahabeden Cebele bin Eyham'ın otuz bin kişi askeri vardı. Bir çöl beyi, Müslüman olmuş, çok da savaşlara katılmış. Hazreti Ömer Hazretlerinin hilafet zamanında Hazreti Ömer (r a) Hazretleri Hicaz'da Hac da tavaf yaparken kölenin birisi Cebele bin Eyham'ın ayağına basmış. Sen benim ayağıma bastın diye vurmuş yumruğu köleye ağzındaki dişlerini kırmış. Bu da gitmiş Hazreti Ömer'e şikâyet etmiş. Hazreti Ömer demiş ki;

—Kısasa kısas. Sen bu kölenin dişlerini kırdın o da senin dişlerini kıracak. O da demiş ki;

—Sen beni bir köle ile bir mi tutuyorsun? Askerim var, gücüm kuvvetim var, sonra bu kadar savaşlar yaptım. Hazreti Ömer de demiş ki;

—Savaşı yaptınsa kendi amelin. Allah indinde sen de bir köle ben de bir köleyim. Allah'ın emri kısasa kısas. Senin dişlerin kırılacak.

Bakmış kurtulamıyor,

—On dakika müsaade et.

Demiş, bir mazeret göstererek izin istemiş. Ama izin almakla beraber otuz bin kişiyi alıyor, Rum'a dönüyor, sığınmıyor, Hıristiyan oluyor. Hülefa-i Raşidin zamanında onunla savaşılmış. Rumlarla savaş olduğu müddetçe Rum komutanı onu cephe kumandanı yapıyor, çok da savaşçymış. Müslümanlara çok zayıat veriyor. Müslümanlar zaferleri onun tesiriyle çok çetin kazanmışlar. O mürtet işte.

İşte o şeriatın, İslamiyet'ten dönene mürtet deniliyor. Tarikattan dönene ise münkir deniliyor, aynı şey. Münkir, inkârcı demek. Tarikattan çıkar, inkar etmezse münkir olmaz ama tarikatta da hiçbir terakkisi olmaz.

Tarikattan maksat terakkidir.

Nakşibendî Efendimizin dört tane Seyfettin isminde müridi varmış. Belki müritleri çoktur ama Seyfettin ismindeki bu dört tanesi normalde de ileride. Bunlar; Mahbub: Seyfettin, Makbul: Seyfettin, Makul: Seyfettin, Merdut: Seyfettin’miş.

Makbul Seyfettin zaten makbul olmuş. Evliyaullah'a makbul olan Resulullah'a da makbuldür, Allah'a da makbuldür. Yani Nakşibendî Efendimize makbul olan Allah'a da makbuldür, Resulullah'a da makbuldür.

Mahbub olan da, sevilen de güzel zaten. Evliyaullahın güzel dediği Allah'ın indinde de, Resulullah'ın indinde de güzeldir.

Bir de makul. Makul de hoş görülmüş.

Bir de Merdud, Merdud Seyfettin varmış. O Merdud Seyfettin ise; Nakşibendî Efendimizin zamanında davetler varmış. Artık maddiyatı olanlar Nakşibendî Efendimizin ashabını davet ediyorlarmış. O merdud Seyfettin de ticaretle çalışıyormuş. Fakat bu davetteki maksadı;

— Ben davet edeyim de bana dua etsin, malım artsın, on iki bin altın sahibi olayım.

Niyeti buymuş. On iki bin altın sahibi olmak. Develeri var, işte adamları var. Tüccar, memleketten memlekete mal götürüyor, satıyor. Oradan oraya götürüyor, ihracat ithalat neyse yapıyor. Bu bir gün Nakşibendî Efendimizi müritleriyle beraber davet etmiş. Çok bol yemekler, çok çeşitli leziz yemekler de yaptırmış. Nakşibendî Efendimizin zamanında da ziyafetlerde yemeklerin peşinden tatlı geliyormuş. Çeşitli çeşitli tatlı geliyormuş. O da tatlıyı yapmamış. Masrafı çok güzel, yemekler çok, çeşitli bol yapmış; tatlıyı yapmamış, tatlı yok. Şah-ı Nakşibendi Efendimiz latife ile demiş ki;

—Mevlana Seyfettin, hani tatlı da yokmuş, tatlıyı niye getirmedin?

Deyince hoşuna gitmemiş, bu kelam ağırına gitmiş. İçerinde bir itiraz kaynamış.

—Ben bu kadar masraf ettim bir de tatlı yok dedi. Cemaatin ortasında bunu bana nasıl söyler?

Bu itiraz büyümüş büyümüş sohbetinden kesilmiş. Sonra Nakşibendî efendimiz buna demiş ki;

—Senin maksadın on iki bin altın sahibi olmak, on iki bin altın sahibi ol.

Olmuş ama Nakşibendi Efendimize de itirazı büyümüş büyümüş ve bu sefer de inkar etmiş.

Onun için biz de dikkat edelim. Allah bu nimeti bize nasip etmişse münkiri olmayalım, nimetimizin kıymetini bilelim.

Neyle bileceğiz bu nimetin kıymetini?

Amellerimize, hatmemize devam edeceğiz, günlük dersimizi yapacağız. Evvabin namazını, teheccüd namazını, yani o kitapta ne yazılmışsa onları tatbik edelim bizden ondan fazla bir şey istemiyorlar. Ama onları eksik bırakmayalım.

Bir de ihvanları sevelim, ihvanlarda kusur görmeyelim.

Gazabımızı yenelim. Gazap; bizde mademki bir muhabbet varsa bu muhabbetin zıddı gadaptır. Nasıl ki bir ateşe suyu serpersin sönerse; yanan bir ateşe veya yanan bir ışığa, muma üflersen sönerse, gadap da ne yapıyor? Muhabbeti söndürüyor.

Sonra bir de bizim ahlak-ı hamide sahibi olmamız lazım. Bütün amellerimizden daha da çok meşayihimizin hoşuna giden, meşayihimize makbul olan amel; güzel ahlak sahibi olmamızdır.

Bunlar öyle ki bir mürit birisini incitirse onların hoşuna gitmez, onlar da incinirler. Hatta bak buyurmuşlar, büyüklerimizin emirleri, mübarek Şeyh Efendimiz “iki ihvan birbiriyle irdeleşirse bir tanesi ölür, bir tanesi yok olur”.

Ama bu kim, hangisidir?

Hangisi haksızsa o ölür.

Evet, ihvanları seveceksiniz. Meşayihimizin en çok hoşuna giden, ona sevilmemiz için, biz de ihvanları seveceğiz.

- İhvanlar birbirini sevecek,
- Birbirinde kusur görmeyecek,
- Kimseyi incitmeyeceğiz,
- Kimseden de incinmeyeceğiz.

Bir incitmemek var, bir de incinmemek var. Kimseyi incitmediği gibi kimseden de incinmeyecek. Çünkü niçin?

Birisinde olur, imtihan için olur, veyahut da her ne kadar gelmiş tarikata girmiş ama tarikatı anlayamamış, bilememiş sana eliyle diliyle hoşuna gitmeyen bir söz yapmıştır, belki seni incitmiştir, kırmıştır. Sen ona kırılırsan eğer içinde ona bir kin olur. Bu kin de seni terakki ettirmez.

Bizim için en büyük gönlümüzü meşgul eden, bizde gönül kâridir. Hep kârı, kemali gönlüne bağlamıştır, kalbe. Kalbinizden Allah'ı unutmayın, Allah'ı zikredin. Allah sevgisi, Allah zikri, Resulullah sevgisini gönlünüzden eksik etmeyin.

Ama insanda kin olursa, kin olunca onu ne yapar?

Kin o muhabbeti, kalbi meşgul eder. Demek ki o zaman kimseden incinmemek için, kimseye kin de tutmacağız. Zaten Cenabı Hak'ın, Allah'ın indinde en çok hoşuna giden de budur.

Duada bak: “Allahümme inneke afüvvün kerimün tuhibbul afve fağfü annî?” Bu çok makbul bir duadır. Bunun Türkçe meali şöyle: Ya Rabbi sen affedecisin, affetmeyi seversin; affedenleri de seversin, beni de affet.

Demek ki Cenabı Hak affedici olduğu için affedenleri de seviyor. Affetmek için kimseden incinmeyeceğiz. Olur, adam seni diliyle

eliyle belki incitmiş olur veya bir hakkına tecavüz etmiş olur. Bunları gönlünden çıkaracaksın, affedeceksin, bağışlayacaksın. Niçin?

İyiliğe iyilik insanların kârı. Her insan yapabilir. Birisinden iyilik gördüğünde; şu adam şurada şu iyiliği yaptı. Ben de onun iyiliği karşısında bir iyilik yapayım der.

Kötülüğe iyilik ariflerin kârı. Arif olmak için insan hakikate ulaşacak. Hakikate ulaşmak için tarikatı olacak. Tarikatı olmayan hakikate ulaşamıyor, hakikate ulaşamayan arif olamıyor. Bak şeriat, tarikat, hakikat, marifet var.

Arifler var, arifler marifete ulaşanlar, arifler marifete ulaşanlar ki Teveccühte okuyoruz ya:

"Ve İla Kutbul arifin" Arifin ne?

"Sultani evliyayı vel aşikin" kim bu?

"Ruhul hakikeyni necnül haseneyni ebi Muhammedin eş şeyh Abdülkadiril Ceyli".

Demek o neymiş? Ariflerin kutbu, başı, sultanıl evliyaların da sultanı, "Kutbul arifin sultanıl evliyayı vel aşikin" İşte böyle arifler ki ayık olanlar. Arif kimmiş? ayıklar, ayık olanlar. Ayık kimmiş? Arifler. Arifin manası ayık.

Öyleyse burada kötülüğe iyilik arifler kârı. Kötülüğe iyilik ettinse sen de arif oldun.

“Evliyaullah Allah’tan gayrı değil, Allah’a bir aynadır”

19.07.1993, Konya

Âteş-i aşkınla yandır Sâlih'i

Şarâb-ı lebinle kandır Sâlih'i

Taklîd'den tahkîke döndür Sâlih'i

Afv eyle hizmette noksânımız var

Taklit burada ikidir. Yalnız taklit ki: Müridin taklidi insibahtır. Ama mürit olmayanın taklidi ise hicveder, alay eder. Onların hakkında Allah korusun şöyle bir şey buyrulmuştur.

Ârifîn Hak iledir Hak'tır özü

Anların kiblesidir şeyhin yüzü

Kavm-i Nemrûdiler istemez bizi

Yani buradaki kavmi Nemrut; tarikatı inkâr edenler, rabıtayı inkâr edenlerdir.

Tarikat haktır, rabıta haktır.

Ama burada yine yanlış anlaşılmasın arif ayık demektir.

Biz arif miyiz? Değiliz.

Gafil miyiz? Değiliz.

İkisinin ortasındayız. Çalışalım ki arif tarafına geçelim, arif olabilelim. Biz şimdi burada;

Arifîn Hak iledir Hak'tır özü

Anların Kiblesidir şeyhin yüzü

Kavm-i Nemrudiler istemez bizi

Biz hafid-i Pir-i Tagi olmuşuz

Pir-i Sami'nin çırağı olmuşuz

Burada Hafidi yani Piri Tagi'nin torunuyuz, Pir-i Sami'nin de çerağıyız. Evet, maneviyatta bunlar babalarımız, dedelerimiz oluyor.

Şeyh Efendimiz, bir müridin meşayihî, maneviyatta babasıdır. Batında babası meşayihidir.

Zahirde annesi, babası olduğu gibi tarikatta da bir müridin babası meşayihidir.

Niçin?

Bundaki esrar şudur ki: Bize babamız, annemiz dünyaya gelmemize vasıta olmuş. Allah halk etmiş ama anne, baba da vasıta olmuş.

Öyleyse anne baba nasıl bir vasıta olmuş?

Ulvi âlemden süfli âleme indirmiş.

Gökte uçar iken indirdin meni

Vâdî-i vîrâna kondurdun meni

Vahşî hayvânlara döndürdün meni

Eyledin dilimi lâl kara bahtım

Bu kelamı kibar ayetin, hadisın mealidir. Cenabı Hak ayet-i kerimede: "Sümmün bükmün ümyün fehüm la yerciun¹" buyuruyor. Peygamber Efendimiz hadisinde:

"Allah'a, ahirete iman eden hayır konuşsun; hayır konuşamıyorsa sussun²."

Allah'a, ahirete iman eden vaaz nasihat dinlesin; dinleyemiyorsa kulaklarını tıkasın.

¹ Bakara 2:18

² Tirmizi Kıyamet 51

Allah'a, ahirete iman eden gözlerini yasaklardan korusun; koruyamıyorsa kapatsın."

Bak kelamı kibar da bunları ifade ediyor.

Gökte uçar iken indirdin meni

Vâdî-i vîrâna kondurdun meni

Vahşi hayvânlara döndürdün meni

Eyledin dilimi lâl kara bahtım

Demek ki bir insanın ameli ibadeti yoksa, günah sevap, hayır şer bilmiyorsa o vahşi hayvan sayılıyor, vahşi hayvandır.

Çünkü zaten Cenabı Hak: "Biz Kur'an'ı insanlara gönderdik, peygamberi insanlara gönderdik³", buyuruyor. Kur'an'ı, peygamberi tanımayan insan sayılmıyor.

İşte bu kelamı kibarda da ki evvelki kelamı kibarda da,

Arifin Hak iledir Hak'tır özü (Burada şüphede kalmayın)

Anların Kiblesidir şeyhin yüzü

Arif olanların iki kiblesi vardır. Birisi cesedinin kiblesi Beytullah'tır. Her ibadette oraya yönelecek, yönelmezse ibadet makbul olmaz.

Ama ruhunun kiblesi de Allah'ın zatıdır, behtidir.

Burada şeyh niye ifade ediliyor? Şeyhin yüzü niye?

Şeyhin yüzü mirattır, Allah'ı gösteren bir aynadır. Değil mi? Evliyaullah mirattır. Evliyaullah Allah değil, Allah'tan da gayri değil. Allah'a bir aynadır.

Ben Hazret-i şeyhim gibi mir'âtımı buldum

Mir'ât-ı musaffâyı görüp zâtımı buldum

Hem sûre-i İhlâs ile isbâtımı buldum

Bir böyle, bir de buyuruyor ki;

Gönül fehm edeli "lâ"dan "illâ"yı

Mecnûn-veş biz de bulduk Leylâ'yı

Nûr-ı cemâlinde seyr et Mevlâ'yı

Bir rûh-ı musaffâ mir'âtımız var

Mirat burada aynadır. Musaffâ silinmiş, parlatılmış bir ayna.

Bir ayna var ki kirlenmiş, tozlanmış, paslanmış, o göstermez. O ancak kendi cismini gösterir.

Ama silinmiş bir ayna kendi cismini göstermez, karşısına geçen cisimleri gösterir.

Onun için işte burada tarikâtı anlamış, yaşayanın; şeriâtı ve tarikâtı olanın iki kıblesi vardır. Birisi Beytullah, cesedinin kıblesi. Her ibadette oraya yönelecek. Fakat bir de ruhunun kıblesi vardır ki Allah'ın zatıdır.

Fakat Allah'ın zatına bak Allah'ın sıfatları var, esmaları var.

Esmâ; bin bir ismi var, bin bir isminin nuru var.

Sekiz sıfatı var, sekiz sıfatının nuru var.

Ama Zatı birdir.

Zaten sıfatları zatının âsârıdır,

Bu halkiyet de sıfatlarının âsârıdır.

Evet, ama Cenabı Hak mekândan münezzehtir. Kutsi hadisinde: "Ben yerlere, göklere sığmam ama mümin kulunun kalbine

sığarım⁴" buyuruyor. Değil mi? "La yesevni arzı vela semai ve lakin yesevni kalbe abdiyel müminin".

Ama mümin kulunun kalbi Allah'ı zikreder, zikreder ve bu esma nuruna ulaşır. Esmâ nûruna ulaşmak için Allah'ın bin bir isminin herhangi bir ismiyle zikir yapacak. İnsan zikirsiz esma nuruna ulaşmaz, ulaşamaz.

Onun için bu tarikatlar ayrılmışlardır ki burada hepsinin Allah'ı zikirleri değişir. Birbirine uymaz, tutmaz. Ama bütün esmalar toplanıyor, yani Allah'ın hep o bin isimlerinin nurundan insan geçiyor en son Lafza-i Celal'in nuruna geliyor. Orada sondur. Çünkü bu bin isim Allah'ın sıfatlarının isimleridir, sade Allah'ın zatına mahsus olan Lafza-i Celal'dir. Orada sona eriyor.

İşte Nakşibendî Efendimizin emri de budur:

—Sair tarikatların nihayetdeki kârlarını biz bidayete getirdik. Sair tarikatların nihayette ulaşacağı, elde edeceği bir kârı biz bidayete veriyoruz.

Burada işte insanlar bütün esma nurundan geçer. Hangi esmayı zikretmişse onun nuru tecelli eder, geçer ama en son Lafza-i Celal'de nihayet bulur.

Burada çünkü;

Tecelli sûri var,

Tecelli manevi var,

Tecelli zat var.

Bir de;

Esmâ nuru var,

Sıfat nuru var,

Zat nuru var.

Evet, onun için Lafza-i Celal'de sona erer.

Bir insanda, bir müritte Lafza-i Celal nuru tecelli ederse; bütün bu halı nasıl yere döşenmişse bütün bu eşya hepsi Allah, Lafza-i Celal Allah, böyle bir nur halinde, Allah ismiyle döşenmiş olur. Bu tecelli manevidir.

Bundan da mürit geçiyor. Allah'ın tecelli manevisinden, yani ismi, ondan da geçiyor. Bundan da geçip zat nuruna ulaşınca o da yok oluyor.

O zaman ne oluyor?

Bir derya, bir okyanus. Daha bir şey yok, kimse yok, kendisi yok, eşya yok.

Tarikatın en son nimeti de budur ki zat nuruna ulaşan için bütün her şey onda yok oluyor. Kendisi de yok oluyor.

İşte bunu Kırşehir'de yaşamış Âşık Paşa isminde bir zat "Küllü şeyin halikun illa veçheh⁵" emri fermanının manasını nazımla, makamla söylemiştir. Reşahat'te yazılıdır, okuyanlar rastlamıştır. Hemen hemen bir sayfa mısra doldurmuş. Mesela ne buyuruyor orada?

Orta yerden götürürler seni ben

Ol denizde garka vara can u ten

Orada demek ki insan canından geçiyor, teninden de geçiyor.

Ten ise ceset,

Can ise ruhtur.

Orta yerden kalkar. Yani orta yer şimdi görünen, bak bu insanlar, görünenler. Seni ben ise; hem kendi varlığı, hem bütün eşyanın varlığı yok olur.

Orta yerden götürürler seni ben

Ol denizde garka vara can u ten

Kendini kendi göre kendi bile

Bakısın edemez gelmez dile

Çünkü dile getirenleri zahir şeriat mesul etmiştir, suçlamıştır. İşte Mansur'u asmıştır, Muhittin Arabî Hazretlerini yine asmışlar, daha işte Nesimi Hazretlerinin derisini yüzmüşler. Hepsine böyle şeyler yapmışlar.

Kendini kendi göre kendi bile

Bakısın edemez gelmez dile

Aşk anındır âşık oldur maşuk ol

Ahir andan ana varır cümle yol

Hâlbuki burada aşk var, âşık var, maşuk var. Aşk bir kelime, maşuk bir kelime, âşık bir kelime değil mi bunlar? Burada;

Maşuk sevilen,

Aşık da seven,

Aşk da ikisinin arasında olan sevgi.

Aşk da onun, âşık da O, maşuk da O, hepi O.

Ahir andan ana varır cümle yol

Bu da Allah'ın "Kalû inna lillahi ve inna ileyhi râciûn, Allah'tan geldik, Allah'a döneceğiz⁶⁷", buyuruyor.

Ama Allah'tan insanlar bir vasıtayla gelmişler yine bir vasıtayla giderler. O vasıtayı bulmak lazım. O vasıtayı bulmazlarsa gidemezler. Bütün bu insanlar cismen Allah'tan gelmiştir ve hepsine de Cenabı Hak bir ruh üflemiştir, o cesede indirmiştir, kondurmuştur.

Fakat bütün cismen gelmek var, cismen gitmek var; ruhen gelmek var, gitmek var. Cismen bütün insanlar zengini fakiri, ağası kölesi, âlimi cahili, sakatı sağlamı, inanan inanmayan, genci kocası; ölen hep cismen gidiyorlar.

Bunlar nereye gidiyorlar, Allah'a mı gidiyorlar?

Toprağa gidiyorlar. Bu ceset göğe çıkıyor mu? Ölen cesetler nereye koyuluyor? Toprağa koyuluyor.

Bu mudur Allah'a gitmek?

Hayır.

Ceset midir Allah'tan gelen?

Cenabı Hak "Biz Âdem'i topraktan halk ettik, kendi ruhumuzdan ruh üfledik⁷" buyuruyor, değil mi?

Allah'tan gelen ne?

Allah'tan Ruh gelmiştir. Onun için de şöyle buyuruyor;

Gökte uçar iken indirdin meni

Vâdî-i vîrâna kondurdun meni

Vahşî hayvânlara döndürdün meni

Eyledin dilimi lâl kara bahtım

Gökte ne uçuyormuş? Gökte ceset uçuyor muydu?

Allah cesedi bir damla kirli sudan halk ediyor.

Gökte mi uçuyor bu ceset? Neymiş gökte uçan?

Ruh.

Çünkü Cenabı Hak ilmi ezelide ruhları halk etmiş. Bu ruhlar arş-ı alada, çok âlemlerde pervaz etmişler, gezmişler, dolanmışlar, kalmışlar. En son bu dünyaya inmişler. Dünyaya cisimle inmişler.

Allah cesedi halk etmiş, ruhu da cesede indirmiş. Fakat bu ceset toprağa gidiyor. Toprağa gidenler hep Allah'a gitmezler. Ruhlar Allah'a gider ama şöyle gider: Allah'ın rahmetini kazanır gider, arş-ı alaya çıkar. Allah'ın gazabını kazanıp giderse yerlerin, zeminlerin altına iner.

Cenabı Hak: "İnsanlar ulvi, insanlar süfli⁸", buyuruyor. Yükselen insan ulvi oluyor. Öyle yükseliyor ki insanlar meleklerin üstüne çıkıyor. İnsanlar süfli, o kadar aşağıya düşüyor o kadar aşağıya düşüyor ki hayvanlardan aşağıya düşüyor. Niye böyle? Cenabı Hak: "Biz insanları halk ettik, insi cinni halk ettik bizi mabut bilsinler⁹". İnsandan, cinden başka bir varlığa böyle bir emir yok. "Biz bir gizli hazineydik, aşikâr olmak için insanları halk ettik¹⁰" buyrulması ise tarikattır işte. Şeriat bildiriyor, tarikat da bulduruyor.

Demek ki o gizli hazine aşikâr olacaktır, olmaz değil, olacaktır. Ama aşikâr nasıl olur?

İnsanlara şeriat, tarikat, hakikat, marifet var.

Hakikate ulaşamayan o gizli hazineyi bulmuş değildir. O gizli hazine aşikâr olmaz. O da işte, "Küllü şeyin hâlikun illa veçheh", emri fermanı bu enfasta da tecelli ediyor. Enfasta tecelli etmese Cenabı Hak "mûtû kable entemûtû¹¹" buyurmazdı.

Bu nedir? Cenabı Hakk'ın bize "ölmeden evvel ölün" diye bir emri var. Bu ölmeden evvel ölmek, insanın varlığından kurtulmasıdır. Varlığından kurtulunca, kendi varlığı, eşyanın varlığı yok olunca neyi görecek? İnsan bir varlık sahibi. Kendi varlığıdır eşyayı gören, kendi varlığı yok olunca neyi görecek? Eşya da yok olur. O zaman demek ki "mûtû kable entemûtû" ölmeden evvel ölmek

8 Tin 95:4-5

9 Zariyat 51:56

10 Fususül Hikem Trc. C.1 S.43

11 Ömer Dağıstani Fetvalar S.149

oymuş ki insan varlığından kurtulsun. Varlığından kurtulunca o artık ebedi hakiki bir varlığa ulaşıyor.

Hakiki varlık kimdir?

Allah'tır.

Bak Cenabı Hak "hüvel evvelû velâhiru vezzahiru velbâdın¹²" buyuruyor.

Evet, inandık ki;

Evvel de O,

Ahir de O,

Ezelidir, ebedidir ki onun evveli yine bilinmiyor. Cenabı Hakk'ın varlığı ne zamandan bilinmiyor. Ancak zatı bilir, insanlara bildirmemiş. Allah'ın zatına mahsus olan bir ilim vardır ki onu hiç kimseye ne insana, ne cinne, ne meleğe bildirmemiş.

Aslında bakın bütün mükevvenatın ilmi toplanıyor; insin, cinin, meleğin ilmi Peygamber Efendimizin ilminin yanında sıfır kalıyor. Bir derya ile bir katre gibi. Ama Peygamber Efendimizin bu kadar büyük bir ilmi Cenabı Hakk'ın ilminin yanında o da küçük kalıyor. Çünkü onun zatına mahsus bir ilmi var. İlmi ezeli deniliyor.

Bu ilmi ezeli ne ki?

İlmi ezeli Cenabı Hakk'ın zatına mahsus olan bir ilim ki bunu bildirmemiş. Bize, insanlara veya hiçbir mahlûkata bildirmemiştir.

Evet,

Evveldir,

Ahirdir,

Zahirdir,

Batındır.

“Evvel benim, ahir benim, zahir benim, batın benim¹²” buyuruyor. Cenabı Hakk'ın evveline inandık, ahirine inandık. Varlığına, birliğine inandık, batını göremiyoruz.

Ama burada Cenabı Hak zahir de benim, diyor. Bu zahir O ise görünmesi lazım. Ama onu göreceğ göz lazım, bu göz görmez. Bu göz maddedir, maddeyi görür. Bir insanın mana gözü vardır, manevi gözü vardır. Manevi gözü açılırsa işte manaları görür. Madde görünenler, mana görünmeyenlerdir. Cenabı Hak insanlara zaten bunu buyuruyor: “Biz insanda dört tane göz halk ettik, buyuruyor, ikisi başının gözü, ikisi kalbinin gözü¹³”. Dillerde bu kalp gözü, kalp gözü söyleniyor, batın, manevi göz söyleniyor. Demek bu var ki söyleniyor. Vardır amenna ve saddockna.

Cenabı Hak (Kur'an'a inanmak lazım), Kur'anı Kerim'de bir ayet-i kerimede buyuruyor ki: "Biz insanda dört tane göz halk ettik, iki tane değil. İki başında, ikisi kalbinde". O kalp gözü açılırsa işte o zaman, zahir de benim diyor Cenabı Hak o zaman görünür.

Nasıl görünecek?

O bir cisimle mi görünür?

Vardır evet, Vacibu'l-vücuttur, vücudu vardır. Cenabı Hakk'ın zatına mahsus bir vücudu vardır. Ama onun vücudu nasıl olduğu düşünülemez. Hiç akla gelmez ve onun vücudunu dil de söyleyemez, akıl da almaz. Cenabı Hak vacibu'l-vücuttur.

Ne zaman ki bir insan “La Mevcude İllallah” makamına dâhil olursa o zaman bilir ama bildiremez. Aslında La Mevcude İllallah bir zikirdir.

Lâ Mabude İllallah,

Lâ Maksude illallah,

Lâ Mevcude İllallah.

Mabudum Allah, Maksudum Allah, Mevcudat Allah (Allah'tan başka mevcut yok).

Mevcudat Allah; ama mevcudat ayna olur. Mevcudat cisim yok ayna olur, ayna kimi gösterir?

Ayna cismini göstermez, ayna bir hakikati gösterir.

Hakikat ne?

Karşısına, aynaya düşen kim ise onu gösterir.

Evet, bu da öyledir.

İşte insanlar Allah'ın esma nuruna ulaşırlar ki, o isimlerden tecelli eder, isimlerden görünür.

Allah'ın sıfat nuruna ulaşırlar, sıfatlardan tecelli eder.

Fakat bir de Allah'ın zat nuru var ki isimsiz, cisimsiz tecelli eder. Mesela şimdi bu kara topraklarında bütün insan olsun, hayvan olsun (affedersiniz), bitkiler olsun; cisim gösteren mesnuatı ta ki:, mahlûkat, cemâdat, nebâtat bunların hepsi bir cisim isim taşıyor. Bunları hepsi okyanusa dökülse okyanus bunları yutacak.

Hatta bir takvimin dalında yazılmıştı ki: Dünyada en yüksek tepe Everest tepesi varmış. O tepeyi okyanusa bıraktığın zaman okyanus onu yutar, bilmem ne kadar da aşağıda, derinde kalırmış. Onun ne kadar yukarisına su çıkarmış. Evet, o zaman bu bütün kara topraklarda olan hepsi okyanusa dökülse hepsini okyanus yutar. O zaman ne görünür? Sudan başka bir şey görünmez.

İşte Allah'ın rahmeti de tecelli ederse bunların hepsi ne olur?

Hepsi yok olur, hepsinden tecelli eder. Bütün eşyada görünen onun nuru olur, zatının nuru olur. İşte onun için burada;

Orta yerden götürürler seni ben

Ol denizde garka vara can u ten

Kendini kendi göre kendi bile

Bakısın edemezem gelmez dile

*Aşk anındır âşık oldur maşuk ol
Ahir andan ana varır cümle yol
Âşık imdi varlığın ver yokluğa*

Âşık sevendir. Ama sevilecek kim?

İşte sevileceği bilmek lazım. Allah'tan başka sevilecekler insanı aldatıyor. Meczazdır bunlar, bunlar insanları aldatır.

Sevilecek Allah'tır.

*Âşık imdi varlığın ver yokluğa
Yokluk içinde sana varlık doğa*

Bu aşk da insanlarda çoğalır da tamamen onun kalbini doldurursa o ne olur?

Onun varlığı yok olur.

Aşk zaten yakıcı bir maddedir. Ateş cisimleri yaktığı gibi aşk da kalpte olan cisimleri yakar. Kalpteki cisimler görünmez ama bak Cenabı Hak niçin buyuruyor ki “kalbinizde neyi beslerseniz sizin mabudunuzdur”. Kalbinizde neyin sevgisi varsa o sizin kalbinizde bir puttur. Ama Allah aşkı da o putları siler.

En çok sevdiğimiz evlat var ya, onun sevgisi de bizim gönlümüzde bir puttur. Zaten zahirde bir emir var: Cenabı Hak “ve emvaliküm ve evladiküm fitnetün; çok sevdiğiniz evlatlarınız sizin için fitnedir¹⁴”, buyuruyor.

Fitnenin anlamı ne?

Fitnenin anlamı: Mehmet beyle Kasım bey dostlar, çok seviyorlar birbirini. Bir tanesi gelip birbirinin aralarını açmak için onun söylemediği sözü ona söylemek, ötekinin söylemediği sözü ötekine söylemekle, orada bir fitnelik yapıp onları birbirinden koparması, ayırması değil mi? Fitnenin manası budur, anlamı budur.

Demek ki “ve emvaliküm ve evladiküm fitnetün” buyuruyor ki yani evlat, mal, bunların sevgisi ne yapar? Allah'tan bizi ayırır, Allah ile bizim aramıza girer.

Ama bunları, hepsini ne atar insanların gönlünden?

Allah sevgisi.

İnsanların kalbinde Allah sevgisi olursa hepsini atar dışarı, hiçbir şey bırakmaz orada.

Ama tabii Allah sevgisi denilince bak rabıtamızda başparmak kalınlığında feyzi ilahi kalbimize geliyor.

Bu ne feyzi?

Allah sevgisi.

Nereden geliyor?

Meşayihin iki kaşının arasından.

Onda bir galat olamaz, sakın bunda bir şüpheye de düşmeyin. Hem Cenabı Hakk'ın emri şudur ki: “kulum beni sev, sevdiklerimi sev, kullarıma sevdin”. Bakın işte bu emir rabıtayadır. Bu rabıtaya işaretir.

İşte demek ki Allah'ın sevdiklerini sevecek olursak Evliyaullah'ı sevmemizle o aramızda Allah sevgisine bir vasıta oluyor.

Rabıtayı da iki kaşının arasına niye yaptırıyorlar?

Oradan feyzi ilahi, Allah sevgisi başparmak kalınlığında çeşmeden su akar gibi kalbimizin üzerine akıyor, kalbimizi yıkayıp, temizliyor.

O neyi temizler? Hani bu kirlenmiş bir çaput değil ki temizlensin.

O nur halinde gelen Allah feyzi, Allah sevgisi gelince ne oluyor? Gönlünde daha başka bir sevgi kalmıyor, hepsini çıkarıyor.

Çünkü o Allah sevgisi bütün sevgilerin zıddıdır. Allah her şeyi zıddiyetli çift halk etmiştir. Onun için bu kelam da şunu ifade eder.

Eğer âşık isen yara

Sakın aldanma ağyara

Eğer Allah'ı seviyorsan, Allah'tan başka bir sevgin olmasın. Allah sevgisinden başka bir sevgin kalbinde olursa, ağyar seni ayırır. Ağyar yardan ayırıyor. Allah'tan seni ayırır, diyor.

Eğer âşık isen yara

Sakın aldanma ağyara

Düş İbrahim gibi nara

O gülşende yanar olmaz

İbrahim aleyhisselam için Nemrut büyük bir ateş yaktırdı, attı ateşin ortasına. Cenabı Hak ateşi ona gülistan etti¹⁵. Ama niye? Çünkü Allah'tan başka hiç kimseden o yardım dilemedi. Hepsini çıkardı aradan. Allah'tan başka hiç kimseyi sevmiyordu, hepsi çıkmıştı gönlünden. Cenabı Hak ateşe attırdı, ateş de onu yakmadı. Ateş de bir mahlûk tabii.

Ârifin Hak iledir Hak'tır özü

Anların kiblesidir şeyhin yüzü

Kavm-i Nemrûdiler istemez bizi

Ben hafîd-i Pîr-i Tagî olmuşam

Pîr-i Sâmî'nin çırağı olmuşam

Tarikatı inkâr eden, meşayihî inkâr eden küfre gider. Meşayihî inkâr küfürdür, tarikatı inkâr küfürdür. Onun için burada arifin niye iki kiblesi oluyor? Arif ayık demek, ayıkça bunun iki kiblesi vardır. Arifin iki kiblesi vardır.

Birisi cesedinin kiblesi Beytullah, her amelde oraya yönelir.

Bir de ruhunun kıblesi vardır ki o secdesinin yönü Beytullah ama secdeyi Allah'a yapar; Beytullah'a yapmaz.

Ama bunu idrak etmek, anlamak, yapmak...

Niçin buyruluyor ki ihsan nasılmış?

Allah'ı görüyormuşsun gibi ibadet edeceksin.

Bunu biz yapabiliyor muyuz, mümkün mü bu? Yapamıyoruz. Hâlbuki Allah'ı görüyormuşsun gibi ibadet etmek değil de biz namazda her şey geliyor gönlümüze. Her şey gelince Allah ile o zaman araya giriyor. Bu gönlümüze gelenler bir araya giriyor.

Bu neye benzer?

Hani bir kâinatı aydınlatan bir güneşe, yeri zemini aydınlatan güneşe bulut geldi mi güneşin ışığını keser. Kesmez mi? Keser. Bizim gönlümüzü de ancak Allah'ın nuru aydınlatacak. Fakat bu Allah sevgisinden başka, Allah'tan başka gönlümüze gelenler hepsi ne oluyor? O güneşin önüne gelmiş bir bulut gibidir, Allah'ın sevgisini keser senin kalbinden bırakmaz.

İşte insanların, müridin cesedinin kıblesi vardır, Beytullah; ruhunun kıblesi de meşayihidir. Ama meşayih bir aynadır ki, kelâmı kibarda buyruluyor;

Gönül fehm edeli "lâ"dan "illâ"yı

Burada gönül kalptir. Fehim anladı, neyi anladı?

"La" yok, "illa" var. Gönül "La" her şeyi kalbinden çıkardı, attı hiçbir şey bırakmadı. Her şey kalpten atılınca, her şey çıkarsa o kalp silinmiş bir aynadır. "İlla", her şeyi kalbinden çıkardı attı "illa" var olan Allah onda, onun kalbinde tecelli etti.

Gönül fehm edeli "lâ"dan "illâ"yı

Mecnûn-veş biz de bulduk Leylâ'yı

Bu bir izahtır. "Mecnun gibi biz de bulduk Leyla'yı" bir izahtır. Çünkü Mecnun'un Leyla ile bir hadisesi var, olmuştur. Kelâmı kibarlarda bu çok geçer. Kelâmı kibarlarda geçenlerde hiç galat

olmaz, yalan olmaz. Mecnun bir Leyla'ya âşık olmuş. Mecnun nefsi için Leyla'yı sevmiş, bir kız, bu aşk-ı mecazdır. Ama nasıl âşık olmuş ona ki bütün yemesi de onun sevgisi olmuş, içmesi de onun sevgisi, uykusu da onun sevgisi olmuş. Yemiyor, içmiyor, yumuyor.

Ne uyutmuyor onu? Leyla'nın sevgisi,

Ne yedirmiyor ona? Leyla'nın sevgisi,

Ne içirmiyor ona? Leyla'nın sevgisi.

Hepsi Leyla'dan başka bir şeyi yok. Daha zikri de olmuş Leyla, gıdası da olmuş Leyla, hayatı da olmuş Leyla, bütün her şeyi Leyla. Ama bir Leyla'dan ona görünen o güzellik var ya Cenabı Hak bütün eşyadan ona göstermiş.

Aslında Leyla çok güzel bir kız değilmiş. Eğer çok güzel olsaydı ona o zamanın beyleri, ağaları, zenginleri talip olurlardı. Hiç kimse ona talip olmamış. Mecnun ise çok fakir, işsiz, beceriksiz, böyle naçar, sefil birisiymiş. Ona da fakir, sefil, bir iş sanatı, mesleği yok, diye vermemişler. Ama burada demek ki Cenabı Hak Mecnun'a bir güzellik göstermiş, çirkin olduğu halde, güzel olmadığı halde Leyla'yı güzel göstermiş. O güzellik onun gönlünü almış ve onu yedirmemiş, içirmemiş, uyutmamış. Böyle olunca onda bir sadakat olmuş. Sadakatinden dolayı Cenabı Hak ona merhamet etmiş. Yıllar boyu ağlayıp, sızlayıp, gezip dolanması Allah'ın merhametini cezp etmiş. Kuludur, Allah kuluna acır, ona Cenabı Hak ne yapmış?

Ona sade bir Leyla'nın yüzünden görünen o güzelliği Cenabı Hak bütün eşyadan göstermiş. Allah'ın sıfat nuruna o zaman ulaşmış.

Evet, efendiler bak Evliyaullah'ın zahiri var, batını var. Evliyaullah'ın zahiri bir müridin delilidir, önderidir. Yani bütün adabı, erkânı her şeyi ondan zahirinden öğrenecek. Zahirini kendisine örnek edecek. Bu kelim şunu ifade eder;

Bırak bu mâsivâ ile hevâyı

Pîr-i Sâmî gibi bul reh-nümâyı

Reh nüma: yol gösteren, doğru yolu gösterendir.

Bırak bu mâsivâ ile hevâyı

Pîr-i Sâmî gibi bul reh-nümâyı

Delil eyle O zât-ı evliyâyı

Bu berzah âlemin geçmek dilersen

Bekâ gülşanına göçmek dilersen

Bu bizim hayal rabıtamızdır. Rabıta-i hayal var ya, bu nedir?

İşte delil etmemiz. Yani onu kendimize önder yapıyoruz, delil ediyoruz ve “reh nüma”, doğru yolu göstereni biz buluyoruz ve o yolda da doğru yolda da bize o delillik ediyor. Berzah âleminden kurtulmamız için delillik ediyor. Berzah âlemi dünyadır, beka gülşanı ise ahirettir.

Bırak bu mâsivâ ile hevâyı

Bu masıva da dünya arzuları, dünya istekleridir. Masıva silinecek, yok olup gidecek. Hava tutulur mu, görünür mü? Tutulmaz, görünmez. Dünya arzuları, dünya istekleri hep havadır diyor, bunları bırak.

Sana doğru yolu gösterecek bir delil bul ve o göstereni de delil eyle. Onu delil eylesen berzah âleminden kurtulursun ve gülşan âlemini, ahiret âlemini kazanırsın.

Şundan anlaşılıyor ki; hani bir insan zifiri bir karanlıkta kalmış, karanlıktan iyice sıkılmış ve karanlıktan çıkmak istiyor ama nereden çıkacağını bilemiyor. İşte o zaman da bir kimse gelse dese ki;

—Oğlum sen bu karanlıkta çok bunaldın, sıkıldın. Çıkmak mı istiyorsun?

—Evet, efendim.

—Tut elimden seni çıkarayım.

Tutmaz mı? Tutar, çıkar ve kurtulur. Bir misali budur. İşte bu kelam bunu ifade ediyor.

Bırak bu mâsivâ ile hevâyı

Pîr-i Sâmi gibi bul reh-nümâyı

Delil eyle O zât-ı evliyâyı

Bu berzah âlemin geçmek dilersen (karanlık âlemden çıkmak dilersen)

Bekâ gülşanına göçmek dilersen

Evliyaullah'ın iki nuru vardır, iki ciheti vardır.

Birisi rabîta nuru ki zahir görünüşü.

Bir de velayet nuru vardır ki o zahir görünmüş olduğu cesedinin içerisinde onda bir ceset daha vardır. O cesettir ruhun kıblesi. Yoksa Evliyaullahın cesedine yönelinmez. Ama ruhun kıblesi işte o cisimdir.

O cisim nasıl bir cisimdir?

O cisim şudur ki: Cenabı Hak bak buyuruyor ki (hadis-i kutsi) “biz velilerimizi yeşil kubbemizin altında gizledik. Onları bizden başka kimse bilmez¹⁶”, Demek ki velileri biz bilemeyiz. Ancak biz zahirini görüyoruz. Allah'a şükür bir inancımız var ki o mübarek cismi tecelli turu'dur.

Niçin?

İşte kutsi hadis: “ben yerlere, göklere sığmam mümin kulumun kalbine sığarım”. Fakat aslında Cenabı Hak “veli kulumun kalbine sığarım” buyuruyor.

Mümin kulu Allah'ı zikrederse, onda esma nuru vardır. Allah'ın zat nuruna ulaşmak için esma nurundan geçmek var, sıfat nurundan geçmek var, zat nuruna ulaşıp geçmek var. Bu da ancak veliler

esma nurundan geçmiş, sıfat nurundan geçmiş, zat nuruna ulaşmıştır. Fakat bir de velayet nuru vardır ki onun görünmeyen bir tarafı var. Şu kelam da onu ifade eder:

Çâr-anâsır perdesini zâtına kılmış nikâb

Çar anasır: dört anasır. Bu dört anasır ne?

Su, Ateş, Hava, Topraktır.

Ceset bunlardan halk edilmiş, ceset bunlarla yaşıyor.

Çâr-anâsır perdesini zâtına kılmış nikâb

Akl- ı küll senden ibâret nefha-i âlî-cenâb

Sendedir sırr-ı emânet ey kulüb-ı âfitâb

"Alleme'l-esmâ" ya mazhar olduğun bilmez miyem

Bir de var ki mesela,

Bedensiz bir güzel gördüm efendim

Bedensiz.

Beden nerede?

İnsanlarda, cesette bu beden; ceset, beden bir demek.

Bedensiz bir güzel gördüm efendim

Cisimsiz, bedensiz bir güzel gördüm.

Nerede görmüş?

İlikten damardan kandan içeru

Hepimizde de ilik, damar, kan var. Ama o güzel bizde yoktur. O güzeli Cenabı Hak "lekad halaknel insane fi ahsen-i takvim¹⁷" buyuruyor. "Güzellerin güzeli halk ettik biz insanı".

Ama hangi insan?

Şeriatı, tarikatı, hakikati, marifeti olan insandır. Şeriatı olmayan insan bir defa hayvan sıfatında kalıyor. Şeriatı olan bir insan hayvan sıfatından geçiyor, kurtuluyor. Tarikatı olmayan beşeri sıfattan meleki sığfata geçemez.

İnsanlarda hayvani sıfat vardır, beşeri sıfat vardır, meleki sıfat vardır. Bu ceset üçünün de perdesidir, üçünü de perdelemiştir. Bu ceset hayvani sıfatta olanı da perdeliyor.

Cenabı Hak “Kur'an'ı biz insanlara gönderdik, peygamberi insanlara gönderdik¹⁸” buyuruyor. Ama Kur'an'ı, peygamberi tanımayan insan değildir ama yine insan görünüyor. Ama onun bir iç âlemi var.

Bu ceset bozulacak, surettir yok olup gidecek. Ama mademki insan öldükten sonra dirilecek.

Nasıl dirilecek?

Yine bir cisimle kalkacak. O cismi insan bu dünya âleminde kendisi kazanıyor. Eğer Allah'ın göndermiş olduğu kitaba, göndermiş olduğu peygambere inanmazsa o bir hayvan sıfatı kazanmış oluyor. Hayvan sıfatıyla da kalkar ve o hayvan sıfatını da taşıyor. İtimat edin, inanın, vallahi billahi, eğer bugün bir kalp gözü açık biri olsa bu halkın yüzde doksanını hayvan görecek. Kalp gözü açılan belki bu onda dokuzunu da insan olarak görecek. Fakat onda biri var ki onu görmüş olsa bayılır.

Nasıl ki bak bunun misali nedir?

Zeliha'yı Yusuf aleyhisselam için kınadılar. Kölesiyle söylendiği için kınadılar. Zeliha onları ikna etmek için büyük bir evi varmış. Mısır'da hükümet erkânının ileri gelenlerinin hanımlarını evine davet ediyor. Yusuf aleyhisselamı da evin köşesine siyah bir perde asıyor, arkasına koyuyor ve göstermiyor. Gelip eve doluyorlar. Hizmetçileri, cariyeleri çok, bunlar da hizmet görüyorlar. Bütün

gelenlere birer tabak içerisinde birer tane bıçak, birer tane elma dağılıyor. Ama diyor ki;

—Sakın ben kesin demedikten sonra kesmeyeceksiniz.

Bütün dağılıyor elmalar hizmetçilere soruyor.

—Tamam mı, herkesin elması verildi mi?

—Verildi.

—Hadi kesin.

Perde açılınca Yusuf aleyhisselamın yüzüne nasıl baktılsa gözlerini ayıramadılar. İşleme geçmişler elmaları kesiyorlardı, o elmaları kesmediler ellerini doğradılar. Cenabı Hak bunu bize Kur'an'da bildiriyor¹⁹. Ellerini doğradılar ve acısını da duymadılar. Ondaki olan güzellik onların gönlünü öyle aldı ki ellerini kestiklerini bilemediler ve acısını da duymadılar. O da yine onda beşeri olan bir güzellikti. Cenabı Hak zahirde, beşerde onun kadar güzel bir kimseyi halk etmemişti. Görenler bütün onu melek, beşer değil diyorlardı.

Demek ki şimdi burada Evliyaullah'ın hayali rabıtası, rabıta-i nakşî hayal var, rabıta-i nakşî cemal vardır.

Rabıta-i nakşî hayal zahir görünen tarafı. Bize lazım olan odur. Biz ancak onu hayal ederiz, onu düşünebiliriz.

Rabıta-i nakşî cemali biz göremeyiz. Bunu zamanımızda göstermezler. Ama niye göstermiyorlar?

Bir insan rabıta-i nakşî cemali görürse ne olur?

Maişetten dûr olur, yemekten, içmekten dûr olur, hareket yapamaz. Bu zamanda şimdi onun için hâli gizlemişler, hâlinden haberdar etmezler. Onu da gizli geçirirler. Rabıta-i nakşî cemali gizli geçirirler, göstermeden geçirirler. Onun için gizlemişlerdir. Bu zamanımızda o taşınmaz, anlaşılmaz. Yaşayan da taşıyamaz,

taşıyan da yaşayamaz ki anlaşılmaz, anlamayı bilmeyen de onu anlayamaz.

Ne olur buna?

Götürürler doktora, doktor bir şey anlamaz. Götürürler hocaya, hoca bir şey anlamaz. Ne olmuş derler? Deli olmuş, tımarhaneye götürürler. Ne yaparlar? Ona eziyetten başka bir şey yapamazlar. Bir çare bulamazlar.

Onun için burada Rabıta-i nakşı cemali biz göremeyiz, bizimki hayaldir. Ama insan hayalden nakşa geçiyor. Hayal ede ede nakşa geçiyor. Hayal demek unutmamak veya da gözünün önünden kaçırmamaktır.

Onun için burada her içtiğinizi, her aldığınızı, her verdiğinizi onunla; kalktığınız zaman, oturduğunuz zaman, namaz kıldığınız zaman, yemek yediğiniz zaman, bir vasıtaya bindiğiniz zaman, şeyhiniz rabitanızla beraber, rabıtayı unutmayacağız, şeyh efendimizi unutmayacağız. Bize lazım olan budur.

Çünkü burada Nakşibendî Efendimizin emri böyle;

—Bizi taklit edin ki unutmayasınız. Bizi taklit etmezseniz unutursunuz. Bizi unutursanız bizden ayrı düşersiniz. Bizi unutmazsanız biz sizinle beraberiz.

Evet, Cenabı Hak Evliyaullah'a çok yetki vermiştir. Cenabı Hak kutsi hadisinde "biz velilerimizi yeşil kubbemizin altında gizledik, onları bizden başka kimse bilmez" buyuruyor. Biz nasıl bileceğiz?

Bilen vardır ama demez, dese de inandıramaz.

Salih Baba ne buyurmuş?

Arşı muazzam başıdır..

Demek bunu görmüş, görmese söyleyemez.

Arş-ı muazzam başıdır hem "Kâbe kavseyn" kaşısıdır

Bu görmüş. Ama her kim dese ki şeyh efendimi gördüm vücudu dünyadan büyük, başı arş-ı ala'dan daha büyük, kim inanır, kim inanacak buna?

Kimse inanmaz. Kimse inanmaz deyince ama tabii ki inanan da olur. Hâşâ tarikatı gören inanır; görmeyen buna inanamaz. Yaşayan bilir, yaşamayan bilemez, bunu anlayamaz. Çünkü Peygamber Efendimiz miraçtan döndüğü zaman;

“Ya Rabbi ben bu miracı söyleyeyim mi?”

“Söyle, söyle habibim.”

“Kim inanır ya Rabbi?” Cenabı Hak;

“Ebubekir Sıddık’a anlat, inanır?²⁰”

Evet, rabıta-i nakşî hayal zahir görünen tarafıdır, Rabıta-i nakşî cemal ise görünmeyen bir tarafıdır. Onu biz göremeyiz, onlar kendileri gösterirlerse görürüz. Ama onu görmek için de bir tahammül lazım, sabır lazım.

Madem Evliyaullah da Cenabı Hakk'ın sıfatlarıyla sıfatlanmıştır, onda celal sıfatı da vardır, cemal sıfatı da vardır. O görünmese de müritlerini celal sıfatıyla terbiye eder, cemal sıfatıyla terbiye eder.

Celal sıfatı terbiye edecek olursa o müridin çok belalı, çileli, meşakkatli günleri olur. Çok gönül meşakkatinden kurtulamaz.

Cemal sıfatıyla terbiye ederse o hiçbir darlık, sıkıntı görmez. Ama nasıl ki bir anne baba için her çocuk okşamayla hepsi bir olmaz. Birçok çocuk var ki ne kadar sevilse o kadar şımarır, şımarık olur.

Ona sevgini gizlesen, muhafaza etsen de, sevsen de gönlünden, ona sevdiğini bildirmesen, ona biraz sert davransan şımarık olmaz.

Ama bazı çocuk da var ki sevilse de şımarmaz. Bu da kabiliyet, halkiyet hesabıdır. Onun Cenabı Hak kabiliyetini nasıl halk etmişse öyledir.

İnsanlar da böyle; bazı insanlar var ki ona sen iyilik yaparsın, okşarsın, seversin, översin o ondan çok mahcubiyet duyar, bir nedamet duyar daha böyle şımarma değil de kendini daha o mahviyete, yokluğa düşürür.

Bazı insanlar da var ki sen onu sevdikçe, okşadıkça o şişer, kabarıp, böyle.

Bu da işte Evliyaullah'ta iki sıfat vardır: cemel sıfatı, celal sıfatı. Müridi hem celal sıfatı ile terbiye eder, hem cemel sıfatı ile terbiye eder. Terbiye eder ama ruhunu terbiye eder.

Eğer müride celal sıfatını göstermiş olsa ödü patlar, ölür. Cemal sıfatını göstermiş olsa mürit iradesini kaybeder, bayılır bir vecd âlemine girer daha da ayılamaz.

Bunlar olmuştur ki Reşahat'ta yazılı olan bir yerde vardır. Azizan hazretleri hatmi hacede Aliyir Ramitini okuyoruz, “Ve ila ruhul valihi fi muhabbeti mevlahül ganiyyül maruf bi hazreti Azizan Havace Aliyir Ramitini” işte bu zatı mübarek fakirmiş, ama çok fakirmiş. İcap ediyormuş ki gelen misafirine bir tas çorba koyamıyormuş. Bir gün iki tane böyle çok şahsiyetli, müridi veya müritlerinden hatırlı kimseler misafir olarak gelmiş. Azizan hazretleri bu misafirlerine böyle çok ilgi göstermiş, hürmet etmiş almış içeri. On sekiz yaşında bir genç, Deli Yusuf, sokaklarda hopluyor, geziyor. Böyle ameli bir şeyi de yok. Bu genç bakmış ki Azizan şeyh efendi bunlara çok iltifat ediyor. Aldı içeri girdi. Bu hemen gidiyor annesine. Diyor ki;

—Anne şeyh efendinin iki tane misafiri geldi ve şeyh efendi onlara çok hürmet ediyordu, iltifat ediyordu. Şeyh efendinin onlara ikram edecek bir şeyi yoktur. Sen bir yemek pişir götüreyim, onlara ikram etsin.

Annesi de demiş ki;

—Benim işim var, ben şimdi yapamam.

Bırakmamış annesinin eline sarılmış, ayağına sarılmış.

—İlla yapacaksın.

Ballı paça isminde bir yemek yaptırmış, götürmüş. O yemeği götürdüğü zaman Azizan hazretleri misafirlere ikram edecek bir şeyi kalmamış. Mübarek için çok üzüntü sıkıntı olmuş, kendini dışarı atmış.

Dışarı atınca o gençle o yemek elinde karşılaşmış. Demiş ki;

—Efendim tenezzül buyurun, kabul edin. Bunu validem gönderdi, annem gönderdi misafirlere ikram edesiniz.

Böyle edeple, tevazuyla, usulüyle vermiş. Bu çok hoşuna gitmiş. Bu yemeği almış, dönmüş içeri misafirlere yedirmiş. Misafirleri yolcu etmiş. Bu o kadar hoşuna gitmiş ki o genci sokaklarda aramış bulmuş.

—Gel oğlum, demiş buraya almış içeriye. Senin bu hizmetin tam yerinde oldu, beni çok mesut etti memnun etti, sıkıntıdan kurtuldum. Sen de benden ne istiyorsan iste.

O da demiş ki;

—Senin gibi olmak istiyorum, demiş.

—Yok oğlum onu sen taşıyamazsın, demiş, başka iste. Başka dünyalığın, ahiretliğin ne istiyorsan iste, demiş.

Genç düşünmüş, düşünmüş.

—Hiçbir şey istemiyorum senin gibi olmak istiyorum, demiş.

İkinci bir sefer bunu ikaz etmiş. Demiş;

—Oğlum ölürsün bak.

Düşünmüş;

—Ölürsem öleyim efendim, demiş, senin gibi olmak istiyorum.

Bunun elinden tutmuş halvet hanesine almış buna bir nazar etmiş. Yani bir bakmış.

İşte bak demek ki Mevlana'nın sözü, mübareğin sözü hilaf değil.

Yek nazar eylese arif-i billâh

Aslı kemhareyi mücevher eyler

Arif-i billâh, Allah'tan ayık olanlar bir nazarlarıyla (nazar, bakıştır) kara taşı mücevher altın yapar.

Bu kara taştan mana on sekiz yaşında ameli olmayan deligöz sokaklarda hoplayıp zıplayan birisi.

Neymiş onun kalbi? Kara taşmış.

Ne yapmış orada? Mücevher altın yapmış.

Üçüncü bir seferde; işte ölürsem öleyim efendim senin gibi olmak istiyorum, demiş. O da mecbur ona bir nazar etmiş, Hak gözüyle bakmış. Cenabı Hak işte “o veli kululumun gören gözü benim gözüm²¹”, buyuruyor. Ama bu her zaman olmaz tabii. Ona bir bakmış, bu bakışta o on sekiz yaşındaki gencin sinni (yaşı) doksan yaşındaki Azizân hazretlerinin sinni gibi olmuş. Zahir ve batın ilmi, kemali, vücudu, şahsiyeti hep Azizân hazretleri gibi olmuş. Ama kırk gün ne yemiş, ne içmiş, ne konuşmuş. Kırk günden sonra ölmüş.

Demek ki buradan anlayacağız ki her şey tedricen küçükten büyüyorsa insan alışıyor. İnsan çok korkulu bir şeyi, çok korkulu azametli hayvanı gördüğü zaman korkar. Ama onu göre göre, yavaş yavaş ona alışır, yanına da gider. Ta karşıdan gördüğü zaman korkarsa da, alışa alışa yanına da gider.

Bir de hiç görmediği bir şeyi, çok güzel bir şeyi gördüğü zaman onun da sevincinden o da ne yapar? Çok sevindiğinden, heyecandan ne olur? O da kendisinde bir sarhoşluk mestlik meydana gelir.

Peygamber (A.S) efendimizde de olmuş Cebrail'i ilk gördüğü zaman bayılmış. İkinci bir gelişinde bayılmamış ama bayılır gibi olmuş. Üçüncü gelişinde daha alışmış seninle benim gibi. Ama ilk gördüğü zaman bayılmış.

Yani bir insan da tabii velayete yavaş yavaş giderse eğer taşıyabilir. Birden veli olmak mümkün değil taşıyamaz.

Bir de şöyle bir misal verilirse. Bir insan çok fakir, bir de gönlünden de zenginlik arzu ediyor, fakirlikten çok çekmiş, iyice fakirlikten usanmış, bıkmış. Zenginlik istiyor ama o birden bire ona bir hazine bulsa, piyangodan büyük bir para vursa aklını oynatır. Ama o çok fakirlik içerisinde kendi kazancıyla yavaş yavaş, küçük bir sermayeyi büyüte büyüte büyük bir zengin olursa ona bir şey olmaz. Bundan birkaç sene evvel Erzurum'da çarık diken bir göncü varmış. Ona piyangodan büyük bir para vurmuş, deli olmuş.

Meşayih de manevi bir çobandır. Zahirde nasıl ki bir koyunu çobana katmazsan o ne olur? Çıktı, vurdu kapıyı gitti, bir daha gelmedi. Bir daha elde edemezsin. Ama bir çoban olursa, çoban onu dolandırır, sapasağlam getirir.

Burada çoban ise meşayihdir, o sürü ise müritleridir. Allah ona o yetkiyi vermiştir. Her bir tehlikeden, her şeyden kurtarır. Zaten zahirde bir emir var; Cenabı Hak “öyle bir ağızla dua edin ki günah işlememiş olsun”, buyuruyor. Bu kimin ağzı?

Dua, Allah'tan dileyeceğiz. Cenabı Hak “kulum iste vereyim”, buyuruyor. Ama bu isteğimizi biz bilemiyoruz. Bu isteğimizi bize bildirecek meşayihdir. O olmasa biz isteğimizi bilemeyiz. Apartman isteriz, araba isteriz, fabrika isteriz. Bunlar aldatır bizi, bunlar ne ki, “ve emvaliküm ve evladiküm fitnetün” buyurmuş. İsteğimizi bilemeyiz, ama Evliyaullah isteğini sana bildirir. O zaman istersin ve onun duası da seni her şeyden muhafaza eder.

Mademki Cenabı Hak “öyle bir ağızla dua edin ki günah işlememiş olsun”, buyurmuş, öyleyse biz Evliyaullah'ın duasına muhtacız. Onun duası bizi muhafaza eder. Her kötülükten, her şeyden, kazadan, beladan bilhassa imansızlıktan, amelsizlikten bizi muhafaza edecektir.

“Seni katre *iken* umman eder şeyh” 15.03.1995, Almanya

Himmet-i evliyâ bize yâr iken

Şâh-ı Nakşibendî ser-hünkâr iken

Seyyid Tâhâ, Sıbgatullah var iken

"Kâbe kavseyn"e dek seyrânımız var

Burada açıklanıyor, demek ki tarikata girenlerin hepsi anlayışta bir değil.

Ne kadar anlayabildiyse, ne kadar yaşayabildiyse o kadar ileri gider.

Çünkü tarikatın nimetinin nihayeti yoktur.

Tarikatta makamların, mevkilerin, nimetlerin nihayeti yoktur.

Tarikatta şu var ki bir insan hakikaten tarikatın son nimetine ulaşacak olursa tayy-i mekân, gayb-i rical makamına ulaşıyor. Tayy-i mekân gayb-i rical makamı haktır. Bu ne demek olur insan için? Kelamı kibar da buyrulmuş ama böylelerine buyrulmuş:

"Bir yerdesin her yerdesin"

Onlara buyrulmuştur.

"Bir yerdesin her yerdesin, her yerdesin bir yerde değilsin."

Ne demek?

Eğer Allah'ın birliğine bir insan dâhil olursa her yeredir. Onlara zaman da yok mekân da yok. Onların işlemlerini, bin senede işlenemeyecek bir işlemi, onlar için bir sözdür. Ol demesidir. Bir anda işlerler, bir anda yaparlar. Ki şu kelimde açıklanıyor.

Olârın ruhlarının yok karârı

Dolaşırlar zemîni âsumânı

Olar bu âlemi devran ederler

Ararlar derde düşen nâ-tüvânı

İşte bu kelimelerde neler var, ne gibi anlamlar var?

Onların, velilerin ruhlarının kararı yoktur. Onlar cesetlerinde hayatta olduğu zaman cesetlerinde kapalı değiller. Onlar ispat-ı vücut yaparlar. Yani burada oturduğu zaman onun ruhu gider yine bir cisimle taa irakta bir yerde, beş yerde, on yerde, elli yerde görünür, yüz yerde görünür. Bir bu var, bir de;

Olârin ruhlarının yok karârı

Öldükten sonra da bunlar kabirde kapalı değildir.

Hatta Reşahat'ta yazılısı var. Aliyir Ramitini Hazretleri silsilede okunuyor ya "Ve ila ruhi valihi fi muhabbeti Mevlahül ganiyyül maruf bi Hazreti Azizan Havace Aliyyir Ramitini". Bu mübarek zat zamanında sahra sohbetine çıkarmış. Cemaat çok içerlere sığmıyor, sıcak oluyor. Bir açık hava sohbetinde büyük cemaate sohbet yaparken herkes görmüş yüksekten bir akbaba isminde bir kuş gelmiş. O kuş tam cemaatin üzerine gelince doksan derece inmiş aşağı. Azizan Hazretlerinin tepesine konacak kadar alçalmış ona böyle fasih açık olarak;

—Ya Ali merdan ol, demiş.

Bunu kuş demiş. Azizan Hazretleri de mübarek cesedi çok bereketliymiş. Öyle büzülmüş ki yumruk kadar kalmış. Velilerin hepsinin cisimleri çok değişik olur.

Yine Azizan Hazretlerinin müridinin bir tanesinde bir hâl tecelli etmiş. Böyle aşikâr uçuyor havada herkes görüyor. Şeyh efendi demiş ki;

—Oğlum bu sırrı ifşa etme, onu gösterme, demiş.

O yine yapıyor, bunun elinden almış daha uçamıyor. Gelmiş demiş ki;

—Benim uçmamı ver, demiş.

—Vermem, sen taşıyamıyorsun, ifşa ettin, demiş.

Bu sefer yalvarmış, istemiş, niyetini bozmuş. Demiş ki;

—Ben bunu ya vuracağım, ya da tehditle alacağım, ya da bunu alacağım, demiş.

Bunu dolandırıyor. Bir gün mübarek Azizan Hazretleri büyük bir bağ içerisinde bahçesinde gezerken bakmış ki kimse yok yanında;

—İyi fırsat, demiş.

Bir gama almış gitmiş vuracak.

—Benim hâlimi ver.

Vermezse ona gamayı vuracak. Bakmış ki bir çoban o, Azizan Hazretleri değil çoban şeklinde görmüş.

—Allah Allah, demiş.

Çıkmış uzaklaşmış ki bakmış yine o. Yine dönmüş onu çoban şeklinde görmüş. Sanki başı kıyafeti bir sürü otlatan çoban şeklinde. Demiş ki;

—Bu beni oynatıyor, aldatıyor, demiş.

Çekmiş gamayı, demiş ki;

—Benim hâlimi ya vereceksin ya da seni şimdi vuracağım, demiş.

Göğsüne dayamış gamayı. O mübarek de bir bakınca bunun gama elinden düşmüş, yıkılmış, çırpınmaya başlamış. Sonra Gamayı almış eline onun boğazına koymuş. Ayılmış tekrar kendisine gelmiş. Müride demiş ki;

—Sen beni vurmaya geldin ama şimdi ben seni keseyim mi? O da demiş ki;

—Efendim eğer benim hâlimi vereceksen kesme, vermeyeceksen kes.

—Al veriyorum ama bir daha ifşa etmeyeceksin.

Vermiş.

İşte Azizan Hazretleri o kuşun o hareketine, sözüne karşı öyle küçülmüş. Hemen kuş çekmiş gitmiş. Oradaki bütün insanları cezbe almış, hep kendilerinden geçmişler. Hiç ayık kimse kalmamış. Bir zamandan sonra ayılmışlar. Ayıldıktan sonra sormuşlar;

—Efendim bu ne hikmettir? Sana çok yüksekte gelen o kuş niye senin tepene konacak kadar indi ve sana bu kelamı söyledi, sen de o kuşa karşı niye bu kadar küçüldün? Demiş ki;

—O kuş değildi, o kuş benim mürşidim Mahmudu İnciriyil Fagnevi Hazretlerinin ruhuydu. Ben ona sordum ki efendim böyle acele nereye gidiyorsunuz? O da dedi ki;

—Allah'ın dostlarından bir tanesi halet-i nezide can vermede. Allah'tan diledi;

—Ya Rabbi dostlarından bir tanesini gönder bana yardımcı olsun.

—Ben de onun Allah'ın emriyle yardımına gidiyorum.

Bu olmuş kitapta da yazılı. Demek ki;

Olâın ruhlarının yok karârı

Dolaşırlar zemîni âsumânı

Olar bu âlemi devran ederler

Ararlar derde düşen nâ-tivânı

Evet, onların ruhları kabirde de kapalı değil.

Çünkü onlar âlem değişiyorlar ölmüyorlar.

Hatta Evliyaullah, keramet sahibi olan bir veli, aslında keramettir ama keramet de önemli değil. Büyük veliler için keramet önemli değil.

Hakikaten öyle, kabirde de kapalı değil. Hatta öldükten sonra, mübarek Paşam Hazretleri buyurdu ki;

—Ben sizin dediğiniz insan isem beni öldükten sonra görürsünüz, anlarsınız öldükten sonra ve öbür âlemde beni o zaman göreceksiniz, öbür âlemde anlayacaksınız, bileceksiniz.

Şimdi hakikaten de tabii onun büyüklüğüdür. Yani şimdi şöyle ifade edeyim ki; onun zamanında öyle bir sıkı bir zamandı ki icabında bu Erim hükümetinin zamanında tamamen gizlendi. Bir sene kendi oğulları bile nerede olduğunu bilemediler. Çok sıkı zamanlarda hususi aranıyor.

Eğer onun zamanı aşikâr bir zaman olsaydı, belki ne bileyim nasıl ifade edeyim ki; insanların izdihamından onun yüzünü herkes göremezdi.

İşte demek ki çok ihsanın çoğunluğu da tarikata girdikten sonra oluyor. Bu dördüncü ihsan olmuş bize.

Birinci ihsan Allah bizi inananlardan halk etmiş,

İkinci ihsan seçmiş ve sevgili habibine ümmet etmiş.

Bak Peygamber Efendimize Cenabı Hak'ın en büyük ihsanı o olmuş, ve onun için bütün mükevvenatı halk etmiş.

Allah'tan sonra Peygamber Efendimizdir. Peygamber Efendimiz olmasaydı; Allah seni beni de halk etmeyecekti, mükevvenatı halk etmeyecekti, melekleri halk etmeyecekti, o eflâkı, varlıkları halk etmeyecekti.

Bunların hepsi kimin için?

Peygamber Efendimizin nurundan Cenabı Hak bunları halk etmiş. Onun için Peygamber Efendimizin emirleri var:

“Evvel Allah benim nurumu halk etti,

Evvel Allah benim ruhumu halk etti,

Evvel Allah benim aklımı halk etti!”, buyuruyor.

Yani bütün inste, cinde, melekede olan akıllar hep onun aklından ayrılmıştır. Bütün ruhların hepsi Peygamber Efendimizin ruhundan geçmiştir. Onun için;

Üç kerre doğdum aneden

Kurtulmadım efsânededen

Usanmışam bu hânededen

Buyruluyor.

Bu üç kere doğuş nedir?

Bu üç kere doğuştan birincisi ilmi ezelide bizim ruhlarımızın halkiyeti. Bu ruhlar Peygamber Efendimizin nurundan halk edilmiş.

Ondan sonra ikinci bir doğuşumuz ne oluyor?

İkinci doğuşumuz bir cisimle ana rahminden dünyaya geliyoruz.

Üçüncü doğuşumuz ne?

Kabirden kalkacağız, yine bir cisimle kalkacağız.

Ama işte bizim için mühim olan oradan güzel kalkmak için, o son olarak kabirden kalktığımız o cisimdir.

Cenabı Hak ilmi ezelide bizi halk etmiş. Belâ dedirtmiş. Ruhlarımızı halk etmiş. Orada inanan inanmayan ayrılmış seçilmiş.

Fakat ikinci bir dünyaya gelişimiz ana rahminden geçiyor. Evvel cismimizi halk ediyor, sonra ruhumuzu indiriyor.

Burada tekrar biz dünyadan da geçiyoruz, ölüyoruz.

Fakat o kabirden kalktığımız zaman, o cismi biz kendimiz kazanıyoruz. Eğer güzel ameller işledikse, güzel amellerimiz olursa güzel bir cisimle kalkacağız. Ameli Salih, Ameli kabih var. İnsanlar kabirden kalktığı zaman ellerine amel defteri verilecek. Bütün insanlık hep birden kalkacak.

İbrahim aleyhisselam Cenabı Hak'tan iki şey dilemiş. Allah ikisini de göstermiş ona aşikâr etmiş. Birisi demiş ki;

—Ya Rabbi, sen bu insanları yoktan var ettin ama bu dünyaya insanlar asıl asıl nesil nesil gelip geçiyorlar, demiş.

Gelir bir bir, gelir bir bir, kalır bir

—Fakat kıyamette bunların hepsi birden kalkacaklar. Bunlar nasıl kalkacaklar? İnanıyorum kaldırırın, kadirsin kaldırırın ama bir alamet göreyim ben nasıl kalkarlar, demiş.

Cenabı Hak emrediyor; “dört tane büyük kuşun başını kes ya İbrahim”. Kesiyor.

“Bunların başlarının hepsini bir tepenin, dağın başına götür koy”. Koyuyor, her bir kuşun başı her bir dağın başında; bir dağın başında değil. Dört dağın başında dört tane kuşun başı var.

“Gövdelerini dibekte tüyünü yolmadan, etini kemiğini ayırmadan tüyüyle etiyile kemiğiyle döv”. Dövüyor, dört kuşun etini macun oluyor. Başlar dağların başında, o dört kuşun eti gövdesi de macun olmuş önünde.

“Ya İbrahim o kuşlara isimleriyle seslen”. İsimleriyle sesleniyor; işte horoz, kaz, hindi, tavuk böyle seslendiği zaman bakmış ki o etler birbirinden ayrılıyor. Hep macun olmuş etler birbirinden ayrıldılar; vücut bütünleşti, kemikleri, etleri, tüyleri takıldı, başlar dağlardan geldi takıldı ve kuşlar uçtu gittiler.

Bir bunu aşikar olarak istemiş ve Cenabı Hak da göstermiş. Allah'tan ikinci bir isteği de olmuş.

—Ya Rabbi, sen yemekten içmekten, gitmekten gelmekten münezzehsin, inanıyorum ama dünya haneme bir teşrif etsen de seni orada görmek istiyorum, demiş.

Cenabı Allah buna “geleceğim o gün” diye gün ve saat tayin ediyor. O güne ve o saate İbrahim aleyhisselam çok hazırlıklar yapıyor. Böyle çok mıntika temizliği yapıyor, çok güzel yemekler hazırlanıyor, çok temiz elbiseler giyiyor, hazırlanıyorlar. Günü, saati tamam oluyor.

O beklenirken bakıyor ki çok ihtiyar biri geliyor. Böyle gözleri çapak bürümüş, ağızından salyalar akmış, başı berbat, üstü pis iğrenç bir vaziyette, beli bükülmüş elinde bir asa böyle dayana dayana inleye inleye geliyor. Yani hiç yüzüne bakılacak bir şeyi yok. O diyor ki;

“Ya İbrahim ben acım, benim karnımı doyur”. O da diyor ki;

—Baba, sen bu halinle buralarda görünme, al sana bir parça ekmek git öbür tarafta ye, diyor. Savıyor bunu. Gün de geçiyor, saati de geçiyor. Misafir gelmeyince tekrar Allah'a yalvarıyor.

—Ya Rabbi, sen vaadinden hulf etmezsin, ama gelmedin, diyor.

“Ya İbrahim ben geldim de sen benim yüzüme bakmadın bir parça kuru ekmekle beni saldın”, diyor.

—Aman ya Rabbi estağfurullah nasıl olabilir? Diyor ki;

“Ya İbrahim ben gitmekten gelmekten, yemekten içmekten münezzehim. Ben o size çok iğrenç görünen ihtiyar vardı ya, onun kalbindeydim. Ona yedirsen bana yedirmiş olacaktın, ona içirmiş olsan bana içirmiş olacaktın”. Bu hadis-i kutside var, Cenabı Hak, “mümin kululumun yediği benimdir, mümin kululumun içtiği benimdir³”, buyuruyor.

Bu da bizim tarikatımızca şudur ki; bakın bizim tarikatımız riyazet tarikatı değildir. Riyazet tarikatı haktır. Riyazet tarikatında ne var? Nefislerinin isteğini vermezler. Çok basit şeyler yerler, ölmeyecek kadar az yerler, haktır. Bu da nefis açıklıkla ıslah oluyor, terbiye oluyor.

Öyle bir şey ki; insanlarda nefis var, ruh var. Yaratılış itibariyle nefis köpek tabiiyetli, ruhsa koyun tabiiyetlidir. Şimdi köpek tavlınca azgınlaşıyor, zayıf olunca sakinleşiyor. Koyun da tavlınca ağırlaşıyor, zayıf olunca azgınlaşıyor, oraya buraya saldırıyor. Öyleyse burada insanlar yediğini hem nefisine yediriyor, hem ruhuna yediriyor.

Gafil yerse nefisine yedirir, huzurla yerse ruhuna yedirir.

Bizde riyazet huzurdur.

“Yiyin, için israf etmeyin⁴”, yalnız lokmanız helal olsun ve gafil yemeyin, bu şarttır. Çünkü bir nimetin nuru vardır, zulmeti vardır. Eğer gafil yerse o nimetin zulmünü gidermiş değildir ve bu da şudur: Cenabı Hak “beni yerken zikredin, beni içerken zikredin, beni alırken zikredin, verirken zikredin, yatarken zikredin, kalkarken zikredin⁵” buyuruyor.

Yapabiliyor muyuz?

Biz yapamıyoruz ama yapanlar var. Yapanlar için ne buyuruyor Cenabı Hak, “benim öyle kullarım var ki onların ticaretleri zikirlerine mani olmaz. Yerler beni zikrederler, içerler zikrederler, alırlar, verirler, yatarlar, kalkarlar, gezerler beni zikrederler⁶”, buyuruyor.

Mademki öyleyse huzurla, zikirle bir nimeti yedikse onda zulumat olmaz. Onun zulmetini giderir nuru kalır. O nur ise ruhun gıdasıdır, nefis ondan gıda alamaz. Burada demek ki nefis köpek tabiiyetlidir, o yedikçe azgınlaşıyor, onu aç bırakmak lazım. Aç bırakmak lazımsa riyazet tarikatları var, haktır. Onlar nefisleri ölmeyecek kadar yerler, çok basit şeyler yerler. Onlar nefsin arzularını terk ederler.

4 Araf 7:31

5 Al-i İmran 3:191

6 Nur 24:37

Nefsin arzuları deyince bir meşru, bir de gayr-i meşru arzuları var. Gayr-i meşru olan nefsin arzularını Allah zaten yasaklamıştır. Ama meşru olan şeyleri de terk edecek ki o zaman nefsin arzularından geçsin. Nefsin arzularından geçmezse bir insan aşka duçar olamaz.

Öyleyse bizim tarikatımızda bu böyle değildir. Bizim tarikatımızda buyuruyorlar ki;

—Oğlum ne yersen ye lokman helal olsun. Ye gafil yeme, yediğin zaman huzurlu ye.

Bizde huzur rabıttır.

Sen sofrada yediğin zaman o sofraya şeyhin sofrası olsun. Sanki şeyhinle beraber yiyormuşsun gibi şeyhini unutma. Eğer şeyhin yediğini gördünse onun yemesine yemeni benzet. İçtiğini gördünse içtiğini içtiğine benzet. Her ne gibi hareketini gördünse bütün hareketlerini ona benzet. Bu insibahtır. Çünkü bakın;

Taklîd'den tahkîke döndür Sâlih'i

Buyrulmuş, taklitten tahkîke...

Âteş-i aşkınla yandır Sâlih'i

Şarâb-ı lebinle kandır Sâlih'i

Taklîd'den tahkîke döndür Sâlih'i

Afv eyle hizmette noksânımız var

Bu taklitten tahkîke dönmek var ama burada taklit ikidir. Bir taklit var ki hicvedenler alay edenler. Onlar şunlardır;

Ârifîn Hak iledir Hak'tır özü

Anların kiblesidir şeyhin yüzü

Kavm-i Nemrûdîler istemez bizi

Bakın dikkat edin Kavm-i Nemrudiler, diyor.

Anların kiblesidir şeyhin yüzü

Burada yanlış anlaşılmasın, talibin, müridin iki kıblesi vardır. Bir cisminin cesedinin kıblesi, bir de ruhunun kıblesi var.

Tarikata girmeyenler bu ruhun kıblesini bilemiyorlar, ruhun kıblesini bulamıyorlar. Bu ayetle sabit, bir insan zahirde Mutesimbiablillah, batında Biablillah olacak. Ayet bunlar.

Mutesimbiablillah; zahir emirleri harfiyen yerine getirecek, zahirde bir eksikliği olmayacak. Yani bütün zahirdeki emirler, ameller kibleye yönelmektir. Kibleye yönelmeden bir amel makbul oluyor mu? Olmaz.

Ama batında Biablillah; müridin sadece hedefi Allah'ın zat-ı bahti'dir. Allah'ın zatından başka bir arzusu, isteği olmayacak. Allah'ın zatı varsa, sıfatı varsa; sıfat-ı subutiyesi varsa, sıfat-ı zâtıyesi varsa, başka isteği olmayacak.

Sıfat-ı subutiyesi sekiz, bu sıfatları insanlara da vermiş.

İnsanların da bir görmesi var, işitmesi var, iradesi var değil mi? İlmî var, bunlar var. Allahın sıfatları insanlara da vermiş ama Allah'ın sıfatına karşı insanlardaki sıfat okyanusa karşı bir damladır. Katre, yağmur katresi ile bir derya okyanus bir olabilir mi? Onun için bak;

Seni katre iken ummân eder şeyh

Buyurmuş. Bir de ne buyuruyor kelamı kibarda;

Seni hayvân iken insân eder şeyh

Gönüller şehrine mihmân eder şeyh

İçirip bir kadeh aşkın meyinden

Gedâ iken seni sultân eder şeyh

Haber verir hakikat illerinden

Sana çok tuhfeler ihsân eder şeyh

Olursun "men aref" sırrından âgâh

Seni katre iken ummân eder şeyh

Evet, bu katre nedir?

Bizdeki işte cüzi irade, cüzi akıl, görmek, işitmek, konuşmaktır. Bunlar cüzidir. Bizde var ama küllisi Cenabı Hak'ta Allah'tadır. Bunlar bizdeki görmeler, işitmeler; sekiz sıfat, Allah'ın sıfatlarına karşı bir okyanusa karşı bir katredir.

Bütün bu yerdeki akan suların aslı deryadır. Bu sular deryadan geliyor ve gökten yağın rahmetler, yağmurların seli, gölü meydana getiriyor. Fakat bunlar deryayı çoğaltıyor mu? Bunlar deryadan ayrılıyor ama deryayı eksiltiyor mu?

Bunlar deryaya gidiyor deryayı bunlar çoğaltıyor mu? Çoğaltmaz.

Cenabı Hakk'ın sıfat-ı zatiyesi var.

En evvel Cenabı Hak vücut sahibi.

Vücut sahibi ise zatının nuru var.

Cenabı Hak zatı bir vacibü'l-vücut. Vücut sahibi, vücudu var ama onun vücudu akla gelmez, onun vücudu kıyas edilemez, düşünülemez.

Çünkü görülen bir şey düşünülebilir. Görülmeyen bir şey düşünülebilir mi?

Bilinen bir şey düşünülebilir, bilinmeyen bir şey düşünülebilir mi?

Bir de var ki; bilmiş ama göremiyor. O bildiğinden de misaller verir ama bildiğini bildiremez.

Onun için burada Cenabı Hakk'ın zatından bahis yoktur, sıfatlarından vardır.

Bütün ilim, amel, hikmetler, kudretler, olaylar bütün Allah'ın görünen hep sıfatlarının asarıdır ama bu sekiz sıfat da zatının asarıdır.

Zatı birdir. Öyleyse Cenabı Hakk'ın zatı birse bir insan da esma nuruna geçerse, sıfat nuruna geçerse, zat nuruna geçerse ne olur? O zaman Salih Baba'nın emri;

Aynı da değil gayri de değil ol buna agâh

O zaman, o zahirde bir cisim taşır. Peygamber Efendimiz zahirde Allah mıydı? Değil hâşâ.

Ama Allah'tan gayri mıydı? Değil hâşâ.

Delili de ne?

“Kâbe kavseyini ev ednâ” İşte delili de budur. “Habibim sen bana iki kaşın yaklaştığı kadar yaklaştın”.

Yani bir kaşın biri Allah, bir kaşın biri Resulullah oluyor.

Fakat sadece bu ifade ile bilinmez. Zatı, sıfatı anlamak için; bak nasıl anlaşılır zat ile sıfat?

Kuvve-i kudsîden edip imdadı

Bize haber verdi zatı sıfatı

Ol zaman anladık sırr-ı Ahmed'i

"Küntü kenz" esrârın beyan eyledi

Bakın demek ki bu zat ile sıfatı insanlar kitap ve ilimle tarif edemez, bilemezler. Ancak hepsi sıfattan bahsederler, zattan edemezler. Zatı, sıfatı o zaman birbirinden ayırırlar.

Hâlbuki zat var sıfat var ama bunlar birbirinden ayrı değil.

Zattan mana Hazreti Allah,

Sıfattan mana Resulullah.

Zattan mana sende bir ruh var,

Sıfattan mana bir ceset.

Cesedin ayrı, ruhun ayrı mı senin cevap ver?

Değil; ama ruh ile cesedin bir anlaşması var. Bak ceset ruhtan alıyor iktidarını, fakat ceset ruhu bilemiyor, bilmiyor. Ama bilecek mi? Bilecek. Ne zaman bilecek? Ne zaman ki;

Kuvve-i kudsîden edip imdadı

Bize haber verdi zatı sıfatı

Ol zaman anladık sırr-ı Ahmed'i

"Küntü kenz" esrârın beyan eyledi

Kuvve-i kutsi ne?

Yani kutsal manevi kuvvetiyle, manevi gücüyle, kutsal nefesleriyle bildirdi, diyor.

Neyi? Zatı, sıfatı bildirdi.

O zaman da zatı, sıfatı anlayınca, sırrı Ahmedî anlayabildik. Allah'ın Resulü olan sırrı Ahmedî anlayabildik. O da şudur ki;

Semada ismi Ahmet'tir

Bu âlemde Muhammet'tir

Ehaddan vahidiyettir

Ehad: Allah, vahidiyet yani Allah'ın zatından (muhabbetinden) var oldu.

Evvel Allah Resulullah'ı var etti ve onun varlığı ile mükevvenatı, seni beni var etti.

Onun için işte tarikatın esrarları nimetleri bunlardır. Bunlar söylenir ama yine söz ile anlaşılmaz;

Söz ile her kalbe doğmaz ledünni

Fakat tarikatta bunlar yaşanır yaşanmaz değil yaşanır ama görür gösteremez, bilir bildiremez.

Diyen bilmez bilen demez.

Ama ne zaman ki biz insanlar olarak yaşarsak, biliriz. Şeyh Şibli Hazretleri evlenmemiş. Sormuşlar, demişler;

—Niçin evlenmedin?

Bak şöyle bir ifade kullanıyor:

*Dediler niçin evlenmedin sen
Dedim ki henüz balığ olmadım ben
Veliliğe varınca balığ olur
Velilik olmazsa o oğlancık olur*

İnsanlarda üç türlü balığ vardır.

Bir on beş yaşında mükellefiyeti vardır.

Bir de velilerin, nebilerin kırk yaşında balığ olmaları var. Onlara nübüvvet kırk yaşında gelmiş. Velilere de kırk yaşında velayet verilmiş. Kırk yaşından evvel olmuyor, olmaz.

Bir de avamın on beş yaşında mükellef olduktan sonra kırk yaşına kadar gençlik yaşı var ve inancını yaşamadı. Genç ise bu dünya gençlere kancayı takmış, ihtiyarlardan kancasını çekiyor, alıyor, koparıyor. Çünkü o da gençliğinin icabı gezmesi, tozması, yemesi, zevki sefası gençliğinin icabıdır. Kırk yaşında bir ayılma oluyor. Nasıl ki kırk yaşında nebiler nebi oluyor, veliler veli oluyor her inanan da, avam da kırk yaşında düzeldiyse düzeldi; düzelmediyse kırk yaşından sonra düzelse de kıymeti yok, kıymet ifade etmez. Çünkü gençliğini zayı ediyor. Demek ki bir on beş yaşında balığ olmak var, bir de avamlar için kırk yaşında balığ olmak var.

Fakat nebiler için buna manevi buluş deniliyor. Onlar nebi olunca o zaman manevi buluş olmasıyla, ruh ile cesedin evliliği oluyor.

Yani ruhla cesedin anlayışdır, birbirine muhalefeti kalkıyor ortadan, mutabık oluyor. Yani o zaman ruh ceset ile anlaşabiliyor, o zamana kadar anlaşamıyorlardı.

Anlaşamamaları ne?

Ruhtan almış olduğu bir iktidar ile ruha bu ceset bu nefis ihanet ediyor. O zaman o ihanetlik ortadan kalkar. Buna manevi buluş deniliyor ki bu da nebilerde, velilerde olur. O zaman ceset ruhu anlıyor. Ruh da cesetle o zaman anlaşabiliyor. O zaman ne oluyor işte şu kalam onu ifade ediyor;

Bu berzah âlemin geç gör neler var

Eriş nûra ki sende kalmaya nâr

Olursun âlem-i ruhtan haberdar

Berzah âlemi bir defa dünyadır, bu cesettir, bir de insanlarda olan gaflettir. Berzah demek karanlık demektir.

Eriş nûra ki sende kalmaya nâr

Nurdan mana cennettir, nurdan mana Allah'ın rahmetidir.

Nardan mana cehennemdir, Allah'ın gazabıdır. Ama

Olursun âlem-i ruhtan haberdar

O zaman ruh âleminde haberdar olursun ama haberdar edemezsin, bilirsin bildiremezsin, görürsün gösteremezsin. İşte kelamı kibarda geçer;

Ayni de değil gayri de değil ol buna agâh

Bu Evliyaullah'a buyrulmuştur.

Evliyaullah Allah mıdır? Değil.

Allah'tan gayrı mı? Değil.

Fakat bunu idrak etmek çok çetindir. Bu ihvanlar arasında söyleniyor ama bunu izah edemezlerse o zaman çapak alırken göz çıkarırlar. Bunlardan ruhtan böyle bahis yapmayın, ruhun esrarı anlaşılmaz ve çözülmez ve ifade edilmez. Onun için nemize lazım bizim için Allah'ın emri var, nehyi var, şeriat var, tarikat var.

Şeriat nedir?

Şeriat Allah'ın emirleri; amellerimiz, orucumuz, namazımız. İşte helali haramı bunları seçmektir şeriat. Bu olmayınca şeriatı da yaşamış değıldir. Şeriatı olmayınca tarikati asla olmaz.

Tarikata gelince meşayihin bizim bir delilimiz olduğunu bileceğız. Biz Allah'ın rahmetini onunla kazanacağız. Hatta Allah'ın cemalini bize gösterecek odur. Evet, öyle çünkü niçin olmasın Cenabı Hak “yerlere göklere sığmam ben mümin kulumun kalbine sığarım⁸”, buyuruyor. Ama sen de mümin, ben de mümin, bir veli Evliyauallah da mümin.

Mümin denilince; kâfir, mümin bir defa ayrılıyor. Kâfir inanmayanlar, mümin de inananlar. Ama bu inananlar içinde mesela bir avam var, bir ulema var, bir de veliler var.

Âlimlerde bir esrar var ki avam bilmez. Niye? Çünkü onda ilim sıfatı var. Tabii o insanlardan ilmiyle seçilmiş.

Ama velilerde de bir esrar var ki âlimler onu bilmiyor.

Nebilerde bir esrar var, veliler bilmez.

Resulullah Efendimizde bir esrar var ki onu da öbür peygamberler bilememişler. Peygamber Efendimizdeki esrarı bilememişler. Onun için bütün peygamberler Cenabı Hak'tan Peygamber Efendimize ümmet olmayı dilemişler. Niye dilemesinler? Çünkü onlara da Peygamber Efendimiz şefaati ediyor. Büyük şefaati Peygamber Efendimizin şanıdır.

Mesela diyelim ki bir padişahın bir emir çıkar. Bu emir nereye gider? Mülkî amirlere, mesela valilere verir. Valilerden kimlere bu emri verir? Kaza kaymakamlarına. O da kime verir? Yetkili kimselere verir. O emir en evvel valilere gelir.

Onun için burada Peygamber Efendimiz büyük şefaati kâni odur. Cenabı Hakk'ın öyle bir gadabı tecelli ettiği zaman hiç kimse Allah'tan bir şey dileyemeyecek. Hep kendilerinden korkacaklar,

peygamberler de kendilerinden korkacaklar, nefsi nefsi diyecekler. Ama o zamanda bir tek Allah'a karşı ricada bulunan, dileyen, murat sahibi olan, Peygamber Efendimiz olacak. Hiçbirisi korkularından havflerinden bir dilekte bulunamayacaklar. Ama Peygamber Efendimiz birinci dilemesinde Allah'ın gadabı hafifleyecek, şiddeti azalacak. O azalmada misal nasıl ki güneş doğunca en evvel ışığı yükseklerle vuruyor. Sonra sonra aşağılara iniyor değil mi? İşte Allah'ın rahmetinin tecellisinde gadabının teskin olmasında en evvel peygamberler yararlanacak. Peygamberlerin üzerinden havf kalkacak. Ondan sonra onlar da ümmetlerini dileyebilecekler. Bu divan'da geçiyor.

Cemî-i enbiyâ cümle sana hep ümmet oldular

Hüviyyet bâbının miiftâhı sensin yâ Resûlallah

Buyurmuş. Miiftah: anahtar demek, bâb: kapı demek. Sen hüviyyet kapısını açacaksın herkesin hüviyyetini sen vereceksin, diyor.

Evet, efendiler Allah'a şükür. Bu işte “çok ihsan var bu ihsandan içeri”. Dört tanesini herkesçe malum. Sence bence herkesçe malum.

Niye malum olmasın birinci ihsan Allah bizi Müslüman halk etmiş. İkinci ihsan habibine ümmet etmiş.

Ondan sonra üçüncü ihsan fesat ümmetten değil itaat ümmetten etmiş.

İtaat ümmetten de seçmiş; tasavvuf ehli, tarikat ehli velilerini sevdirmiş bize. Sevdiren Allah, bildiren Allah; bu üçüncü ihsan oldu dördüncü ihsan. Artık o çoğunluğu da tarikatın içerisinde tarikatı anlar yaşar, o ihsanların çoğunluğuna da ulaşır. O da işte buyuruyor ki;

Himmet-i evliyâ bize yâr iken

Şâh-ı Nakşibendî ser-hünkâr iken

Ser hünkâr demek: hünkâr eskiden ülke padişahlarına hünkârım demişler. Bu da tabii ki ülke padişahı değil manevi padişahlar.

Manevi padişahlar da velilerdir. Bunların içerisinde Şah-ı Nakşibendî Efendimiz; çok ileri gitmiş, hepsinden çok ileri geçmiş ve onlara ser yani baş olmuştur.

Himmet-i evliyâ bize yâr iken

Şâh-ı Nakşibendî ser-hünkâr iken

Seyyid Tâhâ Sıbgatullah var iken

"Kâbe kavseyn"e dek seyrânımız var

Oraya kadar yol açık gidebildiğin kadar git.

Neyle gideceksin birader, neyle gideceksin Müslüman?

- Kitap, Sünnet, İcma, Kıyas.

Neyle gideceksin Müslüman?

- Farz, Vacip, Sünnet, Müstehap.

Neyle gideceksin Müslüman?

- Şeriat, Tarikat, Hakikat, Marifet.

Neyle gideceksin Müslüman?

- Muhabbet, İhlâs, Adap, Teslim.

Bunlarla gidecek. Bunların hepsinin bir makamı var götürüyor.

Ama bu şeriat, tarikat, hakikat, marifet denilince bunlar birbirlerinin üzerinde.

Şeriatın üzerinde tarikat var,

Tarikatın üzerinde hakikat var,

Hakikatın üzerinde marifet var.

Mademki şeriatın üzerinde tarikat varsa, tarikata inanmak, girmek lazım.

Tarikatın üzerinde hakikat varsa, tarikatı anlayıp yaşamak lazım ki insan hakikate geçsin.

Hakikatin üzerinde marifet varsa, hakikatten de ileri geçecek ki marifete ulaşsın.

Mademki burada insan tarikatı anlamak yaşamakla hakikate geçiyorsa, her hakikate geçen veli sınıfına geçmiştir. Avamlardan seçilmiştir, velayet sahibi olmuştur.

Velayet sahibi olan kimsede ne olur?

Allah'ın sıfatları onda tecelli eder.

Cenabı Hak kutsi hadisinde “o veli kulumun konuşan dili benim dilim, o veli kulumun gören gözü benim gözüm, o veli kulumun işiten kulağı benim kulağım”⁹, buyuruyor.Yani Cenabı Hak diyor ki “benimle görür, benimle işitir, benimle konuşur, benimle yürür, benimle uzanır, düşünen aklı da benim aklım”.

Zahirde ulema buna ne diyorlar?

Aklı cüz, aklı kül; cüzi irade, külli irade.

Onun için velilerde cüzi irade yoktur, külli iradededir.

Yani katre iken deryaya karışmış, o gücünü deryadan alıyor. Veya bir ufak kaynar sular var, çıkıyor deryaya karışıyor. Deryaya karışmasa eğer bir nehir vapuru taşıyamaz, bir nehirde vapur çalışmaz. Ancak büyük nehirler var fertleri boğuyor ama vapuru batırmayan daha büyük olan deryadır.

Ama bir nehir deryaya karışırsa deryada yok oluyor mu?

Evet, vücudu görünmüyor ama deryanın içerisinde. İcabında deryadan almış olduğu gücüyle vapuru taşıyor. Veya bir büyük deryaya gitmek için, deryadan güç almak için deryaya giden nehri kara toprakları eylemez. Nehrin yatağı deryadır, deryayı bulana kadar gidecek.

Burada deryadan mana: Cenabı Hakk'ın rahmetidir.

Nehirden mana: Resulullah'ın şefaattir.

Ama nehri de bulmak için yine nehirden küçük ırmaklar var. Bu ırmakların hepsi de nehri bulamıyor. Nehri bulmayan da deryaya gidemiyor. Çok ırmaklar var ki mesela nehre gidemiyorlar, gitmiyor. Ama gidenler de var. Mesela memleketimizde Fırat, Dicle gibi kaç tane nehirler var ama bunların karşısında çok daha büyük sular da var ki onlar deryadan yoksun kalıyorlar çünkü nehri bulamıyorlar ki deryaya gitsinler.

Bir ufak su, bir küçük parmağım kadar çıkan bir su eğer büyük suya karışıyorsa, büyük su da daha büyük suya karışıyorsa deryayı buluyor. Bir büyük su da olsa, nehri bulamazsa eğer deryayı bulamaz.

Bu büyük sudan mana: zahir ilim sahipleri.

En ufaklık sudan mana: bir meşayihe inanmış, teslim olmuş, bir mürittir. İşte onun için bak;

Seni hayvân iken insân eder şeyh

Bu ne demektir?

Mevlana'nın;

—Ne olursan ol, yine gel, demesidir.

Bu da ne demektir?

Nakşibendî Efendimizin;

—Bizim tarikatımız günahkârlar tarikatı, günahını bilenler, eline alanlar gelsin. Günahını bilmeyenleri biz istemiyoruz, demiş.

Onun için bu ne demek?

Hakikaten bunu kimse bilemiyor. Bu da Allah'ın lütfü ihsanı değil mi canım, bildiren Allah değil mi?

Mesela bizim bu çok yakın zamanımızda buraya gelmeden evvel Bursa'ya beş günlüğüne gittim. Bursa'da büyük bir caminin altında vakfın şubesini kurmuşlar, orayı da kiralamışlar. Orada sohbetimiz

beş gün boyunca oldu, doluyor, sadece Bursa değil etraftan da geliyorlar. Orada Hacı Salih Efendi isminde büyük bir âlim var. Tasavvufa evvelden karşıydı ama şimdi biraz yumuşamış ama zahirde bilinmiş bir âlim. Önceleri tarikatı, rabıtayı inkâr ediyor rabıtaya karşı çıkıyormuş. Ama şimdi kabullenmiş. O kendisi bundan kaç sene evvel sohbetimize Bursa'da geldi. Hikmet-i ilahi ben de o zaman ilk olarak onu tanıdım, evvelden duymuştum, tanımamıştım. O geldi sohbette takdim ettiler, söylediler görüşmemiştik hep Evliyauallah'ın kerametinden sohbet zuhur etti. Dinledi hiç ses yok, ondan sonra yumuşamış. O rabıtayı daha inkar etmiyor. Ondandır her gidişimizde geliyor. Hatta evine de davet ediyor, zamanımız olmuyor ki gidemiyoruz. Bu son bir daha Bursa'ya gittik onu da dinledi, çok memnun oldu. Dedi;

—İhyâ-ı ıbâd ettin bizi, bir şüphem var danışacağım, bir iki dakika gelseniz gizli konuşacağım.

Peki, olur dedik çıktık. Ayak üzeri bir odaya girdik şunu sordu bana:

—Bu sizin ihvanlarda, tarikata girenlerde, daha kaza namazı ödeniyormuş bu doğru mu? Kaza namazı kılınıyormuş, doğru mu?

Dedim yalan değil, yanlış. Kılınıyor diye bir şey yoktur. Bizim tarikatımızda bizim büyüklerimiz kaza namazı kılmaya şart koşmuyorlar. Kılana da yok kılma demiyorlar. Dedi ki;

—O nasıl olur, dedi.

Boy abdesti (tövbe güslü) alınca, "innemel amâlu binniyât¹⁰", niyeti sağlam olursa kaza namazı da ödenir. O tabii ayet okudu. Hocam dedim; kılma diye bir emir yoktur bu yanlış ama kılın diye bir emir de yoktur.

Bir insanın bir insana borcu yığılmış, stok olmuş ödeyemiyor. Vergiler var yığılıyor, ödeyemiyor icraya kaldırıyorlar değil mi? Veya bir kimseye şahsa borcu olsa yani diyelim ki bir evde oturuyor kira verecek vermemiş de yığılmış.

—Hadi ben yığıntılardan vazgeçtim bundan sonrasını öde.

Denilse bu bir kolaylık değil mi, bu hadis-i şerif değil mi? “uzaklaştırmayın yaklaştırın, çetinleştirmeyin kolaylaştırın¹¹”, diye emir var.

Çünkü bir adam gelmiş kırk yaşına veya elli yaşına namaz kılmamış. Kaza namazını kıl da gel, deyince kaçacak gelmeyecek. Ama kılma da denilmiyor, kıl da denilmiyor.

Yani burada iki şey var efendim mesela zahir var batın var. Zahir; ulemanınki batın da meşayihinki. Yani bugün bir batın memuru velilerdir, zahir memurları da ulemadır.

Şimdi bir hoca vaizinde diyor ki kazası olan nafile namaz kılamaz. Bir insan hocanın vaizini dinlemiş. Bu taraftan da diyor ki senin kaza namazını kılma, artık kılma denilmiyor da. Kitapta yazılı emir ne? Salât-ı evvabin namazı, teheccüd namazını kılacaksın, deniliyor. Şimdi bizde bu var, kitapta da yazılıdır. Kaza namazını kılın demiyoruz, kılmayın da demiyoruz. Burada muhayyer bırakılmıştır.

Burada ihvan şimdi teheccüd namazı var, bir de evvabin namazı var, bunları kılacak ve kitapta yazılı değil mi? Şimdi hocanın vaizini dinlemiş. Diyor ki; kazası olan nafile namaz kılamaz. Hocanın sözü onun için geçerli ise kılsın kılma demiyoruz değil mi? Yok bu taraftan bizim büyüklerimizin sözü geçerli ise orada zaten kaza namazını yazmamışlar, yazılmamış o zaman daha niye kılıyor. Evet, işte bu kelimde;

Seni hayvân iken insân eder şeyh

Bu hayvan kim efendiler?

Bu hayvan işte elli yaşına, altmış yaşına kadar gelmiş namaz kılmamış. Bu hayvandır hayvan sıfatındadır. İnanarak tarikata gelip giriyorsa işte o hayvanlıktan kurtuluyor. O, bir boy abdesti almakla, bir meşayihe inanmakla onun üzerine ikrar vermekle ahd-i misak tazeleniyor. Onda daha hiçbir şey kalmıyor, hep dökülüp gidiyor. Buna inanıyorsa güzel, buna inanmıyorsa gitsin kaza da kılsın başka ne yapıyorsa yapsın. Yapma denilen bir şey yoktur. İşte bu budur.

Seni hayvân iken insân eder şeyh

Gönüller şehrine mihmân eder şeyh

Bu da hadis-i şerifte de var. İşte bu hocalar ağızlarından çıkan kulakları işitmiyor. Peygamber (SAV) efendimizin haber verdiği göre Cenabı Hak ne buyuruyor? "kulum bana itaat ede ede cennete yaklaşır, (itaat yolu cennet yolu, isyan yolu cehennem yolu), bir karış kalır ki cennete girsin. Fakat biz onun delaletini nasip etmişsek o orada cennete giremez bir günah işler oradan kayar gider cehenneme düşer". Bir de buyuruyor ki "kulum bana isyan ede ede cehenneme yaklaşır, bir karış kalır ki cehenneme düşsün, hoşumuza giden bir amel işlerse hidayetini murat etmişsek o da cehenneme düşmeden kayar gider cennete girer¹²". Bunları bize bildiriyor.

Bu da nedir?

Allah dört şeyi dört şeyin içinde gizlemiştir.

Bir defa insanlar içerisinde velilerini gizlemiştir. Zaten kutsi hadisinde de Cenabı Hak, "biz velilerimizi yeşil kubbemizin altında gizledik, onları bizden başka kimse bilmez¹³", buyuruyor.

¹² Buhari Edebiyatı 69

¹³ Eşrefoğlu Rumi Müzekkin Nüfus S 309

Veliler insanlardan seçilenlerdir. Ama zahirde seçkinlik biliniyor mu?

Batın seçkinlik görünmez.

Mesela zahirde insanlar seçiliyor. İnsanlardan parlamentolar seçiliyor, meclise gidiyor. Parlamentolardan bakanlar seçiliyor, başbakan seçiliyor, cumhur reisi seçiliyor değil mi? Bunlar insanlardan seçiliyor.

Aynen tarikatta da böyle bir seçkinlik vardır. Şeriatta, tarikatta bir seçkinlik vardır. Şeriati yaşayanlar mesela âlim olanlar ilmiyle, amel edenler amelleri ile avamdan seçiliyor. Tarikatı yaşayanlar da onlardan seçiliyor. Bugün ilimde müsavi olan iki âlim amelde de müsavi olsa birinin tarikatı var birinin yoksa o tarikatı olan ondan seçkindir. Ondan çok ilerlemiştir. O tarikatı olanın zülcenaheyn çift kanatlı, öbürü tek kanatlıdır.

Bakın İmam-ı Azamın talebeleri var. İçtihatta İmamı Ebu Yusuf, İmamı Muhammet'i almış. Fakat sair bütün talebelerinin içinde İmam-ı Ebu Yusuf'u çok severmiş. Hapisteyken ölümü öncesinde İmam Ebu Yusuf mahremiymiş ona hep kerametini göstermiş. Demiş ki;

—Ya Yusuf ben öleceğim fakat benim ölmem bir şey değil, ölüm haktır. Fakat bu rafiziler benim hakkımda kötü düşünüyorlar, bana ihanet etmek istiyorlar. Bu ihanet bana değil İslam'a. Ben öldükten sonra kabre konulduktan, sonra kimse görmeden git akşamdan beni kabirden çıkar, evine getir.

Böyle söylemiş mübarek. Ölmüş kabre koymuşlar. İmam-ı Ebu Yusuf gitmiş, kabirden çıkarmış tabuta koymuş evine getirmiş. O çıktıktan sonra rafiziler bir siyah köpeği öldürmüş, götürmüş kabre koymuşlar, sabahtan da iddia etmişler. Güya onların bilginlerinin keşifleri açılmış;

—İşte sizin imamınız (hâşâ hâşâ) öldükten sonra köpek şekline girdi.

Diye iddiada bulunmuşlar. İddia ile kabri açmışlar ki orada hakikaten siyah köpek var. Bütün Müslümanlar böyle duyunca çok yasa batmışlar. Bu nasıl olur, niye böyle oldu? diye üzölmüşler. Harun Reşit de üç gün içerde ağlamış ve hiç kimseyi kabul etmemiş. Ebu Yusuf bunu duyunca gitmiş demiş ki

—Ben halife ile görüşeceğim. Demişler ki;

—Halife kimseyi kabul etmiyor.

Zaten İmam-ı Azamı kadı tayin etti, o da kadılığı almadı onun için hapsedmişti ve mübarek hapisshanede öldü. Sonra Ebu Yusuf'a verdi kadılığı.

—Deyin ki Ebu Yusuf seninle görüşmek istiyor. Demiş ki;

—Gelsin. Onu almış.

—Ya halife niçin ağlıyorsun?, demiş .

—Niye ağlamayım, nedir bu felaket başımıza geldi.

—Korkma bu rafizilerin bir oyunudur. İmam-ı Azam, hocam benim evimde. Bana emir verdi, kimse görmeden çıkarttım tabutuyla evimde duruyor.

—Öyle mi? Öyle demiş.

Ondan sonra sevinmiş. o üzüntüsü gitmiş. Bir emir vermiş silahlı muazzam bir ordu hazırlatmış. Bütün bu Rafizileri, Bağdat'ta etrafta olanları bir sahraya toparlamış, İmam-ı Azamı getirmiş tabutuyla bir sehpanın üzerine koymuş. Bunları hep ikişer ikişer oradan geçirmiş.

—Görün bu İmam-ı Azam mı? Görün, görün.

Hepsi görmüşler.

—Hani İmam-ı Azam köpek şekline girmişti, siz bu iftirayı niye yaptınız?

Askere emir vermiş ve kılıcı onlara sıyırmış.

Evet, İmam-ı Azam Ebu Yusuf'u çok seviyormuş. Sen bunu çok seviyorsun diye öbür talebeler de hasetleniyorlar, kıskanıyorlarmış.

Bir gün İmam-ı Azam bunu neden çok sevdiğini onlara bildirmek için talebelerden evvel gelmiş mektebe. Orada her talebenin oturma şiltesi varmış. O her talebenin şiltesinin altına bir dosya dalı, kağıdı koyuyor. Ondan sonra çıkıyor mübarek, talebeler geliyorlar. Gelen oturuyor yerine bir şey yok. İmam-ı Ebu Yusuf oturunca mübarek bir tavana bakıyor, bir tabana bakıyor. Birkaç defa böyle yapınca;

—Niye öyle yapıyorsun? diye öbür talebeler soruyorlar. Diyor ki;

—Ya tavan alçalmış, ya da bu taban yükselmiş.

Gülüyorlar, alaya alıyorlar. O arada İmam-ı Azam geliyor.

—Ya hocam senin çok sevdiğin Yusuf'a bak.

—Ne olmuş ki, diyor. Diyorlar ki;

—Tavana bakıyor, tabana bakıyor. Sorduk niye böyle yapıyorsun. Diyor ki; ya tavan alçalmış ya taban yükselmiş.

—Öyle mi? diyor, mübarek.

—Doğrudur, demiş.

—Hele şiltelerinizi kaldırın, demiş.

Kaldırmışlar ki hepsinin şiltesinin altında bir dosya dalı.

Her bir kimse ehl-i irfân olamaz

Kırk yerden yarılmış kıl olmayınca

Dosya dalının yüksekliğini zahir anlayabilir mi?

Ancak maneviyat sahibi anlar.

Evet, âlimlerde bir esrar var ki avam bilmez,

Velilerde bir esrar var âlimler bilmez,

Nebilerde bir esrar var veliler bilmez,

Peygamber Efendimizdeki sırrı da nebiler bilmezler.

Bütün nebiler ruhî miraç yapmışlardır. Peygamber Efendimiz cismî miraç da yapmış ve ruhî miraç da. Cismî miraçta yükselmiş ortada, ama ruhî miraçta sınır yoktur.

Ancak insanlar ruhî miraçta Allah'ın nurlarına, esma nuruna yükselir, sıfat nuruna yükselir, zat nuruna yükselir.

Tabii ki nebiler de zat nuruna yükselmiştir ama onlarda müsavi değiller. Bak peygamberlerin de kitap sahipleri var, kitap sahibi olmayanlar var. Ama hepsi peygamberdir. Bunlara da vahiy olmuş, ilham olmuş. Bunun zahirde anlamı şudur: İbrahim aleyhisselama suhuf olarak on suhuf inmiş, çok rüya görmüş. Cenabı Hakk'ın bütün emirleri ona uyku ile uyanıklık anında tecelli edermiş, bildirilirmiş. Nebilerden sekiz peygambere vahiy kitap inmiştir. Yüz dört kitabın dört kitabı zaten kimlere indiği biliniyor.

“Gelen gün geçen günün devamıdır” 18.07.1997, Erzincan

Bir Leyla'nın Mecnunuyum canan ilinin canıdır

Bütün canlar canan ilinden gelmiş, ama bu geliş değildir. Gelip, gidip, bir daha geliyor. Yani dünyaya geldikten sonra bir daha gidiyor, bir daha geliyor.

Bu da iradesinden geçiyor iradesine geliyor. Cüzi iradeden külli iradeye geçiyor. Ama kendini adam etmiş ki, kurban etmiş ki, külli iradeye geçiyor, sonra tekrar cüzi iradeye dönüyor.

Niye böyle külli iradeye geçmiş, niye cüzi iradeye dönmüş?

Bu kutsal emri İlahi insanlara hizmet görmek için Allah'ın emridir. İnsan hakikatını vermek için külli iradeye geçiyor, tekrar cüzi iradeye dönüyor. Tarikatta çok hizmetle vecd âleminde geçememişler, iradelerine dönememişler. Dönmeyince orada kalmışlar. Ama dönenler hizmet görmüştür.

Şimdi orada kâmil var, mükemmil var. Kamil yetişendir. Yetişen demek ulaşan, ulaşan demek kavuşan.

Neye? Allah'a; Allah'a ulaşan, Allah'a yaklaşan, Allah'a kavuşan.

Ama mükemmil; o da yetişen ama kıymet verendir. Alacağını almış, göreceğini görmüş bütün hizmetini marifetini almış geri dönüyor.

Geri nereye? İradesine dönüyor.

O zaman ne oluyor? Bir tarafı külli irade, bir tarafı cüzi irade. İşte o insan Allah'tan alır kula verir, kulu alır Allah'a götürür. Oradan dönemeyenler, gelemeyenler, bu görevi, hizmeti yapamamışlar.

Abdurrahman Cami Hazretleri ki onun kadar büyük bir âlim gelmemiş. Hatta beş yüz sene içerisinde, beş asır boyunca yeryüzüne böyle tek bir alim gelmemiş. Hace-i Ahrar Hazretleri zamanında beraber yaşamışlar, maceraları var. Şimdi bir su, dere

akarmış. O dere muhiti görüyormuş ve kayıksız da karşıya geçemiyorlarmış. Suyun bu tarafında Abdurrahman Cami Hazretlerinin bölgesi, diğer tarafı da Hace-i Ahrar Hazretlerinin bölgesiymiş. Abdurrahman Cami Hazretlerinin bölgesinden, diğer tarafa Hace-i Ahrar Hazretlerinden ders almaya gidiyorlarmış.

—Nereden geldin?

—Karşıdan.

—Karşıda Abdurrahman Cami duruyor da sen buraya niye geldin? Diye sormuş. Derlermiş ki;

—Efendim biz gidiyoruz, ders vermiyor. Kendisinden ayık değil hiç kimseye ders vermiyor. Onlara Demiş ki;

—Şöhret kapısını kapatmış, varlık kapısını açmış.

Bir kelamında diyor ki:

—Eğer bizim muradımız mürit toplamak olsaydı dünyada hiçbir meşayihe mürit bırakmazdık, kaptırmazdık; hepsini toplardık.

Abdurrahman Cami Hazretleri ki o kadar ilmiyle beraber ders vermezmiş. Peki Niye? İradesinde değil, insanlarla irtibat sağlayamıyor. Hep Hak ile irtibatlı.

Ama meşayih kâmil-mükemmil olursa; onun Hak ile de irtibatı var halk ile de irtibatı var. Halktan da irtibatı kesilmez, Hak'tan da irtibatı kesilmez.

İşte böyle Hak ile irtibat edenlerin çokları ne yapmışlar? Halka dönememişler. Onlar tebliğ yapamamışlar, görev yapamamışlar, hizmet yapamamışlar.

Abdurrahman Cami Hazretlerinin zamanında zahir ulema tarikata çok karşıymışlar ve zahir ulemanın batın ulemayla bir çatışması oluyormuş. Zahir ulema batın ulemaya hiç yer vermiyor, hep biziz diyorlar. " el ulama varis-i enbiya"¹ fermanına onlar sahip

oluyorlar, velilere sahip ettirmiyorlar. Fakat ne zaman ki Abdurrahman Cami Hazretleri tarikata girince hep dilleri boğazlarına kaçmış. Ne demişler?

—Ya insaf edelim artık. Beş asır boyunca arzın üzerine tek gelen bir âlim Abdurrahman Cami Hazretleri, o da hocalığı bırakıp da dervişliğe gittiyse, dervişliği kabulleştiyse, dervişlik hocalıktan üstündür.

Bunu takdir etmişler. Velilerin hocalardan daha üstün olduğunu, kıymetini takdir etmişler.

Herkes bir can sahibi, herkes canan ilinden gelmiş. Ama herkes Leyla ile Mecnun gibi olamıyor. Leyla ile Mecnun olmak için ikinci bir gidiş geliş lazım. Niye Leyla ile Mecnun olamıyor?

Mecnun zahirdeki iradesiyle öyle bağlandı ki Leyla'yı çok sevdi. Arz üzerinde, dünya üzerinde artık daha Leyla kadar onun sevdiği bir kimse yok. Haşa estağfurullah, Allah'ı da biliyor fakat Allah'ı da bu kadar sevmiyor. Ama Leyla'nın sevgisi onu Allah'a ulaştırmış.

Nedir bu? Öyle inanmak lazım ki her şeyi güzel gösteren Allah'tır. Çirkinleri de çirkin gösteren Allah'tır. Öyleyse Allah'ın Celal sıfatı var. Görünen Celal sıfatı tecellide nedir? Orada muhalefetler, çirkinlikler görünür, kötü şeyler zuhur eder, kötü şeyler görünür. Ama Cemal sıfatı tecelli ederse bütün güzellikler meydana gelir. Bak kelamı kibarda "cümle hüsnün anesi" dendi, bütün güzelliğin anası.

Aşk u muhabbet hânesi âlem anın dîvânesi

Âlem deyince, bir meşayihin âlemde, yeryüzünde çok sayılmayacak kadar sevenleri var, hep onun divanesi olmuş. Sevmişler ki divanesi olmuşlar.

Bu “aşk u muhabbet hanesi” nin burada iki anlamı var.

Bir; dergâhında ihvanların, Müslümanların toplanıp da orada muhabbet etmeleri, zikir yapmaları, sevişmeleridir. Bu Allah'ın emri değil mi? Allah, Cenabı Hak “Allah için bir araya gelin, Allah

için birbirinizi sevin, Allah için konuşun”, buyuruyor. İşte “aşk u muhabbet hanesi”, o dergâhdır.

Bir de Evliyauallah'ın gönlüdür.

Onun gönlü bütün ne yapmış? Allah'ın sevgisini cezp etmiş. Bu sefer de kabiliyetine göre, istidadına göre, anlayışına göre, isteğine göre bu nimeti Allah'ı sevenlere dağıtıyor. Yoksa bu feyiz, muhabbet herkeste müsavi değil, bir değil. Bak buyuruyorlar ki;

—Bir müridin kalbine en az bir parmağım kalınlığında feyiz geliyordur. Gelmese mürit olmaz, sevmez, sevemez, diyorlar.

Zaten rabitanın tarifinde: Başparmağım kalınlığında feyzi İlahi meşayihin, şeyh efendimin iki kaşının arasından kalbime akıyor.

Ne bu? Allah'ın nuru, Allah sevgisi.

Nur olarak da görünür. Yalnız nur olarak görünmez de sevgi olarak bilinir. Ama bak başparmağım kalınlığında sevgiyle sanki bir nehir gibi, Nil, Fırat nehirleri gibi oluyor. Ne kadar büyük nehirler Nil, Şat, Fırat. Ne demiş Celalî Baba Hazretleri?

Seherlerde esen yelden

Zebansız söyleyen dilden

Zebansız konuşan, ağızsız konuşan dil.

Ağızsız konuşur mu?

Konuşur kardeşim, bak bu da konuşur, aha şu da konuşur...

Seherlerde esen yelden

Zebansız söyleyen dilden

Şat Fırat ü nehr-i Nil'den

Gelen dalgadan almışam

Ne diyor?

Benim ilmim büyük nehirler gibi, Fırat gibi, Şat (büyük gemilerle geçilen Şattü'-l Arap var, Basra körfezine dökülüyor) gibi nehirler benim üzerime gelir, onlardan kaynaklanıyor, onlardan alıyorum, diyor.

Her eşya Allah'ı zikreder.

Onun için kelamı kibarda ne buyruluyor?

Kâmile her eşyâ olmuş bir evrâd

...

Bilinmez âlemin sırrı nihândır

Tabii bu âlem deyince âlem sade gördüklerimiz midir?

Sırda görünmeyenler var, bilinmeyenler var. Öyle inanacağız ki gördüklerimizden çok görünmeyenler var, bildiklerimizden çok bilinmeyenler var.

Bilinmez âlemin sırrı nihândır

Hâlbuki en büyük sır, en büyük bilinmeyen noktalar, en büyük noksanlık sende, insanda.

Çünkü insan da bir âlemdir. İnsan küçük bir âlem ama hem de büyük bir âlem. Âlem denilince bu dünyaya bir âlem denilmiş. Ama insan bu dünyadan da büyük. Fakat küçük de bir cisim sayılıyor.

Onun için Evliyaullah'ın bir tanesi ne diyor?

Onların kelimaları anlaşılmaz, anlayanlara haktır, anlamayanlara da galat geliyor, yalan geliyor veyahut da hâşâ estağfurullah hata kusur görürler. Ama bak ne diyor?

—Zahirde dünya harmanında ben bir taneyim.

Zahir ne? Görünen. Bizim de zahirimiz var, batınımız var, canım yok mu? Ama biz batını elde edemediğimiz müddetçe zahirimizde çok güçsüz zayıf küçük bir cisimiz.

—Zahirde dünya harmanında ben bir taneyim.

Harman ne, tane ne? Tabii köylüler, reñçerler bilirler; çiftçiler bilirler. Eğer anızdan adam açar on teneke buğdayı toprağa serper. Zamanı gelince yüz teneke biçer, yüz teneke buğday çıkarır. O yüz tenekede milyarlarca buğday tanesi var. Değil mi? Dünya harmanında, dünyayı harmana benzetiyor, bütün insanları buğday taneleri yapıyor.

—Zahirde dünya harmanında ben bir taneyim (cismiyle beraber). Ama manada bu dünya benim harmanımda bir tane.

Buna göre insanın büyüklüğünü, küçüklüğünü anlayın. Bu Hak bir Evliyaullah'ın kelamı, söylenmiş. Ona göre insanın büyüklüğü, küçüklüğünü anlayın. İdrak edilmez ama bilin, anlayın.

Öyleyse insan veli olursa, velayet sahibi olursa, hakikaten insan dünyadan büyüktür. Niçin?

Çünkü evliyaullah büyük âlem oluyor da onun için. Kalp âlemi açılıyor da onun için.

Kalp âlemi açılan da ne oluyor?

Kalp âlemi açılanın Allah buyuruyor ki: “Ben yerlere, göklere, hiçbir yere sığmam ama mümin kulumun kalbine sığarım³”, demek velinin gönlünün ne kadar büyüklüğünün olduğu biliniyor mu? Büyük, ne kadar büyütürsen o kadar büyük. İnsanlar hem büyük varlık hem küçük varlık.

İşte en büyük sır da insanlarda. Onun için insanlarda sır makamı da vardır. Sır makamı açılmadıktan sonra insanlarda sırlar var, işte bu sırlar bilinmez. Sade bunlar söylenmeyle bilinmez, söylenmeyle anlaşılmaz. Bunlar hâldir, yaşayan bilir. Hâle de geçmek için hâl sahibini bileceksin, hâl sahibinden alacaksın. Hatta hâl sahibinden alamazsın, makam sahibinden alacaksın. Makam sahibi velidir, hâl

sahibi bir mürittir. Müritte olan görüntüler, makamlar, nimetler çok çeşitli çeşitli, onun için büyük sır insanlarda ise;

Bilinmez âlemin sırrı nihândır, buyrulmuş

Dört şâhın hükmüyle döner cihândır

Kim bu? Sen bir cihansın, büyük cihan. İşte dünya bir cihan, dünyaya cihan denilmiş. Cihan şâhı, cihan padişahı denilmiş, cihan padişahları denilmiş.

Sen de bir cihansın ama bilinmiyorsun, cihan olduğunu bilmiyorsun bilemiyorsun, göremiyorsun ama olabilirsin. Olursunsa o zaman görebilirsin, o zaman bilirsin. Fakat yine bildiremezsin yine gösteremezsin. Sen görürsün gösteremezsin, bilirsin bildiremezsin.

İnsanlardaki esrar bunlardır, sırlar bunlardır. Daha çok var ama büyük sırlar bunlardır. Nedir?

İnsanlarda altı tane kutsal makam var. İnsanlardaki kıymet kutsiyet Cenabı Hak “lekad halaknel insane fi ahsen-i takvim⁴” buyuruyor. “Biz insanı kıymetli halk ettik”. İnsanlarda kıymetli makamlar var. O da nedir?

1-Kalp,

2-Ruh,

3-Sır,

4-Hafî,

5-Ahfa,

6-Kalp gözü.

Nerededir bunlar?

Kalp zaten vücutta belli, merkezi belli; cismi de var. Ufak da olsa kalbin bir et parçası cismi var. Yine kalbin de esrarı, çok büyük sırları var. Zahirde herkesin bileceği, tıbbın bize bildirdiği ne var? Güvercin yumurtasından büyük bir et parçası. Sol memenin dört parmak aşağısında kalp. Kalbin makamı bu.

Aynı onun paralel karşısında sağ memenin dört parmak aşağısında ruhun makamı var. Ruhun cismi yok; makamı var. Evet, nasıl ki “nur ayandır nurun olmaz gölgesi” var ya nurun cismi olmaz da gölgesi olur. Gölge, cismi olan bir şeyde olur, cismi olmayan bir şeyin gölgesi olmaz. Evet, ruhun makamı var.

Bunlar eşit paralel, sol memenin dört parmak yukarısında sırrın makamı var.

Sağ memenin dört parmak yukarısında, onun (sırrın) karşısında hafinin makamı var. Hafî yani havf makamı, bir anlamı da budur.

Bu havf nedir? Bu havf bütün insanlarda az çok vardır. Ama avamdaki havf ne olur? Havfi diyecek havfler değil, dünyada avamın havfi ne olur? Hastalıktan korkar, yokluktan korkar, dövüleceğinden sövüleceğinden işte bunlardan korkar.

Ama havasın havfi bu değildir. Havasın havfi Allah korkusudur. Bu Allah korkusuna nihayet yok, sonu yok. Evet, yoksa onun bir makamı var.

Kalbin bir makamı var. Kalp makamı herkeste var. Makamı da var cismi de var. Fakat herkesin kalbi de bir değil. Aslında bizim kalbimize işte düşünceler gelir. Bütün arzular, düşünceler oraya geliyor. O da çok maharetli bir şey. Sen bir defa var ki on sene, on beş sene içerisinde gezmiş dolanmış olduğun yerleri hepsini bir anda kalbinden geçiriyorsun. Ama gördüğün şeyleri geçirirsin; görmediğini geçiremezsin. Fakat esas kalbi açılanların kalbi yanında bu bir zerrelerdir. Çünkü kalbi açılan bir kübradır.

Kübra; büyük koca. Zerre; bir toz.

İşte onun için “zahirde dünya harmanında ben bir taneyim”, demiş. “Ama manada (zahirde cismi ile manada ruhu ile) dünya benim harmanımda bir tanedir”, buyurmuş.

İşte bu kalp, ruh, sır. Sır ne? Bu sol memenin üzerinde bu sır makamı açılırsa bütün gizliler, aşikâr olur sana. Onun için;

Gizli sırlar olur ayan, buyuruyorlar.

Geceler uykudan uyan

Gizli sırlar olur ayan

Mahrum kalmaz Allah diyen

Yalvar kul Allah'a yalvar

Hafî ne? Havf işte, Allah havfî. Allah ne buyuruyor? “Ela inne evliyaallahu la havfun aleyhim velâhüm yahzenûn⁵”. Velilerde havf olmayacağını, üzülmeyeceklerini Allah bize bildiriyor. Onların havfî var ama bütün veli olmayan bir milyon insanın havfini toplasan onların havfinin yanında zerre olur, zerre kalır.

Ne bunlardaki havf, bunlardaki havf ne içinmiş?

Bunlardaki havf için hadis-i şerifte de buyuruyor ki “in muhtisina ala hataran azim”. Çünkü rumuzlu ayetleri hadisler çeviriyor. Bu hadislerin rumuzlarını kelamı kibarlar çeviriyor. Onun için muhakkak her ayetin karşısında hadis vardır, bir, iki, üç, beş, daha da çok. Ama her hadisin karşısında kelamı kibar var. Kelamı kibar da senin benim anlayacağım değil ki. Kelamı kibardaki anlamı ancak külli iradeye geçenler anlar. Cüzi iradede olan kelamı kibarı anlamaz, anlayamaz. Çünkü kelamı kibar akılla değil, bilgi ile değil, satırda değil. Allah'tan senin gönlüne doğuyor, doğduruyor, gayr-i ihtiyari geliyor. Kelamı kibar bunlar.

Onun için onlardaki havf neyin havfî?

Üzerlerine verilen, tevdi edilen vazifenin görevin havfî.

Ulaşmış oldukları bir makamın havfi.

Biz sade kendimizden korkarız ama evliyaullah kendisi için değildir o havfi. Onun havfi; varsa yüz bin müridi, o yüz bin müridinin havfini çeker. Ondaki havf budur.

Bak bildiriyor, “Ela inne evliyaallahu la havfün aleyhim velâhüm yahzenun” ki bu işte “in muhtisina ala hataran azim”.

Onlar bu havfi niye çekiyorlar? Yani kusur işlerler, hata işlerler, günahkâr olurlar, azap görürler, makamlarından aşağı düşerler, diye mi? Onlardaki havf bu değildir.

Onlardaki havf onların terakkisi için oluyor, terakkileri için oluyor. Ulema diyor ki;

—Burada eğer onlardaki havf onları aşağı düşürseydi, onları zarara uğratsaydı, mastarı “fî hatarın” inişe, “fî” aşağı olurdu. Ama “Ala hatarın” yükseltir denmiş.

Evet, işte efendi gardaşım bu büyük sır bizdedir. Tabii biz onu anlayamayız. Zaman zaman ne kadarını anladıkça bizim için yararlı, o kadar kârımız olur. Onun için;

Bilinmez âlemin sırrı nihândır

Dört şâhın hükmüyle döner cihândır

Ârif olanlara özge seyrândır

Kâmile her eşyâ olmuş bir evrâd

Evet, bu âlemlerin sırrı bilinmez. Âlemde de dünyada da görünenler var görünmeyenler var; bilinenler var bilinmeyenler var. Bilinenlerde de sır var görünenlerde de. Bak bir kelamı kibar var.

Zerre kadar akli olan arıdan hisse kapar

Yok olunca yüksek bir macun yapar

Bizim zerre kadar da aklımız yoktur, arı gibi koku alamıyoruz. Niye? Bu kadar sen; arı bu mayayı nasıl yapıyor, getirmiş olduğu çiçekleri nasıl bala çeviriyor, bak bulamıyoruz, tespit edemiyoruz.

Neyse bu dört şahtan murat nedir?

Bilinmez âlemin sırrı nihansa, dört şahın hükmüyle dönen cihansa, sen de cihansın. Ama büyük cihansın, ama küçük cihansın. Bu dört şahla senin küçük cihanlığın büyük cihana dönecek. Bu da nedir?

Kitap sünnet, icma, kıyas.

Farz, vacip, sünnet, müstehap.

Şeriat, tarikat, hakikat, marifet.

Bu dört şah; herkesin bileceği anlayacağı ve buna ulaşacağı zahirdeki anlamı.

Ama bunun anlamı tarikattaki bu değildir. Tarikattaki anlamı dört şahtan murat sen de bir âlemsin, sende de bu sırlar var. Bu sırları neyle açılacak, neyle elde edilecek? Dört şahın hükmüyle;

Muhabbet, ihlâs, adap, teslim.

Şimdi zahirde farz, vacip, sünnet, müstehap veya kitap, sünnet, icma, kıyas ne yapıyor?

İnsanı hayvan sıfattan beşerî sığata geçiriyor. Eğer bir insan edille-i şeriyeyi yaşamazsa farzı, vacibi, sünneti, müstehabı veyahut da işte kitap, sünnet, icma, kıyası bunları yaşamazsa insan, insan sayılmıyor. İnsan değildir o. İnsan olmak için bunları yaşayacak. Bunları yaşamazsa insan değil, çünkü farz Allah'ın emridir. Allah'ın emri ise inananlardır. Kitap inananlara inmiş, inanmayanlar zaten kitaba inanmıyorlar. Sünnet yine inanan, Peygamber inananların Peygamberi; inanmayanların peygamberi değil ki.

İşte zahirde insan hayvani sıfattan beşerî sığata geçmek için edille-i şeriye tamam olacak. Beşerî sığata geçer ama beşerî sığat yine noksan sığat. Beşerî sığattan melekî sığata geçmek için tarikati

tamam olacak. Tarikatın şartlarını toparlayacak, elde edecek. Sade bilmek değil yaşayacak. Tarikatın şartları ne? Demek ki burada;

Dört şâhın hükmüyle döner cihândır

Evvela edille-i şeriyeyle hayvani sıfattan beşeri sığata geçecek; olmazsa geçemiyor. Beşeri sıfattan geçmek için dört şart. Bu da nedir?

Muhabbet, ihlâs, adap, teslim. O da nedir?

Muhabbet ne?

Meşayihle olan sevgi.

İhlâs ne?

Meşayihle büyük görmek.

Âdâp ne?

Meşayihle nerelerde olursa olsun, nerede olursa olsun, meşayih ne kadar ırakta olursa olsun o beni görüyor. Iraklık bende onda değil. Iraklık irade sahibindedir. İradeden kurtulan kimsede iraklık olmaz.

Bir yerdesin her yerdesin;

Her yerdesin bir yerde değilsin .

Bak bu rumuzlu bir kelam. Bir'den mana ne?

Allah'ın birliğine ulaştıysan her yerdesin sen.

Eğer her yerde olursan Allah'ın birliğine ulaşamazsın. O zaman her yerde olursan bir yerde olamazsın, orada, burada, her yerde sen gezemezsin ama gönlün her yerde. Her yerdeysen bir yerde değilsin.

Ne zaman ki bir yere bağlandın. Bir yer ne? Bir Allah'ı, tek olan Allah'ı gönlünde yaşıtıyorsan, onunla yaşıyorsan sen bir yerdesin. O zaman sen her yerdesin. Allah sana her yeri musahhar eder.

Onun için veliler zamandan, mekândan kurtulmuşlar. Onlar için zaman mekân olmaz. Zaman, mekân bizlerde. Onun için onlarda işlem de olmaz. Onlarda emirdir; kün, kün emri onlarda. Kün emrine karşı dağlar yerinden oynar gider. Niçin Mevlana Hazretleri buyurmuş ki; “Himmetü'r-ricâl tahlatü'l-cibal”

Ne buyuruyor? Erlerin..

Er ne?

Er ki nefsinı yenen, güçlü olan.

Erlerin himmeti dağları pamuk gibi yerinden kaldırır, savurur. Bir de ne buyrulmuş;

Yek nazar eylese arifibillah

Asl-ı kemhareyi mücevher eyler

Asl-ı kemhare ne?

Kara taş. Kara taşı mücevher altın yapar.

Kim?

Arifibillah, Allah'tan ayık olanlar; yek nazar; bir bakışta kara taşı mücevher, altın yapar.

İşte dört şahtan murat; zahirde edille-i şeriyeye tâbi olunacak ki hayvani sıfattan kurtulabilelim. Tarikatta bu dört şahtan murat; muhabbet, ihlâs, adap, teslim. Bunlar olacak ki beşeri sıfattan melekî sıfata geçebilelim. Ne oluyor o zaman?

Dört şâhın hükmüyle döner cihândır

O zaman arif oluyor.

Ârif olanlara özge seyrândır

O ariflerin ayrı bir seyri var. O eşyada isim olarak, cisim olarak onların ayrı bir seyri var.

Nedir onlardaki seyir?

Onlardaki seyri söylemeyle biz ifade edemeyiz ama;

Kâmile her eşyâ olmuş bir evrâd

Kamile bütün isim, cisim taşıyan her eşya ne olmuş?

Kamiller için zikir olmuş.

Öyledir niye olmasın. Cenabı Hak buyuruyor ki “sizin o cansız gördüğünüz taşlar da beni zikreder”. Bu Kur'an'da ayetle sabit, “sizin cansız gördüğünüz taşlar da beni zikreder”. Öyleyse bu eşya zikirdir, kâmiller için her eşya zikirdir, tevhitir, “La ilahe illallah”. Zaten;

La'yı iskat eyleyenler daim illa hu çeker

“La” ne?

“La” yani her şeyi iskat, çıkarttı, her şeyi gönünden çıkarttı.

Her şey yok olsa kim kalır?

İsim cisim taşıyan hiçbir şey yokken bütün mükevvenatta kim vardı?

Allah vardı.

Bunlar hep yok olunca kim kalacak?

Allah kalacak.

Bütün “Lâ” her şeyi iskat yapmak lazım gönülden, atmak lazım ki o gönlün sahibi Allah'tır, orada Allah kalır. Onlar için bütün eşya tevhitir, bütün eşya zikirdir.

Peki buna ulaşır mıyız?

Amennâ hepimiz ulaşırız.

Ulaşamaz mıyız?

Ulaşamayız, ulaşırız.

Allah'ın fazlu tevfiği olacak, kulun da sa'yı olacak.

Ama Allah'ın kula büyük fazlu tevkifi nedir?

Şeyhim benim sultân imiş

Hak'tan bize ihsân imiş

Allah'ın fazlu tevfiği de bu. Zaten öyle;

Bir kimseye kim yâr ola tevfik-i hidâyet

İrfân ile deryâ oluben kalbi çoşar da

Ne çoşar kalbinde?

Allah sevgisi, deryalar gibi çoşar.

Bir kimseye kim yâr ola tevfik-i hidâyet

Allah'ın fazlu tevkifi ulaşırsa bir insana ne olur?

Onun kalbinde irfan ilmi doğar. İrfan ilmi satırdan alınan bir ilim değil, hocadan öğrenilen bir ilim değil.

İrfân ile deryâ oluben kalbi çoşar da

Gönlünde tulû' eyler... burası mühim

Gönlünde tulû' eyler anın aşk u muhabbet

Görün nice mahbûb-ı Hudâ var bu beşerde

Sevdim seni seyda-yı cihân hayır ve şerde

Ama biz hayırda, şerde sevemiyoruz ki. "Ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi"nin sözündeyiz, özüne geçemiyoruz. Onun özüne geçeceğiz ki o zaman hayırda, şerde sevmiş olalım.

Âşk olanın ciğeri yanar da pişer de

Bu hayırda, şerde sevmek; bir defa zahirde de hayrı, şerri her şeyi Allah'tan bilmek. Hayır gelirse şükretmek, şer gelirse sabretmek. Şerri işlemezsün de şer sana gelirse şerre karşı sabretmek. Hayırla karşılaşır ise ona da şükretmek. Bu bütün herkesin görevidir.

Ama tasavvuf ehlinde böyle değildir. Tasavvuf ehlinde o hayrı, şerri mürşidinden bilecek. Şeyhinden bilecek.

Sevdim seni seyda-yı cihân hayır ve şerde

Cihanın seydası, cihanın seyyidi, bütün meşayihler cihanda seydadırlar. Seydanın bir anlamı da seyitlerdir, seyittendirler. Bunlar seyit; evladı Resüldür, zaten Evliyaullah'ın ekserisi, çoğu evladı resuldür. Gizli, bilinmez, şecereleri kaybolmuştur, batmıştır, bilinmez.

Mesela Allah'a sığınırım varlığından, mübarek Paşam öyle buyurdu: Dedemin şeceresi varmış elinde seyit olduğuna dair çok sağlam bir şecere varmış. Tarikata girince o şecereyi kaybetmiş. Niye kaybetmiş?

Çünkü insanların kalbinde asalet varlığı da olur. İnsanlar varlığından kurtulması için sade ilim varlığı değil, amel varlığı değil, zenginlik değil mahareti var, makam mevki bunlar değil, insan asaletinden de ben hacımın oğluyum, ben hocanın oğluyum ben seyitlerdenim bunlardan da kurtulacak.

Sen öyleyse seyitlerden ol. Peygamber efendimiz ne buyurmuş? “Benim evladım peşimden gelen, sulbünden gelen değil⁶”. Bu hususta kitabî olan bir şey var. Sadettin Kaşgari Hazretleri o mübarek otuz iki tane halife irşat etmiş. Nakşî halifelerindendir, Nakşibendî Efendimizin halifesinin halifesi. Onun zamanında bir de halveti tarikatında Nüreddin Ket Hüda isminde bir meşayih varmış. Onun muhitinde onun zamanında cehri zikirler yaparlarmış. Mübarek Sadettin Kaşgari Hazretleri hastalanmış. O şeyh de duymuş;

—Gidelim hasta ziyaretine, demiş.

Gelmiş ziyaretine geçmiş olsun demiş, görüşmüşler. Orada bu gelen şeyh demiş ki;

—Efendim müsaade eder misiniz biz kendi usulümüzce burada bir zikir yapalım.

Onlar cehri yapıyorlar, cehri zikirlerde hem ses var, hem hareket var. Bu demiş “yapın yapın”. Onun da hizmet gören çok âlim Mevlana Alaaddin diye bir müridi var. Halifeleri otuz iki tane ama ilk mamur olan, halife makamına ilk çıkarttığı halife.

O meşayih de bir müridiyle gelmiş. Müsaade almışlar zikre başlamışlar. Zikre onlar irade ile başladıkları için zikir yapmışlar, oturarak yapmışlar, ayakta yapmışlar neyse güçleri, kuvvetleri bitene kadar yapmışlar, iyice takatten düştükten sonra bitirmişler.

Zamandan sonra ayılmışlar, daha sonra;

—Efendim siz evladı resuldenmişsiniz, bu nesebinizi izhar edeceğinize niye hafi tutuyorsunuz?

Sadettin Kaşgari hazretlerine diyor. Yani izhar aşikâr edeceksiniz ki herkes size evladı resuldendir diye hürmet etsinler de sevap kazansınlar, niye gizliyorsunuz, demiş.

İmam-ı Azam mübarek talebe okuturmuş. Sokakta çocuklar pencerenin önünden o yana bu yana geçiyorlarmış. O da çocuklar bu yana geçtikçe kalkıyormuş, o yana geçtikçe kalkıyormuş. Hoca ders veriyormuş, ama ders yapamıyormuş. Sormuşlar;

—Hocam niye bu kadar sen dersin önünden kalkıyorsun, demişler.

Demiş ki;

—Oğlum bu çocukların içinde evladı resul var. O bu yana o yana geçiyor, ona sebep kalkıyorum, demiş.

İşte Sadettin Kaşgari hazretlerine demiş ki

—Siz bu nesebinizi izhar edecekken evladı resulden olduğunuzu niye gizli tutuyorsunuz?

O da ne demiş?

—Babamdan bana bir şecere kaldı. Fakat ben tarikata girdikten sonra o benim gönlüme geliyordu. Bana varlık oluyordu, ben de

onu bir duvarın deliğine soktum, çamurla kapattım kaybettim. Sen sordun ben de söyledim, sorana söylüyorum, demiş.

O da ona sormuş;

—Sen bizim evladı resulden olduğumuzu nerden biliyorsun?

O da karşılıklı soruyor. Demiştir ki;

—Bu zikirden sonra bir manâ âlemine geçtik, o zaman Hazreti Resulullah ile görüşüm. O bana dedi ki Sadettin bizim evladımızdır, iki tane de bize ulaştırmıştır.

Fakat Resulullah otuz iki tane demiş, şeyh iki anlamış, kulakları da ağır işitiyor. İki tane de bize ulaştırdı deyince, mübarek demiş;

—“La”, hayır hazret fazla söyleyecekti.

Yanındaki mürit demiştir ki;

—Efendim Risaletpenah efendimiz otuz iki dedi ben de işittim ama bizim şeyh efendimizin kulakları ağır işitiyordu o iki anladı, demiş.

—Saddakna sen doğru söylüyorsun otuz iki tane.

Şimdi o otuz iki tane halifenin en önde olanı, en ileride irşat olanı Mevlana Alaaddin’in bundan haberi yok. Gönlüne geliyor, diyor ki;

—Acaba bu otuz ikinin içinde ben var mıyım?

Mübarek şeyh efendisine yüzüne bakmış, tebessüm ederek buna mübarek;

—Varsın, diyor.

Şimdi bundan da eğer bir şey anlayacak olursak, o şeyh bir beyhutluk (kendinden geçmişlik) alemi, istirahat âleminde Resulullah efendimizi görmüş. Nurunu görmüş, kendisini görmüş, sıfatını görmüş ama Resulullah Efendimizin sıfatına geçememiş. Görmek başka, geçmek başka. Görmek olur, sevgi ile olur. Ama bu sevgi o kadar büyüyecek ki çoğalacak ki kendi o sevgi karşısında yok olacak.

Sevgi şudur ki:

Seven sevdiğinin karşısında yok olacak.

Sevilen sevende var olacak.

Bunu da işte Allah idrak versin, Allah bildirsin. En büyük sır, esrar bizdedir; ama o esrarı çözmek lazım, o esrarı bilmek lazım.

O esrarı nasıl çözeceğiz, o esrarı nasıl bileceğiz?

İlim ile amel ile keramet ile olmaz o. Ama bunlarsız da olmaz.

İlim de olacak amel de olacak. Fakat tasavvuf; ilmin dörtte bir payı ve bir payının da dörtte birini istiyor.

Mesela, ilim, amel, ihlas değil mi? İlim lazım, amel lazım, bir de ihlâs lazım. İşte tasavvufu olmazsa bir insanın ilmi olur, ameli olur ama ihlâsı olmaz. İhlâsı olmayan ilim, ihlâsı olmayan amel zayi olabilir, boşuna gidebilir.

O bir dalı da ne?

İlim dörttür, dörde ayrılıyor:

Tefsir ilmi; Kur'anı Kerim'in tefsiri yani.

Hadis ilmi,

Kelam ilmi,

Bir de fıkıh ilmi.

Fıkıh ilminin bir dalını istiyor tasavvuf, olacak, diyor.

O bir dalı da ne?

Her Müslüman'ın üzerine farz-ı ayın olan nedir?

Dini ilmihalini bilmek.

Yani onun üzerine verilen vazife olarak namaz, oruç ve almış olduğu kulluk görevi nedir?

Günahlar, sevaplar, helaller, haramlar, bunları bilmek. Bunların teferruatını bilemez ki. Lazım olanları bilecek. Bir dalı için de “sen fıkıh âlimi ol da fıkıhtan vaaz et”, değil, “ibadetini sıhhatli yap”.

Demek bir insan ibadetini sıhhatli yapmayı bilecek. Bilmeden yaparsa o ibadet sıhhatli değildir, sağlıklı değildir. Bilerek yaparsa sağlıklıdır, sıhhatlidir, bunu istiyor.

Çünkü bakın şeriat, tarikat, hakikat, marifet var. Şeriat birinci basamak. Birinci basamağa basmadan sen ikinci basamağa geçemezsin. Tarikat ikinci basamak. Hakikat üçüncü basamak. Marifet dördüncü basamak. Allah şeriatı, tarikatı, hakikati, marifeti insanlara halk etmiş. Ama o şeriatı, tarikatı, hakikati bilmek de Allah'ın ayrı bir ihsanıdır. Bilmek Allah'ın ihsanıdır ama yaşamak da bunun sa'yıdır. Eğer yaşamazsa Allah'ın ihsanını zayi' etmiş olur.

Allah ne buyuruyor? “Ben kuluma vermiş olduğum nimetin kulum kıymetini bilirse onun nimetini arttırırım, yükseltirim, büyütürüm; kıymetini bilmezse elinden alırım⁷⁾”. Öyleyse bu tasavvuf da Allah'ın bir ihsanıdır.

Şeyhim benim sultân imiş

Hak'tan bize ihsân imiş

Cân derdine dermân imiş

Ama bunun ihsan olduğunu bilir de bunun kıymetini bilirse Allah büyütecek, bilmezse elinden alacak.

Tarikata girmekle hepsi hakikate ulaşamazlar.

İnsanların tarikata girmekten maksat tarikatı anlamak, yaşamak, hakikate ulaşmak.

Hakikate ulaşırsa insan küçük varlık iken büyük varlık olur. Kendisindeki sırlar da aşikâr olur.

(Allaaaah)

Allah doyursun, Allah cemalinden kandırsın, tecelli zatından kandırsın, zatının nurundan kandırsın, Habibinin nurundan kandırsın, velayet nurundan kandırsın.

Bunları daha da iyi anlayacak olursak; velayet nuru esma nurudur. Habibinin nuru sıfat nurudur. Allah'ın isimleri var ya, bin bir ismi. Allah'ın sıfatları var ya, sekiz sıfatı. Ama zatı tekdir.

(Canım kurban olsun)

Ben de sana kurban olayım, ben de size kurban olayım.

Evet, efendiler bunlar bizim hakkımızdır, hak edersek hakkımızdır; hak etmediyse hakkımız değil. Sıfat nuru, zat nuru, Allah'ın nurları ancak Allah'ın kulları bu nurlara ulaşıyorlar. Allah'ın nurları aşikâr olsun diye, bu nurlar bilinsin diye, bu nurlar aşikâr olsun diye, Allah insanları halk etmiş. İnsanlarda bu nurlar tecelli eder. Hiçbir varlıkta tecelli etmez. Hepsi yok olup gidecek insanlar yok olmayacak. İnsanlar yalnız âlem değiştiriyorlar.

Ne olur âlem değiştiren insanlar? Burada işte kâinatı aydınlatan güneşin altında yaşıyoruz. Gecesi gündüzü, sefası cefası bu kadar nimetler görüyor yaşıyor. Ama ahirette bunları hep kaybedecek. Bunlardan daha çok iyisini elde edecek. Bunlardan hiçbirini elde edemezse mahrum kalacak.

Ahret hayatı dünya hayatından çok lüktür.

Ahret hayatı dünya hayatından çok aşağıdır.

Dünyada çok aşağı, çok sıkıntılı, çok bunaltı, çok darlık, sefillik çeken hastalık olsun, yokluk olsun, ne kadar olursa olsun ahiret hayatını kazanamazsa, daha da darlık, daha da sıkıntılı, daha da perişan olur.

Ama eğer ahireti kazanırsa; dünyada Paris Paris derler. Paris'in ne olduğunu bilmiyor ya. Paris'teki hayat ahiretteki hayatın zerresi kadar demek değildir.

Ama insan ahirette külfetten kurtulur. Dünyada külfet var.

Külfet ne demek?

Bilen için; hazır bir şeyi, şuradaki hazır bir şeyi, önüne almak külfettir. Ne kadar zengin olursa olsun, ne kadar varlıklı olursa olsun, bir şeyi düşünmek, bir şeyi hazırlayıp, yiyecek, giyecek, getirmek külfettir.

Külfet bu dünyada var. Ahirette böyle bir külfet yok ki. Ahirette her şey mevcut, hiçbir şey düşünülüyor. Hiçbir işlem yok, hepsi hazırlanmış.

Ama âşıklar için bunlar da bir şey demek değil. Âşıklar ne yapacak bunları.

Ne demiş âşık?

Ne edeceğim cennetin süsünü püsünü, zevkini sefasını ne edeceğim? Ne buyurmuş?

Sensin benim canım canı

Sensiz kararım yokturur

Sensiz hiçbir kararım yoktur.

Sensin benim canım canı

Sensiz kararım yokturur

Cennette sen olmazsan

Vallah nazarım yokturur

Yemin ediyor cenneti istemem diye. Sen olmazsan cennete de girmek istemem, diyor.

Kim diyor bunu?

Âşık diyor, Allah'a âşık olan diyor.

Cennete âşık olan zaten cenneti istiyor, cenneti kazanmak istiyor. Ama cenneti hiç istemeyen, cennet hiç gönlüne, aklına gelmiyor. Acaba Allah'ın rızasını kazanacağım mı? Allah'ın cemalini göreğim mi?

İşte âşıklar böyle.

Sensin benim canım canı

Sensiz kararım yokturur

Cennette sen olmazsan

Vallah nazarım yokturur

Bizim elimizde mevcut olan Divan'da Salih Baba ne buyuruyor?

Cemâlin şem'ine müştâk olanlar

Yani cemalindeki bu Şem: ışık manasına, nur manasına. Zaten güneş ışığı da şems'tir.

Cemâlin şem'ine müştâk olanlar

Müştak yani cemalin şem'ine âşık, müştak olanlar, nurunu görmek isteyenler.

Cemâlin şem'ine müştâk olanlar

N'eder cennetteki ebrârı leyli

Yani cennetin varlığını süsünü başını, altınını incisini istemez.

Ama de ki biz âşık mıyız?

Âşığız.

Âşık değil miyiz?

Eğer hakiki âşıklara karşı âşık değiliz ama hiç Allah'ı sevmeyenlere karşı da...

Allah'ı seven kim, sevmeyen kim?

Allah'ı insanlar severler. Cennet için severler, cehennemden kurtulsun diye severler. Allah'ın emirlerini tutsun ki cenneti kazansın. Cehennem azabından kurtulmak için yasaklardan kaçsın ki kurtulsun.

Fakat âşıklar böyle değil.

Ne cehennem korkusu var onlarda ne de cennetin arzusu var.

Ebu'l-Hasen Harkani Hazretlerinin kitabını basmışlar. Bir yerinde Rabia Adeviye validemiz yazılmış. Rabia Adeviye'ye sormuşlar

—Cennet için amel etmek, işlemek mi efdal? Cehennemden korkarak amel işlemek mi efdal?

Hâlbuki ikisi de hak. O da diyor ki;

—Ne o, ne de o. Allah rızası için işlemek daha efdaldir, diyor.

Elhamdulillah ya Rabbi çok şükür. Çok şükür bin şükür ya Rabbi.

- Zamanımızın şerrinden fitnesinden bizi muhafaza et ya Rabbi.
- Fesat ümmetten etme ya Rabbi.
- Rızan olan amelleri işlemeyi nasip eyle ya Rabbi.
- Rızan olan nimetlere mazhar kıl ya Rabbi.

Biz bilemeyiz rızası olan nimetler, ameller nelerdir.

Niye bilemeyiz?

Çünkü Allah dört şeyi dört şeyin içerisinde gizlemiş. İnsanları hakikaten Allah'ın nimetine ulaştıracak, Allah'ın nimetine yaklaştıracak dört şey var, bunları da gizlemiş.

Bir defa velilerini kullarının içerisinde gizlemiş. Onlar olmasa biz kurtulamayız. Bir defa Allah “ve kûnû maassadikîn, sadıklarım ile olun⁸”, diye bir emri var. Herkese, her Müslümana, inananlardır bu emir “sadıklarım ile olun”.

Sadıklar kimler?

Allah'a vermiş olduğu vadinin üzerinde duranlar, sözünün üzerinde duranlar.

Allah'a bizim nasıl bir sözümüz var?

“Elestü bi Rabbüküm” fermanında "Belâ" dedik, "Belâ"mız var. Eğer o “belâ”yı bozduksak vaadimizin üzerinde durmuyoruz. O ahit bozuluyor.

Ama Allah büyük, Allah âlim, Allah kadir, Allah kulunu varlığı için halk etmiş, bilinmesi için halk etmiş, zikredilmesi için halk etmiş. Bu kadar nimetleri dünyada ahirette kulu için halk etmiş. Allah öyle buyuruyor, “bu sayısız nimeti ben kulum için halk ettim, kulu ben zatım için halk ettim”. Ama bütün bu kadar dünyada ahirette akla gelen gelmeyen bilinen bilinmeyen hepsini kulum için halk ettim; ama kulu benim için halk ettim.

Onun için bilmek lazım. İşte bildiysek seçildik.

Seçildik ama bu bilgi nasıl bir bilgi?

İlmel yakîn var,

Aynel yakîn var,

Hakkal yakîn var.

İlmel yakîn avamlar bizler. Ama bu cemaat içinde belki aynel yakîn vardır, bu bilinmez. İşte ilmel yakîn bilmiş buraya gelmişsiniz, toplanmışsınız. Bu ilmel yakîndir. Bir de aynel yakîn var.

Allah'ı ilmel yakîn, aynel yakîn, hakkal yakîn bilmek var.

Peygamber Efendimizi de ilmel yakîn, aynel yakîn, hakkal yakîn bilmek var.

Varis-i enbiya olan “ve kûnû maassadıkîn, sadıklarım ile olun” buyurdu ya. Sadıklar velilerdir. Bunları da ilmel yakîn, aynel yakîn, hakkal yakîn bilmek var.

Ama umumiyetle ister ilmel yakîn bilsin, ister aynel yakîn bilsin, ister hakkal yakîn bilsin, yalnız ilmel yakîn, aynel yakîn, hakkal yakîn ile bir ubudiyet oluyor.

İlmel yakînla aynel yakîn nasıl değişiyor?

İlmel yakîn mesafe var uzak. Ama aynel yakîn kurbiyet yaklaşıyor. Hakkal yakında kurbiyet kalkıyor, ıraklık yakınlık kalmıyor birleşiyor.

“Sadıklarım ile ol”, bu emirdir.

Ama burada tebşir var, müjde var bu da ne?

Bu da: “herkes sevdiği ile beraber olacak⁹” buyuruyor. Bu da bir müjde, herkes sevdiği ile beraber olacak.

İşte onun için bizim bir vaadimiz var, sözümüz var. “Elestü bi Rabbüküm”de “Bela” demişiz. O “bela”yı bozduksa; eğer zaten bozmamış olsak Allah tövbe ayetini göndermezdi. Tövbeyi ihtar etmezdi bize.

Ulema ne diyor? Diyor ki; tövbe ayetinde hem işaret var, hem beşaret var. İşaret emir; “kulum tövbe et¹⁰” diye Cenabı Hak emrediyor. Beşaret ise; müjde, “tövbeni kabul edeceğim⁸”.

Ama bu tövbe iki: tövbe-yi sadık var, tövbe-yi kazip var.

Tövbeyi kazip: tövbe ediyor yapmayacağım diyor yine yapıyor. Bu tövbe insanı kurtarmaz.

Ama tövbe-i sadık: yapmayacağım der daha da yapmaz. Tövbe-yi sadık budur.

İşte onun için Cenabı Hak tekrar ikinci bir tövbe ayetini bu tövbemizi bozduğumuz için göndermiş bize. Ahdi misakımızı ta ki ezelde vermiş olduğumuz sözümüzden cayıyoruz. Allah tekrardan bozduğumuz için bir daha ikinci bir ahit bize dünya âleminde tazeliyor. Eğer yine bozmadıksa kurtulduk tamam; yok eğer bozduksa yine yandık.

(Soru: Sahabe-yi kiram da ilm el yakîn, aynel yakîn hakkal yakîn olmuş mu?)

9 Rıyâzus Salihîn S.282 5. Bab

10 Mûmin 40:60

Her şey onlardan bize kalıyor.

Gelen gün geçen günün devamıdır.

Geçen gün gelen günün de ispatıdır.

Onun için onlardan kaldı bize. Şimdi orada sahabe ne demek?

Sahabe denince Hazret-i Resulullah'ın yüzünü görenler (kabul ederek) hep sahabe. Bir defa da gördüyse sahabe. Ama inananlar, inanmayanlar değil. Mesela o cehennem ile ihtar edilenler var, zahirde on kişi de cehennemle ihtar edildi.

Fakat on kişi tebşir edildi ama daha on kişiden ileri olan var. Aşıkâr olan on kişi aşere-i mübeşşere var; fakat bunlardan da daha seçkin olan var. Hangisi?

Dört halife, on kişiden seçkin olan dört halife.

Dört halifeden de daha seçkin olan kim?

Sıddık-ı Ekber Efendimiz tek kalıyor, tek'e düşüyor.

Evet, sahabe Hazreti Resulullah'ın yüzünü görüp de inanan ama bunlar da tabii ensar var. Ensar da sahabe. Ensar'dan daha seçkin olan muhacirun. Muhacirundan daha seçkin olan bu işte aşere-i mübeşşere. Onlardan daha seçkin olan dört halife. Daha da seçkin olan Sıddık-ı Ekber Efendimiz tek'e düşüyor.

Zaten Hazreti Resulullah'ın yârları dört halife onlar da gelmişler yanına ama onlar bir defa geldiyse Sıddık-ı Ekber Efendimiz on defa. Yani Sıddık Efendimiz Peygamber Efendimizle saatlerini geçirdiği zamanlar diğerlerinden çok. Tabii seçkin olan fakat onlar da Resulullah Efendimizin dört yâri, halifesi fakat onların hepsinin birbirinden farklı tarafları var. Biz hiçbirini farklı görmeyeceğiz. Hiçbirini birinden farklı görmeyeceğiz. Fakat kendi aralarında birbirinden farklılıkları var. Nedir? Sıddık-ı Ekber için ne buyurmuşlar?

Sıdkımız Sıddıkiden

Adlimiz Farukiden

Hayâmız Zennuriden

Sahavetimiz Âliden

Burada bir de diyor ki Salih Baba'nın tasavvufi kelamı;

Bizim sadakatimiz Sıddık-ı Ekber Efendimizden bize intikal etmiş.

Adaletimiz Hazreti Ömer Efendimizden intikal etmiş, ondan gelmiş alınmış.

Hayâmız Osman-ı Zinnureyn Hazretlerinden gelmiş.

Sahavetimiz Hazreti Ali'den.

Şimdi burada bizim anlamadığımız bir şey var. Hakikaten burada Allah onları övmüştür. Sıddık-ı Ekber Efendimizin neyini övmüş? Onun sadakatini övmüş, meleklerle methetmiş. Hazreti Ömer'in de adaletini övmüş ve de Habibine bildirmiş. Hazreti Osman Zinnureyn Hazretlerinin de hayâsını meleklerle övmüş. Fakat Salih Baba ne buyuruyor?

Melâikler alır talîm senin hikmet kitâbından

Kime demiş bunu? Şeyhine demiş şeyhine.

Melâikler alır talîm senin hikmet kitâbından

İşte bu demek ki Hazreti Osman'ın hayâsı bize intikal etmişse Hazreti Osman'ın hayâsına melekler gıpta ediyorlarmış. Onlarda bu hayâ yokmuş. Hazreti Osman'ın hayâsı meleklerde yokmuş.

Hazreti Ali Efendimizin sahavetini övmüş. Hazreti Ali Efendimiz zaten fakir. İki kuruşu bir arada bulamamış. Fatımatü'z-zehra validemize bir nar almış, hastaymış. Onun için almış olduklarını nar yolda gelirken başka bir hastaya rastlamış ona vermiş. Daha da parası yok ki alsın. Ama hastaya götürürlerken Fatımatü'z-zehra validemiz iyileşmiş onda ağrı sızı kalmamış.

Ama niye onun sahaveti böyle methediliyormuş? Onun sahaveti fazlaymış. Cenabı Hak "Habibim Ali'ye söyle ki sahavetlik olur da bu kadar olmaz", demiş. Belki bunu akıllar alır almaz, kabul eder etmez. Olur, efendim olur, olur.

Hele merhamet-i İlahi, Allah'ın merhameti bir kulda tecelli ederse kâfire de acır, mümine de acır. İşte o Hasan-ı Harkanî'nin kitabında çok şeyler var, hiç akıllar alacak bir şey değil.

Allah'ın sıfatları onlarda tecelli ediyor. Merhamet sıfatı da onlarda tecelli ediyor. Veliysen o zaman sade Müslümanlara değil kâfirlere de acıyorsun.

Nereden geliyor?

Hadiste, Allah'a yalvarmıyor muydu? “Ya Rabbi sen bunlara tanıt. Sen kendini bunlara tanıt bunlar bilmiyorlar, bildir. Bunlara da hidayet et”. Hep yalvardığı buydu.

Hazreti Ali ne yapmış işte. Bir kâfir, bir kızla evlensin diye başını ona vermiş, koymuş önüne.

—Al benim başımı kes de muradına nail ol, demiş.

Kâfire boynunu koymuş. Hadise şöyle olmuş: Bir kafir pehlivan bir kıza çok aşık olmuş. Kızın tarafı da şart koşmuşlar. Demişler ki

—Ebu Talibin oğlu Ali'nin başını getirirsen biz sana kızını veririz, demişler.

O adamda öyle bir aşk var ki; işte Niyazi Mısırî'nin divanında geçiyor

Bir gülün harı vardır yar demem

Kansız didelere ahu zar demem

İşte diyor ki öyle bir hale gelmiş ki vücuduna hangi el dokunsa beş parmağı kana dokunur. Vücudunu kana batırır gibi beş parmağı kana bulanır. İşte gözünden kanlar akıyor.

Kansız didelere ahu zar demem

Dide ne?

Göz, Gözyaşları.

Gözyaşları kansız olursa eğer ah u zar olmuyormuş.

Ama bu kimde olur?

Aşk-ı mecazda da olmuş, Leyla'da, Ferhat'ta. Allah'ın kulları, Allah onlara acımış sonunda mecazını hakikate çevirmiş.

Şimdi de o kâfir pehlivan o aşkıyla Hazreti Ali Efendimizi kesmek üzere giderken;

— Emelime ya nail olurum ya da ölürüm,

diye onun gözlerinden kanlı yaşı Allah çıkartmış.

Sonra Kur'anı Kerim'de bir hakikat var. Zeliha'nın hadisesi meydana. Ne yaptı Zeliha'yı? Yusuf aleyhisselamın sevgisinden Bütün hanımlıktan, sultanlıktan vazgeçirdi. Yerin altına girdi, yemiyor içmiyor, güneş, dünya ışığı görmüyor orada ağlıyor. Ağlaya ağlaya gözleri de kör oldu. Yedi senenin içinde çok ihtiyar oldu, beli büküldü, yüzleri kırıştı. Neydi?

Yusuf aleyhisselamın sevgisi.

Ama Allah yine onu eski haline, gençliğine getirdi, yine Yusuf aleyhisselam ile evlendi. Tabii çocukları bile oldu. Yusuf aleyhisselamın oğlunun ismi Efrahim'dir.

Ondan sonra, o kafir pehlivan Medine-i Münevvere'ye gelmiş yaklaşmış, böyle bir ah u eninle giderken Hazreti Ali Efendimize rast geliyor. Kâfire tamamen acıyor halini görünce.

—Nedir sende bu ah u enin, feryadın nedir, demiş. Kafir demiş ki;

—Benim feryadım bir âşıklığım var, vermiyorlar. Ben de Ebu Talib'i bilmiyorum. Ebu Talib'in oğlu Ali'nin başını istediler. Onun için ya öleceğim ya da...

İşte o zaman başını boynunu vermiş.

—Senin aradığın benim, kes de götür muradına nail ol, demiş.

Allah o anda gönlünü döndürmüş onun aşk-ı mecazını aşk-ı hakikate çevirmiş. O da orada demiş ki;

—Bir kız için de böyle bir merde kıyılır mı?

—Ya Ali ben caydım, kızdı da döndüm, hepsinden de döndüm. Ben Müslüman olacağım. Beni dostluğa, arkadaşlığa kabul ediyor musun?

Sahavet işte o zaman vahiy geliyor. Hazreti Ali'ye Resulullah bildiriyor, “Habibim Ali'ye söyle ki sahavetlik olur ama bu kadar da olmaz. Niye kâfirin muradı olacak diye başını veriyor”. Bu macera olmuş. Eğer kelamı kibara bakacak olursak haktır. İşte Zeliha'nın hadisesine bakılacak olursa, Mecnun'un Leyla'nın hadisesine, Ferhat'ın Şirin'in hadisesine bakılacak olursa sonunda aşkı mecazı hakikate çevrilmiş.

“Doğuştan kabire kadar ilim tahsil ediniz”,**Ağustos 1997, Çankırı**

Uzaktan yakından gelenler cümleten hoş sefa geldiniz. Allah sefanızı, sürurunuzu artırsın. Allah aşkınızı, muhabbetinizi artırsın. Allah sonunuzu, ahir akıbetinizi hayır getirsin.

Ne yapalım Allah'ın dertleri işte çok. Derdi olmayan yok, benimki beter. Her hasta der ki fazlasından haberi olmadığı için benim hastalığım fazla. Eğer sabredebiliyorsa fazla demez. Hastalığın fazlası büyük olsun küçük olsun ne olursa olsun sabredemezse eğer fazladır.

Ama sabır hesabına gelince insanlar sabırda müsavi değiller. Bakarsın kimisinin sabrı az, kimisinin sabrı büyük geniş, kimisinin sabrı dar küçük. Ama her şey küçükten büyüyor. Yani insan küçüğüne sabrederse o sabrı da büyür, gelişir. İnsanlarımız için sabırdan büyük bir kâr da yoktur.

Mademki insanlar dünyaya bir kâr için gelmişler, zarar için gelmemişler. Ama Cenabı Hakk'ın emri, “insanlar hüsranda, vel asrı innel insane lefi hüsr¹” buyuruyor. Demek ki insanlar kâr için gelmişler Cenabı Hak zarar işleyin demiyor, zararı men ediyor.

Fakat şimdi dersenez ki zarar ediyorsak niye bize zarar veriyor?

Ama hangi zarar onu bilmek lazım.

Zarar: ahiret zararı.

Kâr: ahiret kârı.

Dünya zararları ahiret kârına sebep oluyor, kazandırıyor. Çünkü biz Kur'an'ın Müslüman'ıyız, hadisın Müslüman'ıyız, işte Cenabı

Hak böyle buyuruyor “biz kullarımızı havf (korku) ile imtihan ederiz²”.

Ama tabii havf de çoktur. Herkesin bir taraftan havfı olur. Bak bunlar afat-ı araziye, afat-ı semaviye, hastalık, fakirlik veya onu istemeyenler olabilir. Döverler, çalarlar, öldürürler diye de olabilir.

Devletin bir baskısı var. Şimdi biz devletin korkusunu çekiyoruz. Hâlbuki, Allah biliyor, bu insanlar bu kadar ayrılmışlar, bölünmüşler, parça parça olmuşlar. Bunları hakikaten araştırırsan (yalan söyleyen Allah'ın düşmanıdır) ancak milletimize devletimize memleketimize bağlı biziz, seven biziz, sayan biziz, ama İslamiyet'e de bağlıyız. Ama diyorlar ki; gâvur olma, Müslüman da olma, milletini, memleketini de sev, devletini de sev, ama Müslüman da olma.

İşte bak “biz kullarımızı havfle imtihan ederiz”, havf denilince her türlü havf var. Mesela deprem afat-ı arazîdir. Toprakta bile hastalık oluyor. Toprakta hastalık olmasa niye yetiştirdiklerini hasta yetiştiriyor. Mesela afat-ı semaviye bu kadar dolular yağıyor, seller gidiyor.

İşte çok çeşitli çeşitli imtihanlar da Cenabı Hak “kullarımı havf ile imtihan ederim, mallarını, canlarını, ürünlerini, ürünlerinin azalmasıyla da imtihan ederim, sabrederlerse bize dönüp gelecekler, bizim onlara ikramımız olacak”. Allah böyle buyuruyor. Öyleyse şimdi bir emre göre “insanlar zarardadır”, buyuruyor. Bu zararı biz inanmış olarak “maddi zarar” kabul etmeyeceğiz. Çünkü maddi zararlar da kârdır.

Mademki Cenabı Hak “mallarının eksilmesiyle imtihan ederim”, buyuruyor. Mal ne ile eksilir efendiler? Soruyorum ben size.

Zarar ile eksilir.

Mal neyle çoğalır?

Kârla çoğalır.

Demek ki şu halde açık dünya zararları bizi ahiret kârı sahibi ediyor. Onun için Allah zarara uğratmasın, maddi zarar dokunsun. Biz maddi zarara da dayanamayız, ama gelince dayanacağız. Biz istemeyelim de Allah'tan gelene sabredeceğiz. Ona da sabredeceğiz. Hani atasözleri var ya, kıymetlidir, derler ki; “kâr zarar kardeştir”. Bir adam kâr da eder, zarar da eder. Senin kârın öbürünün zararıyla bir olmaz ki kardeş olsun. Kâr da senin, zarar da senin.

Bu da nedir?

Kâr da geliyor Allah'tan, zarar da geliyor Allah'tan. İkisi bir yerden geliyor, onun için kardeşlik budur. Sana zararı veren başka, kârı veren başka değil. Burada kâr-zarar deyince hastalık gibi hepsi de zararın içerisine girebilir. İşte sağlık sıhhat, afiyet varlık, makam mevki bunlar hep kârın içerisine girer.

İnsanları Allah halk etmiş, bu dünyaya imtihan için göndermiş. Fakat Allah bu insanları zararlı imtihan ediyor, kâr ile de imtihan ediyor.

Zararın imtihanı sabırdır.

Kârın imtihanı da Allah'a karşı şımarmamak.

Ben bu kârı yaptım, ben yapıyorum, ben iyi biliyorum dememek. Bu benim işim değil de bunu Allah verdi bana demek lazım.

Evet, biz dünyaya imtihana geldiysek Allah bizi kâr ile zarar ile de imtihan eder. Hastalıkla sağlıklı imtihan eder. Varlıkla yoklukla imtihan eder. Refah ile sefa ile imtihan eder. Zaten;

İmtihân-ı yârdır cevri ile sitem

Müsâvîdir bizde hem medh ile zem

Şiddet-i berzahdan bizlere ne gam

Şah-ı Huban gibi sultânımız var

Burayı iyi anlayın.

Şah-ı Huban ne?

Huban, güzel manasına geliyor. Hub: güzel. Güzelin yanında her çirkinler bütün çirkinliğini gösterir. Ama her güzelin yanında çirkinliğini gösterirler. O zaman insan güzeli koyar da çirkinlere meyil yapar mı? Güzeli koyar da çirkine bakar mı? Güzeli koyar da çirkine gider mi? Güzeli koyar da çirkini alır mı? Almaz. Onun için bu kelimada;

İmtihân-ı yârdır cevri ile sitem

Yardan mana Allah.

Allah'tan başka insanlara doğru bir yâr yoktur, bir sadık yoktur. Bütün Allah'tan başka neye yâr demişlerse onlar hep aldanmışlardır ve aldanıyorlar, boşa çıkar önleri. Yani insanların içerisinde çok kimseler var ki, bir kelam daha var;

Niceleri yâr der gönlü binâda

Niceleri yâr der gönlü zinâda

Nicesinin gönlü bey' ü şirâ'da

Bu yâr kimdir bilemedim ne çâre

Çoğu kimseler yâr diye sahip olmuşlar apartmanlar yapıyorlar, onlardan yardım gelecekmiş gibi lüks binalar yapıyorlar.

Niceleri var ki affedersiniz çoğu da bu zamanımızda gönlü zinada yürümüş gidiyor. Sokaklar dolusu gönlü zinada. O da ona yâr diye sahip çıkmış. Bunlar da kıyametin alametleridir. Peygamber Efendimizin hadisinde buyuruyor ki; “dünyanın sonunda bina ile zina çok olacak³”. Bu da görülüyor zaten. Bu kelimada;

Niceleri yâr der gönlü binâda

Yâr diye sahip olmuşlar. Binalar yapıyorlar.

Niceleri yâr der gönlü zinâda

Şehvetinin peşinde, kadın kız peşinde affedersiniz.

Nicesinin gönlü bey' ü şirâ'da

Nicesi de var ki gönülleri daima gece gündüz alavereler alışveriş yapıyorlar hiç doymuyorlar. İbadet saatlerinde, istirahat saatlerinde hep ihtiyaçlarıyla onun üzerineler.

Ama diyor bunların hangisi yârdır? Bunlara hep yâr diye sahip çıkıyoruz ama hangisi yârdır? Bilemeyiz.

Fakat tabii daha çok kelimeleri var ama sonunda der ki;

Duydum ki yârimin yeri Kâf imiş

İşte bunu anlayan bu cemaattir.

Duydum ki yârimin yeri Kâf imiş

Ama Kaf ne? Kaf'ı da anlayın. Bak Cenabı Hak buyuruyor ki “biz velilerimizi yeşil kubbemizin (Kaf kubbe manasına) altında gizledik, onları bizden başka kimse bilmez⁴”. Öyleyse;

Duydum ki yârimin yeri Kâf imiş

Dillerde söylenen kuru lâf imiş

Onları hep kuru lafta kalmış. Başka bir kelamla bunu anlayacak olursak;

Arada söylenir bunca kıl ü kâl

Çokları özsüzdür çıkmaz bir meâl

Söyleyip dinlemek büyük bir vebâl

Hep insanlar malayani konuşuyorlar, işte ticaretten konuşuyorlar veya gıybet ediyorlar efendim yalan söylüyorlar. Bunlar ne?

Arada söylenir bunca kıl ü kâl

Çokları özsüzdür çıkmaz bir meâl

Özsüz yani manalı kelam konuşmazlar. Manalı kelam hangisidir? Ancak manalı kelam şudur ki;

Sen gidersin bunda kalır rûz-ı yâr

Söyle bir söz senden kalsın yadigâr

Senin söylediğin söz kaybolmazsa, onu bütün dillerde konuşurlarsa ve ondan da yararlanırlarsa bu işte senin manalı sözün odur.

Cenabı Hak habibi hürmetine ehli dünya etmesin, böyle nefse şeytana uydurmasın.

Evet, biz bu dünyaya imtihan için geldiysek Allah bizi imtihan eder. İmtihan işte varlıkla imtihan eder, yoklukla imtihan eder. Bunları Cenabı Allah peygamberlerinde denemiş ondan sonra da insanlara aksetmiş. Çünkü “eşeddü'l-bela alel enbiyaiküm sümme evliyaiküm sümme emsaliküm” fermanı vardır. Bu varsa evvel Cenabı Hak peygamberleri denemiş, imtihan etmiş. Ama peygamberleri varlıkla da imtihan etmiş zenginlikle de imtihan etmiş; fakirlikle de imtihan etmiş. Zillet ki; yani kavminden veya kimisi ailesinden, kimisi oğlundan imtihan etmiş. Mesela Nuh aleyhisselam oğlundan çok huzursuz olmuş. Lut aleyhisselam da hanımından çok huzursuz olmuş.

Hanımından huzursuzlukları çok nebilerde, velilerde olmuş işte.

Bir de hastalıkla imtihan etmiş, fakirlikle imtihan etmiş, zenginlikle imtihan etmiş.

Cenabı Hak peygamberleri böyle imtihan etmiş, belanın şiddetlisini, büyüğünü onlara vermiş. Ondan sonra velileri imtihan ediyor ki velilerinki peygamberlerinkinden biraz daha hafif. Yani peygamberlerin zilletini veliler taşıyamazmış. Velilerin zilletini de biz taşıyamayız.

Bir velinin zilletini yüz bin tane avam, yüz bin tane normal insan taşıyamaz.

Ama nedir onlardaki zillet?

Biz onların zilletini anlayamayız. Ama anlayamayız diye Kur'an'a inanmayalım mı? Cenabı Hak ne buyuruyor? “Ela inne evliyaallahu lâ havfun aleyhim velâhüm yahzenûn⁶”,. Yani velilerde havf olmayacağını Cenabı Hak bize bildiriyor. Bir de “Biz kulumuzu havf ile imtihan ederiz” buyuruyor, ama Allah havfin büyüğünü onlara vermiş.

Ama onlardaki havf, nasıl bir havf?

Bizim anladığımız bir havf değildir. Çünkü onların havfı tekrar hadis-i şerifte açıklanıyor ki onlara verilen havf, onları herhangi bir zarara veyahut da bir tehlikeye veyahut da kötülüğe atmaz. Onun havfini çekmiyorlar.

Onlar ulaşmış oldukları bir makamın, üzerlerine alınmış oldukları vazifenin havfini çekerler.

Sen ben sade biz kendimizden korkarız, kendimize bir zarar gelmesin, işte kendimiz sıhhatli olalım, varlıklı olalım diye korkarız ama veliler öyle değildir.

Veliler bütün müridinin varlığını ister, bütün müridinin yokluğundan korkar; bütün müridinin sağlığını ister, bütün müridinin hastalığından korkar. Veliler böyledir, velileri biz sıradan adam gibi görmeyelim.

İşte biz imtihan için dünyaya geldiysek havf ile imtihan etmiş. Büyük imtihanları da büyük havfı de peygamberlere vermiş. Ama onların zahirdeki havfleri onları hiç etkilememiş ki. Onların hiç makamlarına, rütbelerine hiçbir zarar vermemiş. Onlardaki havf onları daha da yükseltmiş. Zaten hadiste öyle anlaşılıyor ki

“onlardaki havf onları yükseltir, tenzili terfi yapmaz, onları terakki ettirir”.

Diğer taraftan da Cenabı Hak “vele neblüvenne küm bişeyin minel havfi velcûi venaksin minel emvali velenfûsi vessemêrât²”, bu ayette buyuruyor “biz kulumuzu havf ile korku ile mallarını, canlarını ürünlerinin azalmasıyla imtihan ederiz”. Şimdi bizim burada anlayacağımız, dikkat edeceğimiz, kabul edeceğimiz; demek ki bu maddi zararlar bize zarar değil. Maddi zararlara sabredersek bu zararlarla bundan bir imtihan vermiş oluyoruz. İmtihani kazandıysak Allah'ın bize büyük bir ikramı olacak.

Ne olacak Allah'ın ikramı bize?

Cenneti.

Daha başka büyük bir ikramı, cennetten büyük ikramı var mıdır?

Vardır.

Sade cennetine de aldanıp kalmayalım. Çünkü Yunus Emre ne buyurmuş?

Sensin benim canım canı

Sensiz kararım yokturur

Yani hiçbir yerde ben sensiz duramam. Sen benim canımın içinde cansın, sen olmazsan ben hiç duramam. Zaten öyle, insan bir saniye yaşayamaz. Eğer Allah'ın bir kuvveti, kudreti olmasa, muhafaza hafız ismi olmasa, esirgeyici koruyucu sıfatları olmasa, insan nasıl yaşayacak?

Yaşayamaz, bir saniye yaşayamaz.

Sensin benim canım canı

Sensiz kararım yokturur

Cennette sen olmazsan

Vallah nazarım yokturur

Bak yemin de ediyor, sen cennette olmazsan ben o cenneti istemem. Demek ki Allah'ın kula ikramı sade cennet değildir. Ama ekseri çoğu cennete meftunlardır, cennete âşıklardır, cenneti isterler. Ama cennetten geçenler var, cenneti istemeyenler var. Niye diyor ki benim sevdiğim olmazsa ben ne yapacağım cenneti? Öyle.

Şimdi bunun zahirde bir misalini verecek olsak; hani bu aşk-ı mecaza yakalananlar olmuş ve yine olurlar da. Diyelim bir kimse bir genç kıza öyle bir sevgi ile bağlanmış, öyle sevmiş ki dünyayı verseler artık o hiç dönüp bakmıyor. Külçeyle altın dökseler oraya hiç bakmaz. Sevdiği bir tarafta altın da külçeyle bir tarafta ve ya bu altını alacaksın ya da bu sevgiline bir defa bakacaksın, deseler. Der ki ben o altını almıyorum, bir defa ona bakacağım.

Böyle bir aşka tutulmuş bir insanı, sevdaya kapılmış bir insanı en lüks bir daireye koysalar o dairede rahat eder mi? Mümkün değil edemez. Orası sanki ona hapisane olur, zindan olur. Ama sevdiği ile beraber bir gecekonuda oturduğu zaman zanneder ki apartmanda oturuyorum. Şimdi bu öyle demiş;

Sensin benim canım canı

Sensiz kararım yokturur

Cennette sen olmazsan

Vallah nazarım yokturur

Bizim elimizde mevcut olan (Salih Baba) divan var. Orada çok hakikatli sözler vardır. Hep ayet, hadis mealleri. O da ne diyor?

Gece gündüz kılaram zârı leyli

Meni kıl mahrem-i esrârı leyli

Beni senin sırrına, esrarına mahrem kıl diyor.

Menem Mecnûnün senin hüsnüne hayrân

Benim Mecnun, senin hüsnü güzelliğine Mecnun gibi hayran olmuşum.

Menem Mecnûn senin hüsnüne hayrân

Dilemem senden özge yârı leylî

Ne noksân erişir hüsnüne bilmem

Cemâlin eylesen izhârı leylî

Yani senin neyin eksilecek? Niye gizliyorsun cemalini? İzhar et görsünler, diyor. Başka bir kelimada da deniliyor ki;

Cemâlin şem'ine müştâk olanlar

N'eder cennetteki ebrârı leylî

Senin cemaline âşık olanlar cennetin varlığını köşkünü sarayını ne yapacaklar, istemezler.

Evet, öyleyse bakın efendiler Allah bu nimeti bize nasip etmiş, bizim arzumuz sade cennet olmasın. Tabii evvel o da olacak. Ama tabii Allah'ın cemal sıfatını kazanacak olursak eğer evvela cenneti kazanacağız. Cemal sıfatı cennette tecelli edecek ama cennete girenlerin hepsine tecelli etmez. Cennetin makamları var. Cennette birden başlıyor yüze kadar makam vardır. Bu makamlar hep birbirinden farklıdır. Bu da dünyada insanların kazancına bağlıdır. Hangi makamı kazanmışsa dünyada kazanır.

Ama işte maşuklar öyledir. Onun için bir kelimada da var ki;

Sofular cennette kaldı âşıklar didara erdi

Sofu fazla amel işleyen, fazla ibadet yapandır. Onlar cenneti kazandılar, cennette kalırlar, diyor.

Ama âşıklar didara vardı. Niye?

Âşık amel işlememiş mi? İşlemiş.

Sofu çok amel işlemiş ama çok ameliyle cennete gitmiş. Âşık öyle değil. Âşık amelini yok etmiş, amelini kaybetmiş, amele sahip olmamış; bir acziyet ile bir yokluk ile gidiyor cennete ve cenneti Rabbimin bana ihsanıdır diye kabul ediyor. Sofu ise ben kazandım, diyor. Bak ne kadar farklı değil mi? Sofu ise benim şu kadar

amelim var, şu kadar ibadetim var, şu kadar cenneti kazandım diyor. Ama âşık öyle değil. Âşık diyor ki hayır, cenneti ben nereden kazanayım, ben kim cenneti kazanmak kim. Rabbimin bana ihsanıdır.

Ama Rabbinin kula ihsanı neymiş?

Şeyhim benim sultân imiş

Hak'tan bize ihsân imiş

Cân derdine dermân imiş

Görün beni aşk n'eyledi

Âhiri dervîş eyledi

İşte Allah'ın kula ihsanı; sevdiği kulu tanıtmak, sevdiği kulu sevdirmektir. Çünkü Cenabı Hak buyuruyor ki "beni sevin sevdiklerimi sevin?". Evet, Allah sevinecek ama Allah "beni sevin, sevdiklerimi sevin" buyuruyor. Allah'ı sevmek seviyorum demekle olmaz, bu sözde kalır, öze inmesi lazım. Öze inecek olsa sevdiklerini seveceğiz. Sevdiklerini hedef edeceğiz. Allah'ı hedef edemeyiz ama amelde emirleri var, tutacağız.

Bak onun için insan zahirde "mu'tesim bi hablillah, batında mutesim billâh". Bunun manası;

Zahirde bütün şeriatı harfî harfîne cismiyle yaşayacak.

Batında da Allah'tan başka bir maksadı olmayacak, gayesi hedefi olmayacak.

Yani ibadetlerinden amellerinden bir şey beklemeyecek.

Kimin malını kime veriyoruz, kimi kimden istiyoruz?

Düşünelim sen amel işliyorsun ama bu ameli nasıl işliyorsun?

Allah'ın sana vermiş olduğu bir kuvvet var, alırsa nasıl işlersin?

Allah sana gayret vermezse nasıl işlersin?

Allah sana fırsat vermezse nasıl işlersin?

Allah'ın vermiş olduğu fırsat, Allah'ın vermiş olduğu gayret, Allah'ın vermiş olduğu kuvvet, bunlarla ne yapıyorsak yapıyoruz yoksa kulun bir şeyi yok hepsi Allah'ın vermesidir.

Aşık canını teslim etmiş ondan daha istemez.

Ancak Allah gayrilerden ister, aynilerden istemez.

Gayri ne? Kul Allah mı olacak? Değil olmaz ama Allah'tan gelen ruh Allah'a gidecek, gider.

Allah'tan gelen ruh işte aynı demek.

Çünkü Cenabı Hak onu da bizlere bildirmiş; “kalu innâ lillahi ve innâ ileyhi râciun, Allah'tan geldik, Allah'a döneceğiz⁸”. Değil mi? Bir de ne buyruluyor? “Küllü şeyin yerciü ilâ aslıhi, her şey aslına rücu' edecek⁹”. Bak bu da var.

Her şey aslına rücu' edecekse bu Allah'tan gelen ruh niye Allah'a gitmesin? Gidecek.

Ama bir vasıtayla inmiş yere bir vasıtayla gider. Vasıtasız gelseydi vasıtasız giderdi. Bu gidiş geliş ceset için değil. Ceset toprağa gider, bugün var yarın yok.

Allah'tan geliş bu değil, Allah'a gidiş de bu değil. Bu geliş gidişi herkes yapar. İnanan inanmayan, âlimi cahili, zengini fakiri, delisi akıllısı hepsi yapar. Makam sahibi olan makam sahibi olmayan hepsi bu gidişi yapar.

Ama Allah'tan esas gelen ruhtur. Cenabı Hak buyuruyor ki; “nefehtü fihi min rûhîh, biz Âdem’i halk ettik kendi ruhumuzdan ruh üfledik¹⁰”.

Allah Âdem babamızı cennette halk etti, o cennette yaşadı. Ne kadar yaşadığını bize bildirmiyor.

Niye cennetten yeryüzüne indi?

Sen-ben dünyaya gelelim de, ya cenneti kazanalım ya cehennemi diye. Yoksa Cennette olsaydı şimdi hep cennetteydik, hep cennette olacaktık. O zaman cehenneme ihtiyaç kalmayacaktı.

Allah'ın lüzumsuz bir şey halk etmemiş. Cehennemi de görevli halk etti, onun da bir görevi var, görevsiz değil, lüzumsuz değil. O da işte Allah'a isyan edenlerin ceza verme yeri. Allah'a itaat edenlere cennet hizmet görecek. Cennet onlara her türlü zevk, sefa, yeme, içme hepsi orada mevcut. Dünyada hiç emsali misli olmayan şeyler orada mevcuttur.

Bunlar da cennette fakat Allah'ın Ruyetullah'ı da cennette.

Ruyetullah dünyada var mı? Var. Ruyetullah dünyada var.

Veliler Ruyetullah'a ulaşmasalar veli olamazlar. İşte velilerin seçkinliği budur.

Veliler dünyada görüyor ama müritleri ahirette görecekler.

Öyleyse sen de avam sınıfından veli sınıfına geçersen sen de görürsün ama görmeden geçemezsin.

Bunu da görmek ve geçmek için sırlar var, şartlar var, Allah'ın emirleri var. Şeriat var, tarikat var. Şeriatın üzerinde tarikat var, tarikatın üzerinde hakikat var, hakikatin üzerinde marifet var. Ama şeriat neymiş?

Bil şeriat emr ü nehyi bilmek imiş ey gönül

Hem tarîkat râh-ı Hakk'a gelmek imiş ey gönül

Marifet Hak ile meşgul olmak imiş ey gönül

Neyle meşgul olursan insan kalbini o şeye verir. Meşgul bu demektir. Öyle vermiş ki kalbini o kalp ondan hiç ayrılmıyor, kalbinden o hiç çıkmıyor. Marifetle, Allah ile kalbini meşgul ederse her bir meşguliyetten kalbini kesmiş, safileştirmiş olur. Her bir arzu çıkmış dünya çıkmış, ahiret çıkmış gönlünde kalmamış. Bir Allah kalmış.

Onun için dervişler bir dost, bir posttur.

Derviş olmak için, her şeyden geçmek için bak ne diyor?

Dervişler halîm olur

Giydiği kilim olur

Gündüz kaim olur

Ben derviş olamadım

Hakk'ı da bulamadım

Dervîşlerin sultânı

Cân derdinin dermânı

Sâmî-yi Erzincânî

Ben dervîş olamadım

Hakkı da bulamadım

Başka bir kelamda diyor ki;

Dilersin dilberi dilber kıgarsın dilberi dilber

Sana da keşf olur dilber mühim esrâr-ı dervîşân

Müritler için, dervişler için mühim esrar, sır var. Dervişler için herkesin bilemeyeceği çok önemli, çok mühim bir sır var. Ama derviş olmayan için bu sır yok, esrar yok.

Bu da nedir?

İnsanlardaki sır makamı var.

İnsanda sır makamı açılmazsa onlardaki sır, esrar, sırrın esrarları bilinmez. Bu neye benzer?

Mesela bazı cisimler var ki cismi büyük ismi küçük, bazı cisimler de var ki ismi büyük cismi küçük. Mesela bir buğday tanesini düşündüğümüz zaman toprağa düşünce bitiyor ondan koca adam boyu sap çıkıyor. Hatta bir buğday tanesinden yedi baş çıkarmış. Hepsinde bir başak her başakta yüz tane olmuştur, Onun için Allah bir buğday tanesinden yedi yüz buğday tanesi veriyor. Bunlar olan şeyler, bir buğday tanesinin ismi küçük ama cismi büyük, mahareti büyük.

İnsanlar da böyle, işte cisimleri küçüktür ama ruhları büyük. Ama ruhu büyütmek lazım.

Bu küçük cisim içerisinde büyük bir ruh olabilir. O cismin içerisine büyük ruh koyulmamıştır ama ne zaman ki kul Rabbisini bilir, Rabbisine olan kulluk görevini yapar o seçilir işte.

Cenabı Hak, “le kad halaknel insane fi ahsen-i takvîm, biz insanı kıymetli halk ettik, biz insanı büyük halk ettik, güzel güzellerin güzeli halk ettik, en güzel biçimde halkettik¹¹”, buyuruyor.

Ama hangi insan?

Şeriatı, tarikatı, hakikati, marifeti olan insan hem büyüktür, hem güzeldir, hem de kıymetlidir.

Nedir onun kıymeti?

Zaten umumi olarak insanlar bütün mükevvenatta seçilmiştir. Halkiyette mesnuatında; cemadat, nebâtat, mahlûkat var. Allah'ın halkiyeti üçe ayrılıyor:

Cemadat yer cismi, yerde olanlar.

Nebâtat yerin bitirdiği bitkiler, sayılmayacak kadar çeşitli çeşitli renkli isimli cisimli ağaçlar, meyveler, sebzeler. Değil mi?

Mahlûkat ta karada, denizde en büyükten en küçüğüne hayvanlar var. Karada mesela karınca küçük, fil de çok büyük. Kuşlarda öyledir. Allah semada kuşlar halk etmiş deveyi kaldırıp götürecektir kuşlar var. İnsan da dâhil mahlûkata, ama bütün mahlûkatın en büyüğü insandır, en kıymetlisi insandır, en güzeli insandır.

Zahirde mesela bedeni güzelliği olan bir hayvan ne kadar güzel olursa olsun, ne kadar süslü olursa olsun insanı tutar mı? Tutmaz.

Tutmadığı gibi bu insanlar içerisinde seçilen insanlar da böyledir. İnsanlar haşarattan nasıl seçkinse bu insanlardan da öyle seçkin insanlar vardır. Neyle seçilecek?

İşte şeriat, tarikat, hakikat, marifet. Marifet de neymiş insanlarda?

Bil şeriat emr ü nehî bilmek imiş ey gönül

Hem tarikat râh-ı Hakk'a gelmek imiş ey gönül

Marifet Hak ile meşgul olmak imiş ey gönül

Marifetullah Hak ile meşgul olmaktır. Yalnız beriki kelimada;

Dilersin dilberi dilber...

Dilberlerin dilberleri Allah'tır.

Ne zaman ki insan dilber ile meşgul olursa, kendini dilbere verirse, hakikate verirse ve dilber onda tecelli ederse Hak'tır.

Allah'ın sıfatları velilerde tecelli ediyor. O zaman güzel olur.

Onun için Allah “biz insanı güzel halk ettik”, o zaman kıymetli olur.

Bir veli dünyada, insanlar içerisinde ne kadar kıymeti var, kıymetli olur? Onun için “büyük halk ettik” demek burada maneviyatı büyüktür.

Ne demiş bir velinin bir tanesi? Kitaba da yazılmış.

—Zahirde dünya harmanında ben bir taneyim.

Yani dünyayı bir harman ediyor. Burası çiftçi memleketi, rençper buğdayları ekiyorlar, biçiyorlar. Adam ne yapıyor on teneke buğdayı serpiyor, yüz teneke buğday alıyor. Bu yüz teneke buğdayda milyonlarca, milyarlarca tane var. Yani dünyayı bir harman ediyor, o insanları da tane yapıyor; kendisi de bir tane oluyor.

—Zahirde dünya harmanında ben bir taneyim, ama manada dünya benim harmanımda bir tane, buyuruyor.

İnsanların büyüklüğünü, kıymetini, güzelliğini buradan anlayın. Onun için işte;

Dilersin dilberi dilber kılırsın dilberi dilber

Sana da keşf olur dilber mühim esrâr-ı dervîşân

Dervişler için mühim esrar buymuş ki dilber olmak istiyorsan bir dilberi bul.

Dervîşi anlayamazsın ama dilber demek Türkçe manasında güzel demektir. Hatta güzellerin daha da çok güzeline dilber deniliyor. Eğer sen dilber olmak istiyorsan bir dilberi bul.

Yoksa zahirde senin cesedin değişmez, karaysan kara, beyazsan beyaz, nasılsa öyle değişmez ama güzel olan bu ruhtur.

Senin ruhun diyor güzel olmak istiyorsa güzeli bulacak.

Yalnız zahirdeki güzellik nedir?

Zahirdeki güzellik ancak hadis-i şerifte şöyle belirtilmiş. Ne buyurmuş Peygamber Efendimiz? “Ümmetimin en hayırlısı eliyle, diliyle kimseleri incitmeyendir¹²”. En hayırlısı demek insanların yine en iyisi, insanların en güzeli, insanlara yararlı faydalı olanıdır.

İnsanların en şerlisi insanları incitendir.

Ne buyrulmuş bir de:

“Yüzü güzel olandan kırk günde usanırsınız ama ahlakı güzelle kırk sene yaşasanız ona doymazsınız”.

Demek ki güzellik buymuş.

Güzellik: bu ceset güzelliği değil, ahlak güzelliği, ruh güzelliği, manevi güzellik.

Daha ne buyrulmuş?

Ahlakı güzel olanlar aydınlık gündüzler gibidir.

Ahlakı çirkin olanlar zifiri karanlık geceler gibidir. Öyle karanlık ki göz gözü görmüyor, parmakları uzanmasa göremiyor, zifiri karanlık.

Bu emirler buyrulmuşsa demek ki kelamı kibarda da;

Dilersin dilberi dilber kılarısin dilberi dilber

Sana da keşf olur dilber mühim esrâr-ı dervîşân

Dervişler için mühim bir esrardır, mühim bir sırdır dilber olmak.

Ama sen de bir dilber olmak istersen bir dilberi bul.

Dilber seni dilber etsin, sen dilber olursan eğer o zaman her şey daha dilber olur. Senin için kötü bir şey yok hepsi güzel olur.

Onun için bunları tabii ki bildiğimiz kadar yaşayalım yaşamaya bakalım, bilmediğimizi de öğrenelim.

Yalnız Cenabı Hak bak ne buyuruyor?, “herkes bildiğinin âlimi”. Senin kabiliyetin artık. Sen ne kadar yapabiliyorsan, yaşlısın, ancak fazla bir şey bilemiyorsun ama kendine lazım olanları öğrenirsin.

Herkesin kendine lazım olanı vardır. Herkese lazım olan ne?

Mesela ilim.

İlim muhakkak insanlar için farz. Öğrenmek ama farzı ayın var, farzı kifaye var.

Farzı ayın herkes için olan din ilmihalini öğrenecek. Yani namazı, abdesti, guslü neyse bunları bilerek yapacak, bilmeyerek değil.

Farzı kifaye de ise alim olması lazım bunları insanlara öğretmesi lazım. İşte kitapları okuyup onları anlatması lazım veya kitap yazması lazım veyahut da öğretmesi lazım.

Evet, “Din nasihat, din nasihat, din nasihat¹³” buyrulmuş. Peki, herkes âlim olursa kim kime nasihat edecek?

Nasihat demek bilen bilmeyene söyleyecek, anlatacak. Bu da işte ilmi kifaye var ilmi ayın var.

İlmi kifaye ne?

İlmi kifaye yani bir ailede bir tane alim var, aileden sakıt olmuştur. Veya bir köyde bir alim var, köyden de sakıt olmuştur. Köyde bir âlim ilmi kifaye sahibi varsa o köy âlim olmaktan kurtulmuştur, ama oradakiler kendi yaşayacağını bilecek, bundan kurtuluş yok.

Onun için Peygamber Efendimiz “doğuştan ölünceye kadar, doğuştan kabire kadar ilim tahsil ediniz¹⁴”, buyurmuş. Ama bu emir farzı ayına değil farzı kifayeyedir. Farzı ayın herkesin bileceği, emredilmiş, Allah'ın emri olan ibadetleri bilip yaşaması lazım. Farzı kifaye ise bilip bildirmesi lazım. Ama farzı ayın ise kendi yaşayacağı kadar öğrenmesi lazım. Onun için bir kelam vardır.

"Utlubu'l-ilme mine'l-mehdi ile'l-lahd"

Bu “utlubul ilme minel mehdi ilel lehd” hadisinin Türkçe meali nedir? “Doğuştan mezara kadar, doğuştan ölünceye kadar, ilim öğrenin”, buyuruyor.

Bu ilim iki: Farzı kifaye, Farzı ayın.

Farzı kifaye sana, bana, bu cemaate.

13 Buhari İman 42

14 Firdevs Hadis Kitabı C.3 S.170

Nedir bu?

Allah'a şükür Allah bize tarikatı, şeriati nasip etmişse tarikatı yaşamak için şeriati olacak. Şeriati da yaşamak için bilmemiz lazım. Bilmeyerek değil, bilerek yaşayalım.

Burada şimdi “utlubul ilme minel mehdi ile lehd”, buyuruyor. Ama ehli dil bunu nasıl açıklıyor? Sonunu açıklıyor bak şimdi;

"Utlubu'l-ilme mine'l-mehdi ile'l-laht" durma sen

Bu emre göre sen durma oku, bir şeyler öğren. Ama;

Bir kaç esmâ bilmek ile Hakk'ı bildim sanma sen

Sohbet-i Pîre devam et rûz u şeb usanma sen

Zât-ı Hakk'ı anlamaktır binbir esmâdan garaz

Ne diyor?

Bunun sonu tasavvufa temas ediyor.

Evveli zahir şeriate, kelamın sonu tasavvufa ait. Niye bu böyle? çünkü efendim kelamda bu emirler varsa bazı anlaşılmayan emirleri başka bir kelamda açıklıyor.

Şimdi bakın Allah'ı ilmel yakîn, aynel yakîn, hakkal yakîn bilmek var, bu söyleniyor. Bir de deniliyor ki ilmel yakîn bilmek bir Müslüman'a çok uzak bir mesafedir. Ayne'l yakînsa o bildiğin şeye yaklaşıyorsun. Hakkal yakînsa ona ulaşıyorsun. O zaman;

İlmel yakîn bir ilim lazım,

Aynel yakîn yaklaşmaya amel lazım,

Hakkal yakîn ise birleşmek lazım.

Ama ilimsiz amelsiz yaklaşamayız. İlimsiz Allah bilinmez, amelsiz Allah'a yaklaşılmaz. İnsanlar saylarıyla, inançlarıyla, amelleriyle elde ederler.

Bu hakkal yakîn bilmek mürşitsiz olmaz.

Neden? Niyazi Mısrî ne demiş?

Mürşit gerektir bildire Hakk'ı sana hakka'l-yakîn

Mürşidi olmayanların bildikleri güman imiş

Güman ne? Tereddüttür.

Güman olan şeyin anlamı tereddüttür, şüphelidir. Var mıdır yok mudur, olur mu olmaz mı? Onun için iman ile güman bir arada olmaz. Öyleyse gümandan kurtulmak için bak ne buyuruyor?

Mürşit gerektir bildire Hakk'ı sana hakka'l-yakîn

Mürşidi olmayanların bildikleri güman imiş

Güman ne? Tereddüt.

İman ne? Tasdik, tasdik etmek.

İnsanlarda ikrar var, tasdik var. İkrar amelde görülür. Tasdik başkadır. İnsanın ameli görünür, insanlar amelinden ölçülür, tartılır, biçilir.

Ama ameli de insan gösteriş için mi yapıyor? Yoksa İhlâs ile mi yapıyor, yoksa ihlâsı yok mu? Ameli var ama ihlâsı var mı, yok mu? Bu da var.

Çünkü şeriat Allah'ın emridir; ilim, amel, ihlâstan ibarettir.

İlmi, ameli, ihlâsı varsa şeriatı tamam. Ama insanın ilmi var, ameli yok, ameli var da ihlâsı yok. De ki ameli işliyor ama ameli ne için işliyor? Sen biliyor musun?

İnsanların niyeti ancak Allah'a ayan. Cenabı Hak ne buyuruyor? “Biz insanların hiçbir şeyine bakmayız, boylarına soylarına, güzelliklerine hiçbir şeylerine bakmayız ama kalplerine bakarız, kalplerine nazar ederiz¹⁵⁷”.

İşte iman kalptedir. İhlâs bizde, iman kalpte. İkrarı var, ama imanı kalpte olmayabilir. O gösteriş olabilir, şekil olabilir. Zamanı çevresi namaz kılıyor, o da utanır onlarla kılar. Böyle kılarlar

namazı. Bir de var ki namaz kılar Müslümanları kandırmak için. Onlar ile alavere yapmak için malını satmak için onlara bir makam mevki elde etmek için. Evet, işte bu kelimada;

"Utlubu'l-ilme mine'l-mehdi ile'l-laht" durma sen

Bir kaç esmâ bilmek ile Hakk'ı bildim sanma sen

Sohbet-i Pîre devam et rûz u şeb usanma sen

Zât-ı Hakk'ı anlamaktır binbir esmâdan garaz

Ne buyuruyor? “Utlubul ilmi minel mehdi ilel lehd”, bu emre göre durma sen, çalış, öğren bir şeyler. Çalıştın öğrendin ama bu öğrenmeyle de;

Bir kaç esmâ bilmek ile Hakk'ı bildim sanma sen

Zannetme ki sen Hakk'ı bildin, bilemedin. Ama;

Sohbet-i Pîre devam et..

Bir ehli dilin sohbetine fırsat buldukça, imkânın elinde oldukça, gayretin oldukça durma devam et. Gece gündüz onun sohbetine git ki Allah'ı hakkal yakîn bilesin, Allah'ın zatını anlayasın.

Allah'ın zatı var, sıfatları var, isimleri var.

Allah'ın zatı tektir, sıfatı (subûti) sekizdir, isimleri bin birdir, bin bir ismi var.

İcabında bu bin bir ismi zikir olabilir, zikirdir. Bu tarikatların ayrılması da budur. Her tarikatın zikri birbirini tutmaz, ayrılır. Çünkü Allah bin bir isimle zikredilir. Zikirsiz de Allah'a gidemez. Allah'tan gelmiş ama zikirle gidecek, Allah'a zikirsiz gidemez.

Allah'a gitmek için üç şey var; Fikir var, Şükür var, Zikir var.

Zahir herkesin anlayacağı bileceği budur. Şükür lazım, niye?

Şükür nimeti arttıracak. Eğer Allah bizi Müslüman halk etmişse, İslam halk etmişse en büyük nimet bunu bileceğiz. Buna şükredeceğiz ki Allah elimizden almasın. Şükredersek arttıracak.

Nasıl arttıracak bu nimeti?

Madem bildikse, artıracak, artması da bulmaktır. Bildik bulacağız.

Artması bulmaktır. Daha artması elde etmektir.

Bir bilmek var, bir bulmak var, bir elde etmek var.

Buldu ama elde edemiyor, bildi ama bulamıyor, buldu ama elde edemiyor.

İşte bütün insanlar için ilmîl yakîn, aynel yakîn, hakkal yakîn bilmek budur.

Ancak hakkal yakîn bilmek Cenabı Hakkın “küllü şeyin yerciu ila aslihi, her şey aslına rücu edecek”, buyurmasıyla Allah'tan gelen ruh Allah'a gidecektir.

Gidecek ama nasıl gidecek?

Kendi kendine gelmedi ki kendi kendine gitsin.

Bu ruh Allah'tan geldi ama nasıl geldi?

Bir anne var, senin de bir annen var. Dünyaya geldin ama nasıl geldin? Milyarlarca sene oldu, rakam yok, senin ruhun halk edileli. Ne zaman halk edilmiş rakam yok. Buna böyle inanmak lazım ki ilmi ezeli budur. İlmi ezeli Allah'ın zatının bilgisidir, bunu kimseye bildirmemiş. O zaman demek ki Allah'ın zatı bilir senin benim ruhumun halk edilmesini, kimse bilmiyor.

O zaman bu ruh nerdeymiş?

Uzayda geziyormuş, âlemler değişiyormuş.

Ne zaman ki annen, baban evliliği ile senin cesedini Allah halk ediyor o zaman ruhu cesede indiriyor. Bak vasıta ne burada?

Zahirde cismin gelmesine vasıta anne baba.

Ruhun inmesine de vasıta cisimdir.

Cisim yokken bu ruh gökte geziyor, milyarlar değil, trilyonlar katrilyonlar değil. Anlaşıldı mı efendim? Bu ruh;

Dolanıp ahiri bu hane geldim

Evet, işte Allah'tan gelişimize annemiz babamız bir vasıta olmuş, gelmişiz.

Allah'a gidişimizde ne olacak?

Ölmekle Allah'a gidemeyiz.

Ölenler ya Allah'ın nuruna ulaşırlar ya da Allah'ın gadabına duçar olurlar. Allah'ın nuruna ulaşanlar aydınlıklara çıkarlar, ulaşmayanlar karanlıklara düşerler. Çok darlıklara karanlıklara derinlere düşerler. Onun için insanların süfliliği, ulviliğini Allah buyuruyor. Cenabı Hak “insanlar ulvi, insanlar süfli¹⁶”, buyuruyor.

Ulvi yüksek manasınadır. Çok yüksek çok ulvi ama süfli de çok aşağıdır. İnsanlar hem ulvi hem süfli.

Ulvi ise cennet de ulvi, süfli ise cehennem de süfli.

Cehennem süflilerin yeri, cennet ulvilerin yeri.

Evet, fırsat elinizde, bu fırsat elimize geçmez. Fırsatı terk etmeyelim. Onun için buyururlar;

Her gördüğünü Hızır bil

Her geceyi kadir bil

Fırsatı ganimet bil

Görelim Mevla n'eyler

N'eylerse güzel eyler

İbrahim Hakkı Hazretlerinin Marifetname'deki kelimidir.

Her gördüğünü Hızır bil

Ne demek istiyor?

Yani ehli tevazu ol.

Zaten öyle ehli tevazu olmazsa bir insan yükselemez. Zahirde cismen alçalacak ki ruhu yükselsin.

Bu da Allah'ın emri oluyor, “her kim ki Allah için alçalırsa biz onu yükseltiriz¹⁷”. Ama Allah için, bunu bir sanat etmesin, bunda bir gösteriş olmasın. Cenabı Hak böyle buyuruyor, “her kim ki Allah için alçalırsa biz onu yükseltiriz, her kim ki tekebbür sahibi olursa, kibirli olursa biz onu da hakir, yoksul yaparız”.

Öyleyse şimdi bu dünyaya geldik, bırakalım tekebbür etmeyi, kibirli gururlu olmayı, anlaşıldı mı? Onun için bizim için önemli olan ulvi olmaya çalışalım.

Hızır değiliz, Hızır davasında olmayalım ama Hızır da insanlardan, Hızır melek değil. Beni İsrail'in velilerinden, peygamber de değil. Kur'anı Kerim'de ismi geçer ve Kur'anı Kerim'de maceraları da var.

Ama sen de Hızır olabilirsin. Hızır demek bir isimden ibaret değil, Hızır:

Hızır mürşid-i kâmilidir o zulmet kalb-i câhildir

Cevâhirler şerîattır özün kurtar cehâletten

...

Varıp Hızır ile zulmete o cevher taşları kimdir

Zulmete Hızır'la git, cevahir taşlarını topla.

Hızır mürşid-i kâmilidir, ama diyor.

o zulmet kalb-i câhildir

Cevâhirler şerîattır özün kurtar cehâletten

Öyleyse demek ki bir insanın tasavvufu haksı, mürşidi haksı cevahir taşlarını toplar.

Ama yalnız zamanımızda sahteler var. Bunlara da Allah Müslümanları kaptırmasın. Allah muhafaza etsin.

DİPNOT LİSTESİ

- Ahzap 33:4
 Ahmet bin Hanbel Müsned
 Al-i İmran 3:31
 Al-i İmran 3:32
 Al-i İmran 3:103
 Al-i İmran 3:104-110-114
 Al-i İmran, 3:173
 Al-i İmran 3:191
 Alusi Ruh'ul Meani XX.101
 Araf 7:31
 Araf 7:172
 Araf 7:203
 Asr 103:1
 Asr 103:2
 Bakara 2:18
 Bakara 2:30
 Bakara 2:32
 Bakara 2:155
 Bakara 2:156
 Bakara 2:178
 Bakara 2:201
 Bakara 2:260
 Beled 90:8
 Bilmen Y. 500 Hadisi Şerif 73
 Buhari İlim 71
 Buhari İman 42
 Buhari Rikak 15, Müslim
 Zekat 120
 Buhari Rikak 38
 Buhari Edep 69
 Buhari, Fedailü'l Ashab 6
 İmam-ı Şarani El-Envaru'l
 Kutsiye I.99
 Camiu's Sağır 1/384
 Camiül-ülüm vel Hikem C.1 S.342
 Cem'ul Fevaid Rudani 4290
 Ebu Cafer Er Riyadün Nadrati
 1/403 (322)
 Ebu Davud, İlim-1
 Ebu Nuaym Hilye X.15 C.6 S.40
 El-Mesn'u
 Enbiya 21:69
 Enfal 8:28
 Envarül Aşikin S.158
 Eşrefoğlu Rumi Müzekkin Nufüs
 S.309
 Fatir 35:9
 Fecr 89: 28-30
 Firdevs Hadis Kitabı C.3 S.170
 Fussilet 41:53
 Fususül Hikem Trc. C.1 S.43
 Hadid 57:3
 Hicr 15:37
 Hikmet Gonc. Trc. (500 Hadis) 21
 Hikmet Gonc. Trc. (500 Hadis) 83
 Hikmet Gonc. Trc. (500 Hadis) 101
 Hikmet Gonc. Trc. (500 Hadis) 384
 Hikmet Gonc. Trc. (500 Hadis) 397
 Hucurat 49:10
 İbni Arabi S.55-56
 İbrahim 14:7
 İhya-yı Ulumiddin C.8 S.260
 İlahi Hadisler(Diyanet İ.B.Y) 29
 İsra 17:23
 İsra 17:70

- İsra 17:85 Tirmizi Kıyamet 26
Tirmizi 3580
- İsra 17:105 Türkiye G. Pey. Tarihi C.6 S.30
- Kaf 50:16 Türkiye G. Pey. Tarihi C.1
- Kasas 28:88 Yasin 36:79
- Kehf 18:65 Yunus 10:62
- Kelamı Kibar Yusuf 12:31
- Kenz'ül İrfan 10 Zariyat 51:56
- Keşfü'l Hafa C.11 S.233 Zilzal 99:1-2
- Maide 5:35 Zilzal 99:7-8
- Maide 5:82
- Mevahid'ü Ledünniye
- Muhyi'd Din-i Nevevi Trc.
(Diyanet İ.B.Y) 38
- M. Özak İrşad C.3 S.468
- Mümin 40:60
- Nebe 78:40
- Necm 53:9
- Necm 53:39
- Nisa 4:80
- Nur 24:37
- Ömer Dağıstani Fetvalar S.149
- Ra'd 13:19
- Ra'd 13:28
- Rıyâzus Salihin S.282 5. Bab
- Sad 38:72
- Saffat 37:10
- Sahih-i Buhari İlim 12
- Sebe 34:28
- Şura 42:15
- Taberani
- Tevbe 9:119
- Tin 95:4
- Tin 95:5
- Tirmizi Kıyamet 51
- Tirmizi Menakil 1 Müsned 4.Bab
S.66

HAZIRLANMIŞ OLAN BAZI ESERLER

- Gülden Bülbüllere Tasavvuf Sohbetleri Kitabı -1, 2, 3, 4
- Bir Demet Reyhan CD'si (Bilgisayar ortamı için)
- Gülden Bülbüllere Gazeller CD'si ve Teyp Kasetleri 1-2
- Salih Baba Divanı (stüdyo teyp kasetleri 1-7) CD'si
- Gülden Bülbüllere Tasavvuf Sohbetleri DVD seti;
(53 DVD, 1 VCD: 234 saat görüntülü sohbet)